Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Liber de reformatione ecclesiae collegiatae beati Maynbodi Montis Bellgardi - Cod. Aug. pap. 89

Spenlin, Johann

[Reichenau], [15. Jahrh.]

Fortsetzung liber de reformatione

urn:nbn:de:bsz:31-75850

Visual Library

pone ante precedentes pma linea precedentis ...

nota notabile

Propter quod etiam videtur dictus albertus magnus / omnis mistica translatio habet
fieri per comparatione ad aliquid precedens eodem nomine dictum / et eadem voce. Quia
obrem primus corpus misticum ecclesie includat homines predictorum trium statuum
videlicet existentes in lecto agro et mola / prout commemorat capitulo 23 et 24. Et
etiam primus per intellectum speculativum duntaxat figurentur quiescentes in lecto /
per intellectum practicum laborantes in agro / qui dupliciter consideratur / hoc
prout sunt simul speculativi et activi sicientes de parte intellectus que intellige
ntia vocatur accipere regulas divinas practice optimas / Et illi semper apti
agrum colere et figurantur per adam vigilantem / Sed puri contemplativi in lecto
quiescentes figurantur per intelligentiam / De illis dicit gregorius / sicut rectores contem
platione suspensi / tales enim in contemplatione didicerunt quo regant
subiectos et in finem beatitudinis legibus divinis dirigant / Nam
primo sicut moyses in monte ascendit / et in consortio domini precepta
decalogi et alia didicit / et postea descendit / et populo in sinmavit
Sic adam primo in sopore hoc est extasi acutissima didicit / et quo
nomina quibus imponeret et postea factus vigil / de sanitate contemplationis
descendit / et nomina omnibus animalibus imposuit sicut supradictum didicit / Ita
quilibet ydoneus rector populi debet prius fuisse suspensus in contemplatione
et tunc vocetur ad regimen populi / debet siquidem prius esse expertus / quomodo
ad semetipsum introrsus redeat / in eo quod spiritualia rimatur / non secum
trahendo umbras rerum corporalium / quas sicut dicit opus est / as
cendere montem manu discretionis ambigere / ut possit in eo
intrinsecum lumen videre / Ideo de talibus in agro laborantibus
viribus post contemplationem ad actionem redeuntibus scribit propheta memoriam
suavitatis tue eructabunt / Tales vero signari videntur per partem
mediam que vocatur intellectus / dum dividitur pars anime separata in tres
intellectum et intelligentiam ad instar trinitatis in creatore et trium
ierarchiarum angelorum / quorum nove proprietates in hiis tribus anime par
tibus vestigiantur / Et hec pars media vocatur ut puto ratio superior

& nole

que est sub intelligentia / et per racionem intelligitur / id est ratio inferior ratio dixit
aristoteles intellectus speculatiuus hoc est ratio superior / recipiens regulas et principia
a superioribus diuinis / sola extensione efficitur practicus / hoc est ratio inferior effectiuus
Ita continentes in lecto sunt puri intellectuales continentes in mola puri negociatiui
continentes in agro participant utrumque extremum / ut patebit in consideracione
decima ex dictis augustini / debent esse sicut soles qui lucent in se luce contem-
placionis / et illuminant mundum luce operacionis / propter quod clerus status in corpore
christi militanti ponitur supra continentes in lecto / que participant eandem caritate
dei / et eam homini promunt / qui sicut et intellectus est separatus non utens
organo corporali / propter quod etiam continentes in lecto et in agro dicuntur
possidere statum spiritualem et abstractorem / et per sensum et vegetatiuam
figurentur layci tam nobiles quam mechanici continentes in mola / qui
dicuntur statum non spiritualem sed animalem / Unde etiam sicut sensitiua et
vegetatiua in suis operacionibus utuntur membris corporis / quibus affixe sunt
Ita et layci correspondentes etiam sensualiter et temporaliter et minus spiritualiter
et minus separate viuunt quod dicitur / Quamuis vires tam sensitiue quam
vegetatiue aliquo modo sint separate a materia / membra autem corporalia
secundum se nullam separacionem habent / sed instrumenta sunt secundum se solum administrancia
viribus anime / quibus anima utitur in operibus sicut artifex dolabro et
huiusmodi membra que materialia sunt et sensibilia / magis quam vires anime
ideo circo apostolus paulus volens magis notum manifestare per magis notum
sed ad instar sensuum misticorum per litteram manifestantur in qua includitur spiritus
ipse exemplariter locutus est per membra sensibilia / volens in membris intelligere
includere vires anime / et tres status correspondentes viribus anime / secundum magistrum
dictum alberti fieret translacio misticorum membrorum et corporis mistici /
per illud sum per appropriacionem conuenit nomine et ratio corporis veri et
verorum membrorum corporeorum et sensibilium / Amplius separacio virium
anime / penes quas consideratur eleuacio status membrorum misticorum / altior
vel passior sunt sensibilium consideremus per flammam in carbone in sig
incorporatam / et in pyramide in tanto puram / et subtilem / quod ipse

propter perspicuitatem non tangat visum / hoc exponit avicenna et
eo sepe alber[tus] utitur in suis libris Unde flamma inquantum eius basis in
ferioris partis incorporatur carboni materiali effigiat vegetativam / Inquantum
affigitur carboni et obumbratur propter spissitudinem carbonis effigiat virtutem sen-
sitivam et coniuges in mola Inquantum est in cacumine piramidali est tante
puritatis quod non tangat visum / effigiat partem intellectus / quam augustinus et quidam
alij videntur vocare intelligentiam / et ibidem est ymago trinitatis in actu
et etiam hec pars flamme significat coniuges in lecto / et pure contemplantes
Sed media pars flamme / que participat puritatem superioris / et quandam
impuritatem inferioris dicitur intellectus / Cuius inferior pars et impurior
dicitur ratio inferior et alia ratio ~~inferior~~ alia superior / propter quod videntur quidam
distinguere animam in racionem intellectum et intelligentiam Erit ergo
intellectus prout coincidit medie parti flamme effigies coniuges in agro /
quia intellectus speculativus ut dicit aristoteles sola extensione efficitur prac-
ticus / practicus etiam figurat / speculativus adam / femina parti in sensitivam
et vegetativam serpentem / ob quam extiora fructus lignorum paradisi / ut
patet inconsideratione decima Quibus diligenter consideratis patet
quod sicut omnes vires / tam vegetative quam sensitive quam rationis intellectus
et intelligencie sunt ordinate / in hac vero Et superiora in fluunt in
inferioribus Ita in corpore mistico ecclesie / nam sicut intellectus speculativus in
mente recipit regulas divinas et sinceras veritates a verbo quod
est plenum rationibus quibus regulatur et dirigitur Ita intellectus prout est
sub intelligentia recipit directionem et regulas ab intelligentia de
~~quibus consideratione 21. 22. 23. 24.~~ et contemplativi coniuges in agro
de quibus consideratione 21. 22. 23. 24. / tales quo ad interiorem sensum hominis
est ascensus montis cum moyse / recipit regulas et directiones ab coniugibus
in lecto / qui idem debent gustare et videre quoniam suavis est dominus
Ita quod ex experimentali et sapida sua iustitia / ad dectore in trinsico gusta-
ta oriatur / splendor sue ex gustu amoris / prout dicit psalmista primo
gustate Secundo videte quoniam suavis est dominus / hoc est optima porcio marie

ut dicit b. tho. super iusticia theo. p3 in theo. 19 et theo. 21. Et
sicut rex in fiori que est eciam iusticia significata per regem ut patet in con-
sideratione 10. recipit directionem a rege supiori que est eadem et per intellectum considerata
post soporem quia in sopore consideratur deus fuisse in corpore in qua cons
in contemplatione et gustu dulcedinis consistit in lecto sint. Sic comites
magis et non comites speculativi sed tamen practici accipiunt directiones ab
comitibus magis speculativis et ab comitibus in lecto. Et quemadmodum rex
accipit directiones a rege in fiori qua vocavi eciam. Ita superiores in
mola ut sunt nobiles layci et boni plebis accipere debent suas directiones
ab comitibus in agro. Et sicut sensus quodammodo manet continue vege-
tativum ut patet in effectibus variis que imprimuntur in corporibus vegetative ab
ymaginativa ut patet aucten. in secundo naturalium. Ita optimi plebis
et nobiles comites in mola debent influere directione regularem in
mechanicos. nam nobiles debent scire artes liberales que ita dicte sunt quia
eas olim filii liberorum studuerunt et mediantibus artibus liberalibus
ex quibus dependent practice artium mechanicarum omnium et ex phys. debet
nobiles regulare et dirigere mechanicos quibus comendet circa artes vege-
tative. Sicut comites in agro regere debent nobiles in mola. Ita
nobiles mechanicos ut iuxta regulam bea. dyo. illud quod est supremum in
fiori sit infimum superioris ascendendo usque ad summum in quas reducuntur
infima per media ut p3 in suppositione 14. 16. 17. 18. porro sicut mecha-
nici habent sua instrumenta quibus fines suos adipisci possint ut carpentarius
dolabrum lapicida trullam et quendiculum sartor forpicem etc. Ita no-
biles habent sua instrumenta videlicet arma quibus iuxta decreta comitum
magis habent refrenare rebellionem. corpus qui in mola sunt inter quos
Imperator gladium accipit a melchisadech et gladio ~~...~~ regnum sacerdo-
tale tuetur ut patet in suppositione 20. Ideo dicitur Imperator advocatus et
defensor debet esse ecclesie. di. 63. ecclesie mee. Et ideo debet iurare fide-
litatem pape et bona ecclesie defensare di. 63. tibi domine. Imperator
pendet ex pape iudicio non papa ex imperatoris di. 96. duo sunt quibus do-
bent et imperatores pape caput inclinare di. 63. valentianus di. 96.
sic. Comites autem magis habent proprius instrumenta sacramenta

ecclesiastica sensibilia signa / Et consuetum ecclesiasticum per baculo ad compescendum
lupos Sed contra in lecto in instrumentis cottidianis prout pueri contemplativi
sunt non videntur vere / sed quia se convertunt ad radium ad mitram prout dyo-
nisius capitulo primo / ut fortiter conterere relinquat sensum et intellectum et dici
quod radius divinus corporis in sensum sit / quo gustant primo quam suavis est
dominus et concomitanter vident contemplando / refici corporis anime quiescentes
in lecto / gustus spiritualis dulcedinis / auris armonia / odoratus aromate et
tactus salubritate / ingustione ad radium relicto sensu Ex quibus patet
quid intelligatur per corpus christi misticum Deinde patrum unione et con-
paginatione beatus augustinus ait fides membra iungit / spes amor nectit / et
caritas unit / Ceterum quia ait alber. / omnis mistica translacio hec
fieri per apparitionem / ad aliquid quod vere hoc nomine dicitur et eadem voce / appellatur clave
hec via erronea / quod ponit nos esse idem in actu cum christo et quod quamvis nos
facimus etiam peccando quod christus peccet nisi velit verba aliquis resolvere
quod sanant quod piorum offendunt aures / ~~Secundo~~ Ex quo alber. dicit

Quinto no quod omnis mistica translacio hec fieri per apparitionem ad aliquid quod vere
eodem nomine dicitur et eadem voce / possumus venari duplicem respectum in
corpore christi mistico ad istud cui proprie et vere convenit nomine a quo fit
translacio mistici corporis / quod est corpus christi verum et naturale / unum videlicet
respectum quod hoc corpus misticum / prout est quoddam totum universale / ad cor-
pus christi verum / prout est quoddam totum integrale / aliud respectum me-
brorum misticorum ad membra naturalia christi / ~~sic~~ respectu singularis
cuiuslibet membri mistici ad membrum corporis christi veri sibi correspondens / Quod si ita est misi sub

Liquet ~~igitur~~ quod corpus christi misticum ex tot membris misticis compa-
ginatur Ex quot componitur corpus christi verum / et ex tot viribus seu potentiis
perfectis compaginatur anima racionalis / Ex quot membris corpus verum christi
et quodlibet membrum misticum corporis christi / et quodlibet membrum verum
corporis / nec non quelibet virtus / seu pars potentia anime / habent in verbo
eterno / quod dicitur esse ars patris plena racionibus / suam racionem ydealem
Unde videtur in anima cuiuslibet membri baptizati impressum / karacter non
solum ad instar membrorum misticorum corporis / et membri veri corporis christi

vel etiam virtutum anime / sed potius ad instar vocis ydealis verbi eterni
cui conjuncta est anima christi / Alii caracterem ponunt in diversis speciebus potentie
qualitatis / Unde quidam caracterem quia est qualitas quedam ponunt in prima
specie qualitatis / que est medium inter dispositionem et habitum / nam in quantum predi-
catum eius sacramentum est habet rationem dispositionis / in quantum difficulter mobi-
lis habitus / tamen potius accipitur prout est de secunda specie qualitatis / que dicit
quandam naturalem potentiam / ut naturales potentias i. ut operationum ierarchicarum ponunt
/ et naturales impotentias vero receptionis sacramentorum / et aliorum que ad fideles
pertinent / Alii dixerunt esse in tertia specie qualitatis / [illegible] caracterem
/ ratione huius / quia est quidam ornatus anime / eam decorans / vel potius quasi il-
luminat ut dicitur / Porro alii [illegible] dixerunt esse de quarta specie / videlicet circa
hanc constantem figuram / quia sicut quodlibet membrum corporis suam specialem
habet figuram / secundum congruentiam specialis operationis / ita loquendo mistice
videtur quelibet pars potentia anime / habere spiritualem configurationem / correspon-
denter ad membrum corporale cum quo denominatur / et concordat — ut oculus spiritualis cum oculo corporali et sic de aliis membris
Et quia membra mistica corporis mistici etiam correspondent membris
corporis veri / et membra vera membris spiritualibus anime / possent forte
ymaginari configurationalis configurationes spiritualis et mistici / ymagi-
nari in membris misticis corporis christi mistici / erunt ergo nisi fallar
tot membra corporis mistici / quot membra corporis veri / et ad rationem
ydealem vel ydeales verbi / quia dicit beatus Thomas quod caracter est ad speciem
filii / qui est ymago et configuratio patris / Non etiam dixit duos
quod caracter est ab eternitate quod opponit Thomas ab increata trinitate / Sed tamen
adverte quod divisio corporis christi mistici / non videtur esse divisio totius
vel in suas partes / nec divisio totius integralis ut dicit Alber. in
partes integrales / sed est divisio totius potentialis in partes potestativas / nam
quodlibet membrum misticum induit quandam quasi communem potestativam / que potest vo-
cari potestas / vel ecclesiastica corporis qui ierarchice reducit infi-
riores per media ut dicit supra 14. 16. et 21. / vel potestas qua inferiores apti
sunt ad receptionem sacramentorum / ut baptizati hanc potestatem habent a caractere
baptismali / superiores itaque active ierarchice reductionis esse videntur primo

in verbo patris quod est figura et ymago patris eterni 2° in
anima xpi 3° in corpore eius cui incorporatur corpus misticum et ultimo
in corpore mistico et eius membris misticis Quo pacto fortassis po-
nendum est in quolibet membro corporis mistici quidam respectus fundatus
in karactere ipsius anime sub quo respectu dum stat membrum misticum operari
potest opera sibi debita vel pati ut respectus fundatus in karactere
oculi spiritualis anime reddit membrum misticum cuius est et animam aptum ad
percipiendam visionem misticam celestem cuius est oculus misticus Sic
de auribus misticis naso et aliis membris omnibus tam interioribus quam po-
testatibus misticis Sicut ergo cordis operatur et diffundit vitam in spiritu
vitali per totum corpus et omnia membra corporea et vivificare Ita et cor
misticum corporis mistici erit diffundere misticalem vitam misticam seu
spiritualem in spiritu vitali mistico per totum corpus misticum et omnia membra
mistica includendo potestate capitis quia in corde potestatem sunt omnia membra
et eius virtutes sicut omnes linee circuli in centro propter quod cor
primo vivit et ultimo moritur Et superveniente horrore in aliis membris ipsa membra
ad cor virtutes suas mittunt unde et in sinistra auricula cordis
est fons et minera spirituum vitalium qui determinantur membris per specia-
lem virtutem in spiritus animales animales transeuntes de in per nervos
sicut vitales puri per arterias et pauci cum sanguine per venas
eius ut dicit aureus ~~[illegible]~~ sunt misticent erunt spiritus vitales ut vi-
tales potestas facultas theologica et theologi Et spiritus animales motiui facul-
tas et studium regitiua capitis et directiua membrorum Sed spiritus animales sensitiui est
sua iurista canonica Spiritus naturales invenies clavis sive ordinis sacerdo-
talis Et quia in sanguine est et pauci ut dicit aureus [illegible] ex u-
trumque est potestas ecclesie in karactere sacerdotali fundata hii sunt ut pre-
dicta spirituales dictantes membra mistica Et quia etiam spiritus naturales cum sua
virtute efficitur generativa ad hanc potestatem ecclesie est animam bapti-
zare hoc est spirituales generationes [illegible] De quibus etiam patet Matthei 23
et 22 Sicut de capite mistico quod diffundit sensum misticum et motum

[Marginal notes:]
de quo etiam dicitur [illegible]
ipsa membra
Quia sunt velut [illegible] [illegible] et [illegible] delegant ad cor [illegible] et non ad [illegible] sunt [illegible] vacante sede [illegible] collegio cardinalium cedit [illegible] potestas auctoritas et potestas capitis potentialiter est in collegio cardinalium [illegible] Et [illegible] [illegible] morbos membrorum [illegible] superveniente ut [illegible] [illegible] pedes [illegible] [illegible] suas vires et potestates delegare debet ad cor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] Sicut et [illegible] cordis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

regimini / per spiritum ~~vitalem~~ animalem misticum in inferiora membra / consi-
derando capud misticum prout stat sub tali respectu fundato in karactere
capitis Qui karacter licet possit poni in essencia anime sicut et
gracia tamen substernitur / nichilominus ponitur pro concomitancia in potenciis anime
in quibus et virtutes ponuntur / que volvuntur in lumine gracie ad instar
virtutum celestium stellarum / que de corpore volvuntur in lumine solis sensibilis
De hoc forte respectu loquitur doctor subtilis dicendo karacterem esse
quendam respectum extrinsecum advenientem ipsi anime / adeo inmediate / in
suscepcione sacramenti interrabiles de hijs vide theorema 22 et 23

Sexto

C Notandum est quod corpus Christi misticum per translacionem simbo-
licam imitatur corpus Christi verum quod non solum est compositum ex membris
veris naturalibus / sed etiam participat vitam anime eius qua animatur et movetur vel
secundum se totum et secundum eius membra vera et naturalia / Sed circa compositum
videtur aliqua loqui de illo quod in corpore Christi se gerit per eius mistica
anima / que movet totum corpus et membra eius / ad complendum opera sibi
debita ad finem ad quem formata sunt huiusmodi membra mistica / Primum
tamen dicit paulus apostolus unum corpus unus spiritus sicut vocati estis in
una spe vocacionis vestre Super quo alber. sic scribit Unum enim
corpus est conjunctione et communibus membrorum ad unum cor quod calorem
vite inmittit omnibus Et unus spiritus est qui vitam et dileccionem
ad mutuam omnibus inspirat et pulsat in omnibus membris Et in hac
spe vocacionis vocamur ad corpus / ut sit generaliter subditum ipsi ut
capiti nostro et cordi summo unum / Quod nobis influit et sensum cog-
nicionis et motum virtutis / Et regimen sive pulsione gracie / Membra
corporis compositi ut predixi / secundum augustinum fides membra iungit / spes
nectit et caritas unit / Sed fidei gracia attribuitur ut dicit alber.
gracia autem nos facit gratos Christo nostro [illegible] ait Iohannes Omnis
qui natus est ex deo non peccat / sed gracia dei conservat eum / et ma-
lignus non tangit illum / Porro capud huius corporis potest notari ex
de quo apostolus Qui est caput Christus / ex quo totum corpus compactum et
connexum per omnem iuncturam subministracionis secundum operacionem unicuique

nota

Quomodo capud et cor spiritus sanctus attribuitur

membri augmentum corporis facit in edificationem sui in caritate. Sancte
quoniam beatus Thomas dicit spiritui sancto attribuitur christo occultum influxum vite in omnia
membra. Et capud christus quod capud manifestum membrum est et influit
regimen omnibus membris, etiam per suam humanitatem. In theologia fortassis per
quolibet membrum attribui christo. Et quemadmodum anima per quolibet membrum opera-
nalia operatur, ita videtur de christo. Ita quod quemadmodum loquitur devotus Bernardus: Deus
amat in seraphim ut caritas, in cherubim noscit ut veritas. Sedet in
thronis ut equitas, et sic choris angelorum, ut ponit in epistola ad Eugenium
papam. Ita posset dici quod christus regit in capite ut rex, videt in
oculis ut doctor, audit in auribus misticis ut iudex, et sic in membris cor-
poris mistici suo ordine et modo. Et quia nomina imponuntur ab actu, aut antiqui
philosophi probant, christiani autem qui membra mistica huius corporis sunt denominantur
a christo, cum configurati sunt per caracterem baptismi. Qui caracter, nisi fallar,
videtur conferre aliquod esse aliud quam est esse naturale, quia si naturale imponitur.
Quod obtrem videtur quod a christo qui in habitat actualiter ut in conatibus
ingratum vel habitualiter ut in conatibus in peccato mortali denominatur
tale membrum christianus a christo, qui dat tale esse, a quo imponitur nomen christianus.
Unde scribitur ~~auctoritas~~ de christo: non longe est ab unoquoque nostrum;
in ipso enim vivimus, movemur et sumus. Per virtutem enim suam, ut ait
Albertus, nobis influxum efficimur non longe, quia ipse suam non deserit
virtutem. Influit enim in sua virtute se ipsum et constat. Et sic in
ipsa vivimus sua virtute et in ipso movemur sui incrementi perfectione.
Et in ipso sumus stantes assimilati in sua perfectione. Quod dicit apostolus: occur-
ramus omnes in virum perfectum, in mensuram etatis plenitudinis christi. Amplius
dicit apostolus: Vivo ego, non ego, sed vivit in me christus. Corporalem
autem vitam naturalem ab anima convenit. Sequitur ergo intelligamus quomodo
christus sit anima mistica membrorum suorum, quorum unus erat apostolus qui
verba predicta locutus est. Opus erit inquirere quid sit anima et quid sit
vivere, et que vita prima corporis mistici et que vita secunda. Ex quibus
quis venari poterit quid sit mors membri mistici, precipue contradictum sit

ō not

in parabola luce p allegata de incidente in latrones q eu seminiuo
relicto abierunt Est aut aia sedm aplē actus corporis organici phisi-
ci vitam hntis in potencia Cum ergo ut dicit apo In visibilia dei p
ea que facta st a creatura mudi intellecta gspiciunt ipe pt ut existimo
dici q sicut aia nalis corporis est actus ita nobilius verbum incarnatum
e actus corporis non phisici sed mistici non p inhesione sed p in habita-
tione m fluone gratuiti actuacois et in fusione in oia mebra mistica
Corporis dico organici nō q gpaciu st ex ptibus talibus sicut nalia mbra
mebra st sed ptibus ptatiuis ex quibus gponitur unum corpus misticum qd
est totum ptatiuum sicut ex mebris nalibus gponitur unum corpus organicum
Dico etiam habentis vitam hoc mō in potencia quo ad mebra
mistica ~~[illegible]~~ dr mortuus spualiter sicut p seminiuum p petim gpdat
ad hunc verbum incarnatum etiam in mebris misticis sedm ee nature et spualis
~~et~~ caracteris ~~baptisma~~ baptismalis sed non sedm ee gratuitum iō
dicit Iniquitates vre diuiserunt ~~vos inter de~~ inter vos et
deum vrm et hec potencia mebri mortui spualiter qua e impotencia
ad actum vitalem intrisecum et vitam aie hoc e ad opa vita q
meritoria st vite etne ~~egra~~ dicitur vita impotencia Quam etiam habet
xpianus in mortali pecto gstitutus quam obrem ad huc st mebra corporis
mistici xpi licet seminiua et spualiter mortua Corpus aut xpi
misticum sedm se totum nō moritur nec sedm se totum nunq erit i
potencia tali qn sint aliqua mebra mistica opera vitalia spirituali iuxta
gmissione saluatoris ero nobiscum usq ad gsūmacoem secli Nauicula
petri ventis et procellis nunc agitatur et agitabitur amplius in finali
tempore antixpi vij figurata p pedes illiusqui ~~ambular~~ ambulat inter
septem candelabra cuius pedes ut dicit haymo electos sunt qui tpe
antixpi p psecucoes et tribulacoes purgentur ~~eundem pedes in ea~~
~~mino igne~~ pedes huius siles auricalco candenti in camino ignis
mebra xpi pseruntur p ambule st psecucoes primo et tribulacones
~~mine~~ corporis mistici xpi Sz nauicula petri quamuis agi

Quid aut sit vnire ... et ...

... q ...

... et ... in

... x pna

... ppugna

... ... corporis mistici

... pacietur

... ...

... fient

... hadu

... sharz

ter fluctibus / non quo toto submergetur / quia lapis qui contrivit statuam
nabuchodonosor et mundum replevit regnum est sacerdotale quod hic inchoa-
tum in eternum permanebit ¶ ~~Septimo~~ est notandum quod quia anima

[margin: Septimo] naliter loquendo dicitur vita prima et operatio vitalis anime per sua orga-
na dicitur vita secunda / consequenter videndum etiam videndum quomodo corpus christi misti-
cum / vivat vita prima et vita secunda / Inquirendo per theologiam symboli-
cam incontradictum apostolus Invisibilia dei per ea que facta sunt [illegible] conspiciuntur
[illegible] dicit apostolus Sicut omnes in adam moriuntur ita omnes in christo vivifica-
buntur / Unde etiam ait Vivo ego iam non ego sed vivit in me christus / Porro
ut vivere hoc corporis mistici intelligamus / considerandum diffinitionem vite
corporalis quam ponit apostolus / et per translationem symbolicam transferre ad corpus
christi misticum Diffinit itaque apostolus vitam inquiens / vita est actus primus es-
sentialis et continuus anime in corpus non per modum sompni sed per modum
vigilie [illegible] continuus declaratur dicit albertus quod lux lucere et lumine eandem
naturam notant differenter tamen quia lux notat eam secundum se et lumine
ut diffusum in lucido / et lucere notat essentiale agere / Ita ut inquit
vita notat diffusionem forme ipsius in eo quod est animatum / quia vita est
ipsa anima diffusa in toto corpore et partibus / et vivere dicit eius essentialem
actum continuum per modum vigilie ab anima continue in corpus / Unde dicit philosophus
dicitur quod vivere est quoddam fieri / sic intelligatur quod idem est vivere quod anime
diffusio in vivo / non autem secundum se est anima et vita / Et vita est ipsa anima
diffusa in toto corpore et membris / Unde [illegible] patet quod sicut essenti-
aliter convenit luci lucere / sic cuilibet essentie formali que dat esse et

[margin: convenit] ratione ~~[illegible]~~ dare specificum esse quod esse essentiale est actus rei / et ante
hoc esse nihil omnino est dare / Et per consequens [illegible] est continuus et operatio / talis itaque
est actus continuus / et non interruptus per modum sompni sed est continuus
influxus in corpus / sicut forme corpus vivificantis / Ex quo patet / cum ille [illegible] nos

[margin: ut dicitur] bis ~~incarnatum est in [illegible] precedunt~~ patet etiam dicit beatus augustinus Ver-
bum venit in carnem ut possit inhabitare mentem / Quod / desi-
at delicie mee ~~[illegible]~~ esse cum filiis hominum / Et Jo. Verbum caro fac-
tum est / et habitavit in nobis / ~~[illegible]~~ eius erit continuus influxus

in corpus misticum si non in omnia membra tamen in aliqua / quia non ex
toto morietur ut in predicto notabili dictum est / semper enim plura
membra corporis mistici integra manebunt quibus influit semper verbum
incarnatum ut supradictum est / quia in ipso continue manent et simul / per
virtutem enim suam nobis influxum ut ait alber[tus] efficitur non longe / quia
a se suam non deserit virtutem / Influit enim in sua virtute semper et
constanter / et sic in ipso continue sua virtute / et in ipso manent sui incre-
menti perfectione et in ipso simul stantes confirmati in sua perfectione ut prius
divinus theologus pater quoniam est actus essencialis / et generaliter integrum me-
mbra stare integrum quia influit semper in virtute sua / In corpus non naturale sed
in corpus misticum et per modum vigilie / quia est purus actus ~~sua ...~~ ipsius dei
~~potencia~~ In fluxionis autem illos talis dicat motum in verbo incarnato filii dei
sed attendi penes respectum ad corpus in se / Quia ipse immobilis est
dans cuncta moveri / apud quem enim non est transmutacio neque vicissitu-
dinis obumbracio / ergo non per modum semper ininterruptus actualem
influxum in membra / quantum est in verbo licet interruptio fieri possit et
in membris corporis defectu membri quod peccat mortaliter / Itemque nisi fal-
lar sicut vita naturalis influitur originaliter a corde in alia membra / cor-
poralia in spiritu vitali qui incipit aliud efficitur et aliis membris
principalibus alteratur / quia ad modum luminis solis incorporatum planetis et
astris earum virtutes induit / sive eius / Sic constanter cor est in medio
ut per ipsum toti corpori ministretur vita et ut spiritus vitalis sicut a centro
ad membra circumferencialiter deffertur / Ipsum enim cor aptius membrum principale
est quo mediante alia membra formantur / et omnes sua accipiunt vir-
tutem / licet galienus et quidam medici aliter senciant ut averroys declarat
et avicenna / Ita potestas tota per capud ecclesie hec quod successit petro / habet
ordinarie a spiritu sancto generatur [illegible] per cor hoc est eos qui in potencia habent
potestatem tamquam ecclesie / ut est collegium cardinalium in defectu concilii generalis /
quorum divino non fiat generale concilium eligere et creare habent / sic mediante
corde formatur capud naturale et eorum per virtutem occultam formatiuam em-
brionis per cor generantur virtutes capitis [illegible] de electione [illegible] ubi primum

no A

li. vi. et c. ne Romani in ele. Sic apparet sub occulte latitare concilio genera-
li vel cardinalibus quorum partes ecclesie cor mistici corporis Christi effigiat
tractatur vicarius petri prout in summa de ecclesia di. 32 in nota et di.
19 per totum 1 q. 1 fecit. cum declaratione ubi predicitur li. vi. et c. ne Romani
in ele. Corpus venari possimus que pertinent ad statum capitis mistici
si per theologiam symbolicam quibus comparetur naturales ordinem inter membra
sue formationis res naturales conservantes res non naturales quibus eius custodit-
sanitas et res contra naturam quibus eius sanitas corrumpitur Vide de corde dicitur ut tangitur in materia theo[logica]
cruda ut habetur theologia undecimo 12. 13. Ceterum si non fallar proporcionaliter
eciam possimus ymaginari de anima quod eius vires seu partes potenciales quod
statuunt quoddam totum non materiale sed totum virtuale sicut corpus totum corporale
ex membris corporis, ita anima ex viribus potencialibus unum constituit
virtualiter totum. Cuius anime deus dicitur anima absque inhesione sicut naturaliter
dicitur anima et forma corporis cum inhesione iuxta dictum beati augustini in li. confess.
loquens ad deum sic ait tu es vita animarum vita vitarum vivens in te ipsa
et non mutaris. Unde ergo symbolice loquendo in iustificacione impii per
quod priori signo intellectus influit graciam primo in cor spirituale anime
racionalis 2o ordine originis in capud anime et sic de aliis partibus potenciis
anime que se habent velud organa spiritualia vel membra anime et hoc eciam
facit per modum vigilie actualiter influens et non per modum sompni
intercipientis saltem quando dum anima non peccavit mortaliter. Hec ergo
continuitas influxus non est corporalis sed intellectualis. Et sicut de vita
gratuita ymaginamur secundum esse gracie, ita de vita naturali anime ymagi-
nari possimus quo ad influxum esse naturalis quod fit per vitam naturalem quia
ut dicit alber. vita est viventibus esse. De hoc vide theologia 49. Rursus
proporcionaliter fabricare possimus vitam in angelis et amplius ascen-
dere possimus et transferre vivere ad essenciam dei qui est fons omnis vite
accipiendo per intellectum essenciam divinam in deo, in qua accipimus archa-
num patris quasi cordis per primo signo intellectus qui est
principium tocius emanacionis et tocius vite quo signo se habet vi-
sicut lux essencialis cordialis fontaliter scaturiens esse essenciale

et quamvis sit simplicissima / tamen propter secundo signo intellectus modo loquendi ampli tale et
ut doctor subtilis loquitur / ~~ydeales relucentias~~ et quod factum est in ipso
~~vita erat~~ propter 3o signo intellectus ymaginor diffusionem et quod in solo deo
est idem esse cum essentia / quasi luce eius lucendo ydealiter / et mundum mente
gerit pulcrum pulcherrimus ipse / nam dicit alber. dum dico deum dico es-
sentiam dum dico hunc deum ut personam dico qui est / sed dum dico deitas dico quod
est / quamvis in eo esse et essentia sit omnino idem / Alio pacto amplius una
qua corpus christi misticum et eius membra reducuntur in cor paternum / a quo
omnis vita statuit fontaliter / vita incarnati verbi et spiritus sancti / Juxta
verbum ewangeliste ego claritatem quam dedisti michi dedi eis / ut
sint unum sicut nos unum sumus / ego in eis et tu in me / ut sint con-
summati in unum / pater enim ut ait alber. sed unus est / a quo sicut fon-
te filius nascitur et ab utroque procedit spiritus sanctus / Alium huiusmodi unitatis
membrorum est concilium unitatis qui adheret deo unus spiritus est cum eo / for-
ma autem cui obligamur ut inquit alber. est filius qui est forma patris
eterni / cuius corporis mistici sumus / cui dum incorporamur et in eo unimur
et movemur / ad cor paternum quod est fons omnis boni / et vite reddimur
a quo fonte fruimur omni bono. filius in spiritus dulcedine et beatitudine et
hec est cathena aurea ut dicit alber. / a qua accedentes procul / sunt multa
preter dividuntur iuxta illud o sancte divisum est cor eorum nunc interibunt

Octavo notandum ~~[illegible]~~ ex quo mentio facta est de corpore christi mistico secundum se et de
eius membris in generali et de capite mistico eiusdem / et de eius unione mistico
spirituali restat propter 8o notabili adhuc venari / et aliqua in generali de eius vi-
ta spirituali / que est operacio corporis mistici / quomodo dependeat ab anima mis-
tica / et a vinculo mentionis iuxta quod concludimus collectas in missa / et
horis canonicis per ihesum christum dominum nostrum / in quo operamur per quem operamur / a quo opera-
mur propter quod et primum et secundum sunt operamur / quia christus ipse est alpha et o. primum
et finis / Unde dicit Jo. [illegible] quod deus quod facit misticus corpus ex deo natus
est inflatus iam in virtute et operacione in benedicto corpus et membris
christi / Jo dicit ipsa. sicut opera [illegible] operatus est [illegible] quia sibi [illegible]
tuta sua operacio / et ipse operatur etiam in nobis / propter quod dicit

Qui credit in me opera que facio ipe faciet et maiora horum fa-
ciet. Magna quidem facit ut dicit alber. in opibus gratie et maiora facit
in opibus donorum spus sci. Maiora aut facit in opibus supererogacionum
et beatitudinum. Sicut loquitur apostolus. An experimentum queritis eius qui in
me loquitur xpus qui in nobis non infirmatur sed potens est in nobis et
loquitur ut operans alber. quia contra et virtute et ope quieti sumus ea et
quasi equales effecti. Potens aut est in nobis et non infirmatur quia contra virtu-
ti sue nichil contrarium venit in nobis. Sic dicit psal. Diligam te dne for-
titudo mea virtus mea et refugium meum et liberator meus. Amplius
quia dictum est quod membra mistici corporis colligata sicut ad commune cor
quod calorem vite immittit omnibus et commune spm qui creat et dilatone
ad motum omnibus inspirat et pulsat in omnibus membris ut dicit
alber. et xpus ut capite meo sumus omnia quod nobis influit sensum et
motum spui ali et emittis mistico. Et motum virtutis omnia spui nature
mistico de quo dictum est in notabili 4. Et regimen sive provisione ope-
ris de quo capite quis fortassis dubitaret an xpus qui capud
dicitur sit dum capiat capud corporis sui mistici secundum deitatem aut etiam
secundum humanitatem in fluendo in corpus suum sensum et motum homo movet
quodlibet membrum ad opus sibi deputatum per adeptione debiti finis. Et
etiam membra sui corporis efficitur soli spui seu aie hominis vel oppositum
econtra. Ad hoc videtur unde tho. in prima summa quod xpus est capud hominum
non solum quo ad spus sed etiam quantum ad corpus. Unde apos. Re-
formabit corpus humilitatis nre [illegible] ad aiam tote
que est ipa forma eius et motor in quantum est ~~forma~~ forma recipit
ab aia vitam et totas operaciones convenientes humano corpori sm suam
speciem in quantum vero aia est motor corporis ut sit instrumentum [illegible]
aie. Et xpi humanitatis hec vim influendi in quantum est iuncta dei
verbo cui corpus coniungitur per aiam. Ideo tota xpi humanitas ut
dicit tho. sed secundum aiam et corpus influit in homines et quantum ad aiam
et quantum ad corpus. Uno mo in quantum membra corporis exhibentur ar-
ma iusticie. Alio mo in quantum contra glie derivabitur ab aia in

[Margin: configurandum corpori claritatis sue [illegible] corpus [illegible] habet [illegible]]

incorporis et ideo christus prebet sensum et motum gracie. Quia in fluxus
spiritualis non primo provenit ad corpus sed secundario ut in suo loco. Quia
eius humanitas fuit instrumentum divinitatis vere cuius operaciones divinitatis
fuerunt nobis gratuite hoc est causantes graciam in nobis dupliciter in
fluxionibus intrinseco enim motus et sensus spirituales a capite derivantur
ad cetera membra. Alio modo secundum quandam gubernacionem prout secundum consideracionem
alios sensus qui in capite radicantur dirigit membra in operacionibus ac-
tibus et hec gubernacio eciam competit in aliis quam in christo. Qui eciam capita
dici possunt subditorum. Sed interior influxus soli christo convenit. Ideo dicit apostolus
ipsum dedit capud super omnem ecclesiam caput autem influit sensum et mo-
tum. Unde licet ut ait thomas alia membra recipiant ~~recipiant~~ influ-
enciam a corde quia tamen influencia cordis est occulta ~~[illegible]~~ cordi
comparatur spiritus sanctus qui invisibiliter ecclesiam vivificat et unit. Sed
capud habet manifestam eminenciam respectu ceterorum membrorum. Ideo christus
comparatur secundum visibilitatem naturam. Alius homo omnibus prefertur. In quo capite
ut ait Tho. tria considerantur scilicet ordo perfeccio et virtus. Primum quod sicut pri-
mo competit nominari capud. Alius ad secundum quod in capite vigent omnes sensus
tam interiores quam exteriores. In ceteris vero membris solus sensus tactus.
Alius ad tercium propter virtutis est motus ceterorum membrorum et gubernacio
eorum propter eorum sensitivam et motivam ibidem vigentem. Propter quod eciam
predicti dicitur capud. Hec autem in christo. Nam animam eius [illegible] fuit et ideo
de plenitudine omnium graciarum quia plenus gracia et veritate. Ideo habet virtutem influ-
endi graciam in omnia membra. Nam de plenitudine eius omnes ut ait apo-
stolus accepimus. Que dicta in nostris actibus meritoriis operamur. Accepimus eciam a-
quas fontis vite et omnes gracie quia ipse in nobis et nos in ipso et
omnia sua influit nobis. Unde pater de filio in proverbiis: Deriventur fontes
tui foras et in plateis aquas tuas divide. Jo. Gracia et veritas
per jhesum christum facta est. Accepimus eciam glorias angelorum quorum ruina reparatur
per solos incorporatos mistico corpori christi. Unde Jo. nemo ascendit
ad celum nisi qui descendit filius hominis qui est in celo. Si autem nemo
ascendit nisi filius hominis procerto nemo ascendit nisi incorporatus

filio hoīs / nullus aūt incorporat᷑ corpi xp̄i mistico nisi p corpus
verū / Accipimꝰ tercio scōꝝ cōionem ut si aliquid deficit in singulis me
bris ex aliis habundancius / ~~illuiacōes pphāꝝ cōstitias ut dicit alber~~
scōꝝ singulis suppleat᷑ / Sic hemꝰ virtutes patriarchaꝝ / illuiacōes
pphāꝝ / iusticias ut dicit alber. legislatorū / demracōes et p̄roīa pro
mō dignitates aplōꝝ / victorias martirū / sāctitātē cōfessoꝝ / religiōes
monachoꝝ / puritatem anachoritaꝝ / doctrinas doctoꝝ / mundiciā vir
ginū / luctū viduaꝝ / elemosinas gerentiū / curas domesticas / lamenta
penitenciū / splendorem honestatis innocenciū / et oīm merita scōꝝ
hec oīa in corpus xp̄i misticū fluxerūt / Et de quolibet in quelibet
p caritatem spūs xp̄i refertūr et redundant / Quo niā vīncīs me
broꝝ misticoꝝ colligatoꝝ ad cor et ad capud / et vīna pricipalis
spūs xp̄i in omnibus mēbris eius naliba significat et causat tantus
corpis mistici cōionem / et spūs cōmunicacōne / Qua obrem fons gre et
glie cōmunicantur sc̄i gratie aliī ut spūaliter impleat᷑ / in nob qd de
ecclā p̄mitiua scribit᷑ in actibꝰ aplōꝝ / Gra magna erat in omībꝫ
neqꝫ enī quisquā fuit egens / vendebant enī possessiōes ur pcientes
ante pedes aplōꝝ / et diuidebant cuiqꝫ put ei opus erat / Sic enī
ad cuiuscumqꝫ neccitatē diuidit spūs corpis xp̄i bona scōꝝ / ut oēs
habundent / et nullus egens inveniat᷑ / vii. apo. hec oīa opat᷑ vnꝰ
atqꝫ idem spūs diuidens singulis put vult / Ad quod psal. pticipē
me fac / deꝰ oīm timenciū te / et custodienciū mandata tua / porro
cū ipe sit capud corpis xp̄i ut predictū ē / et p̄mogenitꝰ ex ipo
fluit in mēbra corpis sui mistici / et ex vno membro redundat ad
aliud pter cōm sui corpis cōmione / Sicut namqꝫ in corpe nali
sanguis et spūs de vno mēbro redundat in aliud / Ita multo ma-
gis in spūalibꝫ mēbris corpis xp̄i mistici / vnū mēbrū spūs cōio
nem transmittit in aliud / Vñ apo ad corinth Siquid pati᷑ vnū
mēbrū cōpaciūtur oīa mēbra / si gliat᷑ vnū mēbrū cōgaudent
oīa membra / hec ē scōꝝ cōio de qua dicimꝰ in simbolo Credo in
spm scm scōꝝ cōionem / hoc ē spm scm qui facit scōꝝ cōionem

Quia sicut secundum naturam unus est spiritus corporis / Ita unius Christi corporis
unus est spiritus sanctus qui in totum corpus vehit / vitam et unitatem / Et
omnia que sunt membris propria facit gratia / Ideo ait apostolus Unum corpus unus spiritus
Unde apparet / pax et concordia quanta fuisse olim inter corporis Christi membra
Quia in Christo capite et pragmati pacatam concordiam fovebant / et fructum
bonorum operum afferebat / Iuxta illud verbum celestis medici Qui manet
in me / et ego in eo hic fert fructum multum / quia sine me nichil potestis
facere / Nunc eciam eodem tempore dicere potuit misticum corpus cum apostolo /
vivo ego non ego sed vivit in me Christus / Nunc ego non ego sed operatur
in me Christus velut anima per corpus et corporis membra / aliorum membrorum
operacio per successivam etatis mistici corporis que senuit / et debilitata ut declarat processus

Nonum notabile

Nono notandum Cum in predictis ostensum sit / quod sic corpus Christi misticum
habet animam vitam primam et vitam secundam / quod assumptum est per translacionem ad
hoc quod est vere corpus et naturale / Tale autem naturale corpus hominis / inter alias
res amenas habet sibi amenas etates / quibus monstrat eius primum
incrementum status / et detrimentum et finem / placuit venerabili / has e-
tates corporis veri transferre per theologiam symbolicam ad corpus Christi misticum
si fortassis possemus explorare / relaxacionem habene qua ligatus
fuit in insidiis inferni sathanas ab angelo magni consilii / relaxacio sit venturi quanta vel
annis temporibus / orgentibus mirabiliter demeruit / porro distinguant etates
extremitates vario modo / Ego quia loquor ut medicus / inspicio tamen [illegible] accipio
ordinem quo medici distinguunt / Qui eciam diversificantur / Nam Iohannicius
et cesar etates distinguunt in quatuor / adolescenciam iuventu-
tem / senectutem et senium / Ypocras autem ad quem Avicenna concordat /
septem etates distinguit / ut patebit / Diffinitur autem etas hoc modo /
etas est spacium vite animalis in quo corpus animalis virtutes quas ipsa
habent augeri stare et diminui / occulte seu manifeste / Et per spa-
cium autem intelligitur spacium temporis quod operacione innati caloris men-
suratur / Unde in adolescencia manifeste augetur corpus quantum ad obediencia
materie / Sed in statu qui dicitur iuventus / licet non manifeste augeatur

Etas dicitur decursus de etatibus mundi et statu hominis similiter 7 4 9 1 5 7

virtutis et corporis / sit tamen in prima medietate eius acculte augmentum
earundem / et circa finem diminutio. Rursus est spacium / in quo aliquo
modo occulte diminuitur virtus et corpus / et vocatur senectus / Quarto suc-
cedit spacium aliud / in quo virtus et corpus manifeste minuitur / et hoc spa-
cium dicitur senium / Sane ad has quatuor etates reducuntur septem etates
Quarum prima dicitur primogenitura / durat ad septem menses / Secunda etas
dicitur denarium planetarium / durat ad septem annos / Tercia ad xx annos di-
citur etas gressionis / in qua membra incipiunt esse agilia ad motum. Et hee tres
etates comprehenduntur sub prima parte dicte divisionis. Quarta dicitur etas pol-
lucens / durat ad 30 annum. Quinto sequitur iuventus / Sexto senectus et
septimo senium de quibus dictum est prius / hec autem etas annexa est complex-
ioni radicali / et non fluenti ut habetur 6 theologie / Unde quidem etas est
spacium temporis mensurantis. Tempus autem est mensura motus celi primi
unde apparet quod etas finitur penes circulum periodi corporis / ut loquitur
de periodo hominis / que finitur per relationem ascendentis signi / supra orizon-
tem in figura nativitatis ad stellam aut asterorum quarum ut ait status
supra cum scrutaverint si astronomi virtutes cognoscerent / ipsi certius iudi-
carent. Unde dicit albertus periodus dicitur a peri quod est circum et odos armonia in
tantum quod periodus est mensura que a circulo celesti imprimitur / vel in similitudine
rei causata a circulo qui facit relationem ascendentis signi / supra orizon-
tem ad omnia signa circuli cum suis stellis et planetis. De hoc periodo
dicit aristoteles quod equale est tempus generationis / et corruptionis / Quod albu-
mazar
aut a primo signo oriente in hora nativitatis rei computatur perfe-
ctus rei usque ad septimum / ut patet numerando signa / ab ascendente
nativitatis / ut puta si aries sit ascendens generationis / tempus erit usque
ad libram / scilicet aries thaurus gemini cancer leo virgo quod sex sunt signa
Et a libra per aliam partem circuli eundem sex scilicet libra scorpius sagitta-
rius capricornus aquarius pisces / hoc tamen impedire potest per accidens / quomodo
virtute peste violenta / vel alia violenta morte. Ex quibus liquet
quod diviso etatis primo maior membra / radicalis est et causata

-acculo periodi sub qua septenaria complentur / Unde avicenna distinguit
ad varietatem morborum / Et astronomus ex genesi septem planetarum disponentium
nativitatem per vitam certis numeris annorum quos appellant annos mitratis nati
quorum annorum alii maiores alii minores alii medii ascribuntur ut in astro
nomia continetur / Quibus sensibilibus prelibatis me invitat dictum apostoli / In
visibilia dei per ea que facta sunt ut habetur in suppositis 8 / ad insensibilia trans
feram / Quorum intellectum suppono quod magnitudo in via rationali et incor
pore corporis mistici / et eius membris proportionaliter attendi debet penes vir
tutem et non penes magnitudinem molis / quod alia est ut dicit augustinus
in libro de quantitate anime quantitas spiritualis et virtutis seu perfectionis / ut penes
virtutes morales / karacterem / virtutes consuetudinales et virtutes sin
gulariter in singulis / que quanto intensiores sunt tanto maiores reddunt
animas et membra corporis mistici intensive saltem / sed extensive attenditur
penes multitudinem membrorum totam proportionem constituentium / Unde par
to ut symbolice loquar / aptatur in etate virtuali anime ex partibus virtualibus
constituta / Similiter in etate proportionali corporis mistici ex membris mistice compaginati
reperiuntur quattuor etates mistice / Nam sicut ad modum etas temporalis est
in factis quedam in re temporali relicta per motum cuius tempus est numerus
ut albertus circa secundum physicorum insinuat / cuius esse nec posse nec agere simul
~~ut in re corruptibili et temporali~~ est / sed continue acquirit / ut in re cor
ruptibili et temporali / vel relicta ex adiacencia alicuius durationis men
surantis rem / cuius esse posse et agere totum simul stat / ut corporum quorum
mensura est eternitas / vel ex adiacencia durationis rei cuius esse et
posse simul est / sed eius agere non est simul in quo eciam etatiuari
presso relinquitur in eius / Unde si non fallor hys premissis patet
per symbolicam theologiam diffinicio etatis tam anime quam corporis christi mistici
sub esse karacteris sub virtute morali acquisite vel esse gratuiti influxus
accepti videlicet / Etas est spacium hoc est duracio / operacionis virtualis gratuite
caloris / hoc est caritatis / cum gratia et virtutibus in singulis vel virtutibus
moralibus / operantis / nisi activitatem impediat / In etate virtuali anime / aut

perfectivus corporis inspicitur. In quo spacio hoc totum quo ad partes perfectivas
et in se habet augetur in magnitudine spirituali intensive vel extensive
crescere vel minimum manifeste hoc est apparent per aliqua signa, prout dicitur a
fructibus eorum cognoscetis eos, vel occulte. Unde magnitudo manifesta
crescitive dicitur esse tale totum inspicitum in etate adolescentie. In quantum autem
magnitudo et virtutes stant nec diminuendo nec augmentando
manifeste dicitur etas iuventutis. In quantum autem diminuitur virtus et
magnitudo occulte dicitur etas senectutis. Ceteris dictis predictis in tali to-
to virtuali seu perfectivo in tantum diminuitur quod signis notaris co-
lorum exponunt et medium apparet diminutus et virtutum et magnitudinis
inspicere que virtutes videntur esse ultima membrorum inspicere dicitur
tale totum virtuale seu perfectivum devenisse ad senium et pervenisse
ad terminationem vite eius, hoc est separatione anime inspicere de quibus dic-
tum est ~~in septimo~~ septimo notabili septimo et 8o. Porro sub hiis
quatuor etatibus inspicies intelliguntur septem etates superius dicte. Nam
adolescentia dividitur in primogenituram. In qua etate habetur prima
virtus et remissa seu quantitas sive sint intensive vel extensive ut
est principium incipientium de quibus loquitur consideratio 18 et 19 capitulo. Apostolus
Petri: quasi modo geniti infantes lac concupiscite ut in eo
crescatis in salutem. Secundo post hanc est etas spiritualis que dicitur denario
plantativa que iam cibaria inspicit solidiora requirit ut primo nutrito
in lacte et farina que statum incipientium terminat. Qui incipientes
debent crescere tripliciter scilicet in simplicitate doctrine, in fidelitate
obediencie et in austeritate vite. Quo ad primum cum ad huc sint
rudes ~~scilicet audiendo verbum dei~~ egent erudiri ab aliis et in via dei dirigi ~~quod cognoscen~~
tum sint rudes scilicet audiendo verbum dei secundum litteram et allegoriam
ut loquitur supra 10 consideratione 12. De hiis incipientibus ait apostolus tamquam
parvulis in Christo lac dedi vobis non escam. Et ad hebreos facti estis
quibus lacte opus sit non solido cibo. De obediencia et austeritate vi-
te satis patet. Sed secundum primo fit de via purgativa in sinitiva septima

Amplius sequitur tercia etas mistica, que dicitur etas crescionis, in qua iam spiritualiter magnificantur virtutes et membra mistica fortificantur. Incipit a principio status proficiencium et usque ad medium eiusdem durat. Quod idem est quod comparatur hec etas comparabilis etati pollucionis que ad generacionem spiritualem apta a medio status proficiencium usque ad finem eiusdem. Et has duas etates scilicet proficiencium et in summitate psalmista coniungit: de virtute in virtutem. Nam crescere debent tripliciter, scilicet in opere inter cohibendo erga proximum, contra temptaciones vigili reluctacione quo ad se ipsum, in adversitatibus libera paciencia deum perfecte. Unde et apostolus: veritatem facientes in caritate crescamus, sed per opera caritatis. De quo Job: ab infancia crevit mecum miseracio. Unde 1o dicit Petrus apostolus: Sobrii estote et vigilate, quia adversarius vester dyabolus tamquam leo rugiens circuit querens quem devoret, cui resistite fortes in fide. Milicia est vita hominis super terram, dicit Job. De 3o tamen dicitur: sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias. Et salvator: Si me persecuti sunt et vos persequentur. Item Confidite quia ego vici mundum. Item Ceterum a fine status proficiencium qui est principium status perfectorum incipit etas iuventutis, qua magnitudine et virtutum fortitudine corporis misticum et membra crescunt ad perfectionem virilem, in qua etate occurrimus Christo in perfectum virum vel virilem perfectionem. Ista etas iuventutis pregustat dulcedinem glorie eterne, et que modica est gustus velud stille melliflue, que figurantur in 12 stellis corone mulieris in supra notabili dicto. Hec habet latitudinem qua crescit tripliciter: primo quo ad modum grani germinantis crescentis in arborem consimilem perfectionis, de quibus arboribus dicitur in notabili de paradiso. 2o quo ad modum lucis radiantis que crescit in meridiem clare visionis. 3o quo ad modum fontis salientis qui crescit in fontem plene fruicionis. De primo dicit salvator: cui estimabo regnum dei? Simile est grano sinapis quod crevit et factum est in arborem magnam et volucres celi requieverunt in ramis eius. Porro regnum dei quod intra nos est incipit per gustum glorie ut dicit vicesimum primum notabile, assimilatur grano sinapis, quod minima et humili mole hic nascitur et gustatur modicum, quod est magnum valde in

virtute quod manifestatur dum tenetur. Crescit autem in arborem magnam in
alia vita que in perfectis consummata est, unde Christus hic gustatur in spe sub tenebris,
in eterna vita in re. De 2° dicitur in luce, que procedit et crescit usque
ad perfectam diem, hoc est meridiem clare visionis, hoc est meridiem cla-
re visionis. Rursus dicit salvator De 3° aqua quam ego dabo fiet in eo
fons aque salientis in vitam eternam, ubi de torrente voluptatis po-
tabit omne membrum mysticum, quod statim incipit continuabit per esum ligni
vite, quod in medio paradisi plantatum est, ut declarat notabile 13 et 21
tamen in hiis qui statim perfecte non continuant, usque ad perfectam diem contingit
fieri post lapsum primo in venialia peccata que mediantur et augmentantur de tempore
in tempus, tantum quod virtus caritatis et magnitudo virtutum manifeste apparet,
que prius venialibus augmentatis proportionaliter necesse est decrescit et mi-
nui gratiam, que est vehiculum virtutum, et occulte minuitur, quantum ad co-
tiorem apparentiam, ut per corporis opera agnoscitur. Hec latitudo duratio-
nis vocatur sexta etas, narrata senium per symbolum, quia sicut in senio vir-
tutes et quantitas corporalis manifeste decrescit, ita et spirituales tam in anima quam
corpore mystico. Septima autem etas que senectus dicitur latitudo du-
rationis qua in tantum venialia peccata multiplicantur quod mortale effi-
ciunt et manifeste minuitur virtus et quantitas spiritualis, qua mortali
corrumpitur corporis et proportionis complexionis mystice ex virtutibus armoniate
composite, ut dicit 6° thes., et refrigescit caritas per resolutionem que est
calor radicalis et gratia que humidum radicale includens fidem conservabitur
per analogiam, quia bonum privatum separatur a bono, nam erunt homines se ipsos
amantes, et sic moritur anima sive corpus mysticum per substractionem influxus
vitalis, nec erunt amplius generationes, hoc est operationes vitales, de quibus
loquitur precedens notabile, quia vita secunda desinet vita prima, hoc
est anima mystica recedente que deus est, ad quod Augustinus ita loquitur: tu es vita
vitarum, vita animarum, vivens in te ipsa et non mutaberis. Opera et
anime que in peccatis mortuus non sunt viva, sed mortua. Etiam opera medio[…]

corporis christi in fine seculi desinit et mercatoria que iam cessabit omnis.
in flumine tetrarchicus de quo dicit supra 14 Ceterum est optimum scire quod la-
titudo etatis iuventutis que est status perfectionis habet latitudinem magnam quia tanta
in etate perfectionis christi conclusive tote gratie unionis ad quem terminum nullus
homo in hac vita attingere potest quantumcumque crevit in magnitudine virtutum/
quod dicit lucas Jesus proficiebat sapientia et etate hoc intelligitur quo ad osten-
sionem effectus ut si quis secundum etatem et equalem gradum habet sapientie pro-
missa aliis manifestet de maiori per etatem maiorem puerum crescere
in sapientia in qua non crevit licet in effectu se crevisse monstravit
Crescebat ergo et confortabatur ostensive Unde augustinus Summa perfectionis reli-
gionis christiane est ut quantumcumque in hac vita proficiat semper sibi pu-
tet super esse quod querat Cuius rationem assignat quia status presentis
vite non est nisi quedam via qua ad patriam peregrinamur Secundum gregorium
sed via nunquam proficit nisi adepto termino Quam obrem patet decla-
rare quod totus decursus presentis vite est in crescendo vel in decrescen-
do mystice loquendo Unde ipse christus sui incrementi auctor qui solus
perfectus est crescere voluit corporaliter ut ~~[illegible]~~ nos crescamus spiritualiter hic
est quod dictum est puer autem ihesus crescebat et confortabatur In hoc quod dicitur puer
~~crescebat~~ notatur status incrementi incipientium In hoc quod dicitur cresce-
bat notatur status proficientium Sed status perfectorum notatur in hoc quod dicitur
confortabatur Sane hoc etiam in summari videtur per tho. supra theo.
mysticam meo quod distinguit triplicem viam attingendi perfectionem in
via scilicet purgativam illuminativam et unitivam de quibus loquitur supra
[illegible] et theo. 19 Demum quousque in hac vita crescere possimus et con-
tinue quam diu vivimus in hoc mortale corpore ascende de virtute
in virtutem donec videamus deum deorum in syon [illegible] etas
iuventutis latitudinem habeat quam nullus perfectus transire potest purus homo/
Jtem ~~[illegible]~~ rationabiliter condempnavit clementina de hereticis [illegible] ad nostrum
hereses ~~[illegible]~~ dicunt quod homo in hac vita potest finalem beatitudinem

secundum omnem gradum acquirere. Virtus quae se exercet in actibus virtutum est hominis imperfecti. Porro quod homo possit in hac vita tantum perfici quod sit impeccabilis, quod ob rem non est opus eum ieiunare orare, nec subici humane obedientie. Quam heresim nuper serere incepit quidam vulpis, et quosdam seduxit. Qui aufugit latitans velud vulpes ignota vineam domini demolliens, quam vulpinam tuto acumine sancti Eustachii de quibus loquitur theologia [illegible] compleretur. Hec nocina vulpecula quae totiens variat habitum quotiens [illegible] tonat venenum putabat perturbare luctum Jacob sed seducti sunt ut propheta Lucas [illegible] de quibus loquitur notabile.

10m notabile

Decimo notandum quod licet multa de corpore Christi mistico in notabili precedenti plura dicta sint, nichilominus pro ampliori notificatione placuit michi quedam addere, presertim notandum de tempore et periodo mistice sit facta mentio. Et specialius venari volo etates mistici corporis a principio generationis eius usque ad finem, que etates videntur figurari ~~in apok. dicitur quod vidit quasi filium hominis~~ in apocalipsi. Johannes in apok. vidit velud filium hominis in medio septem candelabrorum aureorum vestitum podere, et precinctum ad mamillas zona aurea. Caput autem eius et capilli erant candidi tamquam lana alba, tamquam nix; oculi eius velud flamma ignis, pedes eius similes auricalco in camino ardenti. Et vox illius tamquam vox aquarum multarum, et habebat in dextera sua stellas septem. Et de ore eius gladius ex utraque parte acutus exiebat, et facies eius sicut sol in virtute sua. Dicit autem glossa quod pedes eius sunt columnae fideles qui in multis pressuris non retinebunt colorem naturalem, sicut auricalcum quod saepe incenditur et meliorem accipit colorem. Si ergo pedes sunt columnae fideles, erit caput primi fideles. Et zona aurea sub mamillis figurare videtur auream caritatem seu dilectionem corporis ~~[illegible]~~ fidelium qui medii erant, hoc est tempore scilicet post principium inicium corporis mistici Christi, tunc membra mistica erant compaginata taliter quod fides aggregabat, spes nectebat et caritas vinciebat, magis quam imposterum factum est. Quemadmodum periculum periodi sit in fluxione in corpore naturali, ut dicit prudens notabile. Ita videtur in mistico circulo mistico, hoc est

[illegible]

aspera intelligibili cuius centrum ubique et circumferencia vero nusquam. De qua loquitur
theologus decimus et in quo duodecim nobilitates causales, scilicet vigor, splendor,
formativus, calor, finitivus, mensura, distinctio, pondus, modus, species, ordo, unum,
verum et bonum, ut in Summa contemplacionis 2a de vestigiis dependentibus a
talibus nobilitatibus divinis, et de hoc eciam theorema 21 et 18. Que nobilitates
sunt in simplici quasi 12 signa ymaginaria attribuere possunt aut continentes ydeales relucencias, quasi celi ymagines et stellas ymaginum, velud per
fectas ydearum acceptarum in deo, qui licet simplicissimum ens sit, tamen Hieremie
beatus Augustinus in eo ydeas ponit, et doctor subtilis hec [illegible] formalitatibus. Ergo
non mirum si per symbolicam theologiam ad hanc simplicissimam
essenciam transferantur signa stelliferi orbis et astra. Est siquidem corpus
capud, quia verbum eternum nobis divinus racio plenus de [illegible]. Alii in fluo
videtur omnibus membris corporis mistici in lumine gracie sensum et motum et vi
vificat lumine gracie, tot virtutes occultas ubi potes in vehit, quasi
lumen solis, quod est vehiculum omnium virtutum occultarum omnium astrorum et
graduum celi, in asta in flora, in diversis speciebus, in terra diversimode in
fluens et tunc nascencia procreans. Sed in [illegible] hoc est homine naturali
in spiritu vitali in vehit diverse virtutes potencias anime sensitive et
vegetative, similes modo que eminenter in racionali parte clausa sunt. Et nobi
lius in verbo eterno, cui conectitur anima et corpus per unionem, per quam fit natura
lis vite influxus. Ita verbum eternum in lumine gracie invehit varias
virtutes supernaturales secundum porciones variorum membrorum mistici corporis, ut
quemadmodum influxus astrorum et circuli prodit facit armoniam, ut pre
dictum est, ita influxus supernaturalium virtutum in lumine graciarum variarum
descendencium in corpus Christi misticum conflant, et faciunt unam consonanciam
armoniacam spiritualem proporcionatissimam viribus anime et membris corporis mi
stici, que alie armonia velud dulce melos facit animam seu membrum mistici
corporis desiderare fontem a quo talis dulcedo armonie emanat. Unde
mea delectatur anima et recordatur sui originis desiderans supernaturali desiderio

locum sue nativitatis / que est gloriosus deus / Juxta illud augustini Domine fecisti nos ad te / et inquietum est cor nostrum / donec requiescat in te / Hinc est etiam / ut ait philosophus / quod naturaliter anima delectatur in melodia musicali / recordans originem comparis stelle / aqua hoc est armonie celestis a qua descendit / quia animas a quibusdam stellis descendisse / quod albertus putare reponit / Ceterum quo / ut dicunt antiqui / omne quod est in alio / est secundum modum eius in quo est / et quia alia esse habent auctores in iustitie corporis ~~misti~~ Christi / alii manus / alii pedes / alii cor / alii epar / alii splen / pulmo / et renes mistici corporis quod circa videtur / quia secundum aliud modum / seu secundum virtutem supernaturalem / fluat in hoc vel istud membrum corporis mistici Christi / et in totum corpus / alio et alio tempore / Unde salvator predixit quod erunt homines se ipsos amantes / unde refrigescit caritas / erunt apostoli nos bellatores fortes contra fidem / et vae perseveranter instar / et pie in Christo viventium / adeo quod pedes huius corporis per ignem purgatorie tribulationum candebunt / sicut doctrina in fornace ignis / candens inter / quod dixit apostolus / nos sumus in quos fines seculorum devenerunt / Dies et mali sunt / et diabolus erunt rugiens / ut leo querens quem devoret / cui hortatur nos apostolus / resistere fortes in fide / quod videtur nostro tempore evenisse / et tam mistice loquendo / pro cursores filii perditionis / ascendunt de terra aquilonis gog et magog / hoc est in quibus occulte / conditus est Christus / qui antichristo ad herbitas pullulant / et ut exponit haimo / alii detecti / hoc est manifeste opera antichristi ~~efficiuntur~~ effigiabunt / et ita gog de gog nascitur magog et cetera / Preterea si non fallar / etiam distribuit hystorias / ve et no. testamenti / et legendas in horis canonicis contentas / per circulum anni / talem observans ordinem / quod tempora naturalia annualis circuli / in spectu naturali concordare videntur / etiam supernaturalibus que spiritus sanctus / inchoavit hystoriarum et horarum canonicarum distribuit proportionaliter ~~mistice~~ / Contra quod illo tempore quo incepit crescere lumen fidei / et nasci / sol iustitie pellens tenebras errorum / et ydolatrie / et frigus contrarium caritati / quia caritas est calor radicale / spirituale ascendit sol ab infima parte circuli / scilicet in solsticio hyemali / et pellens tenebras

A vii [illegible] ditor alme syderu [illegible] sol [illegible] sol [illegible]

longas noctis / et adducens calorem solis / q° omnia reuiuisti incipiunt
et dies auget / nox abreuiatur / Concipitur in marcio super naturaliter / quia pro sua
liter concepta carne verbum eternum / verumptamen natura est mente ut
dixit aug. / quia maria prius concepit mente quam carne / Ideo dixit angelus dominus
tecum ante quam apud eam consisteret / consensum concepta incarne / Porro ut dicit quidam
sol in ariete fuit dum mundus creatus est / et adam primus homo / in quo mundus
continetur / Cum ergo hystoriam creationis mundi et operum sex dierum / pro utilitate legi
mus / quam mistice exponendo per theologiam symbolicam vult ecclesia sancta / regna
tante homine spiritualiter / et ordinatissime / propter quod videtur in primis asserere nobis
spiritus sanctus / Ita distribuens legendas / quia iuxta dictum apostoli / Inuisibilia
dei per ea que facta sunt a creatura mundi intellecta conspiciuntur / id est sen
sibilem creaturam distributam per 6 dies creationis totius mundi / que or
dinate in adam 6° die creatum reluceret / propter quod dicitur microcosmus a
grecis / hoc est minor mundus / aspiciamus et super naturalem creationem / per
creaturam conuenientem / proporcionaliter intelligamus / et hoc modo / qui bene a
spicit materias hystoriarum ecclesie / et naturam proprii anni / quibus in singul
proporcionaliter distribuuntur hystorie / et vere et non te / nisi fallar reperiet
in singulis proprietates sensibiles / quas nobis sol sensibilis ostendit / per
suum sensibile lumen / in tenebrarum [illegible] / ostensionibus signorum / et stellarum
significationi orbis / aliis et aliis in diuersis partibus anni / Concordare naturali
tur supernaturalibus que nobis hystorie aspiciuntur sancto edocte in sonnat / Ita ut voce
verum vero consonet / et lumine naturale cum luce spirituali concordet / ut dicit
thomas contra gentiles / hymno et melodia / cantus gregoriani / et stacio
sonat temporibus anni / mouens ad aliam passiones / concrescens materie / et hystorie
quo ad naturalia et supernaturalia sunt bene pendenda / In quo videlicet possimus quantum
ut etiam intellectum [illegible] est / ex negligencia theologie symbolice / que
ordine scolastico fuit non bene posita / nisi quis sit bonus artista / non cog
nitus / ut dicit thomas 16 et 11 / et scire omnes artes ut alber. tho.
et alii antiqui maiores docuerunt / vnde propter [illegible] verum intellectum

scripturis/ ut etiam tangit thesa 18/ eciam sibi correspondeat/ Quare symbolica
theologia nostra sit/ ad intellectum scripturarum et reformacionem corporis christi misti-
ci/ patet inductione 10/ et videtur/ eciam sibi correspondere/ Amplius si naturales habi-
tudines parcium anni concordant/ eciam hystoriis supernaturalibus/ ut predictum est/ for-
tassis dici posset/ quod eiusdem motus/ per tempus annorum continuum eciam
usque ad finem mundi concordaret/ eciam in naturali habitudine cum influxu super-
naturali gratuito/ quo spera intelligibilis/ cuius centrum ubique est et circumferencia
nusquam que deus gloriosus est/ per verbum incarnatum influit corpori mistico
supernaturaliter/ sensum et motum/ et etiam quodam modo proporcionali/ etatue/ sive
per suas etates correspondenter/ ad partes temporis totius peregrinacionis corporis mistici/
christi in hoc exilio/ cuius membra varias pressuras sive tribulaciones/ et muta-
ciones/ et aggreditur alius statum/ in quo militat/ quousque triumphum obtineat
Et ad hunc modum videtur loqui galiator/ in summa dictorum motus [illegible]
racionem totam natura humana/ absit quia antiquitas/ sit debilitata/ quasi
in symmare intendat/ eciam talem racionem totum mundus abiit quia antiquitas se-
nuit/ et debilitata fuit/ in suis naturalibus ad instar hominis naturaliter senes-
centis/ iuxta quod dixit apostolus: Nos sumus in quos fines seculorum devenerunt
Ad quam racionem videtur affirmative/ pluribus racionibus declarandum/ Primo ex
longitudine vite/ quia adam matusale et ceteri fuerunt longissime vite
que utique ex fortitudine evenit nature/ alie ex corrupcione elementorum oppressa
est/ propter quod ut dicit delyra esus carnium post diluvium concessus est/ quod prius
non licebat/ Porro ex magnitudine corporali hominum/ patet/ ut gi-
gantum debilitatem mundi in naturalibus/ eciam homines habuerunt plures dentes
quam 32 nascuntur et debiliores/ ad quod etiam facit/ delicata et inordinata
dieta/ usus rerum non naturalium et coitus maris et femelle in natura ut
declaratur declarat/ Rursus ut inquit quidam in fisica/ ex recessu capitis
arietis none spere/ a capite arietis 8e spere/ tempore quo signorum proporcionale
discordanciam/ alie diu concordie ad lucem applicuerunt/ virtus nec celis
confracta modo per medias causas subordinatas et fortiori influxu imprimitur

in hec in fiorit propter quod melioris dispositionis naturalis redduntur / ad hec etiam
apparent quinque planete pondere suo cum permutatione triplicatum et solares eclip-
ses et post eam quinque saturni et iouis maxime in capite arietis / Unde
dicit idem quod ex fortificatione similitudinis saturni per terras applicatione ad y-
maginem celi / et planetis exorta fit inclinatio hominis secundum sensualitatem / ad ava-
ritiam et qualibus in fluxione orbium non tangat propter rationalem animam / que
separata est ut ait aristoteles / tamquam perpetuum a corruptibili / nichilominus inclinatio corporis
et sensualitate / fit tractus ratio quod ~~fortificatione~~ fit tractus vomitus peccati /
qui est venenum serpentis quod trahentes allicit / suggerendo vocem in fisica / quia fisica
quod augmentat appetitum eius et ratio in fisica allecta / per sugestionem inclinationis / sensus /
ratio allicit ratione superiori quod appetitum ab augmento addo et vires / ad volendum quod desperata
erat in fisica ratio / quia sed de operibus rationis superioris / hec est eius essentia / propter
quod dicit gallicator / quod homines sunt magis animales / quam erant antiquitus ex
naturali inclinatione / ex eo quod in eis regnat peccatum / et facti sunt alios sic
adam / per peccatum iuxta illud / homo cum in honore esset non intellexit
comparatus est iumentis insipientibus et similis factus est illis / Ita sicut iumenta
sequuntur carnem et impulsum sensualem / ita homines in his temporibus / sequuntur impul-
sum sensus / qui trahit ad opera brutorum / et quia avaritia impressa est
sensualitati / et impellitur ad eam / ut etiam loquitur theologus 02 cum sapientibus
theorematibus / Nec aliquis hec scripta scribens / quod nolo dicere / quod influxum
superiorum necessitet voluntatem humanam / que est libera a principio usque ad finem / propter
quod dicit ptholomeus / Sapiens dominabitur astris / Animalis autem homines / et bru-
tales quales tamen pro maiori parte videntur / quod impulsum sensus sequuntur / de
facili sequuntur astrorum fluxum / et potentia ab eorum movementum ad peccandum
quibus nec astra nec inclinatio eorum necessitet voluntatem / Sed sapi-
entes sunt abstracti homines a carnalibus / qui refrenaverunt passiones carnis
per viam purgativam / illuminativam / et quandam eorum devenerunt ad veram
unitivam / ut in summa theologica 19 hij quasi liberi peccata sunt iustitie m

quibus exigit sapiens salomon/ propter gratiam in regno dei/ quod intra vos est et non sathanas per peccatum/ utique dominantur aspris dominantur omnibus mundanis abiectis/ hy sapientes sunt non sicut filij huius seculi/ sed sicut filij lucis/ Bo quibus omnibus ... quia avaricia minus temporibus principaliter inducta est eo minus peccatis/ quo minus tempora eo minus demitis facta sunt mala/ et avara quia avaricia pro colore viridis rubeum corrigetur/ qui color ignem conflagracionis significat/ sicut viridis aquam diluvij/ ut patet in theorice ... Ceterum tunc etas corporis mistici consideretur/ ex radiacencia seu influxu principalis supernaturali a spera intelligibili/ cuius centrum ubique est et circumferencia nusquam/ seu a capite quod est christus/ ut in notabilibus precedentibus dictum est/ quia a nali in fluxu orbium/ et hec spera intelligibilis suo lumine gratuito omnibus quantum in se est influit/ sed non omnes recipiunt/ propter obstacula peccatorum/ Placuit michi venatorie spalius etates corporis christi per theologiam symbolicam explorare iuxta modum/ quo christus puer crescebat et confortabatur/ Ita venando existimo Nam autem ut dicit iob/ vita hominis est milicia eius super terram/ Ita eciam corpus christi mistici/ quod in dicitur ecclesia militans que per sanguinem plantata crevit et militabat contra triplicem hostem/ mundum/ carnem et dyabolum/ usque ad finem seculi pugnando rogavit etenim christus pro petro ut non deficeret fides sua/ et quamvis navicula agitabatur ventis validis contrariis/ non tamen submergebatur impetuosis fluctibus/ Ita nec corpus christi misticum Quam obrem prima etas huius mistici corporis/ si non fallar/ fuit in primitiva ecclesia/ dum conflictus agebatur bellicus/ inter christum et dyabolum/ quod incepit ab herode dum occidit innocentes/ In qua etate eciam vocacio gencium facta est destruitur ydolatria/ et civitates quas dyabolus/ minus recte possidebat/ christus per apostolos iuste acquisivit/ et hec etas in qua hec pacta sunt vocari potest primogenitura corporis christi mistici/ Secunda autem etas eiusdem corporis/ dicitur decennium plantativa/ sub qua etate commissum est bellum inter christianos/ et paganos videlicet petrum cum suis

neronem cum symone mago, et finem habuit sub constantino. In
hac etate triumphavit stephanus et aliorum martirum multitudo. Post hanc
etatem sequebatur tercia etas corporis mistici que vocata est superius etas confes-
sionis. Hec fuit etas confessorum, in qua fuit bellum inter hereticos et
catholicos, quod cepit ab arrio et alexandro episcopo, et finitum videtur in
constantinopolitano concilio. In hoc bello athanasius, ieronimus, augustinus
et alii plures fuerunt clarissimi pugiles. Porro hanc secuta est etas
quarta quam autem et ypocras etatem pollucionis, ut supra dictum est. In hac
etate licet fuerit aliquantulus conflictus inter fideles et infideles, nichilominus
multa membra mistica, eciam principum et nobilium incorporata fuerunt in eadem
etate christo capiti. In qua eciam multi ~~et romani~~ devoti confugerunt ad soli-
tudines, et videtur durasse usque ad tempora quibus primo regularis disciplina
incepit. Cum qua quarta etate concurrebat quinta etas, que etas iuventutis dicta
est. Et hec etas nisi fallar fuit etas perfectorum. In predictis etatibus magis
vigebat status corporis christi incipiencium membrorum et proficiencium. In hac
autem etate iuventutis fuit circa eius principium status perfectorum mistici cor-
poris christi extensive et eciam quo ad maiorem multitudinem intensive. Nam
vivebant sanctissimi viri in heremo, et devotissimi prelati quos constituit
dominus custodes super muros ierusalem, nec cessabant tota die laudare
nomen domini. Hec etas quinta fuit etas aurea saltem circa eius prin-
cipium et medium. Quanta fuit multitudo in heremis egipti quamque devoti
fuerint ipsi, ostendunt cronice si quas ego vidi fideliter conscripta sint.
Ceterum circa finem huius etatis refriguit caritas, vacillare cepit fides,
et anchora spei figi in terram. Unde ~~paulatim~~ vn videt ep monasteria ubi ipse
sponsus quam antea stola spiritus sancti vestiverant, sunt auro et vilioria multa
nerunt metalla, et sculptis simulacris epicuri et veneris effigiare cepe-
runt. Prelati et plebei tendebant ad idem, ita ut in eadem quinta e-
tate que senectus incipiatur corporis christi mistici. In cuius etatis ma-
turacio tempus curie cepit florere finitum. Qui meis cogentibus

demencie / armatura auari inde / tradicionis ostulo / pungnant / cum hys qui sopore vite vinee tonatur / et intestina bella inter se suscitant / Ut auaricia omni hanni / et symonia clericorum / tam regularium quam non regularium ut in 22 theoreute cum septibus declaratum ~~est~~ Quid amplius loquar / finis ~~est~~ huius quinte etatis / que quinctus dicta terminabatur ad etatem / sextam corporis mistici / Sexta autem etas que nuncupata est superius senectus / incipiet tempore antichristi / in qua etate incipiet bellum inter christum et electos / perpedes candetos / eius qui inter candelabra / septem aurea figuratas / In hac bello corruent duces regie saba / viz enoch et helyas et magnus exercitus martirum cum triumpho mortis corporalis / sed succumbet filius superbie / quem percutiet christus gladio oris eius / Timet simarantis regine confederabitur / et mandragora associatur eisdem / Denique in copulata etas septima / que seminum corporis christi mistici appellata est generositas / cuius etatis ductor / ille veniet qui bellum terminabit / In hac siquidem etate dicitur bellum inter regem glorie et regem superbie / inter angelos et homines / Ita rex christus cum comitiis exercitu angelorum / adveniens / hanc babiloniam ciuitatem / conteret ipsum hostem cum ambobus suis / in stagnum ignis et sulphuris precipitabit ~~ascendere ascenderunt~~ et cum membris misticis sibi incorporatis / gloriosius celos / quemadmodum ascendente viderunt ascendet / sicut de se testatus est in hoc verba / Nemo ascendit in celum / nisi filius hominis qui de celo descendit / qui filius hominis est sub typo huius quem Io. in apocalypsi vidit / inter candelabra aurea / ut prediximus et hec de etatibus mistici sufficiant sit benedictus in secula seculorum / amen

Vndecimo nondum exiguus corpus misticum comparatum est ex ~~quibusdam~~ (quinque) in lecto / ponentibus in agro / et degentibus in mola ut dixit capitulum nono ^ule tale autem corpus seminit / et surgentibus demencie horum hominum statum / corporis (mistici) christi componentium et variis morbis specialiter auaricie in firmari cepit / ut dixit decimum nole cum nono / Venari michi placui

-quis horum trium statuum huius morbi per occasio(nem) fugit. Quod sciri non po-
terit nisi precedit secundum regulam apostoli dicentis Omnium gratie est requirere commu-
nem quasi metas et mensuram cuiusque gratie. Et q(ui)a tale metas vel mensuram
primum quasi est metas omni cuiusque generis. Et per tale metas vel mensura
videtur fuisse preceptum primo a Deo positum in paradiso. Ad circa optimo michi vi-
detur primo con [illegible] situs paradisi in quo venatatis quondam Adam in(tro)-
ductum et eiam et spontaneo et lignum scientie boni et mali. De quo advertere
tunc homo de celum descendens in Iericho incidens in latrones in eius
primum notabilius accipiatur secundum exponere alibi per Adam in quo genus humanum
de celum descendit. Celum autem pro statu innocentie cuiusque acceptum est
ut patet ibidem. Ceterum quod celum etiam ~~meus et eos accipi potest~~ in eius
pro theoris ~~symbolice accipi~~ misticum accipi potest pro ~~[illegible]~~ etiam corporibus pre-
tiosis velud ex membris misticis compaginata, ad capud suum corpus de quo
Ysaias loquens ait Supra muros tuos Ierusalem constitui custodes tota die non
tacebunt laudare nomen tuum Domine. Custodes autem dicit alanus stare ibi
dem plateas et muros eiusdem civitatis de quibus etiam Io. in apocalypsi ad longum
loquitur dum civitatem Ierusalem describit pro fundamentum duodecim preciosis
lapidibus habentem duodecim portas et alia quae novam Ierusalem constituunt
Porro Ierusalem visio pacis interpretatur cuius rex Salomon qui interpretatur pa-
cificus scilicet Christus corpus huius vere Ierusalem fuit etiam nostra olim in optimo
statu omni tempore inveniuntur. Dum super eius muros ponebant custodes
hoc est prelati qui et cives muri et cives habebant una gratia pro vinculo ca-
ritatis. Quod quidem vinculum ad dolentem refero modo et nunc tempore pro
meum et tuum disruptum est in quo omnes querunt que sua sunt et modo que
Christi corporis cuius membra cognuntur seculi minima querunt tribulaciones causa vi-
dualis ad eos non intrare videmus quia refriguit caritas et conculavit
fides certum auctoritate reducunt secula. Et cherubim suo gladio versatili
ignes aditum non prohibet paradisi innocentie status eiusdem in quo cantis
vinculis cives pacati gaudebant. De quo homo quidem generis hoc est homines
contemplativi status nec non activi transgressores effecti dudum hys ma-
lis expulsi sunt. Sane hec Ierusalem que etiam est et misticum corpus

Tripliciter modo paradisus nominatur / iuxta verba magistri sententiarum dicentis cum augus-
tino verba moysi de paradiso loquentis exposita fuisse tribus modis / ut apparet
sunt antiqui / Nam quidam exposuerunt de paradiso corporali qui est locus a-
moenissimus ut ait magister fructuosis arboribus / irriguus magno fonte / secundum
in orientali parte positus / longo interiacente spacio / vel maris vel terre
a regionibus quas incolunt homines secretus / et in loco alto / usque ad lunarem
circulum pertingentem / unde nec aque diluvii illuc pervenerunt / In hoc autem
paradiso erant ligna diversi generis / Inter que unum est / quod est lignum vi-
te dictum est / sicut dicit beda et strabus quia divinitus hanc vim accepit /
ut qui ex eius fructu comedit / corpus eius stabili firmitate et perpetua so-
liditate firmatur / Nec ulla infirmitate / vel etatis imbecillitate / in
deterius vel in occasum laberetur / Lignum autem scientie boni et mali / non a natura nomen
accepit sed ab occasione rei / postea secute / arbor enim illa non erat mala
Sed scientie boni et mali / non dicta est / quia post prohibitum erat in illa transgressio
futura / qua homo experiendo disceret quid esset inter obedientie bonum / et inobe-
dientie malum / Cognovit enim prius bonum per prudentiam et experientiam vero
quia prohibitum cum tetigit / quod si prohibitum non tetigisset non peccasset / nec
penam sensisset / Secunda fuit opinio eorum / qui exposuerunt dictum moysi / de
spirituali paradiso / Potest autem quadruplex paradisus distingui / scilicet materialis
allegoricus / tropologicus anagogicus / Materialis duplex intelligi potest / scilicet ille
corporalis de quo prediximus qui in oriente plantatus est / Alio modo potest
accipi pro mundo constituente universo / ex spiritualibus et corporalibus composito / quia
in [illegible] / qui macrocosmus dicitur a grecis / Allegoricus est ecclesia que dici potest mis-
ticosmus / hec est misticus mundus / nam sicut ecclesia componitur ex tot partibus sta-
tuum officiis efficientes membra mistica corporis mistici / ex quot membris
corporis naturale constituitur / Una tamen virtus crescit autem ut dixit notabilem
Ita corpus homo constituitur ex tot membris ex quot partibus universum cor-
poreum constituitur tam corporis quam viribus autem / Ita quod totus homo ex corpore et
spiritu unitur quantum possit mundum constitutum ex corporibus et spiritibus propter quod
homo a grecis microcosmus hoc est minor mundus appellatur / Dicitur quia misti-

cosmus hoc est corpus Christi misticum imitatur / ut dicit apostolus sicut multa membra in uno corpore et non eundem actum habent ita respondet spiritui divine ad ultimum corpus Christi misticum nominatur per misticosmus / hoc est misticus mundus compositus ex diversis partibus tam corporalibus quam spiritualibus ex quo macrocosmus quem imitatur microcosmus / Quo pacto autem quoque etiam homo per dictum paradisum tropologicum et etiam triumphans paradisus anagogicus / Eidem dicitur per archicosmus / ab archos quod est princeps et cosmus mundus / quasi principalissimus mundus a quo posteriores emanarunt in esse et conficitur qui mundum mente gerit pulcrum pulcherrimus ipse ut ait boecius / qui sub anagogico comprehendi patet itaque dicto 2a de paradiso / Tercia opinio dicit quod paradisus amoyse ~~distincta~~ distinctus / per accipi et corporaliter ut predictum est secundum primam opinionem / etiam spiritualiter ut dicit opinio secunda / Et huius opinionis est magister sententiarum / Aliud obiectum apparet quod in eius dictione descendere de ultimo / que declarata est mistice etiam nominanda paradisus per accipi pro theologica symbolica ultimum / pro corpore Christi mistico in quo dicitur paradisus grece / quod latine secundum ysidorum est ortus / mistica istud canticorum ortus conclusus soror mea / ortus conclusus fons signatus / ~~[struck]~~ ~~hic~~ humana homo ~~est~~ est genus quod ~~[struck]~~ ~~[struck]~~ ~~[struck]~~ ~~[struck]~~ ~~[struck]~~ ~~[struck]~~ adoptivus ~~filius~~ veste deaurata / circumdata varietate / Quia homo in apocalipsi appellat mulierem / inquiens mulier amicta sole et luna sub pedibus eius in capite corona stellarum duodecim / hec est amicta sole iustitie / hoc est luce gratuito / in quo verbum eterni habitat / eam ambiens aurea veste ~~eam~~ per fidem spem et caritatem / in unum corpus misticum adunat / Sub cuius pedibus / luna hoc est temporalia / que in stabilia sunt calcantur / quia eius gustatus non in terrenis sed in celis est / Corona duodecim stellarum / esse debet in omni eius capite hic inchoative / Duodecim stelle sunt ut quidam dicit glosa 12 fructus spiritus / quarum dulcedo hic ut stille gustatur / et in patria completur / Nam caritatis dulcedo amorosa est / ex qua caritate stelle 12 pullulant / velud duodecim dulcedines habentes sibi amorosas inspiratas / quibus incentiva dicit gustate et videte quoniam suavis est dominus / Ad quod facit

corripi ... penitus ... assumit ...

considerationis 18 et theorica 19. Quelibet enim stella prodit ex sacramentalis gustus/
dulcedinis et contemplationis lumen stelle. Ideo primo dicit gustate et videte etc.
Hec mulier in utero habet et cruciatur ut pariat membra ecclesie mistice ad re-
staurandum deperdita per mortem temporalem. Stelle corone dicuntur prelati in
capite que videntur esse hii in ecclesia qui ducunt statum perfectorum de quibus loquitur
consideratio 19. Ista [Adam] mulier que ecclesiam significat que et magdalenam et mar-
tham includit et activam iacob et contemplativam ipsius [illegible] et etiam. Ideo
dicitur creavit deus hominem ad ymaginem et similitudinem suam masculum et
feminam creavit eos [cuius] allegorice pertractat utriusque statum membrorum misticorum
corporis christi [conclusive] ~~[illegible]~~ in lecto de quibus dictum est in nobili quadrato
et masculinum genus est adam misticus et per feminam hec est etiam in agro la-
o intelligentia borantes qui carent speculativa [et] scientia sola ~~[illegible]~~ practica [florentur] ~~[illegible]~~ / ~~[illegible]~~
sola practica ~~et ascensu montis ad moysi conscendant sibi statum magis laborantem~~
qui potius pertinere deberent ad molam quos notat salvator in sexto gradu
dicens erunt due in mola [quarum adiungitur] conqunt pater in consideratione 22 et 23
et 24 per serpentem autem eos qui in mola conspiciunt de quibus dicit consideratio 10
in quantum in eorum sensualitate fomes peccati suggerit prius peccatis et
prudentibus mundi qui prudentiores apud mundanos reputantur filiis huius
generatione sua que est ex sanguinibus et voluntate carnis et vo-
luntate viri non hiis quibus dedit potestatem filios dei fieri. Paradisus ille ~~ut videbitur~~
ordo continet que moyses innuit paradisum [primum] sicut in sequentibus patebit.

12a nota
Nunc duodecimus ordo peccandi secundum metros est ordinis quem membra
corporis christi mistica observant in similitudinem sive in transgressione primorum
parentum in paradiso per esum ligni scientie boni et mali. Plantavit
dominus deus paradisum voluptatis a principio sicut in notabili undecimo dictum est/
in quo posuit hominem quem formaverat et produxit dominus deus de humo omne lig-
num pulcrum ~~[illegible] et~~ visu et ad vescendum suave lignum etiam vite
in medio paradisi lignumque scientie boni et mali. Et fluvius egrediebatur
de loco voluptatis ad irrigandum paradisum. Precepit et dominus dicens

ex omni ligno paradisi comede de ligno autem scientie boni et mali ne come-
das. In quocumque enim die comederis ex eo morte morieris. Porro quod dicitur
augustinus et magister sententiarum quod liber moysi accipienda est et litteraliter et mistice
seu spiritualiter quod etiam de qua mencione ortus conclusus soror mea ortus con-
clusus. Est autem paradisus grece ortus latine ut ait ysidorus. Venamur de terreni
ortus et paradisi et renascentia. Produxit dominus de humo hoc est
primo arbores paradisi clemens operum virtute seminalia pullulantium va-
terra immota iam aliis elementis operum virtute seminalia pullulantium va-
rie species herbarum arbustarum arborum atque aromatum crescit omnia in hoc
paradiso nardus cum croco fistula cum cinamomo mirra cum aloe. Nardus sunt
humiles in corpore capiti crocus hii qui sapore coloris auri fulgent
fistula dicti in mori parati etiam mori pro christo patus cinamomo quod emeri-
tolorem effigiat penitentes sunt mirra qui corporis putrefactionem morti
ficant et corpore corrumpunt aloe continentes quod amaritudine lascivium carnis
euacuant palme victores sunt oliue misericordes lauri therebinti cedrus
alta membrorum ministrorum officia significant et cetera ligna libani pomo
mis ficus et amygdalis lignum cupimenti est dulcissima ante quam in me-
dio paradisi vites palmites gignit primus nec non cum ligna sempi
crescunt et rubre martirum rose celestes lilia candida virginum et alia
genera herbarum et ut ad omnia loquar in hoc viridario ligna pullu-
lant afferentes duodecim per menses singulos reddentes fructum suum
et folia lignorum ad sanitatem gencium. Unde tam arbores quam arbusta afferre apo-
inde crescunt quedam fertilia alia sterilia quia penes membra mortua et lipsis testatur
omnia considerantur sunt quorum alia sunt magnentes alii proficientes alii quasi
profecti dicuntur ut locis considerandis. Inter que sulloni herba [illegible]
paradisum [illegible] credentur crevisse ligna que [illegible]
quorum quasi herbis non [illegible]
[illegible] terre superficiem ornancia [illegible]
[illegible] ut dicitur tribuli et urtice acalim e-
e dulcia [illegible] [illegible] et spina rampnus et zizaniorum mala gramina

| et arbores dampnate ~~ficus maledicta~~ labrusca ficus maledicta / Ceterorum
propter morbus mistitarum membrorum fructiferis inseruiunt etiam simplicia /
que auicenna in 2° libro canonis et alii medici ponunt separatim in suis areolis
Inter que digestiua colere endiuia lactuca spinia portulaca citrulli cucur-
bita melones cucumer sandalus iusquiamus capilli veneris scariola papa-
uer opiata et camphora / cum toto / et multa alia Ex quibus componuntur sirupi
et antidota que etiam methodi 12 et 13° sunt narrata et in nobili
flemma | clamp fleumatis mistice et digerendum origanus et saluia maiorana menta
saturcia serpillo et rutha pe quinque radices et similia inscitata / Excitatiue et
in hoc orto que meliam aptant / et absque sanguine inscitam / purgant
borago buglossa thimum epithimum cappares thamarisci genciana et nardi
spica fumus terre agnus castus rychorea rosa marinus pimpinella et multa
similia Sane inter hec alia primas hinc virtutes ~~et~~ alie secundas alie
tercias etiam multa simplicia quartas participant ad instar stellarum celi
occultas virtutes ut patet / expresse in arte medicine / prout supra tercia
commemorat Nam alie apparate ~~colam~~ colam purgant / ~~et~~ scamonea
flebili citrine ~~esula~~ et alia similia plura / flegma euacuant turbith / et agaricus
~~[illegible]~~ esula tintimallus cum ceteris Secundum melancoliam polypodium lapis lazuli flebili indi
| hec enim cum aliis mulas membra respiciunt ~~[illegible]~~ determinatos et apparatos humores
| que non ratio docuit sed experiencia antiquorum / super quibus et aliis ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ videtur fundata magistra naturalis / Unde ex hiis primi medici dicti sunt
emperici sicut prout a galieno habetur et conciliatore / tres abinicio extitere
medicine secte / quinque amedachiedi i. inartificiales / Empirici hoc est experimen-
tales / Logici hoc est rationales / primi particularia deprehenderunt / Sola vlia
assumentes ut cesali / Secundi generabant vlia et plus particularibus ad he-
rebant / ut sapius ~~et~~ Tertii autem omnia veritatem medicine elegerunt / ut
ypocrates qui completius medicinam tradidit / hos autem omnes erat esculapius
de quo cornelius vetustissimus auctor sic loquitur / Esculapius seu grece es-
kalypius / Qui rudem et vulgarem medicine scientiam paulo subtilius excoluit /

q(uod) in deorum numerum receptus est / Propter quod quidem vetus medicus ait /
noster deus esculapius / non prius famosus testis huius quidem / deinde
filii eius podalirius et machaon bello troyano duce agamenone se-
cuti sunt non mediocrem opem suis commilitonibus generibus morborum aliquid in
tulisse amplius / sed vulneribus tantum modo ferro et medicamentis medicinam soli-
tos exposuit / Post quos siquidem / clarissimi pictagoras empedocles
et demetrius / cuius aliqui ypocratem eorum discipulum crediderunt / post
eos dyocles / caristius / praxagoras / crisippus deinde herofilus / et erasi-
stratus / post quos sarpio qui racionalem disciplinam a medicina seclusit / in
usu tantum et experimentis eam ponens / post quem appolonius et glaucias
Et post eraclites / tarentinus / Alii quoque non viri mediocres secuti quos
secte se appellavere empericos / Unde tandem medicina / in duas
tantum partes recedit / scilicet experimentalem et racionalem / Post quos omnes avicenna
generalis philosophus medicinam et galienus et ceteris omnibus magistrali ordine /
in libro canonis arte composuit / Cum itaque verbo sapientis non solum ille qui
scienciam perfecte tradit laudandus est / sed eciam ille qui inchoat et occasionem per-
ficiendi aliis ministrat / Quam obrem et esculapius in deorum numerum apud
gentiles assumptus est / ut ymago stellifera orbis / confictio testatur / Nunc
Nullam contrahet medicinam iniuriam / corporis insiti et anime / a quadam theoria
racionabiliter per symbolicam theologiam esse venandam / Presertim cum in re
sancte religionis / clarissimi viri medicine quondam professores extiterunt
ut lucas ewangelista / cosmas damianus / quos sacer misse canon commemorat /
panthaleon / et nonnulli alii / Immo ut quedam narrat cronica doctor gen-
tium aptus in damasco medicinam docuit / cuius lucas lecciones audiens dis-
cipulus fuit / ut adhuc narratur / Unde doctores theologie legis / eos me-
dicinam corporalem novisse in casibus maturis volumibus repperiens / ~~Spera~~
~~curacionum summa eos~~ de quibus omnibus satis constat omnia tam ligna
arbusta herbas et alia in huius / de quibus deus produxit ...

occultas principales virtutes / ut in libris medicorum diffuse conscribitur
et evidentissime / Que quidem virtutes occulte ducuntur ad quodlibet membrum ut
confortant quidam vel digerunt humores / vel conducunt quamvis / vel confortant
proprietate occulta ~~et quolibet~~ / Nam ut confortatur quodam ex quot partibus ma-
ximus componitur corpus et membrum / Et quodlibet membrum conservari et distemperari
potest in morbo / cuius de terra sua educit simplicia sanativa / in multiplica-
tionis reperta / Ita quod tot arbores et variarum specierum quot species membrorum / totidem et
herbarum / totidem et lapidum preciosorum / totidem et metallorum / totidem et
animalium / totidem et ymaginum stelliferi orbis / totidem forme intelligenciarum
que sunt plene formis / ascendendo usque ad ydeas causales / Deus enim mundum men-
te gerens pulcrum pulcherrimus ipse / tali ut videtur proporcione proporcionatus / cuilibet
membro hominis / in mineralibus in lapidibus preciosis / in animalibus / in arboribus
in arbustis / in herbis et in celi ymaginibus astrologicis concordare / et similiter
/ in qua proporcione / et unum alteri naturaliter applaudere videtur / quod efficit virtutes
occulte que concordant non ymagines astrologice / de quibus alber loquitur
mirabiliter de sculptura lapidum / et alij alijs suis libris / in uno me-
tallo sunt efficacie maiores quam in alio / et una herba / in virtute gradatur
magis quam una ymago et quam certa herba / quam [illegible] certis alijs / occulta
occulta virtute sibi non dicitur de alijs / tam in non venenosis quam in
venenosis / In quibus occulta opera varia reperiuntur / Experiencia docet
quod basiliscus per visum interficit / Et serpens viridis aureum caput ha-
bens / qui regulus dicitur per audiencia / quod ~~planus~~ sibilando aves et alia eius au-
diencia interimit / Aspis surda tactu / et tyrus seu vipera morsu.
/ Etiam serpens qui ab avicenna dicitur miles decoctus / contactu lancee totum
corpus militis mortificavit / Etiam contactu piscis qui ~~dicitur~~ galeno dicitur et gilli
piscis / manus piscatoris stupefit / dum tangit in fundo rethe / cuius funem
contra aquam tenet piscator in manu / Deinde de odoratu patet / quod fungi
quidam pinconi / de quibus dicit rasis quod cum evelluntur dotem inficiunt odore

odorantem / Rursus herbe appropriate planetis / que ut tyriace equipollent /
bezahar hoc est amorte liberans / quas antiqui reges credebant / an inventores
tiriace prima fuit herba pfarata / 2a ruta coronia / 3a emila / 4a
rafanus / 5a diptamus / 6a aristologia rotunda / septima lactucella / Quarum quelibet dicitur abanges
est pollens tiriace / Unde succus eius datus in potu / vel in vulnibus / seu pulvis
vel suppositus / a morsu venenato ut tiriaca apparet / Sane herbe vasis sive conua o arcula ... q
gibus stelliferi orbis vel simplicia correspondet / apparata antiquitus invente sunt
† que a vulgares phi causa ignorant / contemporanei michilaus phy sapientes
sustepenitus / a copti / quod circo in quarta arcola / antiqui medici posuerunt
certa et approbata simplicia / respicientia caput / in alia arcola respicientia
aliud membrum / discurrendo distincte per omnia membra ad inferiora et interiora /
et arcula contra membra / cuiuslibet / que est ~~approbata~~ appropriate membro / et naturaliter impressa /
sicut stelle celi in est naturaliter arcula virtus influendi / concordet ad
appropriate tale membrum tali herba / vel tali rei que ponitur in arcola / sibi correspondet / sive ~~...~~ ad pluribus corporibus 2 arcula ... correspondet
omnia in ea arcola posita / inter se concordant / Quid ob item / hec arcola
dicitur appropriate capiti / et ad ipsum ducit virtutes salutiferas / sticados pero
ma / polium / maiorana / lignum balsami / gemmana / aloes xilobalsamum
/ folium / cubebe / sandali / ambra / muscum / ~~...~~ papaveris / viole / ... / palma /
rubea / citro / spodium / dancus / ... / mustica / spicanardi / ... / valde multe
in arcola capitis conscripte per antiquos medicos et coptos / Rursus
ad pectus et pulmonem / yreos emila campana / ysopus / capil. ve. prassium
pulmo vulpis crocus aureus cardiumei nasturcium rafanus aristolai
camomill' liquiricia radix altee lignum balsami cum iube sebesten mo
rarelli ... ad epar eupatorium spica simus ... endivia
lactuca epatica berberis sandali asparagus volubilis lauri squinanti et
cetera / Ceterorum que respiciunt splenem et cyclamen scolopendria capparis
~~...~~ fraxinus tamariscus geneste borago buglossa / calamus aramo ... / radices
... / agnus castus lactuca endivia / sandali spodium plura alia que splene

appriant et confortant. Porro qui stomachus non indiget medicinis dicitur virtutes solutorie, quia post descendit retentiua porcus egerit ut cottana mas tix etalies stiptice amplius stomachum appriantes sunt menta salvia absinthium galanga gariofili zinziber cinamomum spica rasanis plantago cucurbita melones pira malagranata acetosa rose et multe alie. Rursus appriantes renes et vesicam saxifraga milium solis lentarum quinque radices radix feniculi petrosilinum apii sparagi brusci semen. ror. sem. se. cucumb. melo. citrulli cucumeris citrull. cubebe ciminum alkakengi cortice brodium ciceris grana pinum spica nardi spica celtica pectoria senacionis donec nemsar se. lactuce portul. endi. et virga pastoris plantago plurimum multa. Porro matricem appriant arthemesia ruta salvia savina mirra asa rubea tinctorum iuniperi pulegium mentastrum calamentum spica squinantum gallia cinamomum calag aros matricaria morella millefolium pentafilon et alia plura et cetera rembus applaudent. Preterea cor in medio minoris mundi sicut solem in maiori mundo et rex in regno ceterum hec simplicia appricientia apium ut potest mellissa borago gariofili emila capana cardamomum ros marinus ambra muscus os de corde cervi crocus menta abobeen cortex smaragdus citri lignum aloes cubebe ozimum gariofilata margarite saphirus smaragdus aurum argentum buglossa camphora corall. margarite rasura eboris poma adoriferen rose spodium sandali omnes coriandrum lucid sigillatum et kakabre cum pluribus aliis. Sane pluribus membris agmoda sunt quam habent non dico virtutes quartas sed etiam primas aut secundas et tertias virtutes hoc ~~duas~~ quartas primo ad diversorum membrorum auxilias. Etiam quod diversos gradus participant. Temperate siquidem medicine quod temperamentum non excedit medmat corporis humanum ad aliquam qualitatem qua faciat distemperantiam. Quia gradus apud medicum excedit temperamentum. Gradus enim est excessus qualitatis sensu perceptibilis occulte vel manifeste. Dicitur occulte quantum ad primum gradum et manifeste quantum ad alios tres quia secundus manifeste perceptibilis et tertius manifeste ledit. Quartus manifeste corrumpit. Rursus quas

De v^a gradibus
...

nota 13 — De ligno scientie boni et mali

a quarta virtute habent medicine / evacuare certis particularibus membris /
quas respiciunt appetitu / et quod certum humorem evacuant / etiam conducit ergo
diligenter est attendenda / ut agarico quod respicit flegma a certa virtute / sunt
tamen ipse / et eciam hac appetitu specifica respicit principaliter caput / et aliud aliud
membrum / cassia fistula pectus leniendo et aperiendo / sticados / mirabolani / aloes / ab epate
reubarbarum / a splene elleborus niger / a rene et cetera diuretice / hermodactili / et radi-
cum et hec pro exemplo posui ... / alia quam plurima sunt que queratis in arcolis scindi abu-
tendo cum hec per exemplo posui / alia quam plurima sunt querantur in arcolis
avicenne / et in serapione Johanne mesue / et aliis antiquis medicis coopertis
Que omnia in paradiso mistico querantur per theologiam symbolicam imitare
potis / si iuxta sententiam septime suppositionis / et aliarum septem suppositionum / quia hec
sentit et theorema duodecimum cum quatuor sequentibus / et alia notabilia sup-
ponere considerationes et theorema quod de ipsis videntur facere mentionem
processeris tibi dabitur celestis medicus intellectum applicandi
quantitatis omnia hec vite misterium per symbolicam theologiam ad sanandum membra
Tredecimo notandum quod non solum arbores et corporis comestibiles fructus
et arbusta herbe et flores tecta quoque simplicia / ad medendum misticum
corporis in paradiso sunt querenda / Sed etiam ligni scientie boni et
mali / et lignum vite / iuxta illud lignum etiam vite in medio paradisi / lig-
num quod scientie boni et mali / quod prohibitum est ut patuit in notabili undecimo
Porro beatus thomas dicit quod lignum vite in medio paradisi proprie est
spiritualiter sed litteraliter est quedam materialis arbor / sic dicta / quia eius fructus
habebat virtutem conservandi vitam / et tamen spiritualiter significabat / aliquid sicut
petra in deserto fuit aliquid materiale / et tamen significavit christum Sed
lignum scientie boni et mali / ut idem dicit arbor fuit / sic nominata
propter eventum futurum / quia per eius esum post comestionem / perite didicit quid
interesset inter bonum obedientie bonum et inobedientie malum Et dicit
thomas quod spiritualiter potuit significare liberum arbitrium / ut quidam
dicunt quod liberum arbitrium secundum augustinum est facultas rationis et voluntatis
Unde ut thomas dicit corpus hominis in paradiso materiali / non fuisset
simpliciter incorruptibile / sed per optem efficiente fuisset in statu innocentie immortale /

13 nota

sanguinem etc. in spiritu ... dei

Quia ut allegat augustinus deus hominem fecit qui quamdiu non peccaret in-
mortalitate vigeret fuit ipse sibi auctor esset vel ad vitam vel ad mor-
tem iuxta consideracionem et questionem non enim corpus eius indissolubile fuerat sed aliquo
immortalitatis vigore continebatur Sed in erat anime vis quedam super-
naturalis divinitus data per quam poterat corpus ab omni corrupcione conservare quamdiu
ipsa anima deo subiecta mansisset Quod rationabiliter factum est quia enim
anima rationalis excedit proporcionem corporalis materie Nam anima integra creata
ta fuit vel sibi ante transgressionem data est sicut dicit ecclesiastes deus fecit
hominem rectum Que rectitudo fuit quia ratio subdebatur deo sibi vero inferiores
vires et anime corpus et homini animalia Prima subiectio fuit causa 2e et 3e
quamdiu enim ratio manebat deo subiecta inferiora ei subdebantur Sed prima
subiectio non erat solum naturalis sed supernaturalis gratie donum Vnde ergo anime
data fuit donum tale rationabiliter fuit quod daretur ei continens per quod corpus conservare
posset supra naturam corporalis materie Vis ergo illa conservandi corpus
a corrupcione non erat anime humane naturalis sed per donum gratie Quamvis autem primus
homo recuperavit graciam ad remissionem culpe et meritum glorie non tamen
ad immortalitatis effectum quia hoc reservabatur christo deinde quia anima in statu
innocencie dedit vitam corpori in quantum sensitiva et vegetativa unde indi-
guit cibo corporali in paradiso sed post glorificacionem corporis anima conveniet ea
quod sit quia spiritus quod est quo ad potenciam racionalem de qua dicit apostolus separat
autem hoc ab hoc tamen potentius a corruptibili quod lignum autem vite in firmat
deus hominis si comedisset etiam post peccatum evenirent in mortalitatem Unde hac
quod dixit ne sumat de ligno vite et vivat in eternum Et quod lo be tho
dicens quod lignum vite quodammodo immortalitatem causabat non autem simpliciter
Nam duo remedia ad conservationem vite habebat homo in primo statu contra
duos defectus Primus defectus est deperdicio humidi per actionem caloris qui est anime
instrumentum Contra hunc defectum subveniebatur homini per esum aliorum lignorum paradisi
de quibus precepit deus de omni ligno paradisi comedas sicut nunc subve-
nitur nobis per cibos alia patet dicit apostolus et medicina Secundus quod adgenerat

cum alimento conveniente ad virtutem humidi fortis minuit virtutem activam speciei
sicut aqua admixta vino secundum quod magis et magis additur diminuit forti-
tudinem et tandem vinum fit aquosum propter quod eadem quod in principio virtu-
tis activa speciei est adeo fortis quod per nutrimentum de alimento non solum quod sufficit
ad restaurationem deperditi Sed ultra hoc ad augmentum postea quod ad generationem
non sufficit ad augmentum sed solum ad restaurationem Tandem vero in statu
senectutis vel senii nec ad hoc sufficit nec ad hoc unde sequitur defectio
et finaliter naturalis dissolutio corporis Contra hunc defectum seu dissolutionem dicit
thomas subveniebat homini per lignum vite habebat enim virtutem fortificandi
naturam speciei contra debilitatem provenientem ex antiquitate etatis Unde [lignum]
augustinus dicit quod cibus aderat homini ne esuriret potus ne sitiret ~~illud~~ vite
ne illum senecta dissolveret Dicit etiam quod vite arbor medicine modo cor-
ruptionem hominis prohibebat non tamen simpliciter immortalitatem causabat Quia
nec virtus que inerat anime ad conservandum corpus causabatur ex ligno vite
nec etiam poterat immortalitatem corpori prestare ut nunquam dissolvi posset
quia virtus cuiuslibet corporis est finita ergo virtus ligni vite erat finita ergo
non potuit dare durationem corpori per tempus infinitum sed usque ad determinatum
tempus Aliud obiter quia virtus ligni vite fuit finita ipsum lignum vite
semel sumptum hominem confortabat ad corruptionem usque ad determinatum tempus quo finito
vel homo translatus fuisset ad spiritualem vitam vel indiguisset iterum
sumere de ligno vite ad quod facit consideratio premissa cum quibusdam considerationibus
sequentibus et hoc videtur velle augustinus in libro de questionibus novi et ve-
teris ubi dicit gustus arboris vite corruptionem corporis inhibebat ~~corruptionem~~
~~corporis inhibebat~~ Denique etiam post peccatum potuit insolubilis manere
si permissum esset illi edere de arbore vite in paradiso de quo paradiso
dictum est in notabili videtur In quem paradisum voluptatis posuit deus
hominem ut operaretur et custodiret illud Quod dictum dupliciter
exponitur thomas primo modo secundum augustinum quod deus posuit in paradiso hominem ut ipse
deus operaretur et custodiret hominem operaretur inquam iustificando ipsum, ...

si ab homine cessaret continuus obtenebraretur sicut aer attenebratur si cessat
influentia lucis / Vt custodiret vero ab omni corruptione et malo aliomodo potest
intelligi ut homo operaretur et custodiret paradisum / nec illa operatio esset sibi la-
boriosa sicut post peccatum / sed fuisset ratida propter experientiam virtutis naturae
/ Custodia etiam illa non esset contra invasores / sed ad hoc ut homo sibi para-
disum custodiret / nec ipsum peccando amitteret / et totum hoc ad bonum ho-
minis cederet / Unde patet quod paradisus ordinatur ad bonum hominis et non econverso / Rursus
dicit moyses propheta Immisit ergo dominus deus soporem in adam / cumque ob-
dormisset tulit unam de costis eius et replevit carnem pro ea etc. Dicit
autem glosa Soporem hic est extasim de quo albertus in libro de laudibus mariae /
Ponit quatuor genera visionum elevationis / primum genus est eorum qui sunt in sta-
tu viae / 2m genus visionum praeter statum viae / Tertium genus supra statum
viae / Quartum genus in statu patriae / Primi vident per speculum in enigmate /
et hoc quinque modis / primus gradus per vestigium / 2us in ymagine / 3us in fide
informi / 4us in fide formata / 5us visione contemplativa / Secundum genus est
eorum qui vident in luce per speculum sed sine enigmate et hii attenduntur
in quatuor gradibus ut dicit albertus / primus gradus est prophetarum / 2us gradus est
moysi / 3us est visio iohannis in pectore / 4us est visio ade in statu innocen-
tie / Tertium autem genus visionum quod est eorum qui vident supra statum viae
sine enigmate et non in speculo sed in luce et continet tres gradus
primus fuit raptus ade in sopore glosa extasis / 2us gradus raptus sicut
vidit paulus / 3us gradus fuit beate virginis in via / ut ait albertus ~~ut ait albertus~~
quod omnes dictos gradus tripliciter supergreditur / primo ratione elevate
puritatis / 2a ratione medii hoc est gratie elevatis quia plena gratia / 3o ratione
caritatis qua super omnem puram creaturam dilecta est a domino / ac ea filio in
matrem elegit / Quartum genus scilicet visio patriae / etiam tres gradus primus
est eorum qui vident per speciem ut anime hominum in corpore glorificato / 2us
visio angelorum / 3us mariae que est supergressa iherarchias angelorum adop-
tata filii i. imperatoribus … filii / Deus super omnes hos est visio christi tribus
gradibus primus est gradus comprehensionis qua sic anima videt deum / et anima ad

nōle 13 q^ue cecidit stella d

se et suorum beatitudinem spectantium / 2us gradus est per gratiam unionis qui
ad huc excellencior / 3us gradus est visio que delectat sibi toe deitatis per
essencia dei ut dicit gregorius nullo plene videt preter ipso ait ysiderus
Trinitas sibi soli nota est / Porro tu nota predicta de paradiso loqui
possumus spiritualiter et corpus christi misticum dicitur sit paradysus spiritualis (ut dicitur notabile)
/ In quarto ideo inferior habens et status continentium in agro sicut eua / maritatorum sicut prelati sunt
considerati et coniuges in lecto sicut adam / et coniuges in mola penes se habet
serpentem antiquum acies ut dicit notabile undecimum et consideratio 23 / Id ideo
dicit quod corpus christi misticum in etate iuventutis decorum dicitur est in notabili nono quod
tum annos / fuit assplendidum quo ad continentes in lecto ipsi ade dormienti /
et quo ad continentes in agro / ipsi ade vigilanti ante / et coniuges in mola
ipsi eue ante transgressionem / Unde eadem etate iuventutis vigebant viri
qui theologiam dyonisii misticam in praxi spacio nimio ostenderunt / ut dicit
supra septima / et thema 29 et consideratio 13 / Quia in etate iuventutis
corpus hoc misticum / fuit sanum ut hec contextus sparsis / Et quia huius
corpus est spiritualiter dictum paradisus voluptatis / Claruerunt in eadem etate
iuventutis membra mistica quia in paradiso hoc est corpore christi mistico / quod dic-
tum est ortus conclusus / sanctissima racuida / et valde fructuosa operatione contempla-
contemplando / erant viri illuminati / ut eorum scripta testantur / et licet in primis
etatibus corporis mistici fuerunt membra magis elevata / ut patet de apostolis
et de maria virgine / hoc credo intensiue / sed quia pauca non extensiue
in etate iuventutis / in paradiso fuerunt plura membra / Et quod dolens refero vi-
detur in etate senectutis / fuisse conuersa contrarietas facta / decorum dicitur in thesauro te-
ro / et sarcassi in etate senectutis huius corporis / in qua etate videmus iam
esse / Clamat in apocalypsi aquila ve ve ve habitantibus in terra / Cecidit stella hoc
est dyabolus de celo / hoc est de ecclesia / quo ad membra que in gratia sunt / in terram
hoc est terrenos qui sunt locus dyaboli / Et constituit corpus eius / Cum stelle
hec est dyabolo data est clavis / hoc est potestas tenebrosa maior quam malis
etatibus corporis mistici habebat / putei abyssi / hoc est profunditatis hospi

sive surgant in fide christianorum manifeste ut per antecessores magos qui
interpretantur decepti sive occulte ut figurantur per precursores gog id est tectos vel oc-
cultos fautores eorum quos predicabit antichristus. Vel fumus putei id est vana et
inutilis doctrina que suis sequacibus parit luctum et miseriam sive sint heretici
in fide sive heresim in lumine naturali que est error sequentes ut forte per de renovatione
secte epicureorum dici posset. Et exierunt locuste de fumo [illegible] hoc est disci-
puli hereticorum vel epicureorum qui errores seminaverunt in scientiis luminis naturalis
qui sicut locuste non gradiuntur [illegible] est per bona opera sed avaricie vacant
et glosas scripture luminis naturalis superficialiter per eos composite et ad utilitatem propriam
non communem bonum applicantur contentes solidum nasum in cortice ut textus et
philosophie et statuta humanorum intorqueant ad avariciam vel alia propria commoda
habent galeas in capite hoc est coronas que sunt signa victorie quia se ostentant
habere verum scientiam ad vincendum. Dentes scorpionibus terre quia gladius fa-
cie cauda pungunt occulte in ordinate salutis per superbia ostentantes se ma-
iores esse quam digni sunt [illegible] Dentes superbis equis paratis ad
prelium per bella intestina que suscitant in paradiso sed in orto glorie [illegible] Et
sicut locuste reddunt per messes et ipsi herbas. Nec volant in altum
per scientiam speculativam vel contemplativam sed in terrenis se implent et realiter ma-
nent que concertant sed quia cum confiteatur acquirunt in galeas per non veram
scientiam ideo dicit in capite eorum habebat quasi corona similem auro non verum
aurum hoc est sapiam sed apparentem et non existentem. Et facies eorum sicut facies
hominum ostendunt se pios tamen sunt fere lupi. Et habebant capillos mulierum
hoc est cogitationes mutabiles sicut mulieres iam defendunt hanc viam
ut veram iam reprobant eam et adherent vie contrarie quia molles et
flexibiles ad utramque partem et habent mores effeminatos. Et dentes sicut
leonum quia manducant pomum terre rubee et albe ut habetur michee 22
et habent loricas ferreas hoc est corda obstinata que sagitta veritatis non
penetrat. Et vox alarum earum sicut vox curruum equorum multorum cur-
rentium in bello hoc est habent tumultum sententiarum singularium quia tumultum

no 13

tumultum faciunt dum volunt ~~defferunt~~ clamorosi enim sunt habebant
caudas similes scorpionibus et in cauda potestas earum et sic aurelia principium ad [illegible]
Et potestas earum nocendi est in mensibus quinque hoc est per quinque sensus carnales scilicet
et epicurei Et habebant super se regem angelum abyssi qui dicitur latine exterminator Dicit iohannes
Ve unum abiit et ecce adhuc veniunt duo ve Post hoc nescio si hec
ad ista mala tempore referenda sint quia utique paradisus primi non est sancta
nec iocunda sed fallaciis plena bellis et [illegible] ubi ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ in etate iuventutis facta sunt ~~macula et non tanta~~ scandala ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ut patet experiencia Et deus operabatur membra eius in iusticia et
virtutibus ad tantum tempus quo usque ~~eius~~ ad paradysum celeste curru
igneo vehebatur manducabant enim hii fruendo nobilitatibus dei interne
[illegible] relucentibus et creaturis non fruebantur sed utebantur [illegible]
ligno paradisi non de ligno scientie boni et mali ut patebat Sed quando
repletus humidus hoc est luce splendide gracie que desuper agni emanabat
~~[illegible]~~ in eis per venialia peccata ~~[illegible]~~ maior de ligno vite hoc est sacro
eukaristie manducabat et confortatum est calidum et humidum radicale in eis
hoc est caritas et gracia quia iustus ex fide vivit quod glosat alanus ~~ex fide~~
hoc est gracia Vita enim consistit in calido et humido aereo ut dicit aristoteles
Unde hoc lignum principia vite eorum confortat quod in mortales efficit
hoc est confirmat in sanitate iocunda usque sursum assumantur per mortem corporalem
que suavis est dicit enim apostolus cupio dissolvi et esse cum christo Sane
quod adam et eva mistice accepta pro omnibus in lecto [illegible] et [illegible] in
etate iuventutis fuerunt in paradiso voluptatis pacis et tranquillitatis sed
divites in christo quia omnium eorum gratia in scientia caritate quia [illegible] fervebat
et fides vera spes firmissima et omnes alie virtutes [illegible] per quod dicit
beatus thomas super mistica theologia Sicut anima in prima nativitate quando infunditur
in fetus peccatum originale et corporales [illegible] accipit a quibus [illegible] ad in
[illegible] Sic ergo quando anima seu membrum corporis mistici secunda nativitate
qua in deo nascitur et corpori christi incorporatur per baptismum [illegible] per peccatum
virtutum perfecte in deo nascitur caro [illegible] ordine retrogrado vel

compositas amente meroris pinguedine / ut per quam ipsa anima / in prima nativitate
fiat sauciata / In secunda per cunctam affectu amoris unguenti odoriferi distilla-
tis per contrariam ab ipsa recipiat sanitatem / Ita ut mens tota obediens / in fortitudine vi-
rtus iam in parte reformata / Et suo primordiali principio concordans / Regnet
in carne / feliciter obtenta victoria / a quo laudes debitas / referendo decantet
pro dulci beneficio exaudita / Ut in missione agnus in spiritu et veritate / Et carne
penalitates ipsius fetidas extinguentes / Iam ipsum ipsum in affectu li-
bertatis possidens / Iam in luce ambulans / iam de sompno carnis excita
/ ipsius subsidiis / Iam ad ipsum surgens attentius vigilat / dicens Deus deus
meus / ad te de luce vigilo / Sitivit in te anima mea / Cum enim anima a pe-
nalibus affectibus liberata / Ut ipsius non subiaceat / vigilare ad eum
iam ipsius incipit / ardentioribus affectionibus / concupiscendo intentius ut ab ipsa
intentione iam caro incipiat / spiritui consentire / cum duobus ab hiis anima fuit
inimica / Sane corpus patet quod sicut anima in prima nativitate maculata
est originali et caro infecta fomite / Ita per unam purgativam / illuminativam
et unitivam / modo quodam supernaturali mundat animam / et fomitem refrenat / quod
corpus quod rebellavit obedit spiritui / et quod spiritus precipit sponte / complet / sicut fuit
in sancto Francisco / quod quicquid per corpus fieri voluit / mox quasi saliendo posse adim-
plevit / sine rebellione quia totus simplex obediens fuit prefato suo superiori /
Unde sicut traditur in Adam in statu innocentie membra obediebant
sensui / Et sensus rationi / et ratio intellectui / et intellectus intelligentie / et intelli-
gentia deo sine murmure obedivit / Ita quod gratiam iustitie originalis deri-
vantis a deo in intelligentiam de intelligentia Ade in intellectum de
intellectu quod alii vocant rationem superiorem quam potentes sunt quod sit potentia
ut dicit decretum concordans et vocant rationem distinguendo contra intellectum
quae est superior / magis de intellectu derivatur gratia / quodam ordine superioritatis
superioris intellectus vel originis in ratione in superiori / Et de ratione inferiori
quaedam resultantia qualitatis / in sensualitatem / et de sensualitate in me-
bra / Itaque in eis fiet in eodem sanitatis impressio dabitur nota in superiori
actu sponsi theologorum corporali modo comparando / sicut de beatitudine
animae consortes fruitione et asseveratione tentionis et lucis glorie elevatur animam

ultra conditionem nature / Que redundavit in corpus conferens [illegible] addotes clari-
tatis subtilitatis agilitatis Ita hic influxus gratuitus quadam redun-
dantia corporis redundaret in animam de eadem analogice in sensualitatem [illegible]
sicut in membro mystico hoc possibile fuit in etate innocentie corporis
mystici de quo loquimur / propter quod etiam alia bruta legimus obedivisse sanctis
heremitis eiusdem etatis et aliis sanctis canonizatis sicut in eorum legendis
continetur Ita in etate innocentie etiam hoc est contra in viola sed pueri
practici contra magistros qui tamquam laycos reputandi sunt / quod omnibus ut milites
carent Et adam non sopitus qui figurat contentos in agro / Sed contemplati-
vi actione et adam sopitus qui effigiat statum contentorum in lectis / sunt in pa-
radiso spirituali hoc est in statu coniugii in operibus mediis / Sanctam escam gustantes
Et sicut fuit dominus pacifici afferentes fructum centesimum in paradiso / quod
ipsi operabantur paradisum hoc est etiam actibus meritoriis [illegible] / et
operabatur corpus eorum de sanctis eos et presidens in eis / sicut pacificus
operabatur corpus. Vnde salomon / cuius delicie erant esse apud istos filios hominum / Vere enim dicebat
salomon / cuius delicie erant esse apud istos filios hominum / Vere enim dicebat
tunc eva et adam cum apostolo virumque non nos sed vivit corpus in nobis
dum autem in etate mundi talis operatur corpus corpus / vel ipsi operantur paradisum
hoc est circa / satis docet experientia et supra 14 et supra 18

Quarto decimo notandum iuxta dictam considerationem principalem / motores ac-
cidentis spirituali transgressi sunt / adam et eva in paradiso spirituali ut pre-
cedens dixit nota Avicenna volumus / corpus ut corpore erit distinctum per
sensus res naturales appellant corpore quod easdem dicatur sanguis / homo nec
sine eis vivere potest / quibus si commensurate corpus fuit / sanitatem suam corporis ad
providum naturalem servabat / Si autem transgrediatur in superior corpus / labitur
in morbos / et quanto corpus fuit sic nature minus commensuratum a malo
res inducit morbos / et has res vocat theorica duodecimum / Est autem
inter easdem res / tribus in qua adam primus homo cum eva / de
cuius costa formata / sibi inseparabiliter coniuncta est / Porro cibus iste ac-
cidit in summa in fructibus illis / de quibus legitur apocalipsis dicimus duodecim
fructus suos / et ligna secundum apocalipsim ex utraque parte fluminis / que hos portant fructus

Item nota

arbores / quarum radices in celo fixe sunt / Qui fructus earum arboribus nisi fal-
lar / possunt congrue accipi hic in via inchoatiue / et in patria complete / vt videli-
cet nobilitates diuine que accipiuntur in creaturis / seu creature prout in eis
accipiuntur nobilitates diuine / quas vestigiant proprietates creaturarum / vt pulc-
tudo creature vestigiat pulchritudinem diuinam / magnitudo creature magnitudinem
virtutis diuine / Nos ergo accipiendo vestigiatum in vestigio / et amando ipsum
fructum / quod est manducare eum / accipiendo creaturam que vestigium est et quasi
cortex panis [illegible] / Sed ordinans in nobilitatibus creaturarum / sicut [illegible]
absconditur in tali vestigio creato / amando corticem propter latentem nobilitatem
creatoris comedimus eum / Nam propter quod vnumquodque tale / et illud magis / sed
quo amamus creaturam propter creatorem magis amamus creatorem quam creaturam
quia nobis via est in creatorem / vt dicit augustinus / hinc est quod theologia trac-
tat de rebus et signis quibus fruimur vel vtimur / vt patet in [illegible] / fructus
ergo ille / ad quos omnia hec reducuntur / quibus fruimur vel vtimur / sunt per-
fectiones diuine / de quibus loquitur [illegible] / et theologia [illegible] / qui fructus eos
ad duodecim species reducit prout / hii fructus sunt fructus arborum / quarum radi-
ces in essencia diuina fixe sunt / quas radices accipimus in deo essenci-
aliter / identice [illegible] ydealiter exemplariter / et causaliter / et omnes ar-
bores ferentes / omnes fructus in genere duodecim per singulos menses
et folia earum sunt ad sanitatem gencium / vt dicit in apokalipsi / Qui mar-
cus ait omnia per ipsum facta sunt / et sine ipso factum est nichil / quod factum est
in ipso vita erat et vita erat lux hominum et lux in tenebris lucet
ergo in tenebris hoc est in vestigiis creaturarum lucet / quelibet enim creatura ad
has arbores lucentes / quarum radices radicantur [illegible] in essencia
diuina / est tenebra vel vmbra vt declarat [illegible] in libro de vmbris
lux ergo in tenebris lucet / tot arbores emittit / quot radices tot
radices quot radices quasi [illegible] innumerabilia sunt / et tamen duodecim genera sunt
quo arbores / que nullus [illegible] valebit nisi solus ille qui mundum mente
gerit vt ait boecius pulcrum pulcherrimus ipse / hii sunt fructus illorum lignorum
in paradiso existencium / quos commemorat notabile duodecim / et folia sa-

Fructum [?] nota 21

tur ad sanitatem generum folia, ardentem huius virtutis in patria remanen-
tes nec non corporis dotes animae respectu essentialium; fructum folia consolan-
tur et eam hic inchoant et complent in patria. Hii fructus dulces sunt bene nu-
triunt, saciant appetitum, confortant membra et sanitatem conservant, et in perditam
et amissam reducunt, quia bona dicta et
antidota conservant, et horum fructuum vestigia nobis innuunt quasi nos
vocantes in delicias quam in se abscondunt, ut patet manifeste in thesauro decus
septimo. Quanto altiora et nobiliora vestigia tui ingressu penetrando
gustabis, tanto fructus dulciores [?] aspicies. Sed procedo secundum
processum vie purgative illuminative et unitive dulcissima gustabis. Sed
apparet in iij notabili secundum quod ipse salvator in ewangelio dicit: Non de solo pa-
ne vivit homo, sed de omni verbo quod procedit de ore dei. Os autem dei
ut ait Augustinus in libro de membris dei est filius, quia ipse dixit et facta sunt.
Ergo omnis creatura est verbum quod procedit ab ore dei. Hoc insinuat
diffinicio dei Trismegisti philosophi qui ait: Deus est mens orbis generans con-
tinuatione perficiens. Dicitur autem orbis quasi orbe racionis totius univer-
sitatis ex corporalibus et spiritualibus composicio, est creatio prolata ab ore dei
composita ex multis verbis que nutriunt membra mistica corporis Christi et
ab ore dei procedunt ut patet consideranti. Ceterum advertendum diligenter quod
quelibet creatura consideratur dupliciter: uno modo secundum esse existencie in natura,
alio modo secundum esse obiectale, in quantum obicit se potencie cognitive. Unde
dicit [illegible] necesse est intelligentem fantasmata speculari. Res namque
adoptiva in esse intencionali et non materiali per species mediante quibus sese
potiores, qui sencientes aliquo modo depurant. Et ab eisdem iam depu-
ratis multiplicatur ad medium huius similitudo ad sensum quem progrediendo per
alios interiores sensus ad fantasiam a qua intellectus agens, qui est anime facultas
secundum philosophum, resolutive abstrahit similitudinem a fantasmate, segregando eam
ab appendiciis materie. Deinde fit amplior progressio et gradus maior
et maior depuracio et quanto purior fit similitudo tanto simplicior fit
et quanto simplicior tanto magis unita et quanto magis unita est similitudo

nota ix

de cibo

tum fortioris et perfectioris continuationis. Et quia quanto magis progreditur per vires
potentes in anima magis interius, tanto plus depuratur et perfectius unitur
et intelligencia que est in anima superior pars velud supprema pars flam-
me eius basis in carbone fixa est, ut dictum est in ... cum in-
telligencia et eius viribus similitudo abstractalis rei ad potentiam perfectissime
unitur rei ad potentiam et secundum esse nobilius. Unde patet quod dum intelligencia
aspicit in ydeali lumine creationis et confirmatur habet decorem. Et si regreditur per pro-
cedendo a causa ad effectum veritas indicat de rebus contingentibus in operibus
membrorum corporis Christi mistici, prout etiam patet in methaphisice 14 commento eo quod di-
stinxerimus animam imperfectam que intelligencia dicitur et in intellectum et racionem et
secundum speciem rei ad potentiam seu similitudo quantitas sicut quoddam ydolum habet
aliud modum essendi in sensu, aliud in racione fortitudinis ~~superiori prout stat in contemplatione~~
quod dum capiat est practica et ad potentiam extensa, aliud in racione superiori
prout stat in contemplatione ~~quiescendo~~ in lecto per ascensionem montis cum
moyse. Nam omne quod est in alio est secundum modum eius in quo est. Et quia
dicit salvator: non de solo pane vivit homo, sed de omni verbo quod
procedit ab ore dei, utique non solum res ad potentiam est cibus seu fructus
corporis mistici secundum esse materiale, sed etiam secundum esse intencionale, quod
est in sensu, in racione inferiori, in racione superiori, etiam quod est in hiis qui sunt in
mola vel in hiis qui sunt in agro sive in hiis qui sunt in lecto ut dicetur.
Nam potentes in mola in opere corporis occupantur
penes sensualitatem, potentes in agro non contemplativi penes autem
inferiorem, sed potentes in agro contemplativi qui sequuntur cum potentibus in lecto
sumuntur penes racionem superiorem, prout dictum est in notabili quarto. Et hii certis
omnibus aliis indicant de cibo quia eadem res ad potentiam nobilius est in eis-
dem saltem eadem ydemptitate analogie, ut dicit lapis verus est
in mente quam in re ad extra, quia purior hic et magis unitur, ut pre-
dictum est. Preterea eo quod dicit alber hoc quod assumitur per transla-
cionem referendum est ad aliquid quod vere est tale: fructus autem et arbores
in paradiso mistico crescentes, cum aliis arbustis et herbis transsumptive

Quod ad esse nobilior ... intellectuale

Hic est expositio de actibus singula-
ribus et cum uno genere
sunt per racionem in terris
in operibus bonis quia
exprimuntur solum ut
dicit ypocras

per theologiam symbolicam non oportet referre ad arbores et tranasten
cia materialia a quibus translata sunt ad paradisum misticum vel terram contra
paradysum. Que materialia transastencia que magis sensibilia sunt quam mistica
ergo congrua sunt ut exponantur ante oculos sicut apostolus exponit nobis
corpus naturale ante nostros oculos dum vult nos ducere in cognicionem corporis mis
tici. Quod autem quelibet arbor habet radices fixas in terra habet stipitem
habet ramos habet folia habet fructus. Videntur arbores divine de emana
cione ad modum generis et speciei subalternorum (?) que in choatiue sunt in re set
complete in intellectu. Iuxta illud omnia per ipsum facta sunt et sine ipso
factum est nichil. Radices ydeales relucentie. Rami species specialissime
fructus quodlibet individuum in quantum includit certam nobilitatem divinam
que nobilitas est in ... corruptibilis. Unde apparet sicut membra
corporis nostri accipiuntur quantum includit spiritum et corpus ut dicit nota s.
Ita fructus videtur includere formam perfectionis divine seu nobilitatem et corpus
sensibile ut notificetur misticum per materiale et sensibile. Et sicut ex radice
stipes ita ex ydeali relucentia que apud mentem deus est emanatio quedam
de qua beatus dyonisius locutus est dum hortando thymotheum ait, querite te
ad hunc radium que emanacio in particulari seu individuus terminatur in composito
ex forma creata et materia seu potencia creata. Quod autem omne ca
tum secundum se acceptum sit ex nichilo sicut dicit boecius omne quod est secundum
quod ipsum est nichil est sed quod est aliquid est habet ex creatore secundum quod creatum
est vanum iuxta dictum salomonis Vanitas vanitatum et omnia vanitas
quam describit glosa super hoc modo. Vanum est quod non confert plenitudinem conteni
nec fulcimentum innitenti nec fructum laboranti. Primum patet quia non
saciat appetitum unde dixit augustinus Domine creasti nos ad te et inquietum est
cor nostrum donec requiescat ante. Appetitus siquidem noster est infinite ca
pacitatis et non repletur nisi infinito. Omnis autem creatura finita est et solus
creator infinitus. Rursus quia non confert fulcimentum innitenti ad
quod credere pertinet et labiamentes qui super se appodiant nam sicut baculus arundineus

dimique mentis curatius appetit / contra fortis sum decipit in merce sua
facili fractura / Ita creaturam appetit contra fortis compescens accessum / et
ab omni defectu / sed decipit quia in stabilis diu possideri putatur aufertur / Amplius
quia non consequitur fructum laboranti / patet quoniam finis apetus arborum vel — et sicut fructus
tirenascentium / Ita finis laboris humani est eius fructus / verum autem est quia
nulla creata est finis humanorum studiorum / vetus / sed visio et fruicio
beata et assecuracio / in quibus consistit beatitudo hominis / nam propter hoc racio-
ti sit ad ymaginem et similitudinem dei ut dicit consideratio 2[a] et 4[a]
Bene creature facte sunt propter hanc et in eam ordinantur / et homo in fi-
ne ultimum qui deus est / propter quod eciam homini deus contulit duplicem sensum
et duplicem librum / et preparavit sibi duplex bonum / ut dicit consideracio septima
Et quia beatitudinis premium non est gloriosum nisi per meritum ut dicit consideracio
quinta dedit ei deus duobus bonis unum et alterum promisit ad promerendum per
meritum ut dicit consideracio 8 / Sunt est quia creator gloriosus tam in spiritualibus[bus]
et in sensibilibus constitutum / ante oculos mentis nostre / quo ad intelligibi[lia]
et ante oculos sensus nostri / quo ad sensibilia Exponit velud quosdam
fructus arborum seu arbustorum vel aliorum tirenascencium Que non solum in
macrocosmo reperiuntur / sed eciam in microcosmo / ymmo et in misticosmo / qui pa-
radisus dictus est / in notabili viridario / arbores autem quarum radices supra
et fructum deorsum prespicit / sunt quarum radices in celo fixe sunt de quibus
dictum est / et de quibus dixit apostolus thymotheo · querite te ad radicem sunt
quas velud cedrus alta in lybano ille xpus maiestatis filius homo et
deus esse videtur / qui idem essencialiter patri et spiritui sancto et lignum vi-
te in medio paradisi ut dixit notabile precedens / in quo eciam est virtus
essencialis cum patre et spiritu sancto / Arbor autem prohibita secundum quosdam est
liberum arbitrium nostrum quod inter omnes perfecciones creaturarum est nobilissima
perfeccio / viz ipsa libertas voluntatis / sicut ~~in~~ omnes perfecciones divinas li-
bertas dei videtur includere quodammodo denotative / ~~omnes alias perfecciones~~
~~divinas~~ / quadam eminencia propter / quod dicitur regula et mensura omnium ut

no[ta] p[ro] 1[...]

dixit p[ri]ma consideracio / Sic libertas eminenter videtur includere p[er]fecciones alias creaturas / que licet sit nobilior in angelo q[uam] in hoie / anchilomq[ue] ingrue queunt. Unde sic - q[uod] sicut p[er]fecciones attribute deo in mirabiles s[unt] / Inter q[uas] varie habent / creaturis sua vestigia ut dicit theo[logia] [...] / et manducant p[ro]ne p[ro] fructos carnis sui bibi / p[ro] intelligenciam gustum ut dicetur 28 no[tabi]li et 23. Ita videtur q[uod] sic - arbor vite / dicitur libertas divine voluntatis / q[ue] essencialiter idem e[st] in patre in xp[ist]o et in sp[irit]u s[an]c[t]o / et xp[istu]s nobis via est et essencialis ut dicit thema. / que libertas eminenter includit / alias perfecciones divinas / Ita libertas creata eminenter ~~creata~~ videtur includere p[er]fecciones creatas / Unde in eo q[uod] deus precepit / ne comederent de ligno sciencie boni et mali / ~~hoc~~ p[ro]p[ter] ne fruerentur suo libero arbitrio / ~~ape creato~~ de regno p[ro]p[ter] ut non / vescerent aliqua creata p[er]feccione / inclusa eminenter in libertate voluntatis / et q[uia] omnis creatura sensibilis obiective movet ad sensitivam / mam / p[ro] quinq[ue] portas quinq[ue] sensuum corporalium / et obiective movet etiam p[ro] interiores sensus ad eam in fiore ad intellectum q[ui] e[st] eo superior / et ad intelligenciam / immo p[ro] quinq[ue] portas spiritualium quinq[ue] sensuum ~~ut dicet~~

* Porro ex hiis manifestum est / quomodo duplices fructus diversorum generum reperiuntur in paradiso / videlicet quibus precepit creator vesci per mandatum affirmativum / quarum fructuum p[er]fectio eminenter continetur in fructu ligni vite / q[ui] e[st] vitis vera / sicut etiam ad modum ~~vite~~ cedri alas sinu libani / Est aliud genus fructuum prohibitorum / p[ro] preceptum negativum ut fructus qui apparent boni / sed sunt aculeum malicie inclusum / et sunt hii fructus vani / et non simpliciter boni / non preceptum est / ne eis vescamur p[ro] fructus / sed q[uia] sunt vestigia / et via ad veros fructus / non eis uti possimus / ordinando in veros fructus / Et q[uia] hii fructus sunt vani et vacui / q[ui] non conferunt plenitudinem contenti / nec saluimentum in in tenti / nec fructum laborum / continetur eminenter in libertate voluntatis ~~qui fructus p[ro]sp[er]ior e[st] in m[anibus] vanos fructus~~ creature / q[ui]a voluntas q[uia] vestigium e[st] / e[st] fructus vanus d[icitur] / et qui fructus p[ro]sp[er]ior e[st] in medianos fructus

+ ut venenum morsus aspidis / visum basilisci serpentis / dicitur serpens duarum palmarum long[itudinis] ~~colla~~ q[ui] regulus dicitur sibilando aves et alia eius audiencia interimit. Gustu aspide sicuda [?] tyrus q[uod] morsus corpus tactu sic sp[eci]es q[ue] ex tactu lancee manus militis et totum corpus mortificat et doc[uit] galienus p[ro]p[ter] sapor odoratu sic fugi ista distant longe a [...] humana / alia etiam sp[eci]es q[ui] intrant p[ro] sensus exteriores interimunt inspiratem et alie creature.

obi[ec]t[um] [...] p[ri]mum [...] pulsus [...] [...] ad [...] q[ui] p[ri]mum [...] [...] [illegible]

ie arbor sciencie boni et mali per theologiam symbolicam pro dicto libero arbitrio
ut supra allegavi. be. tho. Porro deus precepit de universis fructibus ut omnibus
vesceremur sed de uno fructu vel ligno loquens loquitur et non pluraliter sed
singulariter inquiens de ligno sciencie boni et mali non comedas. In summas
quia quando voluntas hominis se conformat voluntati divine fruitur voluntate
divina et aliis nobilitatibus divinis et lignis vivis quorum radices in
celo hoc est essencia divina fixe sunt que omnia sunt eadem essencia scilicet
summo bono quo principaliter fruendum est. Frui autem vesci dicitur quia sicut cibus
se movet ad corpus nostrum applicatus racione et appetit uniri corpori nostro ut
per eius corporis vivere et operari possit. Ita voluntas nostra per amorem se mo
vet in deum cupiens sibi uniri et per eius deiforme esse etiam de cetero
esse et operari quod deus operatur prout exponit augustinus illam clausulam posuit
deus hominem in paradiso etc. ut operaretur illum id est operaretur hominem. Et quia deus
amat se et omnes creaturas ut in se habet ~~ipse~~ iuxta illud nichil odis-
ti eorum que fecisti et omnia per ipsum facta sunt et quod factum est in ipso vita erat.
Ideo pluraliter loquitur inquiens ex omni ligno paradisi comedas etc. Deum
autem voluntas creata si se a deo per inobedienciam avertit hoc fieri non
potest quin prius origine sibi ipsi amore adhereat propter se volens se ipsa
frui et se sibimetipsi apparere et in se quiescit et per consequenciam fruitur
eciam aliis creaturis in quantum simul movet deum sub eorum similitudine seu spe-
ciei operatur ... non adeo secundum se non secundum deum vel secundum ~~...~~
similitudinem creature et quia omnia alia refert ad se operans id operatur
omnia propter se vel mediate vel immediate prout augustinus dicit quod cives
ierusalem procedunt ab amore dei in contemptum sui ipsius. Sed cives babilon
procedunt ab amore ~~dei~~ sui in contemptum dei. Et quia deus amat omnes cre-
aturas quia a se emanant iuxta illud nichil odisti eorum que fecisti non tamen
fruitur eis sed pocius utitur etc. non ad eum sed ad suam utilitatem quia
mei non eget. Sed voluntas creata contemptus deum per inobedi-
enciam amans se operantem sola in omni creatura quam amat quia reflectit
amorem in se etiam si deum amet ~~hoc facit~~ ut hic dicit frater ... nota.
...

lignum ꝓhibitum singulariter et alia ligna non ꝓhibita pluraliter Amplius
advertendum quod omnes fructus reduci possunt ad tria genera sc̄z bona anime bona
corporis et bona fortune Alia sunt utilia delectabilia honesta vel
aliquid tantum ut sunt aurum argentum possessiones preciosi lapides pote
ria mundana honor mundanus ~~preciosi lapides~~ altitudo dignitatis nobi
litas generis Cibus appetibilis actus venereus ꝑlos delectans pulcrit[udo]
corporis Corporalis sanitas Robur corporis longeva vita Et quod tibi appro
priatum [illegible] indiget hiis dedi penetrare faciet Cognitio autem est quasi potus
symbolicus et treate cuilibet hoc est obiecto amabili annexa est cognitio
vel antecedens ut in scolasticis vel concomitans ut in hiis qui tractat
be dyonisius in [illegible] mistica Ubi amor precedit cognitionem ut dicit sippo
Aserit eciam omni cibo quidam potus spiritualis annexus Erit eciam potus
corporalis de hiis que ꝓhibita sunt Est eciam potus symbolicus sciencia
prudencia et quelibet virtus intellectus quod lumine est fluens aptum lumini
et naturale et supernaturale de quo in apocalipsi vidit flumen procedens a sede
agni [illegible] arbitro Sunt ergo homines prudentes ut prudentes sunt re
lud potus ~~symbolicus~~ [allegoricus] vite prudencie Et sunt [fluenes] leges canones medicina
ars militaris Et omnes sciencie de quibus facit mencionem ab theologi et tria
ne non eciam sippo Symo et illud art~~[illegible]~~ mechanicarum omnium que dependent
videntur ex predictis xx libris Scire autem debes quod talia illud in arabum
membrorum misticorum consistencia respectu structorum sunt hec sicut sicci humidi
vel humiditates fructuum Ideo tales homines ut misi tales misticas fructus
gemmetas accipi possunt per potum quo dicitur fructus ad membra Verum est
quod sicut omni amori annexa est cognitio velud potus ita et cognitioni
vel arti annexus est amor qui cibus ita quod potat et cibet secundum diversos
respectus Sane omnes creature possunt dici quidam fructus analogice
quod quandam bonitatem participant analogice Solum autem summum bonum proprie dicitur
fructus Unde beatus thomas dicit quod nomen fructus a fruendo derivatum est
et quod sensibilia sunt nobis magis manifesta Ideo ad similitudinem fructus sensibilis

[illegible] potus cum [illegible] [illegible] potus [illegible] [illegible] [illegible] potus [illegible] [illegible] [illegible] angelis ad [illegible] [illegible] amor [illegible] [illegible] et potus Est [illegible] [illegible] doctrina [illegible] [illegible] potus [illegible] [illegible] Est [illegible] doctrina [illegible] [illegible] et [illegible] in [illegible]

Eciam sicut potus est [illegible] cibo et [illegible] penetrare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amabilis sicut amor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potus [illegible] [illegible] angelis et [illegible] [illegible] scolastica [illegible] [illegible] [illegible] amabilis [illegible] amor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] potentur [illegible]

loquitur de fructu / Est autem fructus sensibilis / id quod ultimo expectatur ex ar
bore percipiendum / cum quadam suauitate / fructus ergo ex illa similitudine
pertinet ad amorem uel delectacionem / quam aliquis habet ex ultimo expectato / quod
est finis / erit ergo fructus secundum suam racionem / quedam amorosa delectacio / circa
ultimum finem / cui delectari coniuncta est acquisicio / Sed hec amorosa delecta
cio fit per modum comestionis spiritualis uel potacionis ut dicitur in nota 21

Dextra nota — Quinto dicendum notandum / cum ut ait alber / ~~duum~~ omnis translacio sym
bolica referenda est ad aliquod / quod uere est tale / et fructus sensibilis ut
dicit tho. est id quod ultimo expectatur / ex arbore percipiendum / cum quadam
suauitate / Est igitur duplex fructus / videlicet fructus uerus et fructus
uanus seu falsus et similiter vacuus / in quo stolidum vulgus / et pru
dentes filij huius seculi suam ponunt felicitatem / peccantes et ~~recedentes~~
adeo recedentes in felices / Nam felicitate peccancium / nichil est in fe
licius etc. q. i. paris in fine / primum genus fructuum sunt nobilitates creature
velare — in uestigijs creaturis velate / quas dum manducantes / suauitatem magnam conferunt /
quam amaritudinem non habet annexam hijs qui sani sunt / quia febricitantibus
dulcia videntur amara ~~Secundum genus fructuum est creature secundum se ob~~
~~late~~ / fructus illi dum manducantur generant in anima hominis virtuosos / incli
nacionis ad frequentandum delectabiliter manducaciones plures / et sunt fructus virtutum
qui eciam sunt concupiscencium / quorum est de arbore inuenire progredi de pe. di. 4
in fine / Et sic fructus qui dicuntur fructus spiritus / qui sunt perfectiores / quorum est
beatitudinibus in psalterio / utputa voluntaria paupertate diligere / mansuetudinem te
nere / desiderio lugere / esurire / sitire iusticiam / et mundiciam ac tranquillitatem
pacis amplecti / perfectiorem pacem et ceteris fructibus spiritus in psalterio de pe. di. 2
Si quis semel Secundum genus fructuum est creature secundum se obiecte
quibus sensibus corporalibus uel intellectuali / quam sunt se quia ipse sunt nichil sunt / et
vane iuxta diffinicionem uanitatis posite in notabili 2 / Tales autem
apparent dulces sed non sunt uere dulces quia amaritudinem includunt 10
carpo cortex mali / nam dum manducantur reddunt membra morbida / et quia

corde in eternum. Et hii fructus sunt arboris sciencie boni et mali hoc est
liberi arbitrii. Nam voluntas humana amore adherens obiecto creato
in ea finem suum staciens et relinquens verum bonum hoc est deum atque volun-
tate retrahens transfert suam nobilem formam in vilem creaturam et tamquam cibum
sicut cibus in corpus mutatur et sicut cibus iam in corpus mutatus acquirit
esse nobilius quam esse vini sive corporis. Ita voluntas transformata per amorem
in aurum hoc est tamquam cibum acquirit esse tercium ergo acquirit ignobilius
esse quam habuit et quia in auro suum finem statuit omnia opera sua propter amatum
operatur et suum adornat in aurum et adorat aurum quod ut dicit apostolus avaricia
est ydolorum servitus. Porro huius fructus vel poma prohibita, ne comedas
sunt aurum argentum domus agri predia lapides preciosi vestes splende-
tes potencia mundana honor mundanus gloria mundana altitudo dignita-
nobilitas generis pulchritudo corporis sanitas corporis robur corporis longe-
va etas agilitas corporis magnitudo corporis vivacitas naturalis corporis
gaudium corporale actus venereus delectacio mulieris cibus corporalis potus
dulcis subtilitas artium mechanicarum liberalium philosophie ut arismetrica
geometria musica astronomia perspectiva grammatica rethorica logica
ars ponderum et aqueductuum physica naturalis physica moralis physica occul-
tarum operacionum poetica methaphysica theologia sciencia militaris tam corporis
quam spiritualis milicie sciencia legalis sciencia canonum medicina corporum medicina
anime sapiencia cognitiva. Virtus sunt alie sciencie medie que ad has redu-
cuntur quarum quedam non sunt prohibite quedam ab ecclesia reprobate scilicet que ad
mala dirigunt aut quia prohibite sunt eis ad invicem sunt ut geomancia
ydromancia aerimancia piromancia spatulimancia magica naturalis prohibita
magica prohibita ut nigromancia ars ymaginum ars notoria augurium
et similes sciencie de quibus loquitur Albertus in speculo suo physice. Quarum aliqui
videntur prohibite eo quod non sunt sciencie pietatis ut patet in simphoe 2.
Sciencia phisonomia est sciencia naturalis alkimia et sic de aliis scienciis me-
diis que ad superiores reducuntur quarum quelibet accipi potest obiective
pro fructu vel poma quibus vesci contingit homines vel ratificare. Ceterum

nota de
cibo

quodlibet membrum corporis mistici per actum duplicem / aut per hoc quod habet hi-
tudinem et colligantiam ad totum corpus misticum / aut per hoc quod est in esse obiectaliter
attingit fructum vel vite / et hoc secundo hic modo / quodlibet membrum nominatur fructus /
seu pomum Unde autem dicat gregorius super isto verbo / predicate omni
creature hoc est homini / qui est omnis creatura / qui eciam a grecis vocatur micro-
cosmus / hoc est minor mundus quia imitatur maiorem mundum ut patet
Erit omnis creatura / arbor / seu fructus / crescens in paradiso mistico / vel
contra in campo mistico / nec aliqui conturbent hec dicta Nam quod nominat
anathomiam misticam rerum / de quo theologia ... tanes eustachius et in 8.
theologie positas / explorabit in homine omnes partes / tam corporales quam spirituales
maioris mundi secundum esse nature / et eciam / vel secundum esse analogiam / et
vestigiarum / Erunt itaque fructus multi / diversarum arborum / variarum generum
specierum / que docent rerum principia / et quasi velud inchoata in rebus
et completa in intellectu / manifestantur Qualis arboris fructum / si fructu-
do vesteris morieris / Nam sunt quedam talium / poma vana morti fera / as-
similari autem possunt pomis contra pulcris / et ad mea naturis / Nam
poma sunt frigida et humida / aquea humiditas que generant principiis vite quia vita
consistit in ... et humido aereo / ut dicit aristoteles Est autem calidum caritas / humi-
dum aereum gracia spiritus / complexus / specularis fides / in quibus vita spiritualis con-
sistit / frigidum est aridum trahens deorsum et constringit / prohibens gratiarum bonum
et aqua humiditas / eciam ad terram deorsum monet / et umbrosa est / conpunctare
Sunt alii fructus dulces / ut ficus cui arbor maledixit dominus / quia
sterilis erat / ut obiectum delectacionis venerie / que licet corporali dulcedine
illectet / in nihilominus amarissima est spirituali amaritudine / ad quod in sompniad
fortassis / post peccatum primi parentes ex foliis ficus consuerunt perizomata
Alii fructus se aliis modis habent / secundum condicionem humanum / quibus in
ducuntur potencie membrorum misticorum Quamobrem cave tibi / ne comedas
aurum aut argentum vanum / quia te fallit promittit tibi a te fugare
indigenciam non fugat / sed te fallit / quia tibi appetitum acuit / in hoc
quod tibi promittit Audi bernardum Sola ignorancia hominis terram rubeam et

albam facit ex mandato. Audi magistrum. Dives divitias non congregat absque
labore, non tenet absque metu, non deserit absque dolore. Nam et attes-
tante salvatore divitie sunt spine, labore per accumulatione divitias et possi-
dentis sarmenta spinarum. Aurum siquidem concitat plures, quam cupidius gravius
movetur. Aurum quod sollem di. 47 sicut exo decreto. Sane nostris apostolos sine
auro ad predicandum misit, ut ipsis substraheret causam litis. Videntur 1 q. 3
vero. Aurum quippe habet ecclesia non ut accumulet et sibi afficiat, sed ut ege-
num necessitatibus et captivorum redemptionibus dispensat 12 q. 2 aurum
per tacitum. Vasis quidem capitis in dicto corona designat quod ipsi debeant
contempnere temporalia 12 q. 1 duo. Clericus crede michi cito violat iustitiam
videntur q. 3 pauper. Quid in nostro tempore litigia, pluralitates bene-
ficiorum et simoniam ostentat et querela canonicorum de quibus agimus utrumque
principaliter super aurum. Ne nimirum alii dilectores divitiarum fortes
sermonibus debiles intelligentibus di. 47 omnes de hiis patet etiam theolo-
22 et 23. Mandata vetus divitias et omnias vero quas hoc com-
bre sunt et plus quam sterquilinium que pessime divitie in hiis vanis
divitiis vestigiant. Deus siquidem dives in omnibus hec divitie
continent plenitudinem societatem stabilimentum quod in fine anchil aut
voluntatem humanam satiare potest nisi in finitum. Preterea non domus aut
possessiones per fructus vestitis gratiositate sed hanc mansionem de qua di. In do-
mo patris mei mansiones multe sunt. Hanc terram que manat lacte et melle
queras deum per mansione tua nimis illud Deus caritas est et qui manet
in caritate in deo manet et deus in eo. Possidete ergo deum nam
possessionem non est possessio talium sed ipse deus 12 q. 1 dicit. Possessio enim
terrena non lege divina que vult etiam esse communia distincta est sed humana
constituit meum et tuum 8 di. quo iure. Quod iudas dampnabiliter cadit
a statu perfectionis qui usurpat possessionem spectantis 12 q. 1 exemplum et
c. certe et c. si placuit. Veruntamen layci licite possident temporalia
divitias licite utantur 12 q. 1 duo in si labores enim suos bene possidet
qui non dominandi cupiditate sed bene utendi pietate possidet 23 q. 1

hoc exp[ri]me ... p[er]hibito

Admodum manduca vestem nuptialem q[ue] in deo omnia est [pre]ciosas
lapides in deo cementes / pone sup[er] caput tuum corona de lapide p[re]cioso
non corruptibili / Rursum nec potentia sumi debet / q[uia] non faciat [fallitur] et fallax
est / ad animam eciam attingere non p[otes]t ut ait boecius / timent nam potentes suos
q[uo]s latus [cor] ambiunt / ergo manduca omnipotentiam dei / q[ue] occulte in po-
tentia creata latitat vestigialiter / Potestas etenim non est in se a deo
sive iubere sive sinere 23 q. 1. quid in bello / Quod circa illud quis po-
test dicere p[otes]t 2 q. 7 nos 22 q. 2 faciat / nam posse peccare non
est posse de pe[nitentia] di. 2 an[te]m si / Nec honor immundanus q[ui] eciam viciosis ex-
hibetur quod ut ait ar[istoteles] non est in honorato sed in honorante / Sed fantale
ama honorem / qui verus fructus est [ex] gloria et honore corona sanctis iustos
d[omi]ne / Unde dicitur in decreto q[uod] honor eciam a digno / cui moneri est presumpcius
7 q. 1. non est in sa[cerdote] 63 di. valentinianus / nam honor ambiciose presump-
tus vergit ad culpam et ad penam di. 40 multi. 1 q. 6. sicut et 8 q. 1
sicut / Nullus ergo debet plus affectare honorem temporalem / eciam salutem
nam et honor contempnenti et fugienti est offerendus 1 q. 1 sicut. 8 q. 1
In scripturis / Porro honor sit singulis est exhibendus ut ex hoc
nulli detrahatur di. 99. ecce vindecia q. 3 qui resistit 24 q. 2 de
pluribus / michi tamen dilectacius huius seculi p[ro] honore terreno multa
tollant p[ro] celesti pauca di. 41 omnes / Certe et gloriam mundi sen-
endo ne manduces / quia panem venenosum / q[uia] gloria si in una parte terre
volauit / in alia ignoratur / nec in celo claret tua gloria / hoc unus terra est
punctus / ut si fulgeas virtutibus / quo pocius inglorius reputaris q[uam] gloriosus
si eciam in tota terra tua gloria plena fuit / aliud aliud est gloria q[ue] in flatu
aurium / Unde scribitur melior est in factis malis humilis confessio / q[uam] in
bonis superba gloriacio vindecia q. 3. in mistis / Sane gloria cuilibet et precipue
prelati est pauperibus subvenire 12 q. 2 gloria / Aliud de altitudine
dignitatis / dicam aliud quam mundum vaniterius est / nam ut ait boecius qui an-
tea veste / corvus aspexit in solio purpore sublimatur / catheris onerarius

cium inquietantes constricta est/ Altitudo tronorum non virtute efficit
sed potius vicio maculatur sedentium/ ut Nero et ceteri testificantur tyranni
quare fructum maiestatis comedere/ altitudo vestigiat dignitatis/ fruendo ~~hunc~~
manducat/ nam filius Christi non querit quomodo aliis maior appareat/ sed
quomodo inferior videatur di. 40 multi et di. 93 diaconi sunt ante me/ nam
maior apud deum est qui est iustior di. 40 multi in fi. Ceterum alius fructus
prohibitus est scilicet nobilitas generis/ qui est etiam appetens boni/ sed malicia ad
immortalitatem/ ideo non est manducandus iniuste. Nam sive nobilitas hec mundana que venit
a diviciis antiquitatis sive a prudentia sive ardore et corporis agilitate
proveniat/ non satiat tamen sit aliena laus/ ut ait boecius/ que est a laude parentum
Et tu degeneras a parentibus si eorum virtutes in factis es/ ideo vanus est hic cibus
ergo nobilitatem divinam per hanc vestigiatam manducat/ et non mandu-
ces nobilitatem generis/ Nam nobilitas morum plus ornat quam genitorum
di. 40 nos/ neque loci nec generis nobilitatem/ sed virtute Christi gratiam ac-
quirit di. concordiam illud et c. per/ Consuetudo ecclesiarum ubi tantum no-
biles prebendantur nota reprobatur quia Christus non iustos secundum carnem nobiles e-
legit sed ignobiles et pauperes quia non est personarum acceptor apud deum ex.
~~[illegible]~~ de prebendis venerabilis/ Amplius cibus corporalis etiam est fructus mis-
ticus crescens in hac arbore create nature/ qui nimis sumptus civitatem
ventris obtundit mentem Unde dicit augustinus sumenda sunt alimenta sicut
medicamenta/ Dicit namque ypocras/ plures crapula quam gladius in
terierunt/ Unde patet hoc pomum etiam esse mortiferum quod scribitur
etiam quod excessus ciborum compuriscere facit corpus et macerat et facit
egritudinem diuturnam de consecratione di. 5. nichil et ca. ne tales per totum Unde
~~[illegible]~~ Dicit ypocras/ non vivis ut comedas sed
comedo ut vivas/ Nichil etiam sic sensum acumine operatur nec egritudines
fugat sicut cibus bene digestus di. consecr. di. 4 nichil Unde corpus ad virtutem
elevatur/ et natura eleves per abstinentiam cibi/ sicut acuebat sensus
et rationem Unde si comesationes laycis dampnabiles sunt magis
sacerdotibus imputantur ad rethematis di. 44 non liceat/ Porro tamen sat

[illegible]

dotalis sensus tenuis esse debeat, prohibentur eis omnia, ne per pinguem
ventrem grossum sensum generarent. di. 44. ca. ultio et § se. di.
35 c. pbri. Quapropter fruibile et saturativum bonum, quod est cibus delicatissimus,
pro cibo corporali vestigiatus manducatur, quia de eo scribitur: Gustate et
videte quoniam suavis est dominus. De quo cibo scribit Augustinus: Fruere tota mer-
ces huius cibi, quid in omni creatura latitare repices, ama et fruere man-
duca. Rursus alter fructus prohibitus est corporalis potus obiective per
gustum sensus ore potatus, vanus et nocivus fructus est, quia mente alienatos
homines in bestias transformat. Quia ebrietas est mater et fomes omnium
viciorum di. 35 c. ante omnia et 15 q. 1. Sane. Ubi est ebrietas ibi libido et
furor dominatur. 35 di. venter. Ebrietas etenim conscientiam et sepelit [illegible]
15 q. 1. Sane. Id circo clerici, quorum sensus vigere debet maiore ab ebrietate
debent abstinere. 35 q. 1. c. 5 et c. se. Sumat ergo quis fructum pota-
tivum in isto pacu vestigiatum, qui est divinorum contemplacio. Erit bea-
tifica visio, tam vespertina quam matutina quam meridiana, que inicia in con-
templatiuis inchoatur et in patria completur. De qua scribitur: Visio est
tota merces. Visio autem vocatur pro superiorum ingem contemplacionem
di. 88 decreuit. Porro fructus valde nocivus est immundissima
venus. Cuius ut ait boecius tristis est exitus, quia iocundum mella promant co-
ictus aculeos pungit. Nam dicit apostolus: Si secundum carnem vixeritis mor-
te moriemini. Si vero facta carnis mortificaveritis vivetis. Quamvis
autem venus fedum quid sit, inhibitorum incestuum amplexum ac castissime copule
dispensate delectacionem immundissimam vestigiat quam manducat quam querit et fe-
dum veneris velud letiferum virus fugio. Quia luxuria inter alia peccata
maxime templum dei id est corpus humanum polluit 32 q. 1. c. solum
Ingens namque stabium habet cum carnis luxuria et petulancia sine
cessacione dominatur di. 29 hinc pome. Solo etiam consensu mentis sine
tactu corporis luxuria exercetur 22 q. 4 nec solo [illegible] complens anima
inter fructus prohibitos, quia etiam filii huius seculi [illegible] felicitatem ponunt
in delectacione carnis, contra illud boecii: Non omnis felix est qui spe turpissima

est ignobilis et sine p(ro)le. Propter quod multi magno labore filijs et here-
dibus divicias accumulant, quod eciam salomon reputat vanitatem, quia si p(ro)les ad
virtuosas tendat spacios ambulans vias rectas, acquirent sibi divicie. Si
per vias malas ambulare cupit, divicie sibi impedimentum corporis et anime et scan-
dalum que aggregavit parentes. Nomine omnes gracias perierit. Dominus autem in eternum
manet. Sane castitas sive continencia deo valde placet, p(re)sertim quando
non facit necessitas sed voluntas 33 q. 4 ca. Sollicitudo exemplo absque castita-
te anima sponsa Christi iniusta 33 q. 2 ca. Id circo ordinis sacri castitas est
annexa di. 8 c. ca. in preterito et di. 31 aliter. Quia tempore gracie non generis
successio sed vite perfectio querit. Ideo sacerdotibus continencie castitas imponitur
32 q. 2 recurrat c. hys ita in ff. ~~tercium ut~~ secundo tricesimus multiplicatur p(ro)les
temporalis ac te figura ~~unde fuisse~~ fuerunt multiplicatur p(ro)les spiritualis. Non te-
Unde eciam subdyaconis tempore ~~fuit~~ gregorij precepta est continencia di. 31
ante triennium. Accipe igitur imputale sensibile creata solem increatum de
qua scribitur generacionem eius quis enarrabit. Hunc manduca quia lignum est
quod in medio crescit paradisi, de quo qui manducat vivet in eternum. Ce-
terum est ad pomum visum pulcritudo, que sicut flos per modicum decidit, et sta-
est non aliter cutinam habere linceis oculos, ut intra in interiora hominis
penetrarent, ut vir vel mulier qui esse ita pulcherrimi intrinsecus tur-
pissimi apparerent. Est ergo ex defectu visus, qui penetrare non potest, iudicium
pulcritudinis. Cum ~~hec~~ ergo hec creata pulcritudo solum vestigium
sit divine pulcritudinis, manducare debemus candidum qui est fons omnis pulcritudinis,
ineffabilis radians, incurrente expressa in illo, de quo scribitur speciosa
forma pre filijs hominum etc. Quia candidus et rubicundus electus ex milibus.
Preterea est pomum prohibitum ~~manducare~~ quod est corporalis sanitas, que
quante instabilitatis sit, experiencia cottidie docet, quia excessus ciborum
conturbare facit corpus de q. di. 4 nichil. Impossibile est enim illos sa-
nos esse et diu vivere qui carnis adipibus continue involuntur de c. s.
di. 4 nec tales. Quia verum poteris sed non frui, quia ordinatur in sa-
nitatem anime, que hic inchoatur et ~~in pa~~ p(ro) tria compleetur a fontali sanitate

eterna dequa dicit 6 the. [theorica] Potus alter fructus prohibitus est robur corporis
nam bruta robustiora sunt corpore et maiora ut patet de elephantis et
facilius tollitur per morbum aut tempore ergo in fortitudine hac tractatus fortitudine
seu robur diuinum quod immensum est et eius magnitudinem contuitus per magni-
tudinem stelliferi orbis et aliorum corporum magnorum intellige cum amore diebus
fruendo in hereditate Nec ~~longeua~~ longeua vita tibi per fine considerabis quia
etiam panem est prohibitum omnis siquidem creatura ex elementis composita suo
periodo mensuratur que ad eternitatem velud instans vnde perspicuum Sed
longeua vita eterna dei essentia sunt finalis nam deus est vita anime sicut ~~vero~~
vita corporis quia sicut corpus sine anima commune non potest sic nec anima sine
deo de pe. di. 1 §. Item sicut etiam corpus christi vita est ~~mundi~~ mundi de
con. di. 2 corpus et c. in prima Demum sunt potus intellectuales vt habitus
intellectus prudentia sciencia et sic de alijs ut supra amicitia qui potus
inflant quam satietatem conferant aliorum labores etiam salomon vanos re-
putat quia cuncte res difficiles sunt affligentes vnde dicit quod deus dedit
mundum disputacionibus eorum propter quod socrates dixit hoc scio quod nichil
scio et de bernardo legitur quod eius anima soluta ab ergastulo corporis apparuit cui-
dam suo amico Cui dum diceret quis creatus est Vnde venis vado ad montem
libani ad addiscendam sciam quia non est scientia in hoc mundo Bibamus ergo
aquam vite et sapiencie et manducemus panem vite et intellectus relinquentes
fructus et potus mortiferos ne maledicti demum terram elaboremus in su-
dore vultus nostri spinas et tribulas Sane panis vite et intellectus
videtur manducari per vias mistice theologie purgatiuam illuminatiuam
et vnitiuam ut dicit nota 19 Et aqua sapiencie potatur per eandem
quam etiam in raptu paulus didicit dyonisium docuit quod thimotheo in scriptis
transmisit ad quam maxime sacre theologie litere alliciunt vnde dicitur clerici
sacris litteris semper debent insistere ne cum querunt dicere non ex
officio alios debent docere di. 36 §. ceterum Nam qui sacram scripturam
discere contempnunt magistri erroris efficiuntur 22 q. 3 quod autem Quid am-
plius loquar vtramque panis et fructibus et potibus creatis in quibus

Potus

fruamur eternis / et voluntatem nostram divine voluntati conformabimus / et
in hac vita inchoative gustabimus dulcedine fructuum non prohibitorum / et in
patria complebitur ubi si delectat te pulchritudo lucis / fulgebunt iusti sicut sol
Si fortitudinem velocitatem aut libertatem desideras corporis / ut tibi nil
obsistere de talibus possit / Erunt similes angelis dei / Quia seminatur corpus
animale / et surget corpus spirituale / Si longa et salubris vita / ibi est
sana eternitas et eterna sanitas / quia iusti in perpetuum vivent / et salus
iustorum a domino / Si saturitatem saciabuntur / cum apparuerit gloria dei / Si in
ebrietatem / inebriabuntur ab ubertate domus dei / Si melodias / ibi
angelorum chori concinunt sine fine deum laudantes / Si que delectet non in
munda sed munda voluptas / de torrente voluptatis potabit eos
deus / Si sapientiam / ipsa sapientia dei ostendet eis se ipsam / Si amicitia
diligunt deum plus quam se ipsos et deus illos plus quam ipsi se ipsos / Et se
invicem tamquam se ipsos / Quia illi illum et se invicem per illum / Et ille se
et illos per se ipsum / Si concordiam appetis omnibus illis est una voluntas
Si potestas omnipotentes erunt sue voluntatis ut deus sue / Nam sicut po-
test deus quod volet per se ipsum / ita poterunt illi per illum quod volent / Quia
sicut illi non aliud volent quam quod ille / ita ille volet quicquid illi volent
et quod ille volet non poterit non esse / Si honorem et divicias deus
suos servos bonos et fideles supra multa constituit / Immo filii dei et
dii vocabuntur et illi heredes quidem dei coheredes autem Christi / Si [illegible]
vera securitas / Ita certi erunt ut numquam et nullatenus ista vel illud
bonum sibi defuturum sciant / Gaudium itaque quale vel quantum est / cor hoc
corruptum carnis capere non potest / Tot nisi fallar fructus dulces indic-
ati sunt in obiectis creaturis quas nobilitates divine mercaturis ves-
tigiantur qui fructus figurari possunt symbolice per lignum vite ex utraque
parte fluminis hoc est gratie afferens fructus duodecim [illegible]
et per fructum qui manducant deligimus dilectus paradisi / ex utraque parte hoc est
accipientes in obiectis creaturas spiritualium divinas nobilitates et [illegible]

creatura corporalium que sunt duo genera obiectorum / sed de ligno scientie boni et mali non vescatur ut patet de pe. di. 4 in fi. et pe di. 2 si quis semel De hac tractatur cum tractatur notabile 23 quod vide

Sexto decimo notandum quamvis ea que de paradiso dicuntur insinuent seu simbolice exprimant intellectum hystorie veritas fidelissima rerum gestarum narratione commendata credatur / nam ea que de paradiso in scriptura dicuntur per modum narrationis hystorie proponuntur / in omnibus autem que sic scriptura tradit / pro fundamento tenenda est veritas hystorie / et desuper ut ait tho. spirituales expositiones fabricande / Et quod paradisus dicitur locus corporeus / ubi est temperantia aeris temporis ut ysidorus dicit / in quo aptantur corporibus celestibus que sunt absque contrarietate / Unde dicit dam quod locus ille fuit exultationis omnis promptuarium / quia tota excelsior positus est / et tenuissimo ac purissimo aere circumfulget / plantis semper floridis ornatus / bono odore plenus in quo fons divisus in quatuor capita / nulle sunt ibi tempestates / Et dicunt quidam quod ibi sunt due hyemes et due estates et bis fructificant ibidem arbores / et forte quod illi putant situm paradisi sub equinoctiali / Unde semper hinc equinoctium / sed quia dicitur versus orientem situari videtur / et in eminenti loco / nec dictum bede placet thome / in hoc quod dicit paradisum attingere usque ad lunarem globum / nisi accipiatur non secundum situs eminentiam sed secundum similitudinem quod ibi est temperantia aeris temporis / Porro hic locus est seclusus a nostra habitacione aliquibus impedimentis / ut ait thomas / vel marium vel aliorum estuose regionis que per transiri non potest [illegible] locus autem iste erat congruus homini secundum primum eius in mortalitatis statum / Nam corpus hominis poterat corrumpi et ab interiori et ab exteriori / ab interiori per consumptionem humidi et per senectutem ut dictum est in notabili 13 / cui occurrebat homo per esum ciborum et per virtutem arboris sibi datam / Sed exterius corrumpitur per distemperantiam aerum / unde huic subvenitur per aeris temperamentum / Is erat homini congrua habitacio / non autem animalibus brutis / ut dicit dam / licet quadam dispensatione animalia fuerint / illuc divinitus adducta ad adam / et serpens illuc accessit per operationem dyaboli / Unde

ad conservationem sanitatis non solus aer temperatus et cibus requiritur
debite amministratus Sed etiam potus Repletio et inanitio Sompnus vigilia
motus quies et accidentia anime ut dicit thom(as) 12 / omnis autem trans-
latio symbolica referri debet ad aliquid quod verum est tale / id circo a tali-
bus rebus sex quas medicus appellat res non naturales ascendat ad
symbolica Qua propter ad sicut aer materialis magis omnia que nobis approximantur
humano corpori magis immutat ipsum et fortius ut ait arnol(dus) de
vil(la) no(va) nam per os et nares ad cor et arterias immissus spiritibus
cordis per quosdam meatus vite corporalis efficitur hinc est quod in-
gressus aeris impuri non solum corpora ledit sed et mentem nam inge-
nium ebetat apprehensionem obtundit iudicium obscurat cogitationes in fa-
tuat et affectus obliquat / Immo aer ipsos spiritus nutrit sed deperditos
restaurat / Continue enim competentem maiorem partem aeris attrahimus sive
trahimus quam expellamus / remanet enim pars in substantiam spiritus conversa
propter nutrimentum alterationis / porro cum aer sit continens paradisi terrestris est
paradisus misticus dicatur ecclesia / ut patet in videntis notabili / Erit aer
paradisi mistici allegorica gratia accepta ex parte patris quem velud
aerem corpus misticum per aspirationem devotam in se trahere debent
et capnosos vapores cordis hoc est venialia peccata expellere
Sed aer gratie videtur modo tempestate [illegible] (multitudo) paradisum expulisse
turbidus et multis (malorum) [illegible] corruptus ut in sermone theo(logie) 23 et 28
Nam ventus urens desideriorum flammas in corde excitans tulit
aeris impuritate et superbia in flans / iuxta illud psal(mi) Non sic
impii non sic sed tamquam pulvis ante faciem venti / Ubi sic hic
aer tempore invenitur corporis mistici / fuit (gratia) [illegible] spiritus sancti / ut fugit
notabile exemplum et doctrinam ~~notabile~~ nunc autem videtur potestas illa de
qua apostolus / non est nobis colluctatio sed adversus aerias potestates / non
aspiciendo alongasse [illegible] videmus nebulam malarum glosarum consti-
tutionum humanarum totam terram paradisi cooperientem et fumum here-
sum nec non doctrine ereticorum aerem pepulisse patentem modo id

[illegible]

apoc. de fumo putei exierunt locuste / ascendit namque fumus putei
sicut fumus fornacis magne / et obscuratus est sol et aer de fumo putei ut ras. no^te 23 tradicionum
Ceterum aer hic eciam a superiori radice mutatus est per stellam apoc. mag
nam ardentem tamquam facula que de celo in terram cecidit et suo venenoso
in fluvios acrem et flumina scripturarum amaricavit / hec pestilenciali
febrem corpori xpi mistico indixit nostris temporibus ut theo^a 23 a quibus se
quibus eluceat / Alio pacto si fas foret dicere aer eciam utique que
membra mistica corporis inhabitat peccatis adeo corruptus est quod valde vt patet ex no^te 23 et 10
eget per ignem conflagracionis purgari / Nam sicut continens immutat et in theore^te 23 et
contentum et alterat / Ita fortassis contenta quodammodo non secus alia immu theore^te 22
tant continencia loca / huic concordare videtur quod loca carthusiensium magis in
citant ad devocionem ingredientes quam loca in quibus homines acti illecebros
se exercent / Sed alia sit docet dicens quod locus non sanctificat hominem
sed homo locum ... sed multi / Preterea dicit moyses / Et fluvius egre
diebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradisum / qui inde dividitur
in quatuor partes / nomen uni phison ipse est qui circuit omnem terram evilath
ubi nascitur aurum et aurum terre illius est optimum / Ibique invenitur ~~bo~~
bdellium et lapis onichinus Et nomen fluvii secundi Gion ipse est qui cir
cuit omnem terram ethiopie / Nomen vero fluvii tercii tigris ipse est
qui vadit contra assirios / fluvius quartus ipse est eufrates / fluvius ille videtur
quod vidit Jo. in apoc. splendidum velud cristallum descendentem de trono
dei et agni et est gracia in vita accepta que fontaliter in medio quasi
in corde statuit / in quatuor dividitur flumina quibus arbores et terra fecunda
mistica irrigantur / Primus fluvius phison dicitur qui interpretatur caterva
vel os pupille vel oris mutacio / Et nisi fallar videtur esse gracia uni
tivus que de trono dei hoc est in medio ecclesie quod medium in corpore
mistico dicitur cor misticum aquis in fluxus vite tocius corporis mistici
quodam ordine originaliter inchoat et ad alia membra derivatur / Nam cor
primo vivit et ultimo moritur / Et sicut in deo vero essencia divi
na est in qua vivitur persone et eis est unica quoque sicut origo omnium

nota 16

virtutum tam vitalis quam sensitive quam motive et naturalis simplicis et spiritualis ut predictum est. Unde appropriatur solum membrum principale et in eo omnes sensus confluunt ut linee in centro. Sic ingreditur a gratia fontali primus fluvius et irrigans paradisum claudunt alie virtutes que fluvii dicuntur, scilicet vite et in vite fon[te] (gratuitum a gratia … [illegible])

et fluvii fidei spei et caritatis que etiam irrigant paradisum id est animam. Physon nominatur, hoc est caterva, quia omnes fluvii et virtutes conveniunt in eo. Interpretatur etiam os pupille, quia sicut pupilla radii specierum confluunt in figura pyramidali cuius conus in pupilla est et basis in re, sic omnes fluvii paradisi in fontali origine, scilicet Physon confluunt. Interpretatur etiam os mutatum, quia sicut spiritus vitalis qui fluvium vitalem vehitur alteratur et mutatur in cerebro ad qualitatem sensibilem et alterum motum in spondilibus et in corpore ad naturalem, ita fit etiam mutatio gratie vivificantis et specificatio in gratiam fidei et gratiam spei et gratiam caritatis. Seu in nodos gratie correspondentes proprietatibus fluviorum qui modi gratie non habent nomina imposita. Vel Physon est sensus scripture litteralis et alii tres fluvii tres sensus mistici. Nam quemadmodum lumen solis modificatum et alteratum a diversis in fluxibus stellarum requirit diversis nominibus nominari, propterea tamen nomina imponant alios (ad diversos) et imponunt diversa nomina, sed quia nobis diversitas ignota est, ideo caremus nominibus talium. Propter quod dicit apostolus quod necesse est nomina fingere. Porro subiungit quod circuit terram evilath, que interpretatur parturiens, quia huius gratia fluvius vivificantis parturit aqua fluvia. Unde quemadmodum per quandam speciem intelligitur essentia divina ut vita, et per quibusdam proprietatibus personis intellectus accipit personam patris et filii et spiritus sancti, ita accipitur hec gratia vivificans et tunc fluminibus (vel … flumen … spiritualis) et ibidem nascitur aurum quod significat sapientiam divinam que vitali virtute relucet. Secundus fluvius scilicet Geon interpretatur luctatio et potest esse modus gratuiti fluxus correspondens virtuti fidei et virtuti alii spiritualis seu cognitive, quia eius est abstrahere appendicias materie in quo committitur luctatio. Ipse circuit terram Ethiopie, que interpretatur caligo, quia fides est obscurum lumen

(vel ante quam accipit esse tria que primum vel legitur)

et non clara agnicio / et vestigiat filium Tigris autem fluvius / qui inter ceteros
velocitas / videtur de varietate motiva / quia per spiritum motivum vehitur vigori / seu mo
di gratuiti fluvius correspondentes virtuti spei / et ceteris quod hoc flumen dicitur ve
lox quia sicut varietas motiva in spiritu suo / in uno ictu oculi / currit de capite
vel spondilibus ad pedes / ita istud flumen gratuitum velocitate effigiat et
vadit contra assirios quod interpretatur vigilans vel laborans / quia hoc varietas semper
promptam et vigil / et hoc flumen est vestigium persone patris / in paradiso
inscito / fluvius autem quartus eufrates interpretatur crescens vel frugifer figuralis
modum gratuiti in fluvios correspondet ad graciam caritatiuam / et caritatem
tem naturalem / quia fructum generis efficit / et incrementum membrorum seu incremen
plantarum in paradiso continuum / et vestigiat personam spiritus sancti / Qui
autem operum pluris imitari voluit / qui ponit quatuor virtutes / et specie quatuor
scilicet vitalem / animalem / naturalem / et gignitiuam / aliter inspectabit / etiam de hoc vi
de in notabili quarto / De hoc siquidem fluvio egrediente de loco voluptatis
scribitur in canticis / fons ortorum puteus aquarum viventium / quod fluunt impetu
de libano / interpretatur enim libanus mons candidatus / unde a cedro alta libani
hoc est a libero arbitrio christi / qui est altissima arbor paradisi / includens
perfectionem omnis arboris creati fluvius hic ~~fluvius~~ primum impetu quodam irrigans
omne lignum paradisi insiti / et reddens fructuosum / quia de gratia eius omnes
accepimus / de hiis aquis scribitur omnes sicientes venite ad aquas / Qui
credit in me / de ventre eius fluent aque vive / Erit siquidem talis
tamquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum / quod fructum suum
dabit in tempore suo / Bene si fons esset dictus / nostro tempore aque is-
te quasi sunt in eternam delectacionem / quia contra paradisum sunt / ut secta
epicureorum ostendit / Johannes qui biberit ex aqua hac siciet iterum / temporalis
enim delectacio finem concupiscentie non aufert / et eius fons amarus / Nonne
communiter vero est vbi dicunt compaciens ~~cum~~ tam hoc est predicatores / et
doctores insistent / aqua vino / hoc est in tantum insistent / falsitatem sen-
suum veritati textuali propter avariciam / et favorem populi / Aliud salomon
attestatur inquiens / aque furtive dulciores sunt / hoc est sensus falsi

et heresos diluisse sup simplicibus et ydiotis carnalibus / Na[m] tales ap-
petitus et in delicijs ad rationes psuadent / Doctores aut[em] veri theologi
iubent a carnalibus illecebris abstinere / In qu[ar]to mit[tit] tercius angelus
in apok[alypsi] tuba cecinit / et cecidit de celo stella magna / hoc est dyabolus ar-
dens tamq[uam] facula et cecidit in terciam parte[m] fluminu[m] / et in fontes
aquarum et nomen stelle dicitur absinthium / et facta est t[er]cia pars aquarum in absin-
thium et multi ho[min]es mortui sunt ab eis q[ui]a amare facte sunt / Scismatis
ergo videtur esse phy[sica] san[cta] lra[ta] in aqua / origo fidei statuit / et fluvius sen-
sus allegorici tropologici et anagogici / qui statum doctorum occupant / q[ui]a
ad t[em]p[or]alia se converterunt / Unde sp[irit]ualia corpus in fine gustui apparent ama-
ra sicut febricitantibus sanguibus amarum videtur / et nocius tibi dulcis
De quibus sensibus loquitur supra 8 9 10 et 11 / vel fontes theologice mystica
intelligentie / quibus omnibus in t[em]poribus amata videtur / De qua loquitur sapientia
supra cum sibi amorem / Preterea ait moyses produxit quod d[omi]n[u]s deus
de humo omne lignum pulcrum / humus paradisi sp[irit]ualis videtur humana natura
in qua anima x[risto]pi membra mystica s[ecundu]m spem gerant cum x[risto]po / Unde
propheta requiescat eos faciam sup[er] humum meam hoc est ecclesiam ut
dicit alanus / De hac humo / produxit d[omi]n[u]s deus / omne lignum pulcrum
et flores et aromata / a quibus suavis aromatizans in tota universitas
corporis mystici ostendit / ad nares d[omi]ni / nunc aut[em] odor fetidus a spinis
et zizania et fetidis / q[ue] aromata suffocare conatur / Innota illud sup[er]
humum p[o]p[u]li mei hoc est mentem cleros spine et vepres ostendunt / et
illud inter spinas / sic amica mea inter filias / et clerus in[ter] vepres
nam fortassis aquila volans p[er] medium celi in apok[alypsi] / clamat omnibus
ve ve ve habitantibus in terra / quia stella cecidit in terram de celo / et data
est ei clavis putei abyssi / Stella hec esse videtur de qua scribitur Quo
cecidisti lucifer / qui mane oriebaris / nomine hec terra que in etate
universitatis corporis x[risto]pi mystici protulit ligna / ad sanitatem conferentia / iam
ligna germinat venenosa / nam et dea terreni herbipotenti mani / ~~[illegible]~~
/ aliquos vero eos qui sibi usurpant custodiam minorum virtutum toxico herbarum necat

Nota
Cum amari facti sunt
mo[do] t[em]p[o]re q[ui]bus q[ui]a spi-
ritu[m] doctorum

multis corpus cum l[ege]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
do [illegible]
et ad t[em]p[or]alia

non arbores huius hominis / transformauit in bellvas hyrcos auaros / sues
luxuriosos apros / canes rabidos / et diuersas bellvas / nam homo cum in honore
esset non intellexit / comparatus est iumentis insipientibus / et similis factus
illis / Nimirum si corpus negligentia terra remanens inculta / eis proferat spi-
nas hoc est magnas angustias ab extra / et tribulos hoc est angustias minores
et corporis erumpnas / Qui in sudore vultus sui / hoc est cum anxietatibus an-
gustiis / mens vescitur pane suo / hoc est litterali scriptura / quam ad contrarium
glosant / querendo que sua sunt non que [illegible] / quia sanitas corporis infirmitas spiritus / quia
letaliter egrotat / Messis iam est multa / sed fideles operarii pauci /
Rogemus ergo dominum messis / ut mittat fideliores operarios in hortum
paradisi / ad plantandum irrigandum ~~serendum~~ et metendum / et zizania
euellendum / quod ipse concedat qui sine fine viuit et regnat

Decimo septimo notandum quod scribit moyses plantauerat autem dominus
deus paradisum voluptatis / a principio in quo posuit hominem quem formauerat /
nam formauit corpus ade per ministerium angelorum de limo terre magister
damascenus / et inspirauit in faciem eius spiraculum vite hoc est animam
creauit / et corpori coniunxit ~~Et sic factus est homo ad ymaginem dei~~
~~in naturalibus~~ / adam autem in paradiso caritatem et alias virtutes habuit
de pe di 2 s romanos / Et sic factus est homo ad ymaginem dei
in naturalibus et ad similitudinem in gratuitis / Ad ymaginem factus est / quia
concreatam habet mentem et rationem cum deo potius quam angelo / mentem per memoriam
intelligentiam et voluntatem sicut angelus / Ratio est sicut deus prelatus
est omnibus in commissis sic homo omnibus in suis commissis / Et sicut deus ubique
est sic anima tota in toto corpore et tota in qualibet parte / Tulit ergo hominem
et posuit eum in paradisum ut operaretur et custodiret illud / prout expositum
est in notabili 13 / Creauit siquidem eum creaturam rationalem ut summum bonum
intelligeret et intelligendo amaret amando possideret possidendo beatus
fieret / Ecce dignitatem hominis fecit eum rex sapientie vita in potente
dominus potente / Primum notatur cum dicitur faciamus hominem ad ymaginem / 2m
cum dicitur ad similitudinem / 3m quia prelatus est homo animantibus et aliis creaturis
que sub sunt / Nam bono homini non solum subditur creatura sed adam omnia creata deus ipse [illegible]

nota 181
102 3 103

Voluntatem timencium se faciet. Rursus angeli boni deputantur ad cus-
todiam, mali angeli ad exercicium bonorum hominum, et mali homines magis pro-
mouent bonos persequendo quam facere possent fauendo. Amplius deus dedit corpori
primo hominis quod anime esset subiectum obtemperans sine rebellione, et propagabile
sine libidine, et vegetabile sine mortalitate. Esset eciam comparacionabile
anime quantum ad complexionem equale ut dicit theologia. Sicut enim erat inno-
cens et tamen poterat peccare, sic corpus erat impassibile et tamen posset mor-
talitatem incurrere. Non poterat mori et non mori poterat. Hec sufficien-
tiam et indigenciam poterat se obtemperare et rebellare ut dicit 13 notabile.
Et hoc fuit racione nature defectiue ex nichilo create, poterat per gratiam confirmari.
Hec igitur immortalitas Ade primo fuit ab anima sicut ab influente, a
corporis equalitate sicut a disponente, a ligno vite sicut et vegetante, ut
dicit 13 notabile, a rectitudine prudencie diuine sicut ab omnia conseruante
et corpus protegente. Unde in decreto scribitur asserens Adam mortalem
creatum siue peccaret siue non anathematizatur de consecratione di. x placuit.
Igitur ceterorum hominum creacio est quadruplex admiratiua ut dicit compendium theologie.
De hoc vide compendium [illegible] et cetera, usque ad decimam. Formauit autem deus in paradiso
euam in sociam de costa. Innotatur illud quia non de alia parte quam de costa
ipsius facta est mulier, in minore quam ab ipso sicut a primo tota deriuatur
humani generis propagacio. Di 23 ca [illegible]. In hoc autem quod diu solus erat
non peccauit solitariam et contemplatiuam vitam commendat, de pe di 2
c. romanos. Et duplex bonum illius comparauit, unum temporale quod eciam non
dedit secundum promissum, aliud eterno duplex preceptum primi hominis fuit, ut dicit
8 consideracio, unum nature ad custodiendum bonum datum, aliud ad promerendum
bonum promissum, et hoc non poterat mereri melius quam per veram obe-
dienciam que tunc merita est. Item preceptum quod se solo obligat et non ex
alia causa, et tale dicitur preceptum discipline. Sed preceptum nature erat duplex,
unum de conseruacione indiuidui, ut illud de omni ligno paradisi comedas, aliud
de conseruacione speciei, ut illud crescite et multiplicamini. Alio pacto
quod homo felicitatem angelis preditus accepit locum paradisi terrestris et
humanam tranquillam. Rursus inuidens dyabolus felicitati hominis in specie

serpentis ipam mulierem tamq̄ fragiliorem temptanda aggreditur /
Qua tamē in tristicie dubitante cernet / fortius insistit / et vincens
eam / etiam vir illa mediante deiecit / Hanc hunc ordinē tenens / assuit
primo Cur precepit deus etc̄ 2º asserendo nequaq̄ mori morte / 3º
permittendo eis ait / sicut dii eritis etc̄ / Processit ille alliciendo ex parte fuit maxime
tiam simpsit / interrogando / impulit / in assertione fallacit / in permissione /
fallacit enim mulierem per triplex appetibile / sz per statū q̄ ē appetibilis irasci-
bilis sentientis / per excellentiam ad naturam dei / que ē appetibilis irascibilis / per
suavitatem ligni / que ē appetibilis concupiscibilis / Exemplū ut inquit regula apostoli invi-
sibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur / translatoz accipiamus
ordinē peccandi / in peccato primorū parentū / iuxta consideracionē prima
Cum autem paradisus insit dictus est ut in / Dequo homo descendit in ie-
richo / sit celia que ē orta conclusus ut declarat notabile undecim /
Et homo ille qui descendit mistice loquendo / est corpus corporis institui
ut tangit thoma a. l. et 2. l. / hoc autem corpus institutum in se claudit / ex
istentes in lecto / moventes in agro / et currentes in mola / ut tangit
notabile l. Quod corpus institutum cū suis membris / in etate iuve-
tutis fuit institute in paradiso / ut in firmat notabile nonum / et
decimum / q̄ in statu optimo q̄ tunc fuit etiam / sicut adam in paradiso
hoc ē corpus voluptatibus fruebatur ut tangit notabile 13 / Sed stel-
la magna dequa scribitur / Quomodo cecidisti lucifer qui mane orie-
baris omnis lapis preciosus operimentum tuum / cecidit in aquas paradisi / et
in humum paradisi / Id circo ve ve ve habitantibus in terra / sicut tangit
notabile 16 / Stat siquidem hec stella ante mulierem / que cruciatur
ut pariat / velud draco magnus / rufus habens capita septem / et
cornua decem / in capitibus eius septem dyademata / et cauda eius
trahebat terciam partem stellarum celi / et mittit in terram / Dracho iste
magnus est in fortitudine / dequo iob Non est potestas / super terram
q̄ comparetur ei / qui factus ē ut nemine timeret / magnus etiam est
multitudine et magnitudine membrorum / sibi incorporatorum / q̄ ex sangui-
nibus et ex voluntate carnis / et ex voluntate viri nati sunt

desiderio propter proprii corporis
excellencie impellendo et
alliciendo

Rufus quod hamiada | Septem capita habet quia sunt septem genera membrorum | et hii videntur qui reduci deberent per influxum sensus et motus in sto- res in superiores per media in suprema adducunt per maculatos obumbratos et inpressionem de quibus lo 23. suppos habet cornua decem hoc est potestatem in pungnandi eos qui decem precepta decalogi servant | ymo inpungnat quedam eorum falsis glosis | et allegationibus tradicionum humanarum quibus apparent sanctos theologos | et homines viam purgativam illuminativam et continuam practicam ingnota quod 20 et 16. Septem habet dyademata hoc sunt potestates septem viciorum capitalium | vnde velud alteri cruciati sua qua celant turpitudine viciorum trahunt etiam terciam partem stellarum de celo | hoc est fide et felicitate virtutum ad vniversa vicia firmatos in fide | quod hic draco homines dextram descendere spoliavit | et vulneravit Et quasi latro latenter suo tempore paradisum insticium intravit | id est hitado primo gontes in mola qui in corpore insticio figurant sensualitatem ut habet in notabili 20 cum sensualitate aut in vomere peti serpens latitat ut tangit decimum considerationes | Verbo siquidem temptationis quis fuit in primis parentibus etiam in nobis resultat | nam sicut ubi serpens suggessit mulier delectata est | vir consensit Sic secundum Gregorium dyabolus est serpentis | officium sensualitas mulieris | et racio officium viri | Vel secundum Augustinum suggestio serpentis est primus motus ex fomite | concupiscentia mulieris est delectacio cogitacionis per inferiorem partem racionis | concupiscentia viri est consensus superioris partis racionis per hoc enim tria scilicet suggestionem delectationem et consensum homo in temptatione ducitur quod temptatio per suggestionem inchoatur per delectationem progreditur per consensum autem consumatur Dyabolus autem mille modos habet temptandi 16 q. 1 Vnde draco ille dicitur serpens antiquus et per samaritanum in cuius comparatur latronem | quod sicut latro latenter intrat Ita dyabolus latenter in specie serpentis | vultum hominis habentis suggestione primos inceperit parentes Et tuo tempore | sibi relaxata habena | paradisum insticium hoc est etiam quod est actus tandiu intravit et suggestione eius allegorica | hoc est gontes in mola de quibus

loquit[ur] consideracio decima qui correspondet sensualitati corporis mis
tici ut dicit notabile 9m decepit q[ui]a poma aurea comedit temptando
et alios fructus prohibitos ut habetur in no[tabi]li 12 et 14 et circa hoc est
non obmittend[um] qui ... volendo et consenciendo etiam comedit Daniel non
fallor hoc non ~~[illegible]~~ fuit in[ter] p[ro]hibitos de qua h[abe]t[ur] in no[tabi]li 21 et 22 Di[citu]r autem
frui ~~[illegible]~~ a fructu quod est ultimum ~~[illegible]~~ comparacione arbo[ris]
sic[ut] ultimum laboris mei fructus meus est qui est summum bonum quo solo
frui debemus et nullo creato bono Ceterum q[ui]a omnis translacio mistica
ad aliquid refert[ur] cui talis racio conveniens competit ut dicit alb[ertus] Et fructus
est quedam comestio mistica Id circo penes p[ro]prietates comestionis corporal[is]
qua panem vel fructus arboris comedimus sumitur optebit In comestione
autem corporali cibus digerit[ur] et depuratur et membro applicatur unde
non ad membrum indisposi[tum] sibi proporcionatum sicut pars ad totum et mysticum
ad perficiens et convertit sibi et idem ... induit sed membro cui ... in[?]
incorporatur illud autem quod est in alio est secundum modum eius in quo est cum ergo cibus
incipit esse in membro est secundum modum vitalem et vivit quod est esse multo
nobilius quam ipse habebat ante unionem Hoc pacto apparet quod spiritualis
manducacione quo fruendo manducat quis summum bonum quod est fructus
omnis laboris mei in hac vita sive manducet in quantum bonum sive in quantum
pulcrum sive in quantum potens sive in quantum dives sive in quantum sapiens cum suis
nobilitatibus que consignant[ur] in fructibus de quibus loq[uitu]r no[tabi]le 12 et 14 convertit[ur]
sibi spiritualiter sicut ~~[illegible]~~ cibus corpori In hoc tamen diversum est ut dicit albert[us] quia
cibus convertit[ur] corpori nostro sed econtra nos convertimur deo spiritualiter sicut cibus nobis
convertit corporaliter quia deus se habet utpote tamen non bene dicit sicut scolaris q[ui]
dam vite huius desiderio victorie dum quesivit deus quia pars respondit deus
non est pars sed est totum Secunda diversitas est inter cibum corporale in
comparatione ad corpus nostrum et nos in comparatione ad deum vel corpus Christi mis
ticum cibus convertit[ur] in corpus nostrum realiter sic non est de nobis respectu dei quod convertimus
eum in nos Iudo dicit aug[ustinus] tu non mutabis me in te sicut cibum carnis
tue sed tu mutaberis in me Quam obrem oportet vero digerendo de

purem(us) nos in corpus per viam purgatiuam illuminatiuam et in ipsum influit nob(is) caliditatem hoc est caritatem et humiditatem aeream hoc est gratiam unificam tem et alias virtutes annexas quibus nobis imprimit complexionem ... sibi sicut membrum corporale influit cibus suam complexionem specialem quam assimilat sibi ... Unde sicut ex mox cibus assimilatus mouet ad membrum sicut ad locum naturalem et sicut habens perfectionem inchoatiue ad illud quod talem perfectionem habet complete ut dicit alber. in libro de motu et motibilibus. Cum ergo sic purgati et illuminati peruenimus ad viam unitiuam efficimur deiformes, ut operatio nostra eius sint in quo sumus et dicimus cum apostolo uiuo ego non ego sed uiuit in me christus vel deus secundum hanc nobilitatem secundum quam manducamus eum fruendo. Fruitio autem est amor inherendi propter se. amor autem est quidam motus. Unde dicit augustinus amor meus pondus meum illo feror quocumque feror. Sicut ergo leuitas ducit sursum et grauitas deorsum, ita amor ducit sursum amans nobilitatem diuinam quam spiritualiter fruitur et ad comedendum ducit sursum amans et unit deo spiritualiter sicut cibus corporalis unitur corpori corporaliter. Et amor mundanorum obiectorum qui dum fructum prohibent ducit deorsum ut grauitas. Unde ad hoc est quod dyonysius dicit quod amor facit extasim hoc est amor facit saltum extra se in amatum sicut cibus saltando mouet se in membrum sibi amatum et proportionatum amans siquidem ex vicinitate sue extasis transformit et transformat in amatum. Unde dicit aristoteles amicus est alter ego. Et amicitia est idem velle et idem nolle. Cum autem obiecta sint velud fructus sicut obiectum appetens pulcrum seu bonum intellectus vel voluntatis vel bonum pedibus vel cordi cuiuslibet potentie hoc mouet se per portas anime ad cuius species accipiatur cum per spiritualitate ut ponit ... sicut presentie in specie. ut ponit augustinus. Si non participanti accepit inherendo amare sed in dicium cui uult requirat ad comedendum. inueniet fructum nobilitatis diuine quod est ydealis pulcritudo uestigialiter relucens in specie pulcritudinis creature hanc amabit et se dedit totam sicut cibus qui est pars tradit se toti membro quia quelibet ydea deus est quo totum est. Et sicut ignis in corporatur ferro ignito et ferrum manet aliquid speciei quam ignis ita po

tencia anime per caritatem feruidam incorporatur deo, non quod fiat idem essen-
cialiter sed gratuite. Et quia amicus est alter ego, erit alter deus, et dei for-
mis quiescens in deo adherendo sibi amore, gustans dulcedinem eius hic
inchoatiue, ad quod apostolus: Qui adheret deo unus spiritus est cum eo. Et quia ami-
ciciarum est idem velle et nolle, quod amatus hic est deus vult, homo amans
vult. Et sicut cibus omnibus membris (viuit) viuit membris, ita et hic homo
viuit vita diuina. Porro si hoc modo manducabis lignum vite, quod
est in medio paradisi, quod videlicet est libero arbitrio Christi omnium voluntati
patris, tu transformabis voluntatem tuam per feruidum amorem in volun-
tatis eius per voluntatem Christi. Tu viues in eternum, quia caritas non euacua-
tur, sed hic vita complebitur in patria. Vnusquisque omnia ligna, fructus licitos
germinancia, in operibus pullulant, quia omnia per ipsum facta sunt, et est ars pa-
tris plena racionibus viuis, (quo eius) in eo omnia queras et per eum as-
cendas. Porro ceterea qui fruitur pomis prohibitis, de quibus dicit nota 12,
14 incurret maledictionem et moritur. Nam ipse qui est racionalis cre-
atura manducans pomum auri transformat suum esse nobile in igno-
bile esse auri, quod est species auri attendens anime et sibi amorem inherere per
ipsum aurum operatur et propter ipsum quod similis auri est, et ita de qui peccat secundum
hoc peccati. Similiter de pomo veneris, de pomo ciborum delicatorum, de po-
mo potencie mundane, honoris, nobilitatis, carnis, secundum modum (licet) quibus
licite uti possimus, sed nunquam licite frui, quod est spiritualis manducacio.

¶ Caue ergo ne manduces tuum liberum arbitrium, includendo omnes
tuas proprietates, te substrahendo a voluntate dei, inherendo volunta-
ti tue amore, ut tua voluntate retrahas a diuina voluntate, taliter quod
preponas tuum velle velle diuino. Alioquin corrumperis immediate, tunc quia
hec libertas est principaliter lignum sciencie boni et mali prohibitum, nullum
enim pomum creatum manducare pateris, nisi volens quo velle in obediencia
condis diuine voluntati, cui omnis voluntas conformari se debet.
Ceterum hec poma suadet serpens vel latitans in carne vel la-
titans in (membra) mundo vel per sua membra sibi incorporata, quod corpus eius.

no^te 18.

Rs ad mes ...
Grad mit nuestling ... feram

volumtate carnis et volumtate viri et non ex deo nati sunt. Quorum
pauci modo tempore sibi usurpaverunt custodiam murorum ierusalem / qui seminum
pontificant inquam montem cum moyse ascenderunt / et quod lamentabile est
hii convertunt ierusalem in iericho latronum / hii potius ad molam seu pistrinum
pertinent quam ad culturam agri domini / Nec hii adam effigiant / sed potius
evam fragilem que pacem paradisi concordiam / in bella intestina commutavit
/ hec etiam fecit adam a suo superiori recedere / propter quod in orbibus corporis
mistici partibus soluta est concors armonia / Immo et aualia / hoc est insimi
in mola iusto dei decreto / rebellare non verentur / Et nisi reformentur
capud cum membris modo paradisi / erit spelunca latronum / timeo ... Et ...
... que conformato ...

18 no^te Decimo octavo notandum quod sicut dicit apostolus peccatum intravit in orbem
per mulierem temporalem scilicet evam / ut tangit precedens notabile / Ita agitur
unde quomodo modo tempore intravit / per mulierem misticam in mundum paradysi
sinum. Et per hoc etiam patebit tres quod secundum medicos dicitur / distancia inter
masculum et feminam / que anatomia est rebus naturalibus / Propterea considerandum est
considerationem 23 mathei conpinunt coniuntes in mola in ferro genere in lecto in
agro et mola. Et salvator notat coniuntes in mola / in feminino genere / dicens
erunt due in mola una / notat autem coniuntes in lecto / et in agro in
masculino genere / dicens erunt duo etc. Sed illos videtur vocare coniuntes
in agro / qui sicut moyses vel adam simul activi et contemplativi
iam ascendentes cum moyse in monte contemplationis iam descendentes erunt
evantes / que hauserunt contemplando / sicut adam in sopore hoc est ex
tasi qui postea vigilavit active / Quam obrem illi non contemplativi / sed
puri temporales / non videntur pertinere ad agrum / sed potius computari
cum illis in mola / quod potius negotiatores sunt fori campsores / et quod bene
suis litigamentum vel ocia seu dissoluta opera sectantes / qui velint
esse speculatores / ideo circo etiam in feminino genere ponendi sunt quod tales
speculativa non filii sunt / sed fragili tortuosi / propter quod mobiles
isti velud mulieres de uno sensu ad aliud iam glosant / quod hec

propriam p adversa zelatores ~~bursse~~ bursse non iusticie nec fundamenta ~~ta~~ pri-
ncipalia sapientie habent sed dumtaxat quasdam tradiciones humanas q
comprementales practice sunt et conclusa ab alijs sciencijs eis ignotis ut
dicit supra 4 et 6. que opus est moderare propter variacionem temporis ut
dicit supra 20 nec tales attendunt legem domini immaculatam de qua loquitur
considerato 11 nec mensurare sciunt suas textus per decem precepta
ad que omnis cura egrotorum mistica et ~~regulacio~~ reformacio regulanda
est ut dicit theorema 10 Et tales licet generent cum contentis in mola
qui sunt pars sensitiva corporis mistici ut patuit in notabili 2 quam sensi-
tivam partem gregorius figurare eam seu mulierem Michilaus secundum viam
augustini qui ponit in flore dicit figurare evam prout ex 10 infio-
ri Et michilaus ~~pro~~ ex defectu radicalis sapientie pertinet ad molam quibus sibi gravibus
cosimpaneitur agricola qui deficientes in speculativa non sunt 10 illa q
effigiat virum seu adam qui simul erat et speculativus et practicus
ut dicit gregorius et patet michaelis 21 Comparandi ergo sunt eis in-
stabili et fragili Ergo per illos ut per genus muliebre intravit mo-
dus febris pestilencialis de qua theorema 23 cum peccatibus vulneratus est
homo misticus qui cum fecerit de ierusalem hoc est pacifico statu ecclesie de-
scendere bella intestina movendo quod cito inter latrones et iericho cecidit
quod letalis dimissio cordis huius hominis descendent hoc est generalis
quod cor huius hominis mistici est condicit ~~Quid amplius loquar corrupta~~
~~tam speculativa hoc est laycalis in mola contentis mystica sunt gregorius et~~
~~qui evam vere in flore hoc est tradiciones humane textus nescientes~~
Sane si ordinem peccandi queramus serpens videns allegoricam evam
figuratam per contentos in mola vel pocius textuales magros intueri q
concupiscibiles aurea poma Suggerendo querit cur precepit vobis
deus ne de fructu beneficiali comederetis per commutaciones symoniacam
Videte hij ministri ne forte moriamini ecce dubitative loquitur du-
bitantes verba ecclesie veritatis ex veri Nam si corde crederent
ad iusticiam ore et opere proficerent ad salutem Serpens audet dubitans

huius fragilis mulieris amplius suadendo suggerit / nequaquam morie-
mini / Venera debilis persuasio femine est affectato demonstratio in solubilis //
Amplius impellit / mouens racionem per scienciam / qua timent / ac si animam sciant
surgentes eam legis sperito de quo scribitur in ethicis 21 hinc serpens erigit sub nomine de-
i irascibilem per hoc quod se nosstant / in altis adorari sedibus / velud deos he-
nas / fallit eciam concupiscibilem talium per pomorum venenosorum apparente dul-
cedinem quod linguam cuius febrili humore infectam delectat / Vnde eciam hec
seducta adam hoc est in agro coniunctum seduxit qui ad instar moysen est
actiuus atque contemplatiuus Calens sicut sol in terra sue luce ~~intra~~ interna atque cuius
eciam alias suo lumine actiue illustrans / Ve cuius costa / hoc est ~~conclusione~~ costa sua per in-
corporali dedicatam formatur hec mulier fragilis / sibi in sociam — costa sua per in- rupta
sciam ipsam eciam viris eciam coniugibus in lecto / pomum prohibiti ligni in quo — o dequa costa ~~ad hec~~
ipsam delectabatur / porrigit curans sue amore / in cuius pomi gustu ~~sit~~ vt — o sicut medio in / suppone h^a
eius dulcedine gustet · Qui parcius mulieri delinquenti et ~~neget~~ i esse
consenciendo corrigere audiat ~~spiritus~~ quod corpus christi imstamus de quo
notabili 2° scribitur morbis tam sensus quam intellectus atque intelligen-
tie insticie vulnerando perdidit / Venera ex hiis liquet ordo quo
peccatum mihi malo tempore per mulierem intrauit / Que nedum pomum
aureum immo pomum veneris ut clamat clerici in testis / pomum honoris
pomum glorie pomum gule / pomum potentie / et sic de omnibus pomis ligni
prohibiti tam coniunctos in agro quam coniunctos in lecto / ad instar ordinis pec-
candi inter primos parentes / in paradiso perpetrati qui videtur ordo
et motus et mensura omnis ordinis peccandi / et secundum allegoriam / et
secundum ~~ang anagogicam~~ tropologicam / ut in eodem hoc est usque est in mundo
peccati · Et fortassis secundum anagogicam in lucifero / in quo ni[c]hilominus de qua
tractatus fuit / se per serpente gessit / et hitudo liberi arbitrii racione sui ipsius — 9 sicut legitur
pro muliere / Sed hitudo eiusdem arbitrii racione ~~super~~ [hitudinis ... ad ... ap...] pro viro / Imo fortas-
sis venari posset peccandi symbolicus ordo / Vidit igitur hec mulier
allegorica corpori christi incorporata / ut habetur in 2° notabili / quod bonum
est lignum ad vescendum / et pulcrum oculis aspectuque delectabile / Tulit

destructi illius / et comedit / dedit q3 viro / hoc est contemplatiuus / qui per
est regere et cohibere sensus practicos / quod noles contristare mulierem / etiam comedit
Et apertj sunt oculi corporis / hoc est vivus concupiscentie / quod concupiscentie vivus et desiderium
ad poma prohibita / ceperunt diffundi / et augeri plus / quam prius / ut experientia
docet nostri temporis / quod in omni statu concupiscentia augetur / quamvis videant in se iam
suam de die in diem augeri / Ostendit mediatem suam / que est ipsum nichil
quod nudus ipse dicitur secundum alanum / non habens ipsum / Quid ergo habemus tamen di-
cunt philosophi / omne quod est secundum id quod ipsum est nichil est / sed quo est aliquid est
/ ex quo patet quod illud quod nostrum est / erit duplicatum nichil / scilicet nichil nature
et nichil peccati nostri / et hoc facit nos diffundere / vivos concupiscentie et
corrupti erumpnas nostras / ut patet facit prius calumpnias / intestinas et bel
la / stam conantes in lecto agro et mola / Unde videntes mediatem
suam et prius vestis innocentie baptismalis / per maccas mauaricia et
symonia / consuunt folia ficus / et sibi faciunt pasomata / Et quod ficus
ut ~~[illegible]~~ ((alanus dicit)) signat humana natura que plantata est / sicut ficus sed in culpa
lapsa ipsa sponte / fructum ~~non~~ signat operationis / ad peccatum ex voluntate co-
rumpens / fructum obedientie ferre noluit / que ad dei similitudinem addita
in sua dignitate non persistit / quando plantata signat fructum contempsit / Sen-
sus ~~[illegible]~~ folium dicitur homo / quod ab arbore in paradiso cecidit / qui tem-
ptationis vento rapitur / et desideriorum flatibus ~~locatur~~ ((leuatur)) / mens quippe hu-
mana quot ~~temptationes~~ patitur / tot ventorum flatibus mouetur / Spor-
~~tassedum pendit voluptas carnis statum / in etate consuetus / ut~~
~~tangit notabile ... et condoemus / Quia etate videntur oculi per~~
~~sensum corporis / qui etiam intancens / etiam purgatione / illuminatione ...~~
~~mire fuisse absorpti / in diuina caligine intrantes~~ / quod sui ipsius per amo-
~~rem diuine magnitudinis obliuiscebantur et prius statim nostre vestre inudi~~
~~incolatus gratuita veste ornati erant~~ / Nunc autem in etate senij co-
rporis nostri insisti / propter esum prohibitorum fructuum / spoliati sunt a latro-
nibus / Insuper vulnerati in naturalibus / ut impotentia / ignorantia etc.

Quod moderno tempore media dolore in contraversia conforta ab horis ventorum in fundice (?) sue partis ondut / ambulans cum ... deperditis et post perdit sua ... oculi ... ante non ... tabu ... in etate iuuentutis erat absorpti per amorem diuinum magnitudine sicut ~~[illegible]~~ oculi adam tempore ~~[illegible]~~ sue ... ... obliuis quod ... impericali ... in gestodiby ... nun ... apparent ut ... vanitate videant ... quod in etate iuuentutis erat ... et sunt ut nunc ... nunc in etate senij

malivolencia ostendit / videntes siquidem suam quamdam mundiciem / quam spoliari
nuptiali caritatis veste / ut cecos avaricia prodit / Ignorantes sunt ut discre-
pancia canonum statuta duarum gentilium proclamat et contrarie glose torquendo videntur
in potentiam suam propter intestina bella / vident malivolenciam suam / quam agno-
scunt pretium suam / omnium simul quibus in quibus prosenerare conantur / quibus vult re-
formare aliud / sed ipse quamdam refugit quamdam reformator / Videt quilibet
festucam in oculo fratris sui / et trabem in proprio oculo videre negligit
Sane Si non fallar potius sibi folia ficus consuunt hoc est dulce-
dinem et voluptatem carnis quia peccati sui turpitudinem tegunt
nam et carnalia intellectum obumbrant et illectant errore cecos / quia
corpori quasi ergastulo inclusum ut supra sinam propriis obliviscitur celorum
propter quod dicit apostolus actum veneris furari spissim intellectum sapientis /
comparatus est iumentis insipientibus / et similis factus est illis / Sed certe si
homines nostri temporis iumentales mala perpetrant / non mirandum / quia
vocem domini deambulantis in paradiso ad auram post meridiem
audiunt / Ambulare ut inquit alanus dominus dicitur ad auram / ut leviter
iudicaret adam / quia aura quaedam sententia iudicialis levis dei / Et am-
bulare actum quo recedente fervore caritatis in adam successit e-
longatio dei / et timor ade hoc est corporis qui in lecto sunt et egro
et mola accessit paulatim / meridies eius ut ait alanus fervor caritatis
est Nam post peccatum dominus per paradisum deambulabat ad auram post
meridiem id est fervore caritatis eciam in adam deficiente / Quid
est ergo quod post peccatum hominis mistici de quo sermo in paradyso mistico
dominus non stat sed deambulat / nisi quia urguente culpa sic a corde
hominis mistici de quo loquitur 23 theologia motum demonstrat / Quid
est quod ad auram post meridiem nisi quia luce ferventior veritatis ab-
scesserat et pacatricem aliam culpe sue frigora constringebat
Vocavit autem dominus adam hoc est in lecto et egro consistens / Item
plavus qui pueris practicus magis sua iudicabit agnoscunt / inquiens
adam ubi es / in quo increpat deambulans ut ceteris mentibus ne.

quandam fictam ut ait alanus non solum sermonibus sed rebus aperiret
qualiter peccator homo et per verba quod fecerat audiret et per de
ambulacionem amissam eternitatis seu voluptatis status mutabilitatis sue
in constancia cerneret. Et per auram fervoris caritatis expulsi torporem
sui animi duceret. Et per declinacionem solis cognosceret quod ad tenebras
appropinquaret. Unde congrue dicere possunt in hac calamitate ipse
audivi vocem tuam hoc est evidenciam punicionis tue, audivi per
excrementalem inchoacionem penarum, et abscondi me tenebris peccati
mei, quod obstaculum me elongavit et separavit a te summo bono et amore
ipse voluntati adhesi, in cuius umbra me te latere putavi. Et
si avertisti oculos tuos a me, vox tamen bellorum intestinorum meas aures non subterfugere potuit

Decimum nomen notabile. Dominus enim ab adam quesivit utrum gustasset
in lecto et agro quiescit quare comedisti de fructibus comedisti, non enim
respondes mulier quam dedisti michi in sociam michi dedit, mulier
etiam retorqueat in serpentem. Unde et serpenti loquitur dominus, Ma-
ledictus eris inter omnia animancia terre, hoc est terrenos ad terrenalibus super
pectus gradieris hoc est superbos ~~superbis~~ quod forte mihi exequitur
Et terram comedes, hoc est terrenos tibi incorporabis qui ~~et ex~~
~~voluntate viri nati sunt~~ omnes hii ecce vident quod non ex sanguinibus
et ex voluntate carnis et ex voluntate viri nati sunt. Hii siquidem
incorporantur serpenti sicut ex deo nati corpori velud in Christo incorporantur
membra. Unde lavacris status pro sensu figatur ut patet xx° notabili
dicitur de serpente, quo ad illos qui terreni non sunt sed ad quos cecidit stella magna de qua loquitur notabili in hiis enim membra
Insidiaberis calcaneo hoc est finali operi mulieris quod curiatur
ut pariat et non perficere ad usque eam sed ipsa conteret caput tuum
hoc est tuas primitivas suggestiones quibus etiam eam suggeris hiis
qui reformatores et sanatores morborum mulieris se opponunt. Mulieri
quasi hoc est hiis praticis carnalibus maledicit hoc est contradictam
in eam ostendo dicit, Multiplicabo erumpnas tuas qui consurpasti
cathedram moysi et inicium fuisti transgressionis. In dolore paries
filios hoc est opera tua prava iuxta illud psal. Ecce parturit

Maledictio mulieris

serpentis sunt qui supposita sunt suggerendo sunt per adulatores
plateas principum seductores
simplicium non attendunt hii
adulacio peccatori exhibita
dat audaciam peccata augmen-
tandi 26 di. sic. 40 di. si
quis dixerit et 2 ca. se. hiis
enim carnalibus serpentibus qui
calidiores suggestores sunt cunctis
animantibus terre maledicitur deus
Subiungens Insidiaberis

[Right margin:] etenim inimicos ad quos non audisti adhesi (cont.)
meas aures non subterfugere potuit et alia que omnia vis futura sunt agella

Maledictio serpentis

[Left margin, partially cut off:] adam vocatur ... un et plus ... sunt eum ... bono plus ... abundant ... de pe. di. ... et pe.
superbis
etiam de ... patre quos carnalis ... suam ... quibus ... iuxta ... suggestiones ... talli ... filiis ... sibi ... aliud ... natura ... mulier ...

in iniusticiam / concepit dolorem et peperit iniquitatem / Saturati eciam
sunt filij, hoc est prauis fortasse operibus / et sub viri potestate erunt / hoc
est sub hijs qui vivent virtutibus / de quibus facit mencionem theologus de
quibus psalmista beatus vir qui non abijt in consilio impiorum / quod dominus humilia
eligit ut fortia queque confundat / Quam obrem nisi fallar / per humiles
et iustos viros deponentur potentes / prelatos in symonia / et amicos
sanatorum corporis christi impedientes / Quibus preoccupatibus viri sanguinum
et dolosi fortasse mittentur / qui virga ferrea reformabunt / Patent
Instigante viro iniquo et doloso de quo / supplico tibi eripe me
domine qui dyabolus est de quo Jeremias loquitur in hec verba / Maledictus
vir qui annunciauit patri meo dicens Natus est tibi puer masculus
super quo alias / Quid est quod propheta maledictionis summam vir ille acce-
pit / qui natiuitatem illius patri nunciauit / Mutabilitas humani
generis / que corpore mundo venit designatur / per patrem illius iste
de quo masculinus mundus comprimitur. Et quis est ille vir qui natiuitatem
nostram patri annunciat / nisi dyabolus / qui ad nos incogitatas fluctua-
re considerat / malorum mentes quasi eo auctore huius mundi principem
ad preceptorum me deceptoris instigat / Cumque in firmitate prosperi-
tatis / ea quasi fortia fauoribus Et quasi natos masculos loquitur
tamquam corruptores veri pro mendacium nos extitisse gratulatur / Pater
ergo masculum natum denunciat / quia huic mundo / eundem per suasionem sit
prius in noticie corruptorem demonstrat / ut sunt filij huius seculi
qui velud serpens / eciam sunt prudenciores filijs lucis / hoc est tal
lidiores in generacione sua / quasi eo sanguinibus Preterea ade dixit Maledictio
deus / hoc est omnibus in lecto et viris eius mayse iam monte
ascendentibus de agro iam descendentes qui ad agrum pertinent / Quia
audisti vocem vxoris tue / hoc est eorum qui prauis practici sunt sunt
in agro consistant sine in mola / ut status laycorum et familiarium
adulatores / Quibus deus melius est per morte pati supplicium quod padu-

latae beneficium unde causa q. 3 nemo peccatorum / subiugetur et obedisti
plus quam mee qui tibi precepta tradidi et comedisti de ligno / hoc est
fructibus creatis / eis fruendo et non utendo / ex quo precepi tibi ne
comederes / sed ex omni ligno paradisi alio / hoc est ex omnibus deliciis in me
degustares / iuxta illud gustate et videte quoniam suavis est dominus / maledicta
terra in opere tuo / in laboribus comedes eam / cunctis diebus vite tue /
Maledictio est vindicta criminis / Unde non soli homines in agro et loco
puniuntur ex peccatis ipsorum / sed etiam in corpore subiectos operatur maledictio /
quia morbus capitis derivatur ad membra / unde dicuntur superiores sedere
in kathedra pestilentie / per scandalum contagionis / capitis morbus ad inferiores
eius subiectos / Vita enim pastoris debet esse exemplaris subditis 2 q. 1.
pastoris / Morte peccatum subditorum eis imputatur 1 q. 1. qui. 9 q. 3 qui
clama sui exemplo multos trahunt ad inferos di. 40. si papa apud de-
um siquidem nihil miserabilius quam prelatus malus di. 40 ante. Tot
enim mortibus mali prelati digni sunt quot ad subditos suos perditionis
exempla transmittunt / unde causa q. 3 precipue / Rursus non soli prelati
reformatores superiores / maledictionem suam transfundunt in terram / sed
religiosi et multiplicant in utilitatem sacerdotii / de quibus scribit / ne-
mo plus nocet quam qui nomen vel ordinem sanctitatis habet
di. 83. nemo / Multa enim permittit sunt sacerdotes nomine pauci vero
opere di. 40 multi / Unde accidit quod sacerdotes propter multitudinem
facti sunt contemptibiles di. 93 legimus circa finem / Pares dicit nonne
in opere tuo / quod opus debet esse reductio creature purgando
illuminando et perficiendo / aliquando operatur per modum operatur / videntur
superiores in inferiores ut patet in supposito 14 et 18 et 23 / In
laboribus / hoc est mundi delectationibus et peccatis / iuxta illud / labor
malus est in mundi delectationibus et peccatis 23 q. 3 quemadmodum
Comedes eam incorporando per consensum / iuxta illud / Sacerdotes
dicuntur comedere peccata aliena per consensum incorporando peccata 1 q. 1.
ipsi ~~vidende~~ glosa / Unde dicitur quod non moyses sed aaron fecit

TF

ydolatrare ppl̃m patet in theo^te 21 / Sane hec ingestio patrimo
nij xpi in peccatis delectantibus sibi habet amaritudinem anxietatem v[e]l fid[elibus]
et inquietudinem / q[uia] decime sunt vocate p[re]cia peccator[um] / et pro
movia peccator[um] pauperum 16 q 1 / q[uia] iusto titulo dico de quibus aliquis
pauperum prohibitorum / nec quietat sed potius amplius maledicendo imponentes inquirit
subiungit deus spinas et tribulos germinabit tibi / audi hic
alber. Si hec vita delicijs afflueret / fugienda ad huc erat / Cum
vero tot calamitates nobis ingerat / quid aliud nisi diligitur cla
mat / Et sic dns eiciens adam de paradiso / docuit non amare vitam
istam / Quando dixit maledicta terra in opere tuo in labore comedes
ex ea spinas et tribulos germinabit tibi / In sudore vultus tui ves
ceris panetuo / Quid aliud maledictio hec nisi penalitate dicit
huius vite / spine tribulos angustie maiores et minores sudores
angustie interiores / per hoc voluit dns quod vita ista non amaretur
Penetra habet per angustias bellorum intestinarum / quibus homines in
lecto in agro et via iam affliguntur propter divicias / quia ut ait ysa
deus miscuit spiritum vertiginis in medio eius / et amore heresis et proprietatis sue
ydola aurea de quibus 22 theo^a ~~cum~~ ~~sibi~~ ~~sequentibus~~ / et febris pestilencialis
suo veneno tot pereunt ut in symiat 23 theo^a cum sibi sequentibus
Nam spinas eciam salvator divicias comparavit mercus de quibus gg
spine sunt divicie que cogitacionum suarum punctionibus / mentem lacerant
et cum usque ad peccatum pertrahunt quasi in fluxu vulnere cruentant
Immo hec iam deplorant tempora / dicentes nunc non aurea lucis
laurencij / sed magna thesaura symonis et crucis / in roma non pro
laurencium pauperibus distribuitur / sed generibus armorum in patrimonij pro
devastacionem ecclesiastici status subversionem / quia flavit aquilo evanuit au
ster / nec ad huc sufficiens ~~quo~~ aquilonis illa commota est / Tri
bulus quid est tribulus nisi cardo / asperior delectabilis cibus aliud
si symbolice intelligas / forte habilis nostri temporis congrue applicatur
quibus temporalia dulcia apponent in quo metuis amara sunt / Anima cum corpus inficiatur quo ad eos

[Left margin:] per spinas et tribulos ... ius cor ... ius / tempus propter angu ... stias

ntes in lecto / et agro / ymo mola in etate conuenit / de qua
notabile decimum in paradiso voluptatis fuit / sicut in sumat
notabile 13. Emisit [itaque] deus adam hoc est contemplatiuos communiter
in lecto et magro et etiam hoc est solum practici tam magro quam
in mola contra paradisum / perquod notatur descensus hominis de ierusalem
in iericho Et collocauit ante paradisum cherubin / et flameum gla
dium versatilem / ad custodiendam viam ligni vite / quod exponit
alanus posuit cherubin ut arceret angelos / et gladium flameum
hoc est ignem ut arceret homines / fortassis in sticie legendo gladius iste
potest accipi pro ardore caritatis / in qua olim spiritus sanctus in linguis
igneis capitibus apostolorum sedit / quia lingua etiam gladius est pro eo quod
versatilis et mobilis / etiam est acuta ut gladius / ignis etiam figuram
piradialem sibi detiat / Qui gladius hoc est amor est versatilis ad
deum et proximum / ad celestia et terrena / ante paradisum hoc est inter
deum et adam / Et quia etiam illuiat ut cherubin / iuxta illud gustate et
videte quoniam suauis est dominus / sed dicitur etiam cherubin / quod interpretatur plenus
sciencie tunc / Vnde quamdiu sumus viatores ambulantes per viam
purgationis per viam illuminationis usque ad viam vnionis / ad huc non
confirmati sumus quin peccare possimus / videlicet vertere amorem
hoc est linguam igneam versatilem / quasi gladium linguam tamen
dicos ouis liberi arbitrii / deorsum ad terrena / et ruemus cum lucifero
et homine descendendo / et cum adam preuaricante / ad herendo proprie vo
luntati / qua manducamus de ligno prohibito / vel vertere amorem sursum
in herendo diuine voluntati / ascendendo per xpm et sic manducamus
lignum vite / et sic continuacimus usque ad finem viuemus in eternum / Ille
ergo amor ignes versatilis est / quamdiu sumus in hac vita Cum
ergo per viam purgatiuam / efficiamur thronus dei / iuxta illud jus
ticia et iudicium correctio sedes tue / per viam illuminatiuam efficimur
cherubin quia cherubin interpretatur plenus sciencie / per mobilem comulsionem
iuxta illud beati mundo corde / quoniam ipsi deum videbunt / Non potimus gus
tare quoniam suauis est dominus nisi / vertamus gladium hoc est linguam

voluntatis mee igne caritatis inflamata / in voluntate dei iugi-
illud attendite ad deum et illuminamini / et istud in meditatione mea exar-
descet ignis ~~et~~ / porro tunc stantes in via illuminativa / sunt velud che-
rubin / et ardeant igne ad hunc non sumus in paradiso / quia non unitiva est
quia unitam viam / qua iam anima tota deiformis efficitur / ~~velut~~ velud
ferrum igneum ut dicit notabile iii et est status ad instar voluptatis
paradisi terrestris / quia deo unitus est / et est in deo et deus in eo / summa
in caritate. Unde apostolus / Qui adheret deo unus spiritus est cum eo / et
contes velud cherubin in via illuminativa ante paradisum / Et in via
illuminativa que est ante viam unitivam includitur plenitudo sue et cum
hoc ardor ignei amoris / quo attende possimus alacius ad deum / et sursum
agi per currum igneum / ad instar helye / alius currum / equi sunt ardentes
aspirationes et desideria cupientes dissolui et esse cum christo / sed currus est
amor igneus / unde si corpus christi misticum purget et illuminet / vehi-
~~corpus christi misticum~~ in paradisum / hoc est voluptates divinas / cuiusmodi
habuit in etate sue iuventutis / quod tangit notabile decimum / hoc est
vers / Si recesserimus ab egipto / in quo multo tempore sumus ~~hoc~~ deser-
relinquamus ydola / que vias syon sua obscuritate lugere faciunt /
et in desertum commutant / et non ambulabiles. / Unam viam si per viam
volumus domino / ut transeat / ambulemus per vias trium dierum / ab egipto
scilicet per viam purgativam illuminativam et unitivam / ducentes nos ad
radium inmota doctrinam divini dyonisii / Et acuemus aquilinos obtutus
per sindere^n hic ~~in~~ via dapibus eterne dulcedinis / ascendentes per
vel septem gradibus ad paradisum qui intra nos / in monte altissimo
plantatur / scilicet in parte anime mee / qui intelligentia vocatur / ubi deus tamquam
~~in~~ hoc est scintilla synderesis latet / pro quo congruit solvere calciamenta /
quia locus sanctus est / qui esse potest mons synai / qui in supra rubus
ardens / de quo loco ait doctor antiquus vercellensis / scribens super
theologia mistica ~~ait~~ In hoc libro aliud incomparabiliter profundiorem modum
cognoscendi deum tradidit / super intellectualem et super spiritualem / Quem ro-
gentilis philosophus non apprehendit / quia non quesivit nec esse putavit /

note 20 de 2a re no nat. s. corporu/
Incipit Vicesimum 2a virtus no nat. e phisica anime
et vide de de ea cortu et q̄re

Nec enim scdm quam diffunditur in aia dephendit/ putauit enim
summa enim cognitiua ee intellectu/ cum sit alia que non minus excedit/
intellectum quam intellectus racionem uel ro ymaginatorem/ scilicet principalis af-
fectus et ipsa e scintilla synderesis que sola spiritui sancto est unibilis/ hec alle
De quo loquitur dyonisius exhortando dum ait thimothee ~~an amice~~ amice
circa misticas visiones forti contricione/ sensus relinque/ et intellectuales
operaciones/ Et sicut possibile est ignote consurge ad eius cognitionem
qui e super omnem scientiam et intellectum/ De quo dicit thomas hic
restringitur totaliter oculus intellectus/ affectiua enim in suo supremo constituta
per abscisionem totius intellectualis operacionis nichil aliud quam soli deo
uniri desiderat/ Qui hos gradus septem ascendunt que meis
oculis pro peccator sim clausi sunt/ oportet quod humanitas in christo fiat sibi scala
representans patrem scalam que facta fuit/ primo ignem 2o unctionem
3o extasim 4o speculationem quinto gustum 6o quietem et septimo
gloriam Nam primo aia ignitur ~~et~~ ignita inungitur/ uncta rapitur
rapta contemplatur contemplans gustat/ gustans quiescit/ hec in via
ut ait doctor humilis potest acquiri/ non tamen subito/ sed gradatim/ qui
viam trium dierum ab egipto se elongat/ inquiens disrupisti vincula
mea tibi sacrificabo hostiam laudis/ hic collocatus in cubiculo amoris/
Verus est orans in spiritu/ Est eciam vir amator fratrum/ orans
pro populo et pro sanitate civitate urbium/ sanctissimus reformator/ et
corporis christi mistici suorum membrorum sanator/ pro aliis prodesse
poterit/ anima talis longiue claues celi facte sunt/ non ad contraria
flexibiles/ ex carnali affectu uel priuato bono querendo que sua sunt
et non que ihesu christi/ Ille e virgo in paradiso pro cherubin/ hoc e via illa et gladius flameus/ hoc e ca ritate unitiue uie intrormissus
Vicesimo nondum de corpore/ ad quod e 2a res naturalis pertinens acte apud
medicum/ de quo etiam loqui oportunum est/ quod moderatum conseruat corpus
in sanitate/ et ad sanitatem reducit si fuit lapsum/ Et quia dimissa expositio
e homo/ sub typo corporis mistici acceptus/ pro eo qui de urbium descendit
in iericho/ et incidit in manus latronum ut commemorat parabola

erran' Quia ponte descendit / primum in innocentia baptismalis gratie / qua
sanatus fuit per samaritanum perdidit et peccando cottidianis in manus
latronum qui cicatrices vulnerum sanitate fecerunt / vires fetidum et
saniem / iuxta illud psal. putruerunt et corrupte sunt cicatrices mee / a
facie insipiencie mee / miser factus sum et curvatus usque in finem / et
idem homo descenderit ab eo statu quo in etate innectitur / sic habuit
ut a3 ex notabili 13 et 19 / morbidus effectus est et resurgere non potest
Primus enim hominis status fuit innocencie / 2us gratie / 3us culpe / Christi
prime / quartus erit glorie / id circo de quattuor agendum est / adam aut lapsus ... deceptus
iudeo tempore cuius typum theologi et viri contemplativi gerunt et practici
et homini filius ex sanguine et voluntate carnis / qui eam effigiat ^animus
in corpore nostri infectos / ut habetur in notabili 20 / se plangit quod ab
eua deceptus sicut et ipsa a serpente / seducta / fuit / Unde inquit apud
ecclesiasticum / Inveni mulierem morte amariorem / que data est
michi in sociam / que me melleo cibavit cibo / nos de nobis verum
agit et factus est cibus corporum mortuorum / Unde facti sumus sicut
equus et mulus in quibus non est intellectus / Et quod ut ait ethicus ci-
baria et virga / et onus asino / Cibaria non delicata paradisi
de qua descendimus / sed panis lacrimarum / qui est cibus asinorum / factus
est michi cibus / Nam fructus terre mee hoc est subiectorum ~~...~~ qui
propter meam transgressionem maledicti sunt iuxta illud dominus ...
dicit / ambo in foveam cadunt / quorum autem malus ignorans est / ut ait
philosophus horum fructus quos michi in corpore dimitte / sunt pungentes
et corporales omnes et carnalis voluptas / ~~sive~~ ^sive gule / sive veneris
tarde est / quibus asini et muli irrationales vescuntur / qui fructus licet
nobis carnalibus videantur dulces / post gustum putredo fimo in fetidum
sinechitorium sive simile pinguem palacium / nam corpus ... amarum
est / et fetens putredo / iuxta illud Iohelis computruerunt iumenta
in stercore suo / Quid amplius deploro / Et video cum Ieremia

virgam vigilantem / q[ue] nobis p[e]cc[at]oribus minat[ur] / Q[uonia]m iniquitates mee
super gresse s[unt] caput meu[m] / et sicut onus grauate s[un]t super me / No
ne de nobis verificabit[ur] illud / Ieremie onagri steterunt in rupibus / defece
runt oculi eor[um] / q[uia] non erat herba / hoc e[st] hii qui sibi custodia[m] mi
ni[ste]rium usurpauerunt / Nonne velud onagri putant se p[ro]mi[us] libe
ros et ab o[mn]i iugo solutos / nec s[un]t / qui audeat dicere cur ita fa
citis / hii sunt quor[um] oculi defecerunt / q[uia] a sua spe frustrant[ur] / et esta
cis euenerunt eo q[uod] nullo non erat herba viz q[uia] eor[um] cardibus defuit et
mitatis s[an]c[t]a / et eos reficit / pabulo veri diuinis interne
doctrina / hii onagri deficient in siti sua / qua diuicias et t[em]p[or]alia
sitiunt / et o[mn]ibus obliti s[un]t / Quod ne[m]o m[od]o testant[ur] intestina bel
la / nam corpore r[ei]p[ublice] mistico / adam / qui in etate iuuenculi / et veniali
planacio obediens erat suo creatori / p[ro]mi[us] factus e[st] inobediens
suo superiori / iusto dei iudicio / factu[m] e[st] ut sibi fieret inobediens
suu[m] inferius / p[ro]pter quod e[ti]am / cu[m] hoc e[st] practici / et filii seculi
murmurant con[tra] adam / hoc e[st] contra speculatiuos et deuotos pl[us]
q[uam] an[te]a / et layci superiores hoc e[st] nobiles co[n]tra se in mola / e[ti]am
plus in festi s[unt] / et maiori in vidia moti contra clerum / q[uam] olim fu
erunt / et a[n]i[m]alia hoc e[st] stolidu[m] vulgus / et mechanici suis e[ti]am
superioribus plus rebellare conant[ur] / ymo a[n]i[m]alia siluestria / feras
quam olim sentiunt in ho[m]i[n]es / quibus esse obedientes deberent / Et quatuor ele
[men]ti celesti in fluencia / p[ro]pter o[mn]es iniquitat[es] / mistici corporis mag[is]
q[uam] olim distemperata vident[ur] / et corporibus magis contraria / ut mor
bi corporales declarant / et breuitas vite / p[re]t[er] tetigit notabile de
timo / Et hec contra q[uia] amplius q[uam] olim adiisent racioni / ondit mol
licies appetitus homi[nis] p[re]ciens / qui quasi sine resistencia motibus
serpentinis obediunt / ac si velud alia bruta a[n]i[m]alia no[n]
agant r[aci]o[n]i subiecta / sed potius ab o[mn]ibus e[t] sensibilitu[m] agan[tur]
tracti quadam necessitate / Qui tractus multos in errore pessimu[m] du
xit / quo nos dicunt increpacio[n]e. arch[is] / Sed voluntas ho[m]i[ni]s aut aut ar[is]

venenatis

sit operacionis sue liber a principio usque ad finem / anima et ornat
corpori parens dimertt adversis et sinistris / vel fortis pugil equm
in quo sedet frenis firmissime dimerte et regit pe ut ait gl(ossa) / semp
misticum corpus / cuius typum adam gerit / in parabola considerans sta
tu suum in etate senectutis / sic ut dicit notabile undecimum et 12
deplangit / post suam primus miseriam / in hec verba cum psal(mista) / cor
meum conturbatum est / quia spissus in duos quia oculia dereliquit me virtus
mea / et lumen oculorum meorum / hoc est corpus quod mundi sunt corde sed
deum videant / sed humanis tradicionibus et filiorum hominum pruden
cia et astucia obumbratum et ipm non est mecum / io egeo collirio
samaritano visus.
~~Et qui iuxta me erant~~ Amici mei et proximi mei / adversum
me appropinquaverunt et steterunt / quia custodes murorum actum approp
inquaverunt dum prefformatores eciam convenerunt / et iam dispersi a me / lo
ge stant a me in suis symoniacis pravitatibus / hoc est angustia mentis
ta sua cogitatio / Et qui iuxta me erant / de longe steterunt / et
vim faciebant qui querebant animam meam / Et qui inquirebant mala
michi locuti sunt vanitates et dolos tota die meditabantur / Ego autem
tamquam surdus non audiebam et sicut mutus non aperiens os suum
Et factus sum sicut homo non audiens et non habens in ore suo redar
guciones / Quoniam in te domine speravi / tu exaudies domine deus meus / ne
derelinquas me domine deus meus / ne discesseris a me / Intende in
adiutorium meum domine deus salutis / hoc est sanitatis mee / Quo
pacto fuerunt michi lacrime mee panes die ac nocte dum dicitur
michi a gentilibus et perfidis Judeis / ubi est deus tuus / si meum
crederes eius propter peccata tua / hoc michi accidit quia cinerem tamquam
panem manducavi / hoc est fructus plebium quia vanus fuit et me
per maledictum in cinere redegit / iuxta illud In sudore vultus tui ves
ceris pane tuo donec revertaris in terram de qua sumptus es quia pulvis
es et in pulverem reverteris / Et poculum meum cum fletu miscebam dum
quodam specularis lumine meis obumbratur oculis feminino relicto
volumine me egrotum agnovi ut patet in consequenti io. Quid faciam

[anime]
ergo perplexus anime per viam purgativam illuminativam et unitivam procedam
de quibus loquitur thomas 19 et 13 nonne ulterius non scivi quod est me medicum in manus
hominum quam dereliquerunt legem dei mei Et quia dicit scriptura Iusticia et
iudicium correctio sedis tue Venolia omnes amicos meos in amaritudine
anime me Et constituam me reum pene quia deme iudicem ero rei qui met
ipse sum Iusticia in me dabit omnibus quod suum est et quia non dimittitur
peccatum nisi restituatur ablatum auferam a meis membris omne male acquisita
eiciam mensas nummulariorum expellam vendentes columbas de templo
dei dabo meis membris tantis de tormento quantum in deliciis carnalibus
fuerunt Quia egrota sum confugiam ad samaritanum medicum Sibi meos la-
tentes morbos per confessionem pandam ~~cum~~ confessio est ut ait augustinus
per quam morbus latens spe venie aperitur quod tertio dicit gregorius quid
est ergo peccatorum confessio nisi quedam vulnerum scissio quia peccati virus
salubriter aperitur in confessione quod pestifere latebat in mente vulnera
tunc in superficiem trahunt humorem putredinis et confitendo peccata
quid aliud agimus nisi malum quod in nobis latebat aperimus ~~Sunc~~
~~illam inerogatam non credere agnitam qui more solidi ...~~
~~ut dei hominem peccabilem fecerit ... quidem rationes~~
~~adduci possunt primo ut ostendat deus~~ potenciam suam in mutabile
~~et et omnes alia creaturam mutabilem~~ 2o ut declaret dei sapientiam
quia ex malo sciit elicere bonum quod non potuit fieri nisi deus fecisset
creaturam vertibilem in malum 3o ut declararet dei clemencia qui
corpus per mortem suam hominem perditum liberavit 4o ut ostendatur dei
iusticia que non solus reddit bona premia sed et malis supplicia
ad beatus premium non est gloriosum pertingere nisi per meritum ut dicit
... 4 et 8 5o ut homo non sit peioris condicionis quam alie creature
quas omnes sic deus contemplat ut eas agere propriis ~~faciat~~ sinat motibus
Unde et hominem proprio arbitrio relinquere debebat 6o propter laude huma-
nam quia est laus viri iusti qui patitur transgredi et non transgreditur
Anima decor universi non opposita iuxta se posita magis elucescunt

Confiteor ergo et
summa veritati deus vobis
dispendium in manus latronum
adveni qui me vulneraverunt
sauciaverunt Ecce in igni-
bus corporis sum et
ipsa ... me ma-
... me ...
que quia tibi soli peccavi
... per vestimentorum
... reformatoris
~~...~~ ...
~~...~~ ... cum
~~...~~ peccabilis tue
... in ...
peccabili creature
... ...
... ut ostendat
... ...
in mutabili ut dicit
... 2o ut declaret

boni et mali mixta se opponi[t] 2º ut boni operant[ur] a malis prohibeat[ur] hus
~~[illegible]~~ q[ue] e[st] p[ri]ma ve[r]s no[n] n[atur]alis et c[etera] de fructib[us] dicitur secu[n]d[u]m ordine[m] tra[n]s
gressionis om[n]i[um] statuu[m] q[ui]a p[er] intelligencia[m] intellectu[m] r[ati]o[n]em in fiorem et
sensu[m] figurant q[ui]a corp[u]s misticu[m] includit ut dixit notabile q[ui]ntu[m] E[st]
~~hic aut[em] s[ecundu]m~~ in statu lapsus relinquit[ur] aliq[ui]s superfluitates in corpore
humano q[ui]a p[er] exercicium quod fit est quada[m] motu[m] p[ro]ducit opus exercitacio
primu[m] e[ni]m est q[uod] aliq[ui]s sua parte et om[n]i parte movet[ur] q[uia] calor n[atur]alis
om[n]es superfluitates co[n]sumat q[uae] superfluitates in corpore co[n]tentes s[ed] q[uasi]
membra impediunt appetitu[m] s[er]vi et membro[rum] et impediunt digest[ionem]
unde co[n]gruit[ur] vide q[uod] ante[cedenti] decibo et potu in speciali dicemus q[uod]
p[er]mitta[n]t[ur] de motu seu exercicio et q[uod] in vestibula dei p[ro]p[ter] ea q[uod] s[im]i[li]a
s[un]t declarant[ur] p[ri]mo de exercicio corporali tangam secu[n]d[u]m de exercicio
spirituali seu mistico membro[rum] mistici corporis s[ub]iungi[tur] nam ut sup[ra]
diximus deus homine[m] posuit in paradiso ut operaret[ur] illud q[uo]d
tho[mas] dupliciter exponit ut patet in notabili 13 De exercicio p[ro]de
honesto sic loquit[ur] fulgencius honestus labor est humane vite
fida custodia dormientis nec ~~[illegible]~~ [symbolis] sopia caloris lima superflui
tatis co[n]sumptio viciorum fuga morborum mors languorum medica
lucru[m] temporis ~~[illegible]~~ [iuventutis] debitu[m] adolescencie disciplina senectu
tis gaudiu[m] salutis advocatu[m] om[n]i[um] malo[rum] emula ocij inimica
Quod circa vegetius ait om[n]es artes ingibus exerciciis gualescunt
q[uo]d si in minimis veru[m] est q[ua]nto magis in arduis et magnis
Bonu[m] e[ni]m exerciciu[m] sive sit in moralib[us] sive in agibilib[us] sive
in sciencialib[us] est causa sanitatis a[n]i[m]e et mental[is] fortitudinis Et
corporalis sanitas vel fortitudo mistice p[er] symbolica[m] translac[ionem]
figurat De quo corporali exercicio q[uo]d q[uo]n[iam] motu nota[n]t[ur] co[n]cordit[er]
medici dicu[n]t q[uod] ante prandiu[m] et cena[m] fieri debet et multas
utilitates confert Nam dicit avicena et avicena sp[iritu]m et calore[m]
n[atur]alem augmentat superfluitates p[er] sua[m] emunctoria expellit s[ubsta]nciam me
bro[rum] fortificant Quatuor aut[em] mor[um] exercicij ~~[illegible]~~ fieri debeat de

p[ro]p[ter] q[uod] ipso q[uo]d exercit[ur] misteri[um] et corporum p[ro]hibit[ur] et gressu

[glossa marg. dextr.:] ad gradu[m] [illegible] vel q[uo]d bi [illegible] in [illegible] co[n]sistunt [illegible] agr[illegible] p[illegible]

[glossa marg. dextr.:] ane corp[oris] morbos [illegible] p[ro]hibetur

[glossa marg. sin.:] [illegible] fructus in ductu [illegible]

terminat auctoritas intelligenti inquiens quoniam homo sudare
incipiat et anhelitus augeatur corpus rubescat et vene ingrossentur
sedante motu quilibet studeat superfluitates per secessum et
urinam expellere Porro quiete ait almansor post exercitium amotu ab
stinenda est tam assignans nam sicut ante est causa sanitatis ita
factum post est causa egritudinis primo quia ut dicit avicenna facit quod membra
attrahunt cibum indigestum 2o ledit continue retentiva membrorum que
fortificatur per quietem hinc est quod dicit utatur indutis omnibus post cibum de
bet sequi quies et non motus nisi fiat gradatim et paulatine et non
subito et stringat ventrem cingulo Cui in hoc consentire videtur avicenna
inquiens quod motus primus post cibum fieri debet nam cibum in stomacho
quiescere facit et ad fundum stomachi descendere et postremum si post voluit
dormire Ceteris eciam hiis concordat arnoldus phisicus qui ait quod exercicium
debet precedere cibum propter duo primo ut naturalem calorem excitet per quem
fit digestio 2o ut superfluitates corporis solvat et propter expulsionem al
bus in corpore manentibus natura membrorum nequit suas perficere actiones
et superfluitates impediunt meatus per quas debent alimenta transire
Quamvis etenim grosse superfluitates ut intestinales et vesicales ab aliquibus
corporibus egrediantur absque exercicio Nichilominus subtiles que per poros cutis
habent expelli et que ut plurimum aggregantur in lacertis membrorum
sive inter cutem et carnem raro nisi per exercicium educuntur atque sa
no tum quod raro sudat tum quod rarissimum est quod aliquis ita parce vivat
ut suus naturalis calor ex toto superfluitates consumere valeat propter quod
monachi et devoti viri parce communiter in cibo et potu prout eorum
corporum et regula requirit rarissime egent balneis nec ex
citis corporeis nec flebotomia nec farmacis nec eos stimulis carnis ex
superfluitatibus tantum vexat sicut hos qui epicuream vitam ducunt
nisi per corporis continencia et augmento meriti deus eos temptaverit sicut apostolus
qui conqueritur datus est michi stimulus carnis angelus sathane ut me
colaphizet et benedictum qui se diu senciens stimulum ad urticas et spinas
nudum proiecit et stimulum repressit et de ceteris et multis aliis de
votis viris qui spiritualem miliciam ut audio paucas modo practicant

tempore. Quamvis in habitibus similis causa sint unitatis. Porro
autem iam differunt sic exercicium augmentis secundum quod est motus volutanis
propter quem anhelitus frequens et magnus est necessarius. Et primo eius
non est de exercicio propter necessitatem vite sed propter evacuationem egritudinis
et conservationem sanitatis verum expulsionem sanitatis superfluitatis. tercio di-
gestionis quod motus membrorum confricatiuus est calefactiuus. Diversificatur
autem exercicium penes tempora anni penes horas diei penes accep-
tionem ciborum. Comparatum ad tempora magis competit exercicium in hyeme
post hoc in vere minus in estate. Secundum autumpnus non loquitur autem quod ex-
citatus calor humidus corporis consumit. Corpus secundum competit ad horas compet
magis tempore vernali in meridie quod huius hora est magis temperata
in estate ante meridiem. In hyeme vero intrepidius. Si autem
competit ad acceptionem cibi magis ~~magis~~ competit ante acceptionem cibi
et non in mediate post quod coquo digestio debet celebrari in stomacho
quod calorem retrahi ad intra non ad exteriora secundum haly qui dicit quod post
primam et secundam digestionem competit scilicet incipit tercia digestio quod tunc de-
legatur cibus ad singula membra quod obviam confert ut per exercicium ex-
citetur calor ad exteriora membra. tunc opus erit aperire poros eius
superfluitates expellendam. Ceterum exercicium quoddam est totius corporis quoddam
certi membri. Et diversificantur exercicia penes loca frigida et calida
et penes longum breve penes modos currendo ambulando sal-
tando equitando. Sane hec grossa et sensibilia premisi ut in-
sensibilia ad que hec per artem theologie symbolice transferri possunt
facilius intelligere valeant. De quibus dicetur statim de exercicio in spiritu-
alibus pro sanitate corporis mistici de quo est primo

21 notabile Vicesimo primo notandum quod in precedenti notabili motus exercicii sen-
sibiliter explanatus est prout facit ad sanitatem corporis naturalis sequitur
videtur explorare per translationem symbolicam motum exercicii prout facit
ad sanitatem corporis mistici vel membrorum misticorum eius pro quo premitto
dictum beati augustini sepe allegatum amor meus pondus meum illo feror
quocumque feror. premitto quod amor operatur aliquem querere aliquod bonum
vel appetere quod est obiectum voluntatis bonum enim est finis et multi

fines sibi subordinantur ut quis sanitatem corporis propter sanitatem anime
sanitas anime completa sit per gratiam ad summum bonum in quo consistit fruitio
que est manducatio et visio que est potatio iuxta illud cibavit eum dominus pa-
ne vite et intellectus et Luce ut edatis et bibatis supra mensam
meam in regno meo. Sed si membra fuerint superfluitatibus gravata per-
dunt appetitum ad cibum et impediuntur in operatione naturali que propter deum fieri
debet qui est ultimus finis omnium operationum. Et quod dicit Augustinus domine fecis-
ti nos ad te et inquietum est cor nostrum donec quiescat in te. Sed
nos hic viatores sumus gravati venialibus peccatis et affectionibus
quibusdam amoris temporalium que sunt quedam superfluitates retardantes
membra nostra in operationibus suis. Ideo circa necesse est quod exercitio nos
motu calefactivo amoris divini quod sumatur cottidiana petitio. Cum
ut sumere possimus panem caritatis et potum gratie ad [illegible]endum
animam prius erit venialia consumere per exercitium. Circa quod autem
diffinit exercitium per motum dicens exercitium est motus voluntarius propter
quem anhelitus magnus et frequens est necessarius. Potest hec diffinitio
applicari ad uti et frui de quo dicit Albertus accipiendo uti proprie secundum
quod uti est ad aliud quod obtinendum est utile referre. Sic dicitur utile
quod est utile utenti et non nocivum et ad hoc quod est expediens ad
consequendum id quod intenditur. Sed uti generaliter sumptum prout extenditur
se etiam ad abuti si fiat in creature sed in malis amittit primam
partem sue significationis scilicet utile et retinet secundam partem quod licet
expediat ad intentum tamen nichil confert utenti sed nocet. Non
abusus dicitur potius quam usus. Frui autem secundum Augustinum est amore inhe-
re alicui rei propter se ipsam. Et accipitur frui large quod sit pectora cibis
inherent propter se. Sic peccator homo multis inheret propter
se scilicet in quibusdam propter se delectatum ad aliud non referendo. Sicut
assistat appetitum ferro quasi in ipsos adamanti sive adamantis at-
tractu pulsus sicut sagitta. Et de peccatore dicitur ideo quod non simpliciter que-
rat nec ordinate. Et omnium quis fruitur est ipse motor quod omnium sui actus
amat amore concupiscentie quia amorem precedit amor amicitie quo amat
se ipsum. Hinc est quod Augustinus ponit duas civitates unam dei scilicet ex amore

dei et contemptus sui / et aliud contra. Sit homo in via naturali dilectione
in illa diligit propter se / ut amicos aut virtutes etc. Si autem frui proprie
accipiatur et simpliciter dicitur quando aliquis inheret in perfectione delectionis / et
dilectionis et non propter aliud / et in perfectione operationis / non impedite
et est fructus in patria que est delectatio ultima et optima non habens contrarium.
Sed sensibilis delectatio contrarium habet / naturalis autem imperfectionem / et etiam
est peccatoris impedimentum habet in fruente. De hiis ergo verum est
quod dicitur in proverbiis / risus dolore miscebitur / et extrema gaudii luctus
occupat. Ceterum similiter bonum est id / quod proprie et simpliciter tamen frui / fruitur quod
in eodem voluntas dilectionis gressum figit / et terminum / ponit. Ita
quod diligens non habet ulterius / quod referat dilectum / nec dilectum ad aliud
referre potest / sicut in se / nec secundum statum in quo diligitur / et sic non potest
aliquis frui nisi deo / concepto ab aliquo prout est obiectum glorie / et sic vere est
dictum augustini / quod frui est solius patrie / solius hominis et angeli / unde
dicit albertus in de mirabili scientia dei / quod quia intellectus et voluntas
sunt unum in radice / in fruitione intellectus initiat / et voluptas
imperium facit / hinc est quod frui prout est passio erit voluntatis / sed
prout consideratur in operatione circa quam est / erit intellectus. Ceterum
accipitur frui uno modo prout dicit motum cum delectatione / et sic diffinitur
ab augustino frui est uti cum gaudio / alio modo dicit motum cum quietatione
et sic diffinit augustinus / quod frui est cum amore inherere alicui rei propter se
ipsam / et sic accipitur proprie / tertio prout dicit utrumque scilicet delectationem / et quietationem
diffinitur ab eo frui est voluntatis actus etc. Sane de re ista
fruibilis est / quod sic patet / nullum creatum ad hoc sufficit / fruitur enim creatura
voluntate organice / caritate et virtutibus effective quasi mediatibus
eis moventibus ad finem / fruitum fruitione formaliter / sed divinitate obiec-
tive / nec ergo bruta vere fruuntur / nec peccator in via / quia non per-
fecte quietatur / exemplum ponit scotus / in corpora / quia sicut corpora
diversimode quietantur / sic et illa / ultimus autem terminus quietis
gravium est centrum terre / cui terminus tres ultimos / ad herere corpus
grave per se et primo / ut est terra / aliquod autem corpus ad herere cen-
tro per se et immobili / sed non primo / quia hoc ad herere per gravitatem

parte quinta

et ad hester participatio aterta / per se tamen adheret / quia per formam in-
trinsecam et firmiter sicut lapides et metalla visceribus terre / et talia licet non proprie
in proprio quiescunt / quia coniuncta sunt centro mediante terra / que propinquior est. 3o
corpus aliquod adheret centro mediante terra cui unitur / sed mobiliter
et non firmiter / ut aliqua gravia quiescunt in superficie terre / ad tempus aliquod
4o aliquod corpus adheret conformiter corpori proximo / et ideo cum quiescit
et non ideo centro unitur / et illud cui proxime adheret non conformiter
adheret centro / ut homo iacens in navi quiescit ratione navis / Ad propositum
voluntas in spiritualibus est sicut corpus ponderosum / augustinus amor meus pondus
meum / Centrum quod est ex natura sua quietativum et ultimus fini-
bus voluntas divina primo et per se adheret / quia non per medium / nec
virtute alicuius superioris / Unde trimegistus dicit / deus est spera intellectualis
cuius centrum ubique est / In 2o gradu est voluntas creata beata
In 3o gradu est voluntas iusti viatoris / quia licet adhereat divine
voluntati mediante bono finito in quo quiescit / non tamen firmiter et
immobiliter / In 4o gradu est peccantis mortaliter / quia voluntate sua
firmiter adheret alteri / adeo nec mediante ista adheret deo / Porro si
frui generaliter sumatur et non ita stricte sicut / quia frui est uti cum gaudio
sic fruimur creaturis in quibus voluntas ~~est~~ delectata conquiescit / et
sic fruimur deo in via / que tamen non habemus nisi in spe / Sic dicit
augustinus manet fruimur ipso / pregnaciter nam tollerabilibus suspiramus
et ardencius finiri cupimus / Qualis enim delectatio in tali fruitione non
sit referibile ad aliud / delectatio tamen fruentis ad aliud tendit / secundum
statum / Sicut sencientis dulcissimum per odore / aliquem senciens tendit
ad saporem eiusdem et gustum / Hoc dicit augustinus nos hic fruendo pregna-
cione nam finiri cupimus / ut de odore ad gustum veniamus / Unde
dicitur in canticis curremus in odore unguentorum tuorum / et apostolus cupio
dissolui et esse cum christo / Sane nisi fallar expressius patet translacio
difficultatis experiencie corporalis ad spiritualia / Alia frui in spe amoris
pregnantibus est motus voluntatis / corporis mistici vel membri eius
cum proprie amantem qui ducit amans in amatum / qui amor secundum gerardum

extasim facit non sinens amans in se manere sed transportat in
amatum ut totus amans fit amati ut amans totum pendeat ab amato prout
possibile. Unde amans manet in eo ad instar cibi quod per totum mouetur

~~Amare ut debemus ut~~

in corporis membrum secundum [illegible]. Cum uoluntas apprehendit omnia nobilitate
diuina in uestigiis siue pomo creato uel accepta pulchritudine diuina
in pulchritudine creature manet ad talem nobilitatem uel sua creata   pulchritudine dei
et participata inuenitur applicat et perficiat per fontalem pulchritudinem
dei. Simile intelligendum est de qualibet perfectione creata cum inuenitur in
suam fontalem perfectionem increatam manet sicut cibus ad tertium membrum
corporale sibi proportionatum. Postea amans querit quietem in amato
quocumque siue fuerit creatum bonum ut ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ dicitur quies. hec est cessatio motus
sed quia ut non quiescit est in actu, magnum amor mouet et trahit
amans uersus amatum consideratur ut motus et sic non solum sunt
peregrinationis et in spe est excitatio spiritualis. Sed etiam ut uidetur
cum querit ipsum refert ad aliud utile consequendum. Et quando finaliter

De quiete

iam quietem in eternum per adhesionem possessionem, absque hoc quod amatum
referatur ad aliud, nota illud intelligitur quod numquam est tale et illud magis
proprie potius dicitur quies quam excitatio, nam excitatio et quies uidentur op-
posita et ad unam rem non ualent apud medium pertinere. Rursus
dicit diffinitio excitatio est motus uoluntatis, propter quod est magnus
anhelitus et frequens nimius. Anhelitus est desiderium uel flamme-
rata aspiratio ad attingendum amabile seu terminum motus et
compulsione superfluitatum que distrahant amans creaturam. Quem
anhelitum magnum quilibet uiator habere deberet loquendo cum
apostolo: cupio dissolui et esse cum Christo, et psal.: incolatus meus prolonga-
tus est nimis. Deberet siquidem frequens esse per frequentiam suspi-
rationis quam hii possunt qui per uiam purgatiuam illuminatiuam ad con-
templationem peruenerunt. Ita ut per multiplex excitatio amoris flammigeri
a rubigine consumpta et omni superfluitate spirituali ut sic delectatio
et complacentie increatum peccatis uenialium [illegible] amoris fit leui-
gata et agilitata ut pennis assumptum superius tacens die ut nocte

supra se elevetur agiliter in deum quotiens voluit / quia affectiones a v[i]tiis

... sint ut centies in die et centies in nocte ut legitur

orasse sanctus bartholomeus et totiens ad deum afficitur ut dicit thomas

de aquino dictum est / quia per commestionem amoris operativi abstinendum est.

Cum itaque congruit / dum iam per se ipsum actionis (appetitus) satiatur fructu

gustando / et videndo quam suavis est dominus / non debet regredi ambulando

per affectiones / iuxta illud lavi pedes meos quomodo inquinabo illos. Et pre-

sertim hoc verum est / dum satiatus est inpinguatus ab ubertate domus dei /

Nam si contrarium per hanc supradictam duplicem cibi in nobis / cibus qui fit

digestus / crudus erit per admixtionem affectionum / quia ... sit

in cruditate et impuritate. Et virtus retentiva debilitatur / quae fit apprehe-

nsionem firmitatem speciei. Et per dicit avicenna quia paulatim et modicum

per amorem per supradictum cibi hoc figuratur quia per quam vel per se ipsum actione

vel fruitione ~~partis~~ partes ymaginis amantis / animi debent tamen

in trinitate secundum suos modos erit quidam ordo prioritatis et posterioritatis

generationis potentiarum ~~...~~ alias similibus / et iste ordo figuratur per

quendam modum situandi cibum in se quia potentie se habent / ut cibus

qui movetur ad membra ut supra diximus. Et subdit avicenna quia hoc

est bonum dum vult per cibum superius dormire quod est magne contempla-

tionis de quiete vel cessatione amoris operativi / dicitur quia una est naturalis

quae fit commensurate ad bonum quod intenditur / scilicet sanitas fortificato re-

tentive ~~...~~ membrorum lassorum / iuxta illud cantici quiescite

et suavis est fructus tuus. Sic quies fruitionis anima hoc operatur si

fiat commensurate. Alia similis huic est fructuum ... de quibus

supra dictum est. Sed quies in naturalibus non est commensurata / multa in-

commodat inducit / generat superfluitates / consumit calorem naturalem / et ex-

tinguit / immobilitat membra / aggregat superfluitates flaccidas in

corpore et morbos diversos generat in corpore et gravat animam me-

bra. Quies hoc in naturalibus est fructus boni cibi / hoc est manducatus

fructus prohibiti / de quibus loquitur nota ... et ... generat superfluitates hoc

est vitiositas ... qui vitae radicationis sua perspectione spiritualis /

vel bene vibescit corpus / pardoverum caritatis / quia sic vibescit ...

de quiete

[illegible]

[illegible] ... [illegible]

equipollet malis humoribus, extinguit in deuocione sua, et odio ca-
lorem naturalem, hoc est caritatem, debilitat membra mistica per eneruatione eneruacione
virtutum theologicalium. In mobilitat membra mistica, reddens per accidiam
in opera ad operandum spiritualia etc., aggregat humiditates innaturales
mollitiem membrorum facientes, hoc est vicia carnalia de quibus Iob [dormit]
~~siue~~ vehemens in locis humentibus. Generat morbos spirituales vasos
Et inducit repugnanciam mentis propter remorsum consciencie. Unde ysa.
Cor impii quasi mare feruens quod quiescere non valet. Et timidi-
tatem et inflacionem et innaturalem facit, hoc est presumpcionem et superbiam
blasphemiam iuxta illud: Superbia eorum qui te oderunt ascendit semper.
Unde in eis oritur finalis impenitencia. Ceterum de hoc copiosius et
quiete pulcre loquitur augustinus. Res ergo alie sunt quibus fruendum est, alie
quibus utendum est. Tendentes ad beatitudinem adiuuant et
quasi adminiculantur ut ad illas que nos beatos faciunt peruenire atque hiis
inherere possimus. Nos vero qui fruimur et utimur, inter utrasque con-
stituti, si eis quibus utendum est frui volumus, impeditur cursus
noster et aliquando deflectitur, ut ab hiis rebus quibus fruendum est obtinendis
vel retardemur vel etiam reuocemur, in inferiorum amore ~~cupidi~~ pre-
diti. Frui enim est amore adherere alicui rei propter se ipsam. Uti autem
est quod in usum venerit ad id quod amans obtinendum referre,
si tamen amandum est. Nam usus illicitus abusus potius vel abusio
nominanda est. Quomodo ergo si essemus peregrini, qui beate viuere nisi
in patria non possemus, eaque peregrinacione utique miseri, miseriam finire
cupientes ~~opus esset vel terrenis vel marinis vehiculis~~ in patriam
redire vellemus, opus esset vel terrenis vel marinis vehiculis quibus
utendum esset ad patriam qua fruendum erat peruenire valeremus. Quod
si amenitates itineris et ipsa gestacio vehiculorum nos delectaret,
conuersi ad fruendum hiis quibus uti debuimus, nollemus cito viam fi-
nire, et peruersa suauitate implicati alienaremur a patria, cuius suauitas
faceret beatos. Sic in huius mortalitatis vita peregrinantes a domino,
si redire in patriam volumus, ubi beati possimus, utendum est hoc

mudo non fruendo / vt in visibilia dei per ea que facta sunt intellecta
conspiciantur / hoc est ut de rebus corporalibus temporalibus que spiritualia capi
amus hec ille in libro de doctrina christiana. Preterea si motum humorum con
tinue perfecte peragere cupimus / opus est ut quelibet operatio qua hic
pertinentes operam debite exerceatur. Ita ut fiat adeo hoc est in vi
gore effectus patris qui in memoria membri insiti gratuite inhabi
tare debet / Iuxta illud si quis diligit me diliget apud meo
et ad eum veniemus et apud eum mansionem faciemus. Nunc operatio si fiat ab
hitu viciosa et voluntate sua prima caret circumstancia debita in
esse tali actu / Secundo inquam fiat conformiter deo exemplaliter formaliter / scilicet imita
tiue ad illud quod inhitat intellectum vestigialiter / vnde si fiat cum
umbra peccati non debite fit / nec pellit tenebras. Tertio quod fiat propter
deum finaliter imitatiue / ad spiritum sanctum / qui vestigatur in voluntate / cum
si fiat propter se ipsum vel creaturam non resoluit affectum ~~def~~ de corpore
in remanentem / Quarto quod fiat pro deo qui largissimus est sicut sol omnibus se gi
tans / ut iam se gerat omnibus / et non retineat se nec sua auare
crescens priuatum bonum / Quinto quod operatio sit consimiliter purgando vi
gore paterno possibile / quod impedit actiuitatem et viciat actum
super temporale / Sexto quod sit distinctus remouens / vmbrosum aliquod
falsificans / Septimo quod sit debite ponderatum non tractum inclinatiue de
orsum ad terrena / quasi grauitas sed sursum ad celestia / Octauo quod sit mo
dificatum purgatiue / ut vincat temporale impediens actum / Nono ut sit
specificatum formaliter imitando ydeam / secundum quam actus fieri debet / Decimo ut
sit ordinatum operatiue in deum / et non in creaturam / videremus ut
sit vnitiua actui quod purga~~tio~~ctiue omne potentiale / quod impedit actiuitatem
et quod facit diuisionem agentis actus sui. Vndecimo quod sit / verificatum
actu ut fiat plus reluctancia / huius operis in primo vero / Quibus
circumstanciis adhibitis in operatione / consimiliter tale opus ad illas super
fluitates 3e digestionis membrorum mistorum hoc est affectus de
lectationis / acquisitas ardens / quibus ~~vti~~ debetis ad primum terminum ve
hiculis et animalis / quas affectus amorose se habent / ut quedam reliquie

quod vmbre impotencia

et videtis quod operationem ha[illegible] [illegible] [illegible] 2a [illegible] [illegible] in no [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3a

gravitatis deorsum trahentis ad debitum finem. Amor enim ordinatus ad virtu-
calor naturalis est qui non in [inevit(?)] sed ut in ipsum anime operatur. Quo consu-
mente corrumpuntur reliquie umbrarum, errorem et falsitatem introdu-
centium, et igne et formalis quo corrumpuntur seu consumuntur reliquie poten-
tialitatis, debilitatis activitate et efficientis et purgatorum propter re-
sistentiam quo corrumpuntur actiones spirans contrariorum que impedit etiam operandum
ad sanitatem inducit debet. Hiis ergo superfluitatibus spiritualibus membrorum
infirmitatem consumptis et corruptis erunt membra alleviata sana et promptis-
sima ad operandum suas operationes naturales que sunt omittere viriliter resiste-
re et potentialitatem et ceterorum temporalium in via impedientium vi-
gorem anime et retardantibus. Et expedita erunt ad speculandum summum
verum et expedita ad fruendum summum bonum. Et expedite se curare
omnibus per deum qui est conservans. Tales spiritum membrorum infirmitates per
talis motus est, cum incarnatio operationum facies ad sanitatem membrorum
et expulsionem morborum. Et debet fieri ante comestionem naturalem hoc
est fruitione summi sensibilis. Cui appetitus iam mundus est et anhelitus
hac est desiderium magnum et ad hoc necessarium quod iste superfluitates ceterarum re-
luctare faciunt et generant motum amoris tenerum quod magnus est affectus
in membris quod hec trahunt deorsum. Amor vero quod movet intus ducitur
sursum et exemplum est in lucta Iacob. Unde si commovetur lucta ponitur
femur Iacob et erit nomen eius Israel quod supplantans superfluitates illas
ad temporalia trahentes, videlicet deum deorsum in spiritu nota illud beati
mundo corde quoniam deum videbunt. Unde dicit Vidi dominum facie ad
faciem et salva facta est anima mea, hoc est sanata ab hiis superflu-
itatibus que eam infirmabant. Amabit enim quod videbit. Et se amatum
in amatum transformabit et inherendo et in eo quiescendo man-
ducare dicitur quod in deum convertitur iam depuratus sicut cibus digestus
et depuratus convertitur in membrum corporale. Prius ante enim opus est
expellere superfluitates grossas scilicet que sunt capitalia carnalia
et superfluitates aquosas que sunt capitalia spiritualia. Unde apparet
quod tale opus est honestus labor huius vite et fida confidia nunc

diuine que in nobis latitando dormire dicitur. Est et stimulus sopori ca-
loris hoc est tepidi amoris ad commouendum et lima ~~calor~~ caloris caritatiui
arripiendi superfluitatis hoc est dispositionum viciosarum que velud reliquie
impotencia ignorancia malinolencia et malicia induntur ante que (et inductis ...)
simpliciter fuga viciorum. Et tale compunctio generat habitus virtutum contrariancium
predictis reliquiis. Morborum mors qua reliquie faciunt morbos spiritua-
les quos (mortificat) mortificat compunctio. Et medicina languidorum est etiam lucrum
temporis quoniam alia contricia sunt predicti temporis. Idcirco dicit scriptura
quod de omni verbo ocioso sit reddenda racio in examine iudicis. Iuuentutis hoc
est eorum in quibus iam crescunt virtutes quod incipientes sunt et vincere
incipiunt adolescentie disciplina hoc est eorum qui proficientes sunt ambu-
lantes de virtute in virtutem ut videant deum deorum in syon. Senec-
tutis hoc est perfectorum qui iam exercuerunt in profectus annos est eis gau-
dium quod hii vestiuntur fructibus spiritus quibus gaudia amissa sunt. Sa-
lutis adiutorium hoc est sanitatis emula et est hoc compunctio animi ma-
lorum quia concludit et aduersatur animi malitie et est inimica eius. Quia
amor semper ardet semper amantem mouet in amatum iuxta illud
o deus in quantis animum versat amantis. Hoc dixit augustinus alloquens
deum o amor qui semper ardes et numquam extingueris deus meus ac-
cende totum me. Et ut ad unum concludam mens taliter compunctata ad
hoc deuenit quod spiritus sanctus apicem synderesis eius indicibiliter in-
flamat et sine omni cogitatione mentis eam ad se trahit et indulco-
rando connubio amoris sibi vnit. Unde quia unione bene ait Cum mens
ineffabili illecta dulcedine quodammodo suspenditur et supra se raptim rapitur
~~clabitur~~ supra se raptam ut verbo diuino suauitur. Quod licet detur alicui
experiri nulli tamen datur eloqui posse cum sit ineffabile hoc ille in quibus
verbis videtur notare quatuor requisita ad unionem continuam pregnantem
qua perfectius aliis fruendo manducant fructus paradisi lautos. Primum
est omnimoda abdicatio nature mentis quod notatur in hoc verbo suauitur
Secundo spacialis transcensio in hoc quod ait mens supra se raptim rapitur. Tercio
desertio sui ipsius dum inquit mentem clabi a se ipsa. Quarto voluntatis

Q mors

sic in divinam voluntatem perfecta transformacio sit dicitur ut verbo divino
fruatur. Efficitur ita quod mens deiformis ut sibi ipsi et ambobus actibus ap-
prehensive appetitive vel augorative perspicacitate huiusmodi manducacionis fru-
itive quodammodo moriatur gustando et videndo quam suavis est dominus. Hec
mors videtur esse dulcissima quam probavit iacob dicens ait Iam letus mo-
riar quia vidi deum facie ad faciem. Sane mens taliter unita et dulce-
dine absorpta per huiusmodi excessum quodammodo ad paradisum instar deperdi-
los nota 23 et candidam regreditur iuxta verba predicta augustini di-
centis Sic in huiusmodi mortalitatis vita peregrinantes a domino si redire
in patriam volumus ubi beati possimus utendum est hoc mundo non fruendum
Sed ex quo corpus amisimus nostro tempore dicitur de paradiso instanti ex-
pulsi ut loquitur nota 29 ad paradisum regredimur instare loquendo deum
ad talem statum per excessum motum pertingimus qui est arra quodammodo eterne
felicitatis. Quo pacto beatus thomas tales in divina caligine mosaica mo-
re vocatos seu raptos conformari beatis spiritibus in gloria iubilantibus
In hoc saltem quia una requies eterna que est deus altissimus immediate
constituitur utrique. Est inchoatio distantia inter beatos spiritus et spiritus viato-
res primo namque mens beatorum spirituum iam in deo per assistentiam personaliter
conquiescit. Sed mens viatoris ex tanta insaciabilibus desideriis
et velud absens sursum trahi ineffabili ardore ut sibi intimius
uniatur aspirat. Quasi dicat illud canticorum trahe ~~me~~ me post te et cur-
remus in odore unguentorum tuorum. Sed beati spiritus dicere possunt In-
troduxit me rex in cellam vinariam. Verumtamen mens beati
de perfecta quieta felicitate indicibili delectatur. Mens vero ista
viatoris licet unita licet tendat semper inchoatio quietem est decimus
anagogicis motibus quia progreditur corporali ~~doloris~~ affectione in huiusmodi
excessus laborat. Nam ut dicitur sursum actio est quodammodo laboriosa
dum in spiritus extensione ubi fit quasi corporis ~~...~~ [est necessarius] et spiritus
separatio a membris corporalium importunitate motum anago-
gicorum fit protensio statim istud ibi. Suspendium elegit anima mea

mortem ossa mea. Huiusmodi tamen imperfectum gaudium spiritus temperat
donec dictum est inter vites spiritus et mens beatorum sine intermissione
in patria afficitur dulcore in beatifico obiecto. Sed mens viatorum non sic
quin ymmo eius motus est ad instar emissionis ut dicit Thomas sydereis
scintillantis sicut salem sidus suas scintillationes libere et non naturaliter e-
mittit. Quoniam illi motus anagogici sunt quasi subitanei sed statim
post consurrectionem infra se rapiunt in inferius prolabentur. Et interea et iterato c-
singulis iteratis et iteratis infra se ipsos radium. Porro mens beatorum
in ipso eius pulcritudinem facie ad faciem contemplantium ardentissima u-
nione coniungitur. Et quamvis simul ibidem fiat cognitio atque dilectio cognitio
tamen naturaliter precedit dilectionem. Sed in mente viatoris sursum actus fit
e converso dilectio precedit cognitionem et hoc est quod dicit Dyonisius. Consurge igno-
te et sursum agentis. Nam intellectus viatoris cognitione carnis fan-
tasie est admixtus. Ideo solo affectu amoris erigitur. Sed in patria
admixtio intellectus ipsi fantasie tollitur. Nec confirmati sunt viato-
res in statu suo sicut confirmati sunt spiritus beati in patria. Ex quo con-
futatur heresis quondam per quendam Ulricum layci qui alios seduxit et
se asseruit per exercicium honestatis ad hoc pervenisse quod peccare non pos-
set et quamvis sibi liceret sine peccato exercere. Que vulpecu-
la ut intellexi non dum est apprehensa sed demolitur vineas ut timeo
et domini latenter [illegible] admirari [illegible]

Vicesima secunda nondum ex quo medici in ordine rerum non naturalium de
quibus mentionem facit Avicenna primo per exercicium primum ab eis cibus et potus.
Est autem cibus res in substantiam corporis animalis convertibilis ut dicit Constantinus
apud cibans nutrit sustentat et augmentat. Et necessarius est omni tempore
ratione resolutionis a calore innato corporis qui continue deperdit humidum resol-
vendo ymmo eciam calore fortiori idem operatur. Et dividitur cibus in cibum
extra ut panis vel caro. Cibus in via ut humores adhuc non conversi
in substantiam alicuius. Cibus in effectu ut est iam conversus in substantiam membrorum. Uni-
sus est cibus bonus hoc est bonum nutrimentum. Et cibus mali nutrimenti. Est
grossus et subtilis et cibus melancolicus flaticus colericus sanguineus. Ceterum

Ex quo liber [illegible] et [illegible] quod [illegible] contemplatione [illegible] veritatis et [illegible] 29 2e

Dicit de eadem [illegible] de ea dicitur [illegible] Dicit [illegible] cibus et potus generans [illegible] et augmentans corporis [illegible]

Textus

dicat autem qui vult sanitatem servare non presumat cibum sumere nisi
afficiatur desiderium et stomachus et superiora intestina sint a primo mit-
ente evacuata / Malum siquidem est mittens supra mittens mittere
et crudum supra semicoctum / hinc oritur quod diversitas ferculorum cavenda
est / nam qui student ad multitudinem ciborum incurtatores vel ante
senectutem contingunt vel corporis senectus intempestiva erit quemadmodum
septentrionalibus ut inquit arnoldus frequenter accurrit / Ex quibus apparet quod
blandimenta saporum vitupanda esse dicit eo quod provocent appetitum ad sumen-
dum maiorem cibum quam digerere possit stomachus / Nec aliquis ex toto se
repleat quin in se vacuum locum relinquat ut consulit avicenna / Amplius
tamen ait arnoldus fames malis sit certus preco nature denuncians
horam cibationis / Quilibet studeat non tardare eandem dum desiderium
affert quia ut inquit avicenna famem diu tollerare est stomachum
replere malis humoribus / Volens igitur se in sanitate conservare men-
suret cibum digestive sue et potius appetitum substrahat quam eum sa-
tinas ciborum graviter cum corporis equalitatis difficulter servari possit / Crud-
debet quilibet in se attendere quando sua digestio facta fuerit quam indiu-
diversimode completur / Nam ut dicit galienus tempus quo digestio
ventris perficitur sub moderatione est vi xii horarum usque ad 22 / sed tempus
digestionis completionis si quando famis fuerit complebitur digestio in a hora
cum dimidia preterea ut intelligatur distinctio medicorum de tribus compl-
minuta et inferius / advertendum est quod cibus post masticationem artis tribus
digestionibus preparatur et digerendo depuratur vel membris applicatur
nam mittens oportet esse plene mittens / Id circo dicit philosophus Hoc eisdem
sumus et nutrimur / Masticatione igitur sit in ore tibi cocta per masticacionem
nam cibum bene masticare mancie se deservientibus similem ad digestionem
deinde bene masticatus trahatur ad stomachum / Et ibidem digestio fit se-
[vel tercia] depurando et conversio modo applicatur cibus membris / Hec digestio licet dicatur
fieri per calidum et humidum a medicis vulgaribus / Nichilominus alber dicit
quod fit per virtutem sui in suum complexum quam vivificabus / prima virtus est

calor igneus seu elementaris. Secunda virtus est complexione membri. Tertia virtus est ex membro vite est in spiritu anime quo movet ad membrum formam quod vibrare debet talis tibus. Quarta est a celo quo calor movetur ad materiam cum sol ascendit et cum verus supra orizontem ascendit verus tenet [illegible] extra ab [illegible]. Quinta virtus est ab anima cuius hec complexio virtus est in spiritu et per hanc virtutem anime imprimit anima nutrimento speciem vite. Quo pacto evenit ut assimilacio nutrimenti per influxum huius virtutis fiat quodam ordine successionis ita quod primo inchoatur assimilacio ad membrum. Deinde magis ac magis assimilatur quousque eius assimilacio complebitur in quo in fluxum assimilacionis agens dat tenetur de motu ad membrum et de loco quod dat dispositionem. Huius virtus attractive dans formam dat completam formam. Quia propter dicitur quod nutrimentum accipit speciem anime ab anima movetur ad loca virtutis anime que sita est in margine cum nutrimento per digestionem est assimilacio. Secundo circo dicit albertus quod motus nutrimenti non est tractus sed est [illegible] tractum. Quia est motus ad virtutem que dat formam corporis et ad locum eius in quo membrum cum assimilatur est sita huiusmodi virtus sicut magnes putatur attrahere ferrum. Amplius dicit albertus nutrimentum per virtutem mutua membri distribuitur in medietate geometrica et non secundum arismetica tam quantitate quam inqualitate et cum actus activorum sit in paciente secundum convenienciam et disposicionem pacientis et non agentis. Quantum sum nutrimenti formam accipit ab anima non quidem anime ita quod fiat anima vel pars anime. Sed per quandam analogiam sed habet ad partes anime cuius efficitur organum complementum in analogiam habet motor et motum ad actum animi quem habet anima essencialiter membrum autem potest in spiritum. Et in tali assimilacione nutrimenti famulantur quatuor virtutes ipsi nutritive. Quarum prima in sita membris deperditum restaurare secundum potestatem restaurantis. Una ab [illegible] fluens alia ab omnibus membris que sicut colores per mixtionem lucis reducuntur ad actum. Ita virtutes in membris ligate ad actus suos reduci videntur per influxum virtutis formalis corporis quod originaliter secundum [illegible] a corde emanat. Sunt autem quatuor virtutes nutritive prima attractiva, secunda retentiva, tertia digestiva, quarta expulsiva prima

nutritiva

operatur per calidum 2a per frigi. et sic/ 3a per calidum et hu/ Altera per
fri. et hu./ Alteratiua aute dividit virtutes naturales in ministrantes et mi
nistratas/ Ministratiua sec. duo genera virtutum ut individuum remaneat
et alterius species/ Primum habet duplicem est scilicet nutritiua et crescitiua propa
gatiua opera cphendit in mutat et assimilat 2m genus etiam dividitur in duo in
generatiuam et formatiuam prima spermata generat 2a dividit virtutes que sunt
in spermate et permiscet cuiuslibet membro dans complexionem compassibilem hoc
solum in similibus membris ut sunt ossa nervi arterie etc. Et hanc virtutem
medici vocant immutatiuam/ Et prima virtus informatiua est illa qua quod
precepto sui creatoris convenit membris lineamentis/ et corporis figuratiua/ con
cauitas levitas asperitas et situs/ Et huic virtuti ministrant crescitiua
et nutritiua/ Unde eius operationes Johannicius dicit quod assimilatio
conglutinatio perforatio asperitas et levis/ Virtutes aute naturales que minis
trant virtuti nutritiue tantum/ sunt attractiua retentiua digestiua et ex
pulsiua que operantur operationem simplicem per qualitates primas sed operatur
composita cum virtute naturali et sensibili motiua/ Attractiua operatur cum
villis longitudinalibus et ca. Retentiua cum transversalibus et fri. et sic/ Ex
pulsiua cum villis latitudinalibus et fri. et hu. Ceterum ex hiis humoribus generantur
generantur humiditates 4or que demum in membra mutantur/ per complexionem in hu
tatem et assimilatam/ Est advertendum quod humor per auctorem/ diffinitur humor
est corpus humidum in quod in primis mittens convertitur. Et constantinus dicit
humores esse filios elementorum quia assimilantur elementis in primis quali
tatibus/ Unde de corporis generatione dicitur primo cibus extra masticatione digeritur
in ore 2o transmittitur ad stomachum et ibidem quasi in olla decoquitur et separatur
ad quod est conveniens ad membra generanda quod dicitur chilus seu massa pri
sanaria et mista massa sunt 4or humores sub esse potentiali/ et
confusi/ superfluum aute descendit ad grossa intestina et emittitur per se
cessum/ Sed chilus sugitur vel movetur ad gibbum epatis/ Et in epate fit
amplior depuratio segregatio humorum 4or per virtutes predictas et
principaliter per virtutem distinctiuam quia aliter non patent distincte unde

humorem ab alio et humiditatem ab eisdem et fiunt quasi sicut sicut
commixto fit vinum. Et huius humores colatus mouentur distribuitur ad
singula membra secundum proportionem ~~assimilatus~~ assimilationis sed antequam in membra
completa convertantur pro ampliore depuratione ex eadem pinguitudine una que
dicitur humiditas que habet esse in extremitatibus parvarum venarum. Que ulterius
decoquitur et subtilior facta dicitur ros qui corpus irrorat. Que plus pu-
rificatur et quodammodo congelatur naturali calore sic figuram membri retinere
valeat et hec est nutrimentum. Dicit autem quod in membri substantia ex parte
complexionis est consumptio et dicitur cambium. Ultra has humiditates est quarta que membra
germinat et dicitur gluten et hec non ex alimento sed ex spermate generata.
Exemplificat avicenna de 4 humiditatibus que sunt in lampade quarum in lichno
est ipsa humiditas que germinat partes antequam ponatur in lampade et as-
similatur 4e humiditati que dicitur gluten. Alia est humiditas olei imbibita
in lichno perfusa gluten apud lichnum et assimilatur 3e humiditati que cambium
dicitur. Alia est humiditas in lampade que est prope lichnum non tamen est im-
bibita in partes lichni et assimilatur 2e humiditati que dicitur ros. Et alia est humiditas
lampadis que diffusa est per lampadem et assimilatur illi que dicitur humiditas. In
hoc processu videtur primo fieri comprehensio humiditatum in eo quod alteratur
membrum 2o in nutritione 3a assimilatione. In hac 3a operatione erratur in mor-
phea. In alia erratur in ydropisi. Utrumque si febris fiat ex humoribus
erit putrida. Si vero ex tribus humiditatibus erunt tres species ethice
quarum prime sunt curabiles licet difficulter agnoscibiles. 3a incurabilis
quia ibidem consumitur humidum radicale quod arte restauratur. Hiis itaque sensi-
bilibus premissis iuxta regulas theologie symbolice oportunum est transcen-
dere ad spiritualia et inspicere quomodo videntur conficere ad sanationem vel restaurationem
corporis mistici illius hominis qui de ierusalem descendit in iericho. Unde
advertendum quod quadruplex potest distingui cibus spiritualis et panis, videlicet cor-
poralis quem ut talem accipis. De quo medicus corporalis considerat.
Aliud cibum misticum per translationem secundum regulas theologie symbolice
a corporali sumptum. Et non solum quo ad cibum sed in via in effectu sed
etiam quo ad digestiones eius et alias humiditates. Qui cibus spiritualis per

accipi pro fructibus de quibus facta est mencio in no^li^ 12 et 14 | Aliter
accipitur cibus pro sacramentali cibo viz eukaristia | Tercio accipi pro cibus
pro hominibus baptisatis | in quantum sunt materia restauracionis officiorum
seu ptacionum membrorum misticorum de quibus membris in 4 no^li^ dictum est
et in 8 | Quamuis autem bea. tho. dicat ex oppositum de capud corporis mistici
sm spm et corpus sim dicit quod membra mistica accipiuntur secundum corpus
et animam | mebilitas pro formale unde est in mistico membro corporis mistici | persona
seu officium quo officio fungitur ~~...~~ cum generali karactere de quo loquitur
no^le^ 4 | Io dicit tot partes ptacione vel ptaces corporis mistici quod sunt
membra corporis veri | ut dicit notabile Manifestum est autem homines per mortem
corporis veri | ut dicit notabile Manifestum est aut homines per morte
corporale fluere per vniuersam viam carnis | et alios in officia eorum
succedere ad instar cibi corporalis | Nec certos homines in quantum mor
tales sunt et non in quantum ptacione partes corporis mistici seu offi
ciales habere racionem cibi mistici | Porro quoque ptaces vel officia sunt
quasi formale membrorum corporis mistici | Et ptaces corporis mistici seu
officia videntur esse tot quot membra corporis veri | Que membra diffinit
auicenna esse corpora que prima humorum commixtione generantur et cibi prima
auicenna esse corpora que prima humorum commixtione generantur Et cibi prima
decorum commixtione Et dicit sunt secundum auicennam partes prime corporis que in cor-
pora diuersarum formarum nunc diuidi patet | Quoquomodo commixtione spes
diuerse generatarum | membri ita quod sunt corpora diuersis spaciis et
diuerse generatarum | membri ita quod sunt corpora diuersis spaciis co-
tendis deputata | Quorum membrorum quedam sunt simplicia seu sila
alia composita seu officialia que principalia quedam non principalia vel
alia composita seu officialia que principalia quedam minus principalia vel
sementis deferendo ut arterie nerui vene vel preparatore ut preparacione
ut pulmo cordi vel defensione vel sustentando secundum diuersa iuuamenta
membrorum | Sane ita videtur in corpore mistico quedam membra esse principalia
et alia minus principalia | Sunt enim nouem ordines gradus in ecclesia
militante que est corpus misticum viz psalmista hostiarius lector ex-
orcista acolitus subdyaconus dyaconus presbiter episcopus quorum nomina dericua
cones et officia et earum significancia habes di. 21. cleros | Inter illas
quedam sunt membra mistica minus principalia ~~...~~ layci vero dicuntur minus principalia

nota 22

membra quoniam quia datur eis iurisdictio coerciendi clericos di. 19 Si
quis pecuniam. Et quia datur eis iurisdictio penas incorrigibiles corri-
gendi di. 32 eos qui. Etiam datur eis iurisdictio obviandi contraria potestas
non valet opponere 23 q. 4 principes. Membra autem principalia dicuntur pre-
lati et episcopi quorum etiam circa curam animarum iurisdictio ab abbatibus non est
usurpanda 16 q. 1 interdicimus. Sunt ita quod membra mistica corporis
Christi principalia ipsi prelati qui debent in plebe aliis reverentia sicut patet
in simili 14 Prelati enim debent esse duces gregis et pastores 1 q. 1
Institutaris. Quorum primus est summus quia vicarius iesu Christi extra de translatione c. licet. Quia vicarius potestate dei quis non debet de facili
habere presumptio mali di. 40 non nos. Sedes enim eius est prima auctoritate
et dignitate licet antiochena sit prior tempore di. 21 Nunc enim 2
q. 1 rogamus 9 q. 3 nemo. Sciendum quod sanctus silvester primus videtur fuisse
qui ministros domini ipse collaterales appellavit cardinales 2 q. 7 presul
Vacante igitur sede apostolica episcopi cardinales aliis sibi adiunctis debent
sine dilatione papam eligere di. 23 in nomine di. 79 Post eum sequuntur papam
prelati quatuor secundum patriarchalem videlicet constantinopolitanum alexan-
drinum anthiocenum ierosolimitanum di. 22 Porro beatus petrus ubi pagani
habuerunt archiflamines fecit in statu archiepiscopos et ubi flamines
episcopos di. 80 In illis Patriarcha est post papam primus in dignitate
et auctoritate di. 80 Urbes et si licet enim patriarche et primates
sint diversa nomina tamen idem sunt quantum ad officium di. 99 provincie
Patriarchis autem subsunt archiepiscopi 9 q. 3 conquesta Archiepiscopus
grece dicitur summus episcoporum latine di. 21 cleros Et episcopi sunt vocati in
partem sollicitudinis archiepiscopi 9 q. 3 c. 1 et c. se. Superius enim archiepiscopi
est ipsum confirmare et consecrare di. 62 c. episcopi. Est autem idem dictus
metropolitanus a mensura civitatum quibus preest di. 21 c. 1 pro pri-
Et debet decem civitates et totidem episcopos sub se habere qui episcopi et
suffraganei dicuntur et vocantur etiam ordinarii sive diocesani extra.

[illegible] de v̄o ad hec 6 q 3 scitote Ceterum epus di intendens
illis quibus p̄ficit 8 q 1 qui episcopatum di 21 cleros Et hy sucess
erunt in locum aptlorum et tenet vices eorum di 21 In novo Sed
enim epi sunt vicarii aptlorum di 68 quorum vices Est autem sic ordo epa
lis quadruplex viz in patriarchas archiepos metropolitanos et
epos di 21 cleros Rursus archidyaconus tenent vices eorum na
est adiutor epi in ordinatione clericorum di 23 subdyaconus et c se
Unde ipse est vicarius epi et curam debet habere tam in civitate
quam in dyocesi de clero et plebe pro ipso epm. ex [illegible] de offi. archi
c 1. Eius archidyac. interest ministros ecclesie et parrochias et
c 1. officia sua diligenter compleant commone di 24 pleb Sz archi
presbiteri qui alio nomine dicuntur decani debent sub archidyacono
ex [illegible] de officio archi c 1. Nullus in decanum debet eligi
nisi sit etate et moribus maturus di 60 Innouamus Et debet
esse presbiter di 60 c 1 et ca duobus se Cantuarie est de sucentore
prouidere ex [illegible] de excessibus prelatorum Et sunt archipbri ru
rales qui villanis sacerdotibus presint c t ut singule Et
tales archipbri debent preesse omnibus sacerdotibus seu pbris ex [illegible]
[illegible] de officio archipbri ministerium Ampliori misterio sacerdotes et
non alius xpi corpus consecratur di 94 esse in me maiores sunt
sacerdotes maiores minores in septuaginta duobus discipulis sunt
designati di 21 § 1 Porro vicarius cuiuslibet plati in loco
capituli cuius vices gerit debet honorari di 93 c vlt di 9e
eo Ceterum de officio officialis archiepi habetur ex in nouella in nor de
off le c vlt Delegatus eciam hoc officium inter ministros ecclesie
sicut delegatus di qui plati dno pnt ex non per se aliud auctoritas
di 9e valde est delegatus sicut ille eo tes locum honorandus di
93 presbiter et di 91 nobilissimus Rursus custos ecclesie ministros est
membrum Custodis autem officium tintinabulum pulsare lampades
et lumina accendere portas mter ecclesie ministros distribuere ex [illegible]

de officio custodis per totum / Sacrista etiam est membrum corporis mistici
Cuius officium est sacra vasa et vestimenta ecclesiastica et thesauros
ecclesie custodire ex. de officio sacriste. Tercio est aliud misticum
membrum quod primicerius appellatur. Cuius officium est ut presit in docendo dya-
conis et reliquis gradibus ecclesiasticis et distribuat lectiones et alia officia
necessaria ex de officio primicerii c. vno / Etiam iudex est membrum mis-
ticum in corpore christi. Qui dictus est iudex eo quod ius dicit populo 23 q.
1 c. 1 Et alius est ordinarius alius arbitrarius 2 q. 6 a iudicibus. Ordinarius
qui ab apostolico vel ab imperatore legittimam potestatem accipit ibidem et
xi q. 1 iudices. Iudices qui nullam potestatem habentes ex consensu liti-
gancium eliguntur 2 q. 6 a iudicibus. Amplius etiam monachi seu religiosi
sunt etiam membra mistica corporis christi et dicitur monachus a monos quod
est unum et ycos custos vel achos quod est tristis quasi solitarius
tristis 16 q. 1 placuit. Status siquidem eius debet concor-
dare cum nomine ibidem / Omnis autem monachus vel religiosus debet esse
vel de regula benedicti vel basilii vel augustini 18 q. 2 [illegible]
Etiam dicuntur monachi qui regulam beati augustini sunt professi ibidem
Rursus membra mistica sunt etiam canonici corporis mistici. Qui sunt
duplices seculares et regulares ex de religiosis do. cum de
debent omnes canonici de consecr. di. 4 in quibus dicuntur seculares
ad differentiam regularium qui proprio carent. Preter quod loco prelatorum
generalium / aspiciendo eorum subordinatores etiam facit quasdam distinc-
tiones prelatorum corporis mistici ut patet di. 80. in illis. Ad circo
guilhelmus minatensis episcopus in suo rationali diviniorum membra mistici corporis
plurima distinguit. Etiam [illegible] laycos esse quandam subordinatorum
ad instar subordinatorum clericorum / Aliis licet non reducantur reduc-
tive ierarchica [illegible] accipiendo reductionis / mechilosis tamen ut eorum
subordinatio doctoris / reducitur analogice / Quorum aperte minores epi-
tale subordinatorum narrat / imperatore ad gradus membrorum cleri
/ Nam romanus imperator suo ordine simul aspicit

Credentia maiorum / similia
vere confirmatur / similis
laycis eo vera / dominis

pontificem scilicet patrem et universalem monarcham ut declarat 22 supra
Senatoria et patriciatus dignitas / manet in patriarchis et cardina-
libus / Quidam tamen primates sibi nomen patriarche ut dicit Gilbel-
lus usurpant. Rursus primates qui tribus archiepiscopis preesse habent / eo
habent regem qui tribus ducibus preest / Metropolitani seu archiepiscopi
ducibus comparantur qui comitibus eciam et hii episcopis presunt / Episcopi gerunt similitudinem
comitum / corepiscopi effigiant tribunos militum / archidiaconi centuriones diaconi
~~[struck through]~~ sibi tribunos plebis. Cancellarij / prepositi decani
decuriones / sibi curati advocatos. prespiteri vicecomites gerunt. Collectores
tam quatermonum / Exorciste questores imitantur / hostiarij ianitores
lectores carminum relatores / accoliti carminum scriptores / Omnes si-
quidem sunt tales sunt interius constituti prelatis et officiis / et membra
corporis mistici constituuntur / Verum et religiosi sunt monachi quorum sunt quatuor
species. Cenobite qui vivunt in communi / Anachorite consistunt solitudines
et quamvis magis vitam ponantur privati tamen contemplationi vacant / alij
heremite qui solitarij in desertis degunt de quibus 16 q. 1 c. vere
Et di. 93 in nulla et c. si quis 91 q. 3 sunt autem et heremite impostores
sunt ~~[struck through]~~ monachis / quibus proprium non licet habere 19 q. 3 quia et 5
gt. Et quartum genus est dictum girovagi / hoc est vagabundi / et circu-
mcelliones / Sicut piscis sine aqua sic monachus sine monasterio vel
cella caret vita 16 q. 1 placuit. Et amplius alia sunt membra mistica
plurima ex mechanicis et ex aliis in mola aggregata et mistico corpori
hierarchice regulata / nec non ... in corpore diversis officijs deputata / que
a principalibus membris reducuntur in supremis / actibus ierarchicis purga-
tionibus illuminationibus et perfectionibus / De quibus membris misticis et influxione
superiorum recipientium / Et etiam in fluentibus ierarchice fit crebro fluxus
et refluxus pro corporis dissolutione / Et restauratione aliorum incorporatorum
que incorporatio videtur esse quedam mistica mixtio elevatis augmentatis

23 nota

Vicesimo 3o notandum cum sit translatio mistica / debeat sumi ab
hijs quibus illa proprie reperiuntur que symbolice traduntur / Iuxta illud in

inuisibilia dei per ea que facta sunt creatura intellecta conspiciuntur / Optime
videtur quod intellectui complexioni cibationis et nutritionis insite membrorum in-
teriorum aliqua venari Nam sicut cibus corporalis necessarius est
corpori nostro propter continuam resolutionem a calore intrinseco ut eo restauretur et
virtus et quantitas / ad continuanda opera sibi debita / Ita videtur etiam in-
formare hec textus prout habetur in nota 19 quod si adam non peccasset / adhuc
fuisset facta resolutio humidi radicalis et consumptio superflui quod et arborem vite
dicit fuisse in huius defectus supplementum Et fundat se in auctoritate augustini Cibus
aderat homini ne esuriret / potus ne sitiret / lignum vite ne illum senecta
dissolveret Et alibi ait gustus arboris vite corruptionem corporis inhibebat
Dixit autem aliquis immortalitatem dependere a quadam virtute supernaturali col-
lata anime / Ita quod corpus ade non fuit incorruptibile sicut corpora celestia
que habent materiam que non habet potentiam nisi ad unam formam / Ideo dixerunt philosophi
quod materia corporis celestis nullam appetit formam / et incorruptibile est quia habet
materiam suam totam i.e. Sed quomodo calor qui consumit humidum radica-
le arceri debeat spiritualiter ignoro nisi opinionem illam sequerer / que dixit quod
tantum homo in statu innocentie sumpsisset de nutrimento quantum in-
diguisset natura corporis / vel saltem quod non fuisset contrarietas inter corporis
ade complexionem / et actionem complexionis cibi in corpus tamen omne agens in
agendo videatur repati Et sic propter peccatum qualitates forme facte sunt
contrarie corporis hominis et corrupte / Ante peccatum autem hec non erant / nec corruptio
eiusdem / nec superfluitas ita in corpore supra fuisset / que extinxisset
calorem radicalem vel aggravasset membra et induxisset morbos
repletionales / sicut post peccatum Nam pena non debuit precedere
delictum / nisi fallar et esuries nostra et sitis pena est / quia desiderium
cibi ut dicit constantinus vel potius / est sensus sed in anima / que com-
munis est corpori Dolor autem est sensus rei grave ut dicit auctor /
Porro corpus corporis aspectu suas virtutes mutauerit / et enim sicut
ut patet ex dicto magistri dicentis / Celum autem celum factum fuit nouum et
terra noua tunc erit lux lune / sicut lux solis et sicut nunc est Et lux so-
lis septuplicius / hoc est sicut lux septem dierum / anima quantum lucet

De quibus scribit asserens adam mortalem creatum fuisse preterea fuisse nos anathematizamus de quo dicit plures ... videtur ... habetur ... Romanos

[illegible] wiplere

Sol in prima condicione septem dierum ante peccatum primi hominis tanquam lucebat post indicium (?) [illegible] enim fuit lux solis et lune aliorum sydereum propter peccatum primi hominis sed tunc sol recipiet mercedem laboris sui et septempliciter lucebit sicut ille. Si ergo corpora celestia mutata sunt propter peccatum et elementa. Et si elementa nisi fallar in adam calor alio modo videtur se habuisse ad resolucionem virtutis adesitus et fames quam post peccatum. Videtur ergo fames magnitudo et sensus tunc [illegible] dolorosa ex peccato. Nam in adam cum corrupta sunt et inferiora superioribus gracia rebellancia propter hoc quod ipse sibi subtraxit obedienciam suo superiori. Sicut ergo in adam propter peccatum appetitus naturalis corruptus est ad cibum et potum naturales ad summum bonum fruendum. Quod tibus spiritualis est et patet hoc est ad summum verum cognoscendum. Iuxta id apostoli omnes homines natura scire desiderant. Sic et gustare dulcedinem summi boni quod in se est eius anima ut dicit boecius. Ita propter peccata inficiuntur membrorum corporis nostri de die in diem magis corrumpuntur. Et quia corruptus appetitus appetit in naturalia et gracia sanitatis corporis. Ita corpus inficitur nostro tempore in suis membris quia tempore etatis iuventutis non habebant corruptum appetitum sed sanum ad cibum et potum inficitur ut patet in notabili videmus et in hodiernis autem diebus corporis naturalis appetitus corrupto sopitus est. Et in naturalis appetitus ita in valuit in membris inferioribus quod secundum respectum ad officia ad que applicantur parte notari tibus in corpore tendunt. Egrotant morbo quem medici vocant appetitum canninum. Caninus enim appetitus causatur ex frigida complexione vel humoribus fit. ut mala acetosa vel flegmata acetosa. Hoc est ex hiis tribus vitiis qui extinxerunt calorem caritatis dei et proximi. Qui hiis avaricie inardescit in iusticie velud fit et huius complexionis sunt. Et hec in naturalis complexio est in ministris sicut magis. Hec est in hominibus potentem et officia corporis participantibus qui desiderant usurpare sibi officia vel beneficia dignitates. Et amplius quam debent laborantes viis et modis in iustis. Qui pacius expectare deberent vocatos ut aaron. Et se ingerere ad ea que iuste possidere non valent. Et intrudi in ecclesia ad ea [illegible]

(marginal note, left) Et ut pateat propter quod perductam appetitum vehementer ad officia sibi ut [illegible] corporali ut beneficia membris [illegible]

[illegible]

Et talium officiorum aliud est seculare, aliud divinum sive ecclesiasticum di. 49 § officia. Officium autem illicitum est descendendum quia consistendo in ipso ~~desidiam respuendam~~ ~~[illegible]~~ prima non pe... di. 4 falsas / nec placitum unde suscipienda est nec propter desidiam respuenda 16 q. 1 vos. 8 q. 1 olim. et inferior c. § di. 40 multi ambiciosi ad placitum etiam si ipse sit ... 1 q. 1 principatus nam fugientes magis sunt assumendi quam se ingerentes 1 q. 6 sicut 8 q. 1 in scripturis / ~~[illegible]~~ dicit augustinus qui episcopatum desiderat bonum opus desiderat non dicit honorem ~~nec~~ commodum corporis nec temporalia sed bonum opus quod est scelus auferre et sanare membrorum corporis mistici per reductionem ierarchicam de qua loquitur 14 supra et 16. Nescio autem experiencia doceat / multa membra languescere appetitu caninus cum avaricia crevisse post diluvium sicut luxuria ante / ut tangit 22 theo. et 23 cum sequentibus. Morbus enim iste homines in misticos transformat canes / sunt in invicem perceptiones beneficiorum lamantes / velud canes ut continuata bella et placitis facta testantur / nam sicut habentes caninum appetitum sunt insaciabiles. Sic et illi. Sicut enim canes se adeo replent / nec cessant quousque evomunt, ita illi nunquam cessant famescere et comedere talia. Nonne videmus tantam turbam clericorum se maliis modicum occupare / nisi in litigiis beneficialibus / quantis strepitis / quot decepciones quantus dolus / committitur inter eosdem / quorum fallacia manifestat / qui iniuste beneficia acquirunt et symoniace non attendentes quod ecclesiastica beneficia dona dei sunt 1 q. 3 salvator. Et illis debentur clerici qui in ecclesiis vigilanter deserviunt 1 q. 2 clerici di. 86 non satis nec saciantur. Unde et de quodam audivi qui debuit esse columpna ecclesie et centum beneficia habuit. Unus magnus de alta columpna qui sodagita. Nonne egrotaverunt hii canino appetitu ~~Et ut ad omnes [illegible]~~ qui sunt quasi materia membrorum misticorum et magis sunt additionem tibi mistici quam membri anima sunt tales quod incorporandi sunt officiis ad que desidia tendunt / certe se habent ut fructus ut poma paradisi de quibus dictum est in notabili 14 dicendum sunt se considerant sive tendencia ad officia

Nonne in morte ... omnia ... multa de ... beneficiorum ... in ... contrarie ... corporis ... incarnati ... temporale ... et illi ... sunt ... dicit ... mode ... morte ... Ambo

... hii qui officiis et beneficiis se ... considerant ... ut cibus mistici sunt et ... in morte corporali sunt cum ipsis materia membrorum misticorum

alteracio. Quo pacto de officiis que partes potestate dicuntur et sunt formale membrorum misticalis corporis xpi aliter dicendum est. Quia mortuo aliquo officiali vel persona officium vacat de quo scribitur quod vacante sede nichil debet innovari officium aut tale quod pars prima corporis mistici dicitur licet suus prelatus vel persona in officiando per mortem defluxerit sic pars corporis nostri defluit per resolucionem caloris. propter quod defluxum necessarium est restaurari per cibum alium materiale membrum que[...] ita necessarium est hoc vacans instaurari et loco persone decedentis que se habuit ad officium sicut materiale ad formale transformare aliam personam et per in vestitum mutare in officium sicut cibus mutatur in corpus vel membrum certe forme qua restauracione facta iam officium quod in potencia erit clausum et potestatis superioris hoc est unius salutis quia in suo in superiori clauditur et persone et tunc sicut distinctum in indistincto. Erit ergo officium vacans in illis ad quos pertinet electio vel disposicio vel provisio tempore quo vacat. Et sic illi in quantum participat potestate talis officij vacantis. Sunt sicut membrum famelicum appetens cibum instinctu hoc est desiderans incorporare sibi personam digestam et aptatam ad incorporandum huic officio. Et tales eciam communiter videntur habere famem in naturalem propter replecionem humidi corporis hoc est gratie per sanctus contrariorum quod quando gratie in fine quia hoc humidum repletur a calido corruptive et a sicco in naturalis avaricie incurrunt morbum qui dicitur appetitus irracionalis qui inducit habentes comedere carbones vel lateres et alia que non sunt de cibo ipsis hamm. Et causatur ex malis corruptis humoribus in ore stantibus. Ita ex mali et corrupti humores sunt habitus viciosi diversi simul commixti peccatorum mortalium qui habentes ad hanc potestatem cooperantes in finem et inclinant ad appetendum comedere hoc est officiis quorum potestatem apud se habent incorporare propter utilitatem propriam et non quod bonum carbones vel lateres hoc est personas indignas inceptas ad tale officium ita quod querunt que sua sunt prudentes personis et sibi ex carnali amicicia vel propter dona vel alia comoda et non providentes officiis. Dicitur ergo comedere carbones tales quia fruuntur

principis in illis personis cum quibus amicitia concupiscentie sit propter
privatam amicitiam sui ipsius qui concupiscit. Et ita manducat se ipsos
et voluntate propria que est fructus ligni prohibiti. Sunt autem carbones extincti
vel persone in quibus totum perspicuum hoc est lumen scientie per tenebras
ignorantie denigratum est, et humidum gratuitum resolutum. Unde
sunt nigri propter tenacitatem quia avari et divites. Isti omnia officia
et nigri propter defectum splendoris scientie. Vere qui non concurrunt ad mittendum
membra in statera. Sitis latentes sunt que terra sicca per calorem decocta
significant homines ~~tenaces et~~ cupidos ~~[illegible]~~ avaros qui non curant
celestia. Isti et indigni sunt de quibus scribitur: Conferentes scienter in
dignis beneficia ecclesiastica sunt suspendendi extra. ~~[illegible]~~ de electo et electi
potestate postulasti. Contra adiutendum quibus primus famis est, partici-
pare debet sanitatem naturalem, hoc est aptitudinem roboris qua valeat
ad consistentiam figure membrorum que figura tamen per se etiam naturale quod est
in statu [illegible]. Similiter fames in statera corporis est vero sanitas spiritualis, hoc
est respectu persone que robur virtutis constantie in se habet. Et
dum incorporatur officiis in statera corporis constanter permaneat in eodem
et sit constantia sua conferens ad operationem tamen membro debitam. Quod
quilibet opus certam figuram in se requirit per quod operatur. Unde
scribitur omnibus in [illegible] volentibus necessaria est constantia in
perseverantibus [illegible]. Sitis autem est appetitus humidi. Humidum
autem non est stabile in termino proprio sed alieno quia fluit extra se. Unde
potus est similis liquida ad mittendum aliis necessaria. Nam propter subtilitatem
facit mittendum penetrare membra et remollit dura et conglutinat
partes. Et alius est potus tantum ut aqua, alius potus et cibus simul ut vinum,
alius potus cibus et medicina simul ut syrupus. Porro humidum spiri-
tuale nominat communicabilitatem et liberalitatem, sicut siccum avaritiam et
tenacitatem. Unde scribitur: liberalitas perfectam fidem [illegible] loco et tempore commen-
datur di. 86 non satis. Et tali humido debent esse membra corporis
in statera humida, scilicet et cibus in statera que in corpore [illegible] sunt officiis [illegible]

in nocte ignem qui intravit et tamen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

nota 23 Orns

Et enim humidum naturale iam dictum / aliud in naturale quod generabilitatem notat
contra dictum vero quod prodigos facit de quo scribitur Dare histrionibus
et prohibitis venatoribus et personis temporibus non est largitas sed vi-
tium di. 86 donare et iij. ca. se. Sed dum humido additur perspicuum cer-
tum humidum omne quod participat scientiam / quod lumine est generabile / nam sicut lumen
ex sui natura generabile est et manifestativum / ita et huius scientie Cum
ex sui natura generabile est et manifestativum ita et huius scientie Cum
aut potus sit humidus iuxta illud / cibavit eum pane vite et in
aut potus sit humidus iuxta illud cibavit eum pane vite et in
tellectus et aqua sapientie potavit illud / Erunt ergo tot species potionum
quot species luminum scientialium de quibus vide tertiam suppositionem et id theos
/ Tamen sciendum quod est scientia naturalis que a calido habet esse caritate / et scientia hac
est spe continuitatis theologice procedit / Sed in naturalis scientia ex calido
cupiditatis et scientia avaricie procedit respectu potius in naturalis hore scientie
magice vel respectu astucie secularis practicales de quibus scribitur filij
huius seculi prudentiores sunt filiis lucis in generatione sua / Tales enim
in corporant sibi prelati in eo tempore et regentes tam spirituales
quam seculares qui diligunt magis extorsores officiarios quam iustos vi-
ros et ideo quia mortem amant sunt scientes sibi potius beneficijs incorporant
/ quam alios vel habentes artem persequendi lubrica / Ceteris ex omnibus predictis
apparet quare regentes in tempore sunt brevioris vite quam erant in e-
tate innocentie corporis insticti et sunt magis morbosa membra / Quia in sta-
tu fallax / sicut adam et eva et serpens qui pecatum maledictus est / et
incepit abreviari vita humana et varios incurrebat corporales
morbos propter peccatum et astrorum influxum quod sol et luna et astra de-
creverunt in claritate et virtute et fortasse influxus astrorum et
elementis magis corrupta facta sunt / et ad debilitationem complexionum
tendebat / Itaque propter peccata regentium in tempore qui manducant cibos
~~et potus dampnosos~~ et potus
inspectos prohibitos fit redundantia corruptionis spiritualis anime ex petitis
in corpus et in humidum radicale corporis et calidum / Ita quod calidum post
~~calidum~~ talem corruptionem cicius consumit humidum corporis / et corporalis
cicius moritur et corporales morbos incurrit / ad instar canis qui

indigne manducant cibaria et bibunt sanguinem christi de quibus dicit apostolus propter hoc multi imbecilles et obdormiunt multi quod in psalmo confirmat propheta dicens viri sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos propter hoc etiam precipit ecclesia ut medici corporales vocati ad infirmos primo suadeant medicinam spiritualem ut si forte morbus corporalis ex peccato evenit cessante causa cesset effectus allegans quod Christus dixit ipse illi quem curavit vade noli amplius peccare ne deterius tibi contingat ut habetur extra de penitentiis et remissionibus c. cum infirmitas. Quam obrem manducantes cibos prohibitos ut carbones et lateres mistice citius moriuntur. Quia cibos naturales et digestos triplici digestione precedente masticatione debent manducare primo debent tales masticare in ore corporis mistici hoc est in prelatis ecclesie qui minores ordines conferunt ubi persone incorporande officiis membrorum principalium masticande sunt et aliquo modo aptande per dentes hoc est per doctores dividentes eis doctrinam grossam et puerilem ut per habitum acquisitum aliquo molliantur. Deinde in stomacho hoc est in prelatis ecclesie corporis qui conferre debent subdyaconatum. 3o in epate hoc est in prelatis ecclesie corporis qui coaptare et digerere habent ad ordinem dyaconatus. 4o in singulis membris que est digestio quarta hoc est in prelatis corporis mistici corporum quorum interest coaptare et depurare per incorporacionem in officium membrorum principalium hoc est sacerdocii. Et quia ille quatuor digestiones fiunt per influxum virtutis superioris assimilantis primo cibum contra hoc est antequam recipiunt digestionem masticationis faciendo ex eo cibum in via hoc est humorem et tandem cibum in effectu sive cum iam incorporavit officio sacerdotali. Et virtus illa assimilans debent esse composita ex quinque virtutibus simul concurrentibus prima virtus est calor ignis hoc est amor naturalis ad proximum. 2a virtus est conplexionis membri de qua loquitur 6 theorice. 3a virtus que est ex membro qui est in spiritu anime movens ad formam membri influentem alia autem membri videtur esse corpus ut patet in notabili 6 et 1. 4a virtus est celo hoc est intelligentia specialis de qua loquitur 10 theorice. 5a virtus est abdicativus est in spiritu de qua dicit theorica 6. Et per hanc virtutem que gratia est vehens super potentialitatem et virtutes actuales ad opus talis membri

nota 23

mistici hoc est sacerdotalis officii congruas imprimit incitamento speciem
vite secundum passibilitatem recipientis quia actus activorum est in patiente
et disposito accipit ergo speciem ab anima mistici hoc est deus non quod quia fiat
pars essentialis dei vel christi sed per quandam analogiam sic hic ad partes anime
veras eius officii organicum quod sicut dictum est in notabili parte Ba-
ne patet quia in ordine harum quatuor digestionum caritas datur digesto
demotu caritatiui amoris ad christum et delecto ascensus et appropinquationis
ad incorporationem actualem quando datur de specie virtutis impresse iuxta
istam regulam dans formam dat consequentia formam Cum ergo corporibus
fiunt mistici humores ut diffinit predictus notabile diffinitionem autem
humor est corpus humidum hoc est humor misticus est totum misticum
in quod cibi convertitur primo generaliter unde istud incitans formatum dispositionem for-
mali superflua inutilia dicitur humor Et in prima separatione que masticatio est
humectatur per inchoationem gratie In 2a digestione generatur in chilum misticum
In 3a digestione generatur in sanguinem et per virtute discretiva expurgatur
fit distinctio humorum segregantur impura multa sunt in corpore ad officium
sacerdotale quia frigidi et carentes caritate et sicut hoc est carentes hu-
miditate gratie et abstinent carentes spiritus sancti Segregatur flegma sunt
frigidi propter carentiam caritatis humidum in naturali humiditate hoc est
fluxibiles vitiis luxurie Segregatur colera ca- in naturali caliditate et
efficitur quia incurrat sicut litigiosi et instabiles et sicut tenaces et
avari Et humiditas aquea hoc est omnes qui dissolute vite sunt et co-
rruptis moribus de quibus omnibus fit sermo ex. de vi. et ho. clericorum
Tandem in quarta digestione fit amplior depuratio et gressus in hu-
miditates Unde primo fit gressus humorum in humiditatem quia iam puras
celesti que dicitur sacerdotalis virtute anime corporis mistici allicit hoc
nutriens in via et apprehendit 2o sua virtute magis assimilat mem-
bris et quandam rigorem spei tribuit ut efficiatur humiditas rorida iam
incita officium sacerdotale tractat 3o hec rorida humiditas amplius
incorporatur officio sacerdotali quod est pars principalis mistici corporis
et iam assimilatur membris et dicitur cambium a cambio. bis quod est mutatas.

quod mutatur in membrum et assimilatur. Sed quia humiditas que gluten
dicitur ex caractere officii sacerdotalis impressa est qui deficit quoniam in — *digerentes et operantibus*
multis fiunt sacerdotes ydropici quoniam assimilativa efficiuntur sacerdotes
morpheati et languidi ~~et mobiles~~. Qui moderno tempore propter defectum
commaratus et earum qui digerendi habent potestatem talia incarnata et
cibos et potum sed circa deformatur corpus misticum et ex toto morbosum. Jo
scribitur in decretis melius est habere paucos bonos clericos quam multos
inutiles di. 23 tales. Etiam canonici cathedralium ecclesiarum nomine clericorum
designantur ex ~~[illegible]~~ de verbo sic. c. cleri. Sacerdotes etiam debent
esse lumen populi di. 93 sacerdotes. Qui propter multitudinem sunt contemptibiles
di. 93 legimus an. si. Nam nemo plus in ecclesia dei nocet quam qui
perverse agens nomen sacerdotis habet di. 83 nemo. Rursus talis con-
versus alius sicut in membro mistico in officio corporis mistici sicut quilibet
aliud alius incorporatur et quod demum ad generatur ~~ad generatur~~ ad cibatum.
Quarto virtute membri assimilatur ~~et~~ in operatione. Tercio calore vivifico membri
afficitur et vivificatur. 2o luce vivifica membri et calore concitatur. 4o
ad plenum communis potentia animali membri vivificatur et anime conjungitur. De
primo dicit alber. si cibus haberet bonum esse fuit et nobile quod acquirit
dum incorporatur membris omnis cognosceret utique gaudio ageret et eos
alteracionem et digestionem cum gaudio sustineret sic et homo ut incor-
porari posset corpori christi mistico presumere deberet tribulaciones et [illegible] — *quod requiritur in promovendo*
ad 2m autem requiritur munda vita quod facit nos corpori christo in vir-
tute similes ipsa. contra iniquitates [illegible] dimiserunt [illegible] dei
communi. Unde dicit go. Grito quod [illegible] qui facit iusticiam ex deo natus
est translatus iam in virtute et operacione in benedictum corpus et
membrum christi propter quod ipsa omnia opera vera operatus ~~est~~ es in nobis
domine. Quo ad 3m scilicet de calore et dilectione sincera quod facit nos [illegible]
concordes et equales et concorporales, sicut patet quod cibus ad statim membri quod
nutrit incitatus est et ad generatus et postquam virtute operationem
et vitam illius membri assumpsit statim ordine nature calore vivifico

illius membri et spūi penetrat et efficit / et sic pfectius q̄ ~~vnitum~~ vnitus sit / qd notat aug' dicens fides in corpore corporis mistici membri ingit / spes aut nectit / et caritas vnit / q fidei gratis membri attribuit / Spes nouus in virtute et operatione / calori aut vnius Vn in cant anima mea liquefacta e ut dilectus locutus est / anima dilecto vnita / statim calore dilectionis resoluta / et tota in deuotionem liquefacta penetrat in spm et sibi conformata corporalis efficit Vnde alibi pone sicut ~~signaculum~~ signaculum super cor tuum et sup brachium tuum / et fortis e ut mors dilectio / Pon enim ut signaculum super cor qm figura amati sicut figura sigilli in cera / ita in corde molli imprimi et in fundi Vt dicit alber · Super brachium ponit qm tota virtus mea / et vires et fortitudo et robur ad ipm referunt Quo ad 2m de venustate p calorem et illustrationem contemplationis / q facit nos magnitudine conformes / Cibus enim membris ad gratius et virtutibus vnitis / et calore affectus / et spūi membri penetratus / statim incipit paulatim assumere calorem a membro ipso / quod fit p illustratione contemplationis etiam caritatis / in facie dni ihesu xpi / iuxta aplo· dicens qui dixit de tenebris lumen splendescere / illuxit in cordibus nris ad illuminationem scientie claritatis in facie xpi / Qm nale e cibo
enim qm tenebrosum et obscurum membrum e tam in lucido ~~membro~~ co pore / non congruit / eu moyse assume splendorem de ~~...~~ conceptu sibi splendida facta e facies moysi ~~...~~ ex consortio sermonis dni / ita ut non possent filij Isrl intendere in faciem eius p gloriam vultus eius / ita de membro xpo incorporato / Vnde dicit Specie tua et pulcritudine tua et Specie enim caritatis figuratam q vestitu videt' caractere qui facit figuram spūalem membrorum et pulcritudine / sapie decoratam / q spera sine impedimento intende p intellectum / et procede p affectum et regnat inparsentibus ut membrum eius pulcritudine assumpsisti / Calor

vel melior quod [illegible] color

aut melior quam membrum hoc prout dicit alber(tus) est ~~membrum~~ subtil(is)
sanguinis per candorem pellis et carnis emicantis. Et ille est color
Christi sicut dicitur in canticis: Dilectus meus candidus et rubicundus electus ex mili-
bus. Candor enim liliorum candicat in omni castitatis mundicia et rubore
rosto et purpureo verniant in suo benedicto sanguine quem dedit
pro nobis. Demum quo ad quintum de plena unione quam nos indistantes
facit corpori post predicta queritur. Dicitur ut per talem perfectam unionem
indistancia intimetur et incorporetur et in ipso alatur et vivit et
iam non nisi de corpore eius reputatur et hoc fit per omnium bonorum quam acci-
pite vel accede Christi in fluvium participaciones. Psal. Particeps me fac deus
omnium timencium te et custodiencium mandata tua. Sub metafora
tradit apostolus: Insertus es in bonam olivam et socius radicis et pin-
guedinis olive factus es. Tercio hospitalitas tibi ad cibandum neque
deficiat abundans. Ex prima comprehensione fortissima qua cibandum appre-
hendit cibans fortitudine scilicet intellectum et affectum quasi duobus brach-
iis. Unde canticorum illud: tenui illum nec dimittam donec introducam in do-
mum matris mee et in cubiculum genitricis mee. Tenet enim fortissima
veritatis et bonitatis sue apprehensione, nec dimittit temptacionibus illec-
tione usque introducatur ad intima cordis mei quod est domus matris mee
sapiencie divine. Et donec introducatur in cubiculum contemplacionis genitricis
mee dulcissime gracie. Minus vero formatur ad delectacionem. Ad hospi-
talitatem facit glutinum amoris. Apostolus: Qui adheret deo unus spiritus est
cum eo. Psal. Adhesit anima mea post te, me suscepit dextera tua quia
quem dextera dei in amplexum eternorum bonorum suscipit, istius anima per
nexum amoris deo adheret. Quia amor facit extasim, transforma-
tur amans in amatum et non sinit quod amans sit suiipsius sed facit
esse tantum eius quod amatur, nec permittit ipsum permanere in seipso sed con-
tinue egreditur extra se in amatum et adheret ei firmissimo glu-
tino amoris ita quod retrahi ad seipsum non potest. Ideo undique omnia
vincit amor et nos cedamus amori. Ideo ut eam fortis est ut
mors dilectio. Ideo circa amor optimum glutinum est. Quartum membrum in

corporatum xpo firmiter adheret / preterea stabilem mansionem cibi
ad membra facit et firmam inhesibilitatem / stabilitas cordis et corporis in
spiritualem meditatione et studio per mentis evagationem solubile facit a xpo
Jo. Qui manet in me et ego in eo hic fert fructum multum / amplius
ad firmam inhesibilitatem exigitur perseverancia / unde in fluxu est
decibus et omnium membrorum perseverare in ipso / quia si lavacionem patiatur cor
rumpitur et cadit. Sic si carnalem vel mundanam vel dyabolicam
lavacionem / patiatur effluit in destructionem et gemitu mutabitur in pe[…]
[…] Qui timet deum nil negligit / augustinus conversi gratiam vide
ne obviares / Jacobus patientes estote fratres usque ad adventum
domini / ecce agricola expectat preciosum fructum terre / apostolus. nostra conversatio
in celis est unde ad salvatorem expectamus dominum nostrum Jhesum xpm qui
reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. Ubi
diligenter consideratur patet defectus calor(is) a quarum in fluxu depen-
det digestio humorum et humiditatum / quod corpori mistico incorporandi sunt / sive
ad sacerdotium incorporandi sunt sive ad alia officia corporis mistici. Quo-
modo etiam illi qui se patiuntur incorporari se ipsos prius debent in
mundificatione abiectionis viciorum induendo virtutes theologicales
quibus digesti sint apti ut officia induant et incorporentur eis.
Nam etiam qui per sacramentum eukaristie incorporari volunt corpori mistico
se ipsos prius digerunt et mundant / et digni et apti efficiantur ad se ipsos
incorporandum nec mutabunt xpm in se sed xpus mutabit eos in
se. Juxta illud augustini tu non mutabis me in te sicut cibum corporis
tui sed tu mutaberis in me. Quanto ergo quis appetit incorporari
altioribus officiis et membris corporis xpi mistici ut cardinalatui papatui
tanto se ipsum plus digerere et preparare se debet / et ab aliis quorum
interest ipsum examinare per electionem diligentius discuti an digestus
et dignus fuerit. Nullus enim in electione quam utilitatem sed quorum
debet perfici. 8 q. 2 dilectissimi. Si autem ad secularia officia assumendi
diligenter examinantur / multo fortius debent examinari qui ad pre-
laturas assumuntur di. 49 Si officia / Examinacio siquidem fiet et hoc

fame debet consecratio^z epi precede^re di 23 epi. et di 23. q epi
epus cum delatere suo districtos viros et bonos debet dige^re qui ordi
nandos clericos in vita et [struck] debent examinare di 24 qm/ nullus clericus
sine examine est ordinandus 24 di nullus/ Et illud e examinare electum
ad q spectat confirmatio ex [struck] decretale vel/ Exquibus patet q sic
digestio mistica fit in [illegible] et examinatione sacerdotis ut efficiatur mi
mentum aptum ad hoc q induat officium sacerdotale/ quod est pars formalis
prelatura corporis mistici/ Ita et fieri debet de prelatis maioribus/ anteq
investigantur suis officijs qui appetit in corporari officiis mistici cor
poris Etiam graduati primo presentantur p magistros scolastice [struck] ptitis [illegible]
ut paruuli 2° in studio generali gutantur melius/ p 2am digestionem ad bacca
laureatum 3^a digestione eprs ad licenciatum 4° p digestionem magis
trature/ in qua digestione exquesita debet purificari/ anteq incorporentur
p investituram birreti seu annuli/ Sane nisi fallar moderno tempore
habentes potestatem seu virtutem influendi deficiunt sicut et illi q sacer
dotis vel prelatura induuntur corpori mistico/ ut scribitur multiplicasti gentem
sed non magnificasti leticiam/ que causa (deberent) ex vino no corrupto commessa
te simpto consticiunt moderno tempore aq ut tangitur in thes^e 16
et 11 et in suppone q illud (guttura cui potest) [struck] cui misticentur alienum aqua
Nam ut multi comittuntur (aqua) [struck] in grossos excellentes/ anteq fuerint vere
discipuli Cum inserviendum sit eum fieri magistrum qui nec dum didicit ee
discipulus di 38 § prohibentur di 49 p totum di 61 miseratum 16 q 1
si clericus di 29 sacerdotes discere namq debet quilibet anteq doceat di
23 his in fi di 31 relatum 16 q 1 sit omne di 61 In sacerdotibus
Id circo dicitur q clerici sacris litteris semper debent insistere/ ne tunc
querant discere cum ex officijs alios deberent docere § 26 § et
te/ Qui etiam sacram scripturam discere contempnunt/ magistri errare coni
tur quia veritatis discipuli non fuerunt 24 q 3 § cum hec spiritualiter
ad devotionem trahit/ sed practica sine devotione consistat (certe) sadevotum ut
tangit thes^a 11 et 19 Qui practici gutunt^r in corpore vos de quo in

nota 23

theor 16 et 12 | Amplius nullum conturbet quod aliquem dixi tot esse potestates
principales componentes corpus misticum quot membra in corpore vero
habentia officia operandi tam principalia quam minus principalia | quia tot sunt
partes potestatis alie ~~tot~~ quot partes correspondent maioris mundi | ut tangit theor 12.
Et si tot partes principales et officia celi orbes | sunt quorum quibus influit
secundum suam potestatem 12 signa zodiaci 12 ymaginibus | ymo plures cognite
astrologie et gradus orbis ~~homo et membra eius in mundi~~ diversimode in-
fluentes Septem planete 2^a^ 3^a^ que tamen corpus homo et membra eius continue in-
tant Et ut videtur secundum dictum pauli quod comparat corpus misticum cum membris ad cor-
pus verum Sunt tot potestates corporis mistica tam ecclesiasticorum quam laycorum
ut deo dante venabimur ~~in alio opere~~ | Per hoc nolo derogare excellentissimo
viro domino cardinali Cameracensi ponenti dumtaxat | sex potestates ecclesiasticas
Prima dixit esse potestatem consecracionis | que alio modo dicitur ordinis vel ca-
racteris quam contulit dominus Christus dicens hoc facite in meam commemoracionem luce
22. di. 21 In novo. 2^a^ potestas administracionis sacramentorum presertim penitencie que
est potestas iurisdictionis in foro consciencie Que commissa est Christo dicens amen dico
vobis quodcumque ligaveritis super terram etc Math 18 Et Christus dicit accipite
spiritum sanctum quorum remiseritis peccata. Jo 22. 3^a^ potestas fuit predicacionis Christo dicente euntes
predicate di. 19 contra dominus et 21 di. In novo. 4^a^ potestas iudiciarie co-
rectionis in foro exteriori datur ubi Si peccaverit in te frater tuus etc
Et si non audierit dic ecclesie etc. Et quecumque ligaveritis super terram Math 18
11 q. 1 miraris di. 22 sacrosancta 24 q. 1 rogamus Quinta potestas est
disposicio ministrorum quo ad declaracionem iuris dictionis ecclesiastice ut vitetur con-
fusio et dissensio inter ministros hec potestas collata est petro et succes-
soribus Cum dicit pasce oves meas. Jo ultimo alias vocavit in partem
sollicitudinis 2 q. 6. presul de potestate cardinalium di. 1. 9 preterea Sexta
potestas est accipiendi necessaria vite ab hiis quibus spiritualia ministrabunt Et
hec potestas declaratur cum dixit euntes invenietis comedentes que apud illos sunt Dignus
enim est operarius cibo suo vel mercede sua Math 2. et luce
10. hec ille. addens quod aliam potestatem preter illas sex non accepit apostoli ex
missi faciendi miracula ad confirmacionem fidei in quo eo nunc succedunt eis

q. 10 in
esset plus
forte videtur
ad illos

nota 23

xpi et alij pbri qr iam non diget fides miraculis ut inquit ille confir-
mari Sed quicquid sit nisi fallar si practicaret via purgativa illuiativa
et unitiva sicut tempore aplorum primo in etate inventutis corporis
mistici de quo 10 et vndecimo notabili et 13 et theorica 14 existimo quod repi-
rentur membra mistici corporis xpi qui facerent miracula sed quia doctrina spiri-
tuales et sustrahentes aliquam imitant non mirum quam corpora vita viuunt et
miracula non facere valeant Amplius patet ex omnibus dictis quod plures
sunt partes practice seu platos sumendum in lecto agro et mola quod si ex hijs
obmissis reuertar ad conditiones cibi seu nutrimenti corrupti et cibus in via
et in effectu addendo quod cibus mali nutrimenti sunt persone vicijs depra-
uate in tantum quod non est visibile quod digerentur in statu possint in hijs quod officio
corporis mistico quod appetitum generant et illi cibi abhorrendi sunt et fugiendi non admittendi in cibum membrorum
Est cibus melancolicus hoc est homines qui ex natura et consuetudine sunt magis
alijs frigidi deficientes calore caritatis et sicut hoc est humido gratie
spiritualis Alij flatici frigidi quantum ad remissionem caritatis et humidi humiditate aqua
quo de fluxibilitatis per vicia carnalia Cibus colicus sunt homines sicut tena-
citate auditate et caldi in naturalis hoc est prauis ire feruentes Et hoc
dupliciter uel pront huius vicia mortalia sunt tunc aut si inducet antequam
incorporatus sit aut incorporatus sit in mortali permaneat quia sic
dicitur de accedentibus ad eukaristiam indigne quod propter hoc multi in becil-
les et obdormiunt multi qui si non probauerint Ita euenire illis potest
Vnde plures platos nam quos dicebant indignos qui cito post eorum pro-
motionem in fine facti sunt et quidam cito mortui Nonne videmus
frequenter in principibus secularibus tyrannis quod diuersis morbis corporalibus
affliguntur correndent ad morbos anime Ita quod quasi pedes anime hoc est affectus
voluntatis morbidi sunt per auaritiam de illo morbo inducit fieri de redun-
dantia in corpus quod etiam pedes corporis morbis laborant secundum quos membra
misticos unitum anime correndent ad membra corporis quod diuersitas organorum
est in corpore ut dicit auctor quod propter diuersitatem virtutum anime Si autem
predicta vicia sunt venialia possunt incorporari tales cibi membris mis-
ticis et officijs corporis mistici Cibus sanguineus naturalis est quod calidus est calidus

et hirundines et consimili [repugnantia] contrariabilitate tales ubique laudabiles est et digne in
corporandus Vnde sic membra mistica corporis populi huius prelati assu-
mendi cibum mistium in officia non debent sumere cibum nisi assit fames
ex defectu hoc est non debent multiplicare supposita eiusdem officij
nisi defectus fiat personarum eiusdem officij Nam ut predictum est multi-
plicatio in cetibus sacerdotum est contemptibilis pluris graduatorum et omnium aliorum
officialium Nam excessus ciborum facit [universaliter] corrumpere corpus Nec mittere
crudum super digestum hoc est inhabiles et indoctos per eadem officio
addere doctis quia crudi ex vicijs et ignorancia corrumpunt digestum
et semidigestum trahentes eos ad corruptos mores et denigrantes fa-
mam bonorum eiusdem officij nichil enim sic sensum acuit operatur nec
nec egritudinem fugat sicut cibus bene digestus de conse. d. 4 nihil.
Nec debent in eodem officio seu membro ut oculo vel capite vel
corde et ceteris membris officialibus et compositis misticis quodlibet plures per-
sonas requirit inter quas una debet esse preeminens adunare
personas diversarum condicionum [illegible] sibi mutuo contrariantes sed in
eadem complexione concordes et armonice consonantes ut plures
corde in eadem cithara si oppositum fecit multitudinem diversarum fera-
rum sibi manducabit Vnde quia [multum] violentum est precium tale officium
non diu durabile est quia regnum in se divisum desolabitur Vnio
enim virtutem fortificat officij et dispersio [illegible] debilitat lis enim
ex arrogancia provenit et garrulitatem mittit di. 26 c. j. Vnde
et litigiosus ideo ordinari prohibetur quia talis seminare discordias nun-
quam cessat di. 26 c. ecce. Preterea nec membrum misticum requirens in sui
officium plures personas vel familiares ex toto se repleat quum in sto-
macho hoc est prelato velut tanquam corporis receptiva ciborum sunt pri-
cipat tale membrum in eadem prelatura quod dimittat potius locum vacuum et non
ultra mensuram repleat stomachum prelatum in eo principatum Nam sicut
virtus digestiva est commensurata et limitata in ordine ad ex generandum
aliorum membrorum quibus preparat cibum ut totius familie sic ita multiplicatio
personarum familiarium debet esse commensurata proporcioni digestive membri organi

† et nec [...] gradu [...] di. 4 nihil [...] tales prelati

Clerici enim res ecclesie debent bene dispensare sed non superflue expe-
dere 10 q 2 epus. Res enim clericorum pauperum sunt 10 potius hospitalita-
ti et elimosinis debent intendere quam super flue in familiaribus 16 q 1 quoniam
quia dum producitur quod digestio ventris fit circa 10 horas propter hoc cum quod conuenit adi-
sunt hij qui hunc considerant in hijs que 10 precepta decalogi respiciunt ~~Et~~
~~digestio corporis hominis hoc est quod debent et pati domus~~ et hominum in-
telligencia habere que includuntur in 12 consilia euuangelica de quibus locus concordantiarum 16
Sed digestio corporis hominis hoc est quod debent et pati domus spiritus sancti
propterea quod diuidit amenum uirtute naturalem in ministrantem et misticam
uirtute naturalem intelliguntur potestas ecclesiastica et mittunt iusticie sa-
cro cultui uel incorporacionis in officia Et hec habet eciam generare iusticie
et eciam generare baptismalis et augmentare quod incorporantur cibus in of-
ficia sit augmentacio et deinde maior quanto sit in maiori caritate Et
generatiue generatur spiritualis formacio ex germinibus et organizacio de quibus
dicetur Et quodlibet membrum habet uirtutem innatam eciam alterandi cibum mistice
et digerendi Etiam mechanici ex famulis digerendo eos faciunt artifi-
ces incorporantes secundum inclinacionem talis artificij dum sunt cibus sensibilis in
fructus de quibus dictum est in 28 et 14 nobile Cuius digestio maior est de
puracio speciei sensibilis in sensitiua Digestio stomachi est depuracio ~~[illegible]~~ sensitiue uel interiori
~~[illegible]~~ Digestio epatis est depuracio maior in parte que uocatur ~~[illegible]~~ racio
digestio quarta purissima est in parte anime que uocatur intell~~[illegible]~~ Et respectu omnium talium per for-
~~humores~~ sunt intus generati ex actibus ~~[illegible]~~ concupiscibilis que habent
conplexionem sed ~~et~~ considerantur dupliciter uno modo ut qualificant et sic
faciunt conplexionem seu sanitatem uel morbum alio modo prout consi-
derantur habere tertium gradum perfectionis et sic habent quantitatem spiritualem
que facit magnitudinem spiritualem et sunt humores eciam incentiui
ut patet in predictis notabilibus ~~amen~~ P3 1 generaliter quomodo cibatur et augmentatur cor-

Vicesimo et nono quod cibum et pati medicum in ordine rerum quibus
corpus in sanitate custoditur et lapsum ad sanitatem reducitur sequitur
sompnus et vigilia Hoc circa ex regulis theologie symbolice eciam
in deceris quod sensibilia sunt facienda translacio ad spiritualem seu misticam

[Marginal additions, right: respectu omnium talium per for- / [illegible] / [illegible] / [illegible] / ut [illegible] digestio / [illegible] / [illegible]]
[Interlinear addition above "Vicesimo": [illegible] benedictum [illegible]]

note [illegible]

vigiliam et sompnum ut per ea corpus infirmum morbidum reducat et membra sua in sanitate et sanum debite diete ut in sanitate conservet. Diffinit autem avicenna sompnum sic: Sompnus est revocatio caloris naturalis et spiritus ab exterioribus ad interiora ut interius digerat. Et vigilia diffinitur opposito modo. Nominatur autem in medium esse, scilicet corpore generata ex elementis commixtione vergens in similitudinem supercelestium corporum, et fuit in similitudine anime ad vite actus omnes. Aristoteles autem diffinit: Sompnus est quies virtutis animalium cum intensione naturalium. Sed augustinus dicit quod sompnus est quedam insensibilitas naturalis corporis et anime quies passio. Sane sompnus ut patet ex dictis est quedam passio delectabilis opilans meatus cerebri et vias sensuum et calorem naturalem virtutem et spiritum confortans et ad interiora revocans nec non naturalem virtutem confortans et animalem virtutem obnubilans. In sompno igitur exteriora frigescunt et interiora calescunt et sensus ligantur et sic actus anime in suis operationibus consopitur. Porro vel indiget sompno quia movet membra gravia quando trahit de corpore contra motum suum. Unde fit resolutio virtutis et inducitur fatigatio. Quare ab extra eget retractione et quiete ut digestio fortificetur et animalis virtus reparetur et regeneratio novorum spirituum ad motum interiorum. Omnis enim virtus unita est fortior se ipsa dispersa. Sed in sompno unitur. In vigilia dividitur et dispergitur per omnia membra exteriora. Causatur autem a fumo mulcebri ascendente a cibo in stomacho digesto et resoluto et ad cerebrum elevato que attingente cerebri cavitatem maiorem ipsam oppilat vias per quas transeunt spiritus ad exteriora. Causa ergo efficiens est frigiditas cerebri. Causa materialis fumus. Causa formalis interceptio fumi inter raditum spiritum et organa sensus. Causa finalis retractio et digestio et per hoc interiorum restauratio virtutis et quietatio membrorum ut opera debita exercere valeant. Quo pacto evenit quod quidam sompnus est longus ex multitudine vaporum vel strictura pororum. Alius profundus ex fumis grossis. Alius suavis ex fumis mulcebribus. Alius laboriosus in quo apparent terribilia ex humoribus mordicativis cerebrum. Alius nocturnus bonus quia naturaliter spiritus fugiunt tenebras. Alius diurnus malus quia ut dicit avicenna generat reumata et morbos, corrumpit calorem, gravat

nota 22 Sompnus

splenem lapat nervos debilitat desiderium generat febres causat [apostema] et
statim dormire post cibum perturbat capud. In meridie vero peior quam
de mane. Amplius dicit avicenna quod debita hora dormiendi est quando cibus de stomacho
descendit et precipue ab ore stomachi ut dicit almansor et quando sentitur diminucio
gravedinis et inflacionis stomachi cibo sumpto. Et si descendit nimium tar-
daverit expedit parva ambulacio et super hoc dormire. Rursus de figura
dormiendi dicit avicenna quod primo super dextrum latus modicum dormiat. Alii
dicunt quod super ventrem. 2o dextrum latus 3o removeat se ad sinistrum.
Sed dormire in dorso nocet quia corpus preparat ad apoplexiam frenesim et
cibum etc. Porro dicit avicenna quod cooperire corpus multis pannis et ele-
vare capud confert digestioni. Ex quibus patet convenientia commen-
surati sompni quia ante aufert laborem cum quia reddit subtiliorem cogi-
taciones et racionem que dicte erant actus quia naturalem virtutem quiescere facit
corporis quia fatigacionem mitigat et digestionem meliorem efficit quia naturalem vir-
tutem potentem facit et impinguat quia calefacit et humectat. Propter quod
dicit avicenna quod sompnus est res magis conveniens senibus. Sompnus autem
superfluus plurima incommoda facit quia superfluitates aggregat superflue hebe-
tat etc. ut dictum est. Secunda de sompno divino. Contraria dicit avicenna
quod sanitatis conservator cum surgit de mane studeat expellere superfluitates
prime 2e et 3e digestionis hoc est per secessum urinam et sputum. Pcurato
etc. deinde fricet capud et totum corpus deinde lavet manus faciem
et oculos cum aqua frigida in estate calida in hyeme deinde fricet dentes
cum panno aspero deinde faciat pacem cum deo deinde ornet vestes
odoriferas et se cooperiat. Ceterum iuxta dictum pauli Invisibilia dei
per ea que facta sunt a creatura mundi intellecta conspiciuntur et iuxta processum
theologie metaphorice transfero sompnum corporalem in sompnum misticum
qui est contemplacio seu [illegible] vita contemplativa et vigilia est vita
activa de quibus facit aliqualem mencionem consideratio 22 et 23 et 28.
Rursus vita prima et vita 2a corporis mistici tacte sunt in notabili 6
7 et 8. Sane beatus thomas dicit quod illa dicitur proprie vivere alicui viventia
que ex se ipsis moventur et operantur. Constituitur maiorem convenientiam alicui quod est

nota hic
[illegible marginal note]

Et [illegible] vita et [illegible] de moyse

quod est ei proprium et ad quod maxime inclinatur. Hinc est quod unumquodque vi-
vens se ostendit vivere per operationem ad quam inclinatur, ut vita plantarum
consistit in generare et nutrire, animalium in sentire et moveri, et hominum in in-
telligere. Nam dicit Aristoteles quod homo est maxime suus intellectus. Vivere enim
est viventibus esse ut dicit Albertus. Vita ergo hominis videtur esse operatio in
qua maxime delectantur per inclinationem naturalem, que inclinatio oritur ex pri-
ta prima que est similitudo boni anime insitum quod per modum influxus in ebrius influ-
dum agitur. Ex impulsu ergo similitudinis boni in anima sibi naturaliter consurgit inclinatio
ad contemplationem vel intellectualem operationem. Et notanter dico naturali quia
per depravationem anime per vicia inclinantur ad opera viciosa. Videntur
autem homines alii in contemplatione alii in operatione prudenciali intellectus.
Hinc est quod quidam habentes per inclinationibus intendunt contemplationi per
intellectum speculativum, alii operationibus operationibus per intellectum practicum.
Nota hoc Aristoteles: intellectus speculativus sola extensione fit practicus. Et
oritur divisio vite in contemplativam que est suprema, et activam vitam que est vigilia
iustitie. Differt intellectus speculativus a practico, primo quia speculativus cog-
noscit verum inquantum verum, practicus verum inquantum bonum. Finis illius
est cognitio, finis huius operatio, huius finis intra, illius finis extra. Sed
et dicit Thomas quod speculatio creaturarum pertinet ad contemplationem non
primo sed posterius, et ratio huius quia invisibilia opera tua et anima mea
cognoscet nimis. Decimo in theorema et in contemplatione scolastica que
ratiocinativa, et contemplatio secundum processum misticum anagogicum est optima
portio Marie de quibus in tractatu ... Est tamen ut dicit Augustinus in
ac rerum consideratione non varia et peritura curiositas exercenda
sed gradus ad inmortalia semper manentia faciendus est. Nichil autem
proficit meditatio et contemplatio si non sequatur amor. Ideo Augustinus dicit
non licet semper volitando cogitare sed amando inherere. Nam ut
dicit Thomas quamvis essentia pertineat contemplatio dei sit per
intellectum intellectus intenta et movens ad talem actum contem-
plationis pertinet ad voluntatem que movet intellectum et omnes alias
potencias. Ex quibus patet modus quod studia humanorum actuum in duo

[illegible]

sed pro parte Quia alij sua ordinant studia ad consideracionem veritatis vt
pote contemplatiuam vitam ducentes Alij suas actiones ordinant ad vtili-
tatem presentis vite secundum racionem rectam vel peruersam hoc exprimit beatus gregorius per
hec verba Due sunt vite in quibus nos omnipotens deus per sacrum eloquium
erudiuit actiua videlicet et contemplatiua hec autem vite ut dicit albertus dis-
tinguuntur secundum officia et non secundum personas Nemo enim est contemplatiuus
qui non quandoque fiat actiuus Videtur autem quod sublimis duobus modis comprehendatur
3m scilicet vita actuosa i. de hoc loquitur gregorius In quibus quamvis prelati
ducant vitam contemplatiuam michaelis tamen moyse debent medium esse su-
spensi in contemplacione et per contemplacionem hauriant quod postea per doctrinam
fratribus eructent Hoc scribitur quod episcopus debet esse sciens doctus qui alios
tenetur docere di. 86 § 1. di. 36. qui ecclesiasticis et c. si quis episcopus enim
non sufficit innocens vita nisi assit et doctrina di. 23 § 1. et ipse
debet enim docere sacram scripturam non gramaticam vel physicam quamlibet
di. 86 cum multa di. 38 ignorancia Et debet intendere lectioni orationi
et contemplationi di. 88. episcopus nullam 2. q. 1. episcopi Item per has duas
vitas gregorius exprimit nominibus duarum mulierum que dominum hospicio susceperunt
Martham videlicet que occupatur circa plurima et mariam que optimam
partem elegit que non auferetur ab ea Sedit namque secus pedes
domini audiendo verba illius Sedet quippe maria hoc est contemplatiuus in
lecto diu quieta omnibus tumultibus tam exterioribus quam interioribus solis domini
amplexibus et osculis vacat Et ipsum dominum videt et audit delectatur ingreditur
osculatur siquidem primo pedes domini per viam purgatiuam ut tangit
thomas 19 et notabile 13 et notabile 19 circa finem. Et per osculum
vie purgatiue efficitur thronus dei iuxta illud Justicia et iudicium
correctio sedis eius qui ambulat de virtute in virtutem ut videat
deum syon Deinde osculatur manus per viam illuminatiuam cuius 1° accedite
ad eum et illuminamini Vnde ad propheta In meditatione mea exardescet
ignis In quo imitatur angelos cherubim Demum talos osculantur ab

dni per viam unitivam discere prius gustate et videte quoniam suavis
est dominus. Inquo unitiva seraphim. Vere ergo dicit Gregorius contemplativa
vita amabilis valde dulcedo est. non habet enim amaritudinem conversatio il-
lius ut ait sapiens. Est namque ut ait Gregorius contemplativa vita ab actione
corporali quiescere soli desiderio conditoris inherere et caritatis tremens ani-
mus omnibus solo desiderio ad videndam creatoris sui faciem iugiter animus an-
helat. Sane de condicionibus huius vite contemplative tangit notabile
iii circa finem notabile 13 et notabile 10 dicitur ut per corporalia et sensibilia
ascendamus ad mistica. Ita symbolizanda erit diffusio sompni corporis
mistici scilicet spiritualis. Est enim recreatio caloris naturalis et spiritus ab exterioribus [?]
bus hec est reductio virtutis sensitive ad herenciam obiectis sensibilibus
quadam affectione dilectionis propter Augustinus allegatus est in 21 notabili in corpore peregri-
nante inquiens Si in patriam redire vellemus opus esset vel terre-
stribus vel marinis vehiculis quibus utendum esset ad patriam ubi. Que
si amenitates itineris et ipsa gestacio vehiculorum nos delectaret con-
versi ad fruendum hiis quibus uti debuimus nollemus cito viam finire
et perversa suavitate implicati alienaremur a patria cuius suavitas faceret
beatos. Unde virtutes exteriores quadam naturali amore propter similitudinem
potenciarum ad obiecta adducuntur et amorem ad celestia sursum trahente
que naturalis est cor propter simile bonum cuius amor misticus est cordi ani-
me et vero intellectum sicut terrena deorsum videtur naturalis sensitive
propter tendenciam inclinacionis fomitis et elementorum potencias constituencium
inclinant deorsum ex infectione fomitis iuxta illud apostoli sensus
adversatur [?] et apostolus sentio legem in membris meis contrariam legi mentis
mee. Hiis contrariis motus facit fatigatus in anima propter quod corrumpitur est
sompnus sicut in corporalibus gravitas membrorum trahit membra deorsum
ad terram sed virtus motiva in spiritu et calore vecta trahit sursum et
tenet ne pendeat deorsum et ex illa contrarietate motus resolutus fit
spiritus et caloris et depauperatis membris propter quod oportet recreare
ad interna et unire que virtus unita est fortior dispersa et generare novas
spiritus et quandam subtilem calidam ergo inspice hic unde ex affectus ama-

rosa qua anres sensitive inclinate ex fomite afficiuntur obiectis sensi-
bilibus et spiritus motiuus virtute sensitiua informatus in confecto · eodem   + mediato medio ad cognoscibile
fomite qui dispergitur ad extra mouentes membra exteriora ~~…~~ ad apa-
tiendum vnde accidit quod anima non vacare deo nec inherere ~~intellectu~~ solo
despiciis conditionis vnde virtus superiorum potentiarum inferioribus infusa distra-
cta ad extra obruit intellectum tremens inicos quos sensus veluti cayum eduxit
abel extra in agrum sit ergo intellectus occiditur et tunc hoc est tremens
cogitationibus et vitiis mortalibus obruitur diuersis igitur a sensibilibus quod
fit per adunationem virium exteriorum ad interiora videtur et acuotatio calo-
ris et spiritus calidis dico diuini amoris debilitati per dispersionem adeo
et spiritus lucidi hoc est cognitionis ~~…~~ cogitabilis per modum incognitum quibus
et affectus et intellectus qui debilitati erant per diuisionem et dispersionem
quoniam pluribus attentus minor est ad singula sensus reuocati ad intra et adu-
nati suis viribus confortant quia virtus vnita est fortior se ipsa di-
spersa cuius exemplum videmus in sagittariis volente tangere signum clau-
dit vnum oculorum et virtus diuisa in duos oculos aduniet in vno et
fortificatur propter quod dicit sollicita es et turbaris erga plurima //
porro vnum est necessarium maria optimam partem elegit hinc est quod gregorius
ait viri contemplatiui ad semetipsos interius redeuntes inicos quod spiritua-
lia rimantur et nequaquam secum rerum corporalium vmbras trahunt
vel fortasse tractas manu discretionis ambiguitas In incircumscriptum lu-
men videre cupientes cunctas circumscriptionis deprimunt Virtus sensitiua in
diffusione semper ut mittens digeratur quia digesto cibo mystico restau-
ratur calorem et spiritum et augmentatur spiritualis magnitudo membra anime et
fortificatur propter cuius instituturam reuocetur ad memoriam dicta in nota
Ez et iz et dictum augustini tu non mutabis me in te sicut cibum carnis
tue sed tu mutaberis in me Ista quod deus quo fruimur se habet ut corpus
cibus comestus incorporatur et ille qui fruitur habet se ut cibus Sed si
modo de aliis obiectis prohibitis Ex quo apparet ipsa potentia anime
habet se ut mittens et ipse deus ut cui mittens vnitur per amorem Ex
manifestum est si anima secundum suas potentias debet vniri deo oportet

quod prius depuretur et digeratur et vadat per viam purgativam deinde per
viam illuminativam tunc perveniat ad viam unitivam quia nutrimentum non unitur
corpori antequam per depurationem et assimilationem acquirat equalitatem ad membrum
cui uniri debet ut patet in libro 23 Unde accidit quod revocatis
viribus ad intra calor naturalis hoc est amor summi boni anime in superioribus et humidum
naturale hoc est conformabilitas luminis naturalis anime actuati per caritatem et gratiam
in fluxibus viribus ad intra vocatis eas purgando per extractionem calor extra-
neos quos cremantur habitus difformes et introducuntur divine dispositiones habili-
per gratiam lumen suum et conformabilem habitus quibus assistit summi boni tollimur et tene-
bras et sic anima contemplativa et lucida et eius virtus et acquirit deiformem
dispositionem per talem digestionem ad intra quia appendicie species abstractas ab-
strahuntur per separationem sicut in naturalibus videmus quod intellectus agens qui est
anime facit abstrahere a fantasmate hic et intus Secundum visum intellectus
agens quo omnia videntur et verbum cuius factum quod intendimus lucet et
quo omnia videmus sicut hunc videmus colorata et tamen non videmus lu-
men quo alia videmus Ita de luce ista in tenebris hoc est creaturis
lucente videmus intellectuali oculo creaturas et non videmus hoc
limpidum lumen quo alia videmus Unde ergo dicit Aristoteles quod sicut oculus noc-
ticoracis ad lumen solis ita intellectus noster ad ea que sunt manifestissima nature
Porro sicut hoc lumen videmus omnia ita amore intuitu [illegible] videtur
cuius quo amamus maxime saltem aliud quod amamus Et concipitur cuius quod affec-
tive actus intus agimus [illegible] quibus advertendum quod sicut dicit audivi dicta
est inter macrocosmi hoc est maioris mundi et microcosmi hoc est
hominis qui dicitur minor mundus quod in macrocosmo nobilia
sunt contra et ignobiliora intra ut patet quia intra sunt terra et
[illegible] et corruptibiles forme sed contra sunt orbes nobiles et intelligencie
seu angeli In homine autem sunt ossa et ignobilia membra
et sensualitas sed intra est cor quod calidum [illegible] et animus intellectualis
partiformiter dicitur [illegible] et [illegible] Ita quod in homine illa que sunt magis
introrsum sunt superiora et illa que sunt magis exteriora dicuntur inferiora
Ex quibus apparet quod in viribus anime [illegible] est [illegible] super illud superius
exterior super [illegible] inferior super hunc [illegible] super [illegible] intellectus

supra intellectum portionis aut que dicitur intelligentia habitudo consistit
continet subiectis cum suis actibus nobilibus sunt fuerint ponende. Et ideo in fine
ierarchie angelorum intellectus medie et intelligentiam supreme in quo
est apex mentis de qua loquitur vercellensis in nota iam [illegible] ad op-
[illegible]
[illegible] exemplum huius [illegible] ascensus de quo sermone vitae
ad interiora sumitur in ascensum montis synay per moysen dum dabantur
tabule sine se mundauit elongans a tumultu multitudinis filiorum israel
et ab ydolis egipti hoc est similitudinibus creaturarum sensualium.
Et dimisit etiam aaron nadab et abiu. aaron quod interpretatur mons for-
titudinis per dicti [illegible] desertus mendicans plenitudinem cognitionis
nadab qui est frater aaron et interpretatur spontaneus hoc est voluntarie
compositam conceptum abiu qui est filius aaron interpretatur pater meus ipse et
est per cuius distinctionem que tamen cessat quia conceptus sunt postergati
Deinde ascendit solus moyses hoc est intellectus speculativus cum
iosue qui interpretatur salvator et est libertas voluntatis. Et postquam ascen-
sum dimittit etiam iosue. Et solus pausat seu moratur in nubula sex
diebus. Nubula vero consideratur sub se ipse in aliis orbis aliis passionibus
et affectationibus sub se postergatis et oblivioni traditis. Illud etiam sunt di-
mittere volo oportebit quod cum maioris conatu et labore et contrarietate sunt
at talis dimissio contra sicut reliquit forti contrarietate sensum et
sensibilia intellectum et intelligibilia reliquit vires et iosue li-
bertatem cum labore sex diebus relinquat cum maiori conatu et
contrarietate se ipsum ipse intellectus speculativus in eo quod sursum est relinquit
quod est nubula abscondens deum in ipso esse ut puta limitatio et
creato secundum se ipso quod utique oportet relinquere. Si moyses vult
vocari ad caliginem infinitam que est supra se. Est autem huius essentia
simplex subiecta ab umbraculo contrarietatis et passionis ideo vocatur
nebula et non pura lux. In hac agitur nebula dicitur stare moy-
ses sex diebus antequam vocaretur. Nam sex in sensu creavit deus celum

Et [illegible] nebula
[illegible]
[illegible]
[illegible] sex dies
[illegible]

et tam in actu vel actu et potentia ut in summa in mutatione confes-
sionis generalis in principio Et postea distinxit et ornavit contra aie
inquis posteriora accepta pro opera sex dierum hoc est sex ordinibus perfectionum
Ita moyses hoc est intellectus contemplativus supra suam essentiam re-
flexus ordine quodam posterioritatis in actu abstractionis tenere videtur Ita
quod incipiat abstrahere posteriora ornata primo et ultra essentiam que figurat
celum et terram in principio creata Et tenendo viam negationis primo signo
intellectus vel originis relinquitur hoc quod creatum quod est in sexto
die factum a consideratione intellectus speculativi qui hoc postergat
et obliviscitur per 2º signo intellectus relinquitur ~~creatum~~ factum in or-
natu quinte diei per 3º signo intellectus postergatur creatum 4º die
per quarto signo intellectus relinquitur creatum 3º die per quinto signo ab
stractionis intellectus relinquitur creatum 2º die per sexto signo intellectus
relinquitur et obliviscitur distinguens creatum prima die scilicet lux in qua
etiam generatur essentia aie illis ergo singulis relictis sabbatizat moyses hoc est
intellectus speculativus cum esse simplici creato et omnibus aliis oblitus non
ultra esse per aliquod aliud quod obiectum relinquens etiam esse suum nihil re-
tinebit et in isto statu moyses est vere pauper spiritu tales abstractiones
ex motu caritatis procedentes dignius accipient regni celorum symbo-
lici quod est caligo mistica que est lux inaccessibilis et videtur esse
resplendencia divine essentie que caligo dicitur caligo ignorantie
quasi separationis actus cognitionis et dicitur super lucida propter divini luminis
inaccessibilitatem de qua dicitur deus tenebras latibulum suum Ad quam
moyses noster raptus docetur decem precepta in duodecim conclusionibus
completa ut tangit in consideratione Sane hic ordo abstractionis per
dyonisium videtur insinuari ubi dicit oportet autem sicut arbitror ablationes
laudare contrarie quam positiones Etenim illas a primis incipientes et per
media ad ultima descendentes ponebamus hic autem ab ultimis ad
principaliora ascensus facientes per media rursus ad summa omnia au-
ferimus ut cognoscamus illam ignorantiam ab omnibus nostris bilibus,

in omnibus consistentibus etiam relatam et super spiritualem aliam caliginem ab
omni luce operationibus occultam hec dyonisius Porro elongatio moysi ab e-
gipto pleno ydolis est cessio a similitudinibus rerum que sunt purgatio
in potentijs sensitiuis Deinde ascendendo primum gradum montis
iter unius diei est abstractio in parte anime que uocatur ratio uestigiam
infimam ierarchiam angelorum Iter secunde diei est in media portione
anime que uocatur intellectus Iter tertij diei est in tercio gradu mon-
tis s. intelligentia stat in nebula sex diebus ibi est apex mon-
tis synai qui interpretatur ardens quia ibi apex scintille synderesis ardet
hec est uia trium dierum in deserto ad quod moyses minabat sua pec-
tora hec est cogitationes sparsim uagantes minabat ad interiora de-
serti huius que sunt altiora intra nos Vnde sensualitas in qua est
tra et potencie cognati de quibus uocatur abraham dicens Egredere de terra
tua et cognatos tuos et ueni ostendam tibi omne bonum ueni ad ca-
liginem mysticam ostendam tibi distillationes dulcedinis multiplices atque
splendorum fulgurantium mirabiles illustrationes Talis utique facit cum
celesti medico pasca quia per uirgam crucis transit mare rubrum ab e-
gipto intrans desertum gustat manna absconditum Et cum medico
requiescit in tumulo quia totus uelud mortuus ut ex in dormientibus
mortuorum sentiens secundum statum uie quod meruit dictum est latroni ho-
die mecum eris in paradiso Hoc sompnium est dulcissimum quo inchoatio
operum beatitudinis uidelicet uisionis tencionis et fruitionis mercedis
future prelibatio Vnde dicitur sub umbra illius quem desideraveram sedi et
fructus eius dulcis gutturi meo psalmo Cum dederit dilectis suis sompnum
ecce hereditas domini filij merces fructus uentris Reuertamur ad
proprietates sompni quod causatur ex uapore ascendente et frigiditate — o sompnium preciose sal- tem q[uam?] melliuum
cerebri ingrossato Erit atque cerebrum illa portio anime que diu ab alijs
reliquis preciosis separata
ris ad optima depromens que est tota intellectus separatur enim a sensu ut a ce-
teris tamquam preciosum a corruptibili Causa autem in intensione caloris

et sp(irit)us ad interiora sit continua depuratus et semper altiores potentie
recipiunt formas rerum secundum et purius et magis digestum ut patet
in 23 notabili circa finem Unde accidit quod forme rerum venientes
ad sensum communem et interiores sensus grosso modo digeruntur sive talium po-
tentiarum sicut cibus in stomacho Et ascendentes ad partem intellectivam
sicut ad caput summum hoc est generatus et multiplicatus formarum aliquo modo
immobilitatur per frigiditatem hoc est timore domini quo ideo que semper
ad optima deportatur timet deum et abstrahit a fantasticis hic et nunc
et appendiciis materie relinquens huius formas secundum se fantasticas
in corporis inter mediis ~~ascendendo~~ que cum sit despicia corporis inferioris
magnitudo asspera est sensitiue Et auertit se mens ab eis conuertendo se
ascendendo ad intra et per ascensum vnicos vires suas et magis
congregans et formas magis purificans Relinquit in racione in
fiori desiderium ad exteriora et confugit ad intra et sic cessat ingressus
formarum rerum sensibilium Et quod intellectus se non conuertit ad sensum et
operaciones exteriores quare cessat operacio et diuisio et distrupsio
virtutis et sic dicitur quod ligatur sensus per hoc quod relinquitur Unde ad ditum
dyonisius o thymothee amice forti contricione fm sensum et intellectum
relinque etc et alibi hortatur eum ut conuertat se ad intra ad radium
Sic ergo frigiditas cerebri hoc est magnitudo anime timet deum refutat
et relinquit sensibiles formas et species creaturarum requietas insta-
biles et fluxibiles quasi aquam in nichilum a quibus dum anima se auertit
et conuertit ad intra ad radium eius quasi claudentes et obstruentes
vias per quas species sensibiles et forme intrantes per quas portas
sensuum intrare deberent quod anima non aspicit exteriora nec virtutes
et calorem infinitum exteriora dispergit ad exteriora frigescunt Ceterum
dictum est etiam quod sompnus est passio delectabilis quod verum est ut patet
quod contemplatiua vita amabilis valde dulcedo est ut dicit gregorius
Quamuis etiam contemplacio vite sit inpsum versus contemplacionem prie
ut tangitur sidere 21 Dedicat inter gustum viatorum et angelorum in bonis

contemplatio divinorum in hac vita est delectabilior omni alia delectatione
et contemplationem propter excellentiam rei contemplate. Contemplativa igitur
vita amabilis valde dulcedo est que supersemetipsam animam rapit cele-
stia spiritualia mentis oculis patefacit. Quomodo impletur metaphora patet
per dicta. Etiam dicitur quod obnubilat virtutem actionum hoc est cognitionem
que respondit sensatis exteriorum sensuum intellectus. Etiam obnubilatio fit
dum mentaliginem misticam dicitur de qua supra dictum est. Ceterorum in sop-
no exteriorum frigescunt hoc est sensualitatis passiones et motus fomitis
mortificati sunt quia repressi et extincta est concupiscentia carnis per continuam consuetu-
dinem castrimargie et disciplinam qua crucifixerunt se cum viciis intro-
ductam. Et interiores autem vires fervore caritatis calescunt. Iuxta illud
In meditatione mea exardescit ignis. Frigescentibus autem hoc est
appetitum patientibus exterioribus membris quod frigus aspiritus quietis est
iuxta illud ante faciem frigoris eius quis sustinebit. Etiam frigi-
ditas exterior dicitur privatio actualis dilectionis ad proximum quia contemplativus
continue se abducit et abstinet ab opere erga proximum quod opus caritate
perficitur propter quod dicitur quod vita activa est magis secunda quam contemplativa
causat sompnus etiam mistice hoc est contemplatio longa quia est ex mul-
titudine vaporum hoc est conceptuum umbrosorum qui fumant ab ydolis
similitudinum in sensu exteriorum. Quos oportet resolvi per calorem caritatis
et consumi et per lumine in fusum tolli tenebras eo quod obstruunt vias quibus
intrare debent et penetrare cognitionem animi hoc est dei manifestativa
et virtutes motiva membrorum hoc est virium quibus operationes exteriores
fieri debent quia in contemplatione stans non in caritate plena est ideo ex
affectu continue recipit influxum adeo virtutum supernalium quibus con-
sumuntur vapores. Nam si multi fuerint tales vapores oportebit
apponere longius tempus quousque in fluentia divine virtutis et
gratuiti luminis et dona spiritus sancti resolvatur. Strictitudo etiam viarum
hoc est desidiosa prolongat sompnum. Nam oportet desiderium ad divina

et celestia que in talibus scripta sunt non dant aditum amplificare
per infusum amorem caritatis. Unde scribitur: Vie Syon lugent quia
non est qui veniat ad solempnitatem. Ideo ydola terrenalia que in via
sunt patet in mundi decrepitatione et manifeste circa finem. Dum autem
tales per maximum conatum se retrorsum colligunt si voluerit replere
sompnum et digestionem oportebit diu retrorsum manere et orare. Et
ydolis adeo trahentibus resistere. Rursus sompnus prolongatur. Ideo grossiciem
vapores que grossities attenditur penes appendicias terrenas. Et
muscas volantes carnalia cum sapientes difficiliter spiritualia capiunt et
si capiunt mox a terrenis affectibus deorsum trahuntur, quam figurat lucta
Jacob cum angelo. Unde si tales retrorsum redeant hoc est cum maximo
animo conatu et labore. Ideo pugnam et luctam qua inclinatio ad ter-
rena trahit deorsum et tamen anima trahit sursum. De quo ait Gregorius anima dum
contemplatur deum mittitur velud in quoddam certamine posita modo quasi ex-
superat quia intelligendo et sentiendo de incircumscripto lumine aliquid degus-
tat, modo succumbat quia degustando iterum deficit. Et hoc etiam in sy-
mat thomas inquiens: Contentio vel certamen ad invicem ex oppositione
rei impedit illius rei delectationem pro qua contendit. Nullus enim delectatur
in re contra quam pugnat, sed in re pro qua quis pugnat. Cum enim homo
adeptus fuerit certis pugnis in ea magis delectatur. Quod dicit Augustinus quanto
fuit maius periculum in prelio tanto maius est gaudium in triumpho. Non
est autem in contemplatione contrarietas et certamen ex contrarietate veritatis
quam contemplatur sed ex defectu nostri intellectus et ex corruptibili corpore
quod nos ad inferiora retrahit iuxta dictum Sapientis: Corpus quod corrumpitur
aggravat animam et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem.
Et inde est quod cum homo pertingit ad contemplationem veritatis ardencius
eam amat, sed magis odit proprium defectum a gravitate corruptibilis
corporis ut dicat cum apostolo: Infelix ego homo quis me liberabit
de corpore mortis huius. De quo Gregorius: Cum deus iam per desiderium
et intellectum agnoscitur omnem voluptatem carnis arefacit. Hinc

est q̄ iacob post contemplacionem vno pede claudicabat quam merito
enim dicit gregorius ut debilitato amore seculi conualescat aliquis ad amo
rem dei id circo post agnicionem suauitatis dei vnus in nobis sanus pes
remanet et alius claudicat omnis enim qui vno pede claudicat
solo illi pedi innititur quem sanum habet Preterea sompnus suauis est ex
multiplicibus vaporibus hoc est multiplicacione specierum que mediante spiritu atte
ntiuis non affecte sunt concupiscenciis terrenis vel quod illuminacione eciam
angeli custodis fortificantis in contemplacione lumine naturale intellectus alio
modo secundum quod dictum est in iº supponitur quomodo angeli ierarchice reducunt
homines de quo sompno suaui patet ex dictis gregorii prius positis circa sop
num delectabilem ad quod eciam augustinus loquens ad deum ait / Intromittis
me in affectum multum in consuetum / intus usque nescio quam dulce
dinem Gregorius eciam exponens illud iob
cum spiritus me presente transiret / In suauitate in quid contemplacionis in
time non diu mens figitur / quia ad semetipsam ipsa in mensitate luminis re
uerberata reuocatur Sompnus est alius laboriosus sompnus ex vaporibus
venenosis corruptis ut ex suggestione demonica pondi dum quis pondi
bus concupiscenciarum terrenorum et similibus in contemplacione irretitur et
excecatur vel angelo sathane incitante ut dicit apostolus datus est
michi stimulus carnis angelus sathane ut me colaphizet Vel ipse
est cum quis quasi eundem stante in contemplacione excecauit / Vnde eciam de
mones ymagines interiores conpomit permiscendo cum vaporibus et se
ducunt in contemplacione quando homines vel alio modo manifestant hominibus qui
se introrsum retrahunt non ex motu caritatis / sed alia intencione si
nistra ut erant prophete baal et prophete luci de quibus scribitur 3
regum 18 Vnde hoc modo malefici et magi retrahunt se ad intra / et
arrepticii et huiusmodi / nuper etenim audiui a fide digno de quodam
qui cessauit ultra triduum sine cibo et potu / solus in cella obscura re
sedit et in corporis viribus cum maiori labore et conatu renouauit
Alii postea narrauit in audita et hereticos articulos dogmatizauit

[illegible additions, partly struck through, in a later hand at the foot of the text]

Sopitus [illegible] [illegible]

[illegible] experimenta

[Margin notes, left and right, partly struck through: illegible]

quos vidi et perlegi amplius prohibetur sompnus diurnus et conceditur nocturnus
Nam eundem dies quem accipiat a spirituali doctore, ut dicit alanus ibi
dies diei eructat verbum et nox nocti indicat scientiam, hoc est spiritualis
spirituali de pleno profert verbum quod erat interius apud deum. Erit ergo som-
nus diurnus dum vir iam plenus lumine scientie et caritatis calore tenens
statum vel gradum doctoris fugiens laborem predicatoris vel regiminis animarum et
vacans contemplationi tunc quasi medio corpore non attendens dictum gregorii nullum
omnipotenti deo tam gratum sacrificium est sicut zelus animarum. Sompnus illius
est prohibendus sicut diurnus sompnus in naturalibus est. Ecce quia in die corporis
lumine solis ascendentis super montem eminentem corpus [illegible] interiore tempore
tam corporalis animalis quam naturalis petit contrarium de interioribus ad exteriora
corporis convenienter quia hoc cum lumine solis contra lumine scientie quo talis doctor
plenus est petit ~~lucerna~~ ex sua conditione, occultari aliis contra verbum illud
Nemo lucernam accendit et ponit in abscondito neque sub modio sed super candelabrum
ut ingredientes videant. Et alibi luceat lux vestra coram hominibus. Se-
cunda incommoda quam inducit sompnus superfluus inducit etiam sompnus di-
urnus ut patebit. Nam sompnus superfluus generat morbos flaticos cor-
rumpit calorem gravat splenem et turbat caput. Superfluus dico sompnus
hoc est contemplatio est anticipanda dum per eam que bonum proximorum subtra-
hitur ad quod ex caritate fraterna obligamur. Nam dum fugimus labo-
rem ad quem caritas allicit proximi peccata aut [illegible] [illegible] incurrunt
[illegible] morbos spirituales, [illegible] convenientes quam caritati contraria
quia [illegible] [illegible] terrena. Sit frigiditas aqua, caritas autem ad celum
vocat. Ideo scribitur predicatori aliquando preponenda est contemplatio et aliquando
postponenda 8 q. 1 in scripturis exemplum abhinc de [illegible] et de [illegible]
[illegible]. Vnde superfluus sompnus hoc est contemplatio corrumpit calorem hoc
est caritatem quia caritas cum peccato mortali stare non potest. Gravat splenem
quia timor domini [illegible] anima qui preferit [illegible] domini timoris quam postponens
[illegible] offendit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sicut [illegible] malus est
ignorans [illegible] intellectum [illegible] malus [illegible] intellectu
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel gaudium sunt [illegible]
[illegible] sepe [illegible] sua [illegible] vehementia obfuscant [illegible] spirituales

caput est ipsa vel ore platus

Ceterum somnus superfluus perturbat caput hoc est mentem. Ille autem
superfluus dicitur dum quis vires colligit interius motus non adeo ut
secundum deum nec propter deum nec per deum prout supra dictum est. Et quidam
inter eos maxime postquam se repleverint ydolis egypti hoc est plenitu-
dinibus obtenebrati mundi quos filii huius seculi retrahunt se a tumultu
populi et ymaginantur interius quomodo adipiscantur aliquod commodum temporale
vel curiositatem. De quibus scribitur: tradidit deus mundum disputationibus eorum.
Somnus itaque talis superfluus etiam perturbat caput. ~~Caput etiam~~
~~sua~~ perturbat oculos quia in capite aliter generantur iniusticie superfluitates
et reumata hoc est peccata propter negligentiam ut supra dictum est. Ideo dicitur
Communiter dolor in capite eius. Nam vero obtenebrabitur. Et sic
sicut corporalis angustia inducit timorem ideo omnis melancolicus
timidus et tristis a natura quia ratio superior et intelligentia que
que caput dicitur propter peccatum obumbrans gravatur et turbatur. Quod
hodie eminenter videtur capiti cum suis capitibus corporis christi mistici de
quibus forte dici posset: omne caput languidum et omne cor merens.
videmus eundem prelatum cardinalem ecclesiasticum qui est potestas eligendi prelati
esse merens quia quasi omnia collegia cathedralia scissuram habent
intra se et parciales divisiones, immo collegia non cathedralia ut
etiam collegium montis belligardi testatur. Caput etiam suggestio dicitur
dyabolica iuxta illud: ponam inter te et mulierem inimicitias
et ipsa conteret caput tuum hoc est suggestionem tuam et tu insidiaberis
calcaneo eius ~~tempore pro~~ hoc est finali operi. Sane fortassis hoc
nostro currit tempore quo dyabolus suggerens consiliis et assisten-
tibus capiti corporis mistici christi et aliis capitibus ut impediatur re-
formacio ecclesie multipliciter laboravit et laborare non cessat quamvis
insidiis attemptaverit huius rei contra acta probabunt. Cum mulier hec
amicta sole perturbans clamat ut sanetur conteret caput serpentis vincens

in hoc mestissimo bello Et opus eius quod reformacio et sanacio corporis
mistici xpi est quod primo intendebat perficiet auxilio celestis medici qui
xpm ut finis erat primo in medicorum misticorum intencione et ideo est ultimum
in execucione Cum caput serpentis conteretur huius mulieris calcaneos eius
persequebatur mille et duo figurant decem milia quo facto luctus conuertitur
in risum quia ut ait beatus augustinus Quanto fuit maius periculum in prelio tanto
maius est gaudium in triumpho Rursus femina superfluus laxat neruos hu-
miditate innaturali hoc est fluxibilitate temporalium uel concupiscibilitatis innaturali ho-
minis que non dirigit animam ut in primis sicut est prodigalitas uel superfluus sump-
tus uel in iusticia communis quia sic humiditas naturalis est iusticia uel gratia quia
concupiscibiles habitus secundum dictum ab anima hoc est deo uel corpore Ita humiditas innaturalis sibi
ipsi relinquitur id est decorsum fluit et membrum misticum trahit in tiro et
frigiditate mortificat naturale calidum hoc est caritatem neruorum Aliud autem
sicut neruus mistica arteria a vene dictum est medico etc. Rursus humiditas
superfluus femina debilitat desiderium naturale ad cibum hoc est appetitum
quo ex aspiracione amorosa inclinatur similiter deo ut cibo mistico me-
bro nisi vigilet prelatus predicando et docendo subditi mediante
curentur Nam femina hoc est fluxibilitas viciorum frigiditate morti-
ficat et extinguit aspiratam ex caritate procedente Unde generat
febres per putrefactionem caloris naturalis hoc est amoris ad bonum naturale
calor enim calor non directus ut in spiritu anime hoc est dei est habitus
viciosus assumens totum humidum gratuitum unde tandem moritur cor-
rumpendo suum subiectum Unde beda sanctum primum maius dicit a febribus
sanatum hoc est accipitur sive feruore per continentie precepta firmatam
Porro generat apostemmata quia sunt collectio diuersorum viciorum in mis-
tico membro quia latitant et per confessionem peccatorum vita eruptit cum
rapitur quia vulnera tunc in sufficientem trahunt humorem putredinis
Unde dicit gregorius confitendo peccata quid aliud agimus nisi malum quod in.

nobis latebat apmq alia diu aut apostema no apitur per
gfessioz tam diu latitat virq pcti quod timet. Du ergo platq
velud moyses in monte gtemplacois destende nimis tardat subdi
ta mebra velud filij isrl' in egipto antiose ydolatrat q vicia
varios gnant insticos morbos Porro prelosq e dormire in
meridie dud sol iusticie descendit hoc e caritas subditorz remitti
quia demane du sol iusticie incordibq st ascendit subditorz p aug
mentu caloris caritatis Pastor non semper in gtemplacoe dor
mire debet sed du oportunu e destende monte et pplo q gteplado
didicit in spirito dni pplo eructuare Nam ad quelibz hō proximu
sicut se ipm diligere debeat magis tene pastor subditorz homo
aut proximu sicut se ipm diliget qui quietu pe laborat ut eu ad
deu ducat colendu 23 q. 5 debet homo Inhoc etia tenem
proximos diligere ut de eorz pdicoe doleamq et ad eorz corre p
tionem cottidie laboremq 22 q. 5 non pe et 8 se Pterea
hora dormiendi est du ho qui pticipant ptate ecclesiastica gte
platiua ut sut gonites in lecto et in agro qui viri moysaica st
du inorq e cibq ad fundu stomachi hoc e du obiecta p sensus st
aliquo mo pparata intellectu abstrahente ab appendiciis hoc est for
ti gtericoe relinque ydola egipti et gtinet se ad radiu et omne
incorsu vires dimp figura dormiendi hoc e gtemplandi tal'
est erit primo ponat se iacendo paupertate sua vilitate et in
potencia cogitando Nam iacet est vilestē Vnde poeta pau
per vbiqz iacet gta lazarq iacebat ante domu diuitis epulois
Vnde dicit hugo st vtilie deu orare volumq ingi meditacoe
dm gtrecamq vt in gsidacoe miserie nre distamq qnobl' necessariu
e nobis pete Vnde dicit bona ventura q oz ca p meditare qbz
vaficiat' similq gstie st strenuitas gtra neglia sencitas gt gcupiaz
benignitas gtra nequicia hos ibq hic hec gstia ita et bona

ho dicit propheta Indicabo tibi o homo quid sit ~~homo~~ bonum primo ergo
ad similitudinem conformitatis debet homo se ipsum sic conterere primo se ipsum ex
aspectu in recordatione peccati 2o examinet se matutina inspectione sui cir-
circa se aspicere diem mortis imminentem sanguinem crucifixi re-
centem et faciem iudicis presentis 3o dirigatur in consideratione boni circa tres
mores videlicet quod in eo sit strenuitas contra negligentiam Que strenuitas
est quidam vigor animi excutiens omnem negligentiam et disponens animam ad
facienda opera omnia vigilanter confidenter eleganter Secundo quod in eo sit se-
veritas contra concupiscentiam que est quidam vigor restringens omnem concupiscentiam
ad amorem asperitatis paupertatis et vilitatis Tercio in eo sit benig-
nitas contra nequiciam circa rectificantis similitudinem conformitatis Que benignitas
est quidam dulcor anime omnem excludens nequiciam et habilitans animam
ad benivolenciam tollerantiam et interiorem leticiam Et hic est finis
purgationis ut dicit doctor humilis per viam meditationis contemplative
prosternat ergo se in ventre et facie ante maiestatem dei pauper-
tate sua per hoc quod ipse nichil est considerans et abhumilitate et sepe
hac est contemplacionem inchoet Nam ut dicit doctor humilis Nemo
dispositus est aliquo modo ad contemplaciones divinas nisi cum daniele sit vir
desideriorum desideria autem in nobis inflamantur dupliciter scilicet per clamorem
orationis que rugire facit a gemitu cordis et splendorem speculationis
qua mens ad radios lucis directissime et intensissime se convertit
Nos autem invitamus ad gemitum orationis per christum crucifixum per cuius
sanguinem purgamur a sordibus viciorum Unde primo volentes
speculative ~~[illegible]~~ doctrine opus erit respondere quod sibi non sufficit
lectio sine unctione speculacio sine devocione investigacio sine
admiracione circumspectio sine exultacione industria sine pietate
sciencia sine caritate intelligencia sine humilitate studium absque
divina gracia speculum absque sapientia divinitus inspirata quod de se
ait Ego sum ostium per me si quis introierit ingredietur et egredietur

et pascua inveniet. Ex quo apparet quam nos volens dormire non
stare in actione mundi cum martha sed vacare primo prostratus in terra
cum magdalena que licet sedisse describatur in ewangelio in opusculo pedum
prostrata ponitur. Rursus digestione sic completa se revolvat ad dextrum
latus ut secunda pro primis perficiatur digestio que ampliori depuratione
eget ut supradictum est. Est autem latus ut dicatur alarum in una facie
meditationis contemplationis. Unde ezechiel aque egrediebantur a latere dextro
hoc est a aspiratione. Et latus est divina operationis in ora (?) illud cadent
a latere tuo mille hoc est deficient in numeri. Quam ob rem apparet
quod in dormitione in dextro latere fit conversio ad radium in quo declaratus
clarior splendet. Cui radius protendendus est amplius ad mala que
amissa que dominus indulsit quod tot scilicet quot peccata que commisimus ad beneficia
in impensa que sicut tyberia ingenue que spectanda ad complementum nec tantum
corporis quod ait quoddam ad administrandum genus que in plures ramos di-
viditur. Secundo dedit donum super excellentie ut in fiora ad obsequium
paria ad meritum superiora ad patrocinium dedit patrem filium et spiritum
et sic totum commissum. Sane hic reflectitur radius intelligentie
ad fontem omnis boni recogitando omnia promissa que facta est finis bo-
norum omnium petitionum omne desiderium excedens et estimationem. In eum
enim affectu et desiderio et benivolencia in ipsum debemus tendere
et in ipsi semper se adherere quia ut ait apostolus qui adheret deo unus
spiritus erit cum eo. Preterea dicunt medici quod digestione hac consagitata (?)
per contrarium naturae revolvitur quis debet ad sinistrum latus in quo
iacet splen de quo methista (?) splen videtur fieri quod depurat sanguinem
attrahendo melancoliam obumbrantem spiritus et sanguinem claritas autem
lucis confundat ut dicit auctor perspective quod Calefit enim et confortatur
virtus splenis a tali decubitu qua virtute confortata efficit ad
intendendum calorem et fortificandum restauratio aliquanta fac-
ta est caloris. Et dicitur autem sinistra gloria presentis vite iuxta illud

Cum facis elemosinam nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua
hoc est secundum alanum pure dispensationis nequaquam gloria ante potius sed
administrat sed opus rectitudinis appetitu ignorare favoris Nam
sicut per decubitum super hoc latus fortificatur calor et conti-
nue et clarificatur spiritus Ita per ampliorem meditationem contemplationis in-
tenditur calor et luciditas spiritus hoc est incenditur caritas et cla-
ritas radii Iuxta illud In meditatione mea exardescit ignis Ig-
nis descendit ad eum et illuminat Leva eius sub capite meo Iam
enim incipit spernere temporale quia incipit gustare dulcedinem celestium
In hoc decubitu humilitatis quia iacere hic est humiliari est Videns
enim in hoc lumine suam vilitatem et fragilitatem et excellentiam divi-
ne maiestatis supra decubit ab excellencia lucis et resurgens
ipsi confunditur Et iam facta est anima talis tante subtilitatis quod te-
nuiditates sicut iam membra incorporabiles Ut dictum est in notabili
3 Quam obrem fit inchoatio vite eterne qua iam sompnus
erit quasi in sua perfectione et complemento Et hec quasi perfectio sompni
rectificat agniculum sapientie primo congregans 2o inflamans 3o sub-
levans Iuxta illud duo attende ignorare et sursum ageris Congre-
gatur per renovationem affectionis ab omni amore terreno Inflamatur 2o
ex presentia eius quem gustare incipit qui est totus desiderabilis Unde mox
sublevatur in considerationem eius inexplicabili modo qui est super omne sensibile
ymaginabile intelligibile visibile audibile adorabile gustabile tangibile
Demum sompnus laudabiliter completur ad hunc amplius per suavem contempla-
tionem quis de latere sinistro vergitur ad latus dextrum In quo decu-
bitu iam per continuam absorptionem dulcissimo sapore membra corporis
misticii dormientis Iuxta illud leva eius sub capite meo et
dextera eius amplexabitur me adextris est michi ne commovear
Unde tales iam ad hoc devenirent quod primo occurrit eis pudor
in recordatione flagitii 2o timor in circumspectione iudicii 3o

dolor in estimacione dampni Quartus clamor in imploracione subsidii Quintus
rigor in execucione intencionis Sextus ardor in appeticione martirii Septimo
loco sopor in umbracione quod ubi status et requies est dum homo sentit
se protegi sub umbra alarum divinarum ut non uratur ardore con-
cupiscencie nec timore pene. Hii sunt utique qui spaciosissime et suavissime
dormiunt. Quorum sompnus aufert animi laborem eum reddit subti-
liorem acuit et cogitaciones et racionem elevat facit quiescere atem
virtutes in eo quod gustat et videt quoniam suavis est dominus. Naturalem
virtutem ad digerendum subtilia poma paradisi fortificat fatigacionem
mitigat quam in vigilia incurrebat. Impinguat mistice quod humido
gracie et calido temperato caritatis digerit misticum cibum et corpus
misticum unit. Videns maioris quantitatis dum virtutibus amplius per-
ficitur quam ambulando in sompno de virtute porro in virtutem
et videbit deum deorum in Syon. Dicit autem quod sompnus est con-
gruencius senibus. Vocat illos senes qui deficiunt in viribus spiritualibus
in quibus superfluitas viciorum collecta est propter defectum caloris hoc est
caritatis frigidi enim sunt et sicci radicaliter avaricia et invidia
et sunt contracti contra spersencie ad secularia. De quibus scribitur filii huius
seculi prudenciores sunt filiis lucis in generacione sua et alibi maledic-
tus puer centum annorum et alibi a senioribus babilonis egressa est
iniquitas. Illis utique valde congruerent quod virtutes interius colligerent
quia dicit Christus qui colligit mecum est et qui dispergit contra me
est. Fortassis tales dum dormiunt sompno innaturali et laboriose dor-
miunt in dorso decumbentes qui decumbitus est morbidus quia appoplexiam in-
ducit frenesim incubum. Incubus est morbus causatus ex opilacione
cerebri et proprie posterioris partis. Unde ut dicit Rasis videtur homini
in sompno rem gravem sentire supra se in posteriori autem parte cerebri
memoria viget et nervi motivi inde influunt. Dorsum autem
in scriptura quandoque est libertas arbitrii vel sequentes libertatem suam ar-

de incubo

bitum Unde in psal. Dorsa eorum semper incurva id est premete in
curva ad libertatem arbitrii in appetitu terrenorum Tales si interius se
recolligant cum ad ydola rerum terrenorum ut ad ymagines auri bene-
ficiorum honorum mulierum etc. quibus replentur et interius ea in cogi-
tatione revolventes gaudent valde hii iacent non habentes sed ex de- [illegible]
fectu veri vigoris spei eternorum quasi non sperent vitam post hanc
vitam Unde eorum ydola amor mentis spiritum sensibilium revelat intantum
quod obliviscuntur eternorum et quia obliviscuntur multi sunt eorum qui non credunt
vitam post hanc vitam Unde gravantur mole peccatorum depressi quod se
movere non possunt motu gratuitu iacentes interius per eorum obstinacionem
et quidam eorum frenetici efficiuntur propter collectionem fumositatum humorum an-
tiquorum in eorum capite hoc est mente quod fervore mundialis cupiditatis
Unde generatur apostema eos furere faciunt et bellare et quadam inor-
dinata inquietudine alias ad bella commovent et membra corporis inspici
dentibus mordent laniant crudeliter hoc autem apostema et calorem ex
collectione viciorum generatorum ex concupiscencia sive sit auri et bene-
ficiorum sive aliarum rerum fit in anteriori parte cerebri ubi nervus [illegible]
et sensus viget Unde tales acquirunt ymagines rerum terribiles
in interius inquieti sunt et repugnantes et alios ad bella intestina com-
monentes Alii in interius dormientes eciam apoplexiam incurrunt que est
morbus [illegible] qui tales incurrunt apoplexia que causatur ex oppilacione
[illegible] ventriculorum cerebri que oppilacio prohibet spiritus sensitivos et motivos
ne deferantur ad membra Unde nec movet se nec sentit propterea quod
plures tales vivi sepeliuntur interius dum creduntur esse mortui Certe multi-
tudines temporalium et huius vicii generati ex actibus circa aurum bene-
ficia et huius inducit in sompno in naturali talibus apoplexiam mysticam
quod vie cerebri et membris talibus habitibus obstruuntur quod lumine gra-
tuitum nec vigor motus spei nec calor [illegible] valet ubi
sepulti interius obstinati inveniuntur eterna morte et sepe corporalis vita [illegible]
abreviatur

Sequitur in principio [illegible]
quod non ex toto in principio [illegible]

Amplius dicit auicenna quod dormiens debet esse coopertus mollibus
pannis etc. hoc est ducentes vitam contemplativam debet esse induti
altioribus doctrinis quam etiam non licet proponere carnalibus prout
dicit xpus in ewangelio nemo mittit commissuram panni rudis
in vestimentum vetus glosat alanus hoc est nemo debet altiorem
et arciorem doctrinam carnalibus proponere Et debet elevare caput
hoc est mentem in contemplatione iuxta illud ysaie Consurge consurge
et sursum aspicis Rursus cum mane surgit debet expellere
superfluitates fimi et sordes diversas hoc est consuetudines am-
dic sensuum seu corporis que per defectum exteriorum operationum
virtuosorum tempore contemplationis acquisite sunt quia sicut habitus
purpurificans membra et vires corporales generatur per frequen-
tationem operationum ita si quis diu cessat ab operibus corrumpitur
habitus huiusmodi et in corpore inducitur unde exemplum est cytharedus qui vero
longo tempore non lusit in cythara et corpores cornutos sunt quasi
serius cornutos vocali sunt quasi vermia sed cornutos corruptibiles
sunt quasi vel videntur esse quasi superfluitates terre diversis Quomodo
debet fricare caput et totum corpus abstergendo cum panno hoc est
exemplo iustorum qui sine intermissione opera virtuosa operati sunt
iuxta illud Jeremie pone veteres pannos sub cubitu manus
hoc est opus tuorum Deinde lavet manus hoc est virtutem
operativam hoc est abstinentia ut non aspectu terrenorum sua pro-
cedat opera lavet cum aqua frigida cum asperitate gratuita
Inhonestate hoc est in mente simul concupie lavet aqua calida
hoc est caritate gratuita deme hoc est in adversitate occurrente
orando pro persecutoribus lavet etiam hoc abstineat iuxta illud Ysa
viri qui lavat manus suas in sanguine peccatoris hoc est abstineat

dico faciem hoc est intencionem mentis hoc est a desiderio terrenorum
ne abel hoc est interior homo ductus extra ad agrum vite
active per desiderium terrenorum occidatur a chaym hoc est
exteriori homine qui trahens ad desiderandum terrena sepelliet
abel in terra per obstinacionem // Ceterum eciam lavet oculos hoc
est virtutem duplicem racionis cognitive videlicet cognitive
temporalium qui est sinister oculus et cognitive eternorum qui
est dexter Deinde stringat hoc est abstineat secundum dentes
hoc est virtutem expositivam doctrine a lingositatibus hoc est
falsis sensibus vel distortis glosis quia littera occidit spiritus
autem vivificat stringat panno aspero hoc est quod exponendo divina
iudicat taliter quod consonet preceptis decalogi que lex est aspera
quia lex timoris ita quod imitat talis exposicio dileccionem proximi
alioquin distorte exponeret quecumque scriptura secundum quod vult augustinus
in libro de doctrina christiana Amplius faciat pacem cum christo
porrigendo devota christo accepta qui mediator est inter deum et
hominem post induat vestes odoriferas vestes hoc est operaciones
exteriores odoriferas hoc est virtutibus bone fame redolentes exer
citando prout tactum est in notabili 21 de exercicio et ergo omnia
referenda sunt ad proprietatem corporis mistici que nomine vite con-
templative exprimitur.

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

24 no^le q in sompno sepe fiunt sompnia qui etiam multa misteria
conferunt Ideirco etiam de eisdem agitur aliqua loqui Dicit autem
g[enera]l[ite]r et macrob[ius] q sompnium est dormientium quedam dispo[sitio] qua diuer-
sarum rerum forme dormientium mentibus ymaginarie imprimuntur [pro]pter
colligacionem seu vnionem quam anima habet ad carnem Et dicit conciliator
sompnia quedam dicuntur spiritualia siue celestia illa scilicet maiora que fiunt
cum anima fuerit libera ut superioribus substancijs applicata earum in-
tuitus suscipiens et hij significative veritatis sunt. Alia sunt somp-
nia animalia pauce veritatis quia anima fuit sollicita et turbata [re]s de quibus
~~Et dicit autem quod ut plurimum veriora sunt sompnia de quibus~~ Kathonis
taceas sompnia ne cures Nam mens humana quod optat dum vigilat
sperat re[bu]s. Alia sunt sompnia naturalia que significant ~~[illegible]~~ habundanciam
humorum vel aliquam humorum Et dicit autem quod ut plurimum veriora
sunt sompnia post digestionem et que cogitaciones quiescunt ut de mane
Et de sompnijs varia scribunt medici et ph[ilosoph]i que causa breuitatis
obmisi Sciendum tamen est quod secundum diuersam eleuacionem fantasie homi-
num et ymaginatiue virtutis sensuum in diuersis hominibus secundum maiorem
et minorem approximacionem complexionis organorum et virium spiritualium
ad equalitatem celi quasi ponamus cum quibusdam aliorum orbium celestium
Nam sicut orbes sub ordinati mediante [pro]prietatem et natura diuer-
sificantur ita videtur de homine qui est minor mundus [pro]pter quandam repleticionem in-
fluxus circuli celestis et figure celi et disposicionem primorum generacionis
continui diuersitas claritatis et vnitatis et eleuacionis spiritum et
organorum earundem vel approximacionem maiorem vel minorem ad celestem
complexionem et naturam ista quod quidam ut dicit bene alchimista surgunt
ad valde nobilem complexionem et magnam eleuacionem et [pro]fectum spiritus
Anathiros et tales ipse vocat amantes ut patet capitulo de complexione sin-
N[ota] callose et vero nostri (christos)
gulari Vnde venatore dicere possimus quod quidem ita eleuatorum
surgunt vestigia [illegible] quod anno ad puritatem [pro]pter lune aliquam in

mercurij alij veneris corporis ad similitudinem vestigialem octaue spere
alij none alij per analogiam in sua complexione et eleuacione participat
condicionis decime que est primum mobile alij imitantur speram solis et
complexionem stellarum fixarum mobilium secundum varietatem figure celi hora
eorum natiuitatis ut per aliquem Unde in talibus quod naturaliter vera somp*n*iant et
interpretantur alij naturaliter prophetizant et hec dispositio non solum oritur
ex radice simpliciter circuli ymmo ex 12 circulis concepcionis Sed etiam ex
arta vita et actibus moralibus frequentatis quibus abstrahitur successiue
sensus humanus a tempore et genere et plus et plus eleuatur in quantum
puritate et claritate luminis sui naturalis suum corpus ut legitur de ypo-
crate cuius sensus primo crassus et obtusus fuit et propter eius abstinen-
tiam et sancta opera factus est vivacior et eleuacior propter quod visiono-
mia indicans eum secundum lineamenta et figuras angulares faciei
obtusum vere indicat eius radicalem naturam sed consuetudo mu-
tauit ad contrarium Ideo dicit ptholomeus sapiens preordinabit astris Vir-
tutes sicut considerare contra vitium imperfectionis ymaginatiue per si-
milarem frequentiam dicitur adipisci large loquendo suum spiritum et
assimilare quantum possibile est animabus nobilibus seu separatis similiter
etiam tales per exercitium intellectus quo adipisci conatur operacionem intel-
lectualem apti ascendunt in eleuatione graduali illuminationis intellectus
quo denominatur intellectus assimilatus aut diuinus Sed quod ad hunc
assimilationem videntur concurrere quedam illuminationes in lumine intellectus in
confortantes et multiplicantes intellectum illustrantes que illustratio
quando exprimitur per radiacionem intelligenciarum ut in tractatu de lumine intellectus agentis
dictum est Et apostolus dicit quod nunc est intelligente fantasmata
speculari Tangendus est modus theologie conformis quo plures
possumus lumine intelligenciarum attingere ad intellectum naturali or-
dine Nam dicit albertus quod homo sit ymago mundi et motor-

volūtas ordinis operatiuis ex intellectu seu aīa et motore et corpe
ut mobili orbe decurit aīa superiora super eā fluūt Et etiā decurit
q aīa seu intellectus in fluat in suas intelligencias mouentes
Secus tamē fit in hoīe Nam sicut aīe in fluūt ~~sed in elementa~~
~~quia corporalibus~~ mīs incorpora passiones calorem frigus colo
rem ethiopicū Jta eciā p corpora veniūt vale passiones in
aīas Quo pacto accidit q intellc̄ q̄ sit plene formis ut dicit
auctor de causis p lumen et figurā motus celi in fluūt eā in ele
menta q̄ incorporalibus mīs cum exigencia lūis quod vehiculū
est virtutū intelligenciarum in lūie vectarum Vnde huiī in
fluxus tangens nrā corpora imprimit fortius ut dicit alb. et
mouet spūs vitutes ad pfectitū figurā et huiī cum vaietatem
virtutis in lūie vecte. Et si sedatus sit tumultus exterior et
interiorum cogitacionū tunc maxime vt ad hoc tangit ymaginatiua
seu fantasmata aliūe celesti q̄ tacta ipsa ymaginatiua querit
formas simulacrorum q̄ applicant in lūie vehente virtutes in
telligenciarum Cuius impressionis motus pcipit sicut pcipit motus
passionis licet non moueat ut passio ut dicit alber sed pocius ut
signū et quasi ut eā futurorum aīa igit ymaginatiua ad q̄ pmerit
huiusmodi formarum motus accipit sedm maiū poten̄ sibi hoc est
ad formas ymaginatiuas qua pter ipsa ymaginatiua querit
formas similacrorum quibus applicabit talis forma Sicut querit
forma qua applicat amor venerorum in eos qui aclis gaupia detinē
Et ad pparacō eiū ymaginū inclinat forma celestis in tacta ipso
sompniante vel vigilante inquiete et huius vtus maiūs fiunt
vires corpis et aīe sibi deseruīre ad applicacoū eiuū suo mō put
ipsa in elementis vtit qualitatibus elementarum ut instrument
agunt ad gnacō aīaliū ut ranarum Sufficiunt aut huius motus

ymaginatiue ad instar artis que est spes operis que procedens in
materia artificiata vtitur instrumentis et eadem mouens dicitur artifex
mouet ut in artificiatum producatur Nec putandum est ut dicit albertus
quod intelligencia mittat splendorem suum super intellectum ita nisi
quod intellectus stabit ingerit lumine anime sine aliquo vehiculo corporali
solum radiando super intellectum quod non est verum sed ingerit eum ve-
hiculo luminis Nam intelligencia que est plena formis applicatur
per motum celi et medij tangit corpora et anime potencie inferiorem quam
obrem recipitur lumine intelligencie per modum sibi possibile scilicet das
et manifestum Vnde et ymaginatiua mouetur deinde intellectus
principes opera motum eum necesse sit intelligencie ut dicit aristoteles fan-
tasmata speculari Exemplum ponit albertus de suo pulsu in hore
Speciem enim pulsus tangit corpus et tamen ab anima sapientis medici
percipitur in eo disposicio ante eius cuius est pulsus et modus sic vice
tymo secundum egidium opera pulsi naturalis passiones anime percipiuntur ut ira tris-
ticia audacitas pusillanitas audacia largitas et alijs moribus naturalibus
hominum et complexionibus Sic recipientur a de forma celestis luminis mouere in
hominum sompno et vigilia quiete Que est forma corporis tamen sit in quo uelut
lumine intelligencie mouetur primum tangens corpus illustrat
et afficit mentem hominis intelligentis et diffundit lumine suo significa-
tiones simulacrorum nec obstat quod intelligencie influencia est quibus et
remota et pocius intelligibilium quam ymaginabilium eum figura careat
Quoniam dicitur huius influencia intelligencie effluit in lumine celeste
et elementa ipsa est mota corporis vestigiat et anime spiritus aristoteles secundum
potestate eius in quo recipitur secundum non secundum potestatem primum influentis
Quod ab tali forma sic afficeretur animam sensibile est ei loco
passionis ut dicit albertus inclinantes ad hoc ad quod mouet
Quod autem aia sic sunt infirmata ipsa per ymaginatiua parat

et fugit simulacra quibus repletur et tamen non habet causa nec habere potest apparet aliena ex quatuor metaphoris hec proveniunt eodem modo quo timens ymaginatur terribilia et amans concupita et esuriens cogitat simulacra ciborum Et quia sunt vere intelligencie cum metaphoris quando scilicet afficit forma influxa animam spiritualiter et illustratio illius tangit intellectum sed tamen non est tanta vis intellectus quatenus ex vinculo corporis quod elevetur in te intellectus et ordinet conceptum eius per species quas itaque de hac anime racionali fit notitia certa et quia ergo quando predictum vinculum non est tamen tunc intellectus ita illustratus abstrahit formas et species quas a fantasmatibus et ordinat eas sub proprio conceptu ... in toto ligatus est ... ut contingit in dormientibus tunc intellectus potest in alienis fantasmatibus per modum qui dictus est manifestari De hac materia loquens alb. de divinatione sompniorum et visionum ponit 12 modos quibus forma movens videntem inversum afficit primus gradus et infimus est quo forma sigillatur in anima ita obscure quod non manifestat se nisi in quadam animi confidencia qua homo concipit quandam audaciam et certitudinem procedendi vel faciendi et tamen super hoc nullam habet ymaginacionem conceptum vel intellectus et hoc ideo est quia forma celestis non tangit nisi virtutem motivam hominis sensibilem et non eluxit magnitudo nisi impliciter et confuse ... quod ... hanc sic debere evenire vel aliter secundum quod instigatur a proprio corde et hic est minimus gradus virtutis celestis et propter fallens eo quod aliquis quis concipit audaciam ex aliis accidentibus complexionis et corporis Secundus gradus est quando affectus forme et motus pervenit ad animam secundum lucem indistinctam et confusam quod ... ex suis similacris non potest et intellectus preparante simulacra non bene repetita et valde aliquando inquieta et ideo sub illis oppressa ... non intelligitur et vix

est qui possit eam explicare sicut ple dixit quod sompniasse
q moriē et prolongabatur eius vita 3us gradus huius forme q mo
uet tanta expressione q sufficit per methaforas quemcumque ex
poni et ista sunt sompnia q sapientes interpretant et ad que in
venta est ars interpretandi in magicis 4us gradus e qui in illo
attollitur super ymaginatorum actum sed tamen non sompniat methaforice
et sicut vere euenit Sicut narrat tulius in 2o de nā deorum
de duobus socijs quorum alter sompniauit q socius suus venit et
dixit se de occisum ac et ita recepit in cardiano (?) et de hoc ecc
alber. narrat se in quodam molendino super danubio in dic
sompniasse quomodo puer in aqua deductus esset sub rotam ubi
dum vigilaui et socijs meis narraui intrauit unus puer que
ex instinctu flebat eiulatus initias omnia hec q michi in
sompnio visa sunt et tamen unus q pueri erant michi plus mag
ta 5us gradus est quando iam forma mouet fantasiam et videtur
ei assistere aliquis explanans non expresse sed in figuris et
in umbris et melius visione aliquis ducere ut dicit alb in
intelligencie radius licet non sit depuratus a fantasmatibus per
impericiam sicut sepe accidit habentibus 6us gradus e quando similacra
mouet et ducit expresse intelligentie actus per modum docentis
significatorum sunt q intelligencia soluta est et tamen quo ad aliquid
ligata unde lucem suam luis accipit quasi ab alio docente et hoc
vocant phylosophi splendorem intelligencie desuper descendentis in
animas sompniancium attribuentes figuris similacrorum celestibus
corporibus et splendorem intellectus intelligencie mouenti quod
puto talis esse verum dummodo dicatur intellectus peruenire ad actum
ex motu forme descendentis a celo ut dicit alber. et non ita
q intelligencia superior ingerat lumine aie sine aliquo vehiculo
et

corporali ut dicitur. tenuisse autem animam ut exemplificatum est de pulsu in
arte in capitulo precedenti. et ideo ad hoc confirmandum adduco
alber. scribentem super dyo. de celesti ierarchia quod non solum quod po-
test autem. ut patet quod intelligencia ex se gerit sua preter ordinem
motus celi producit res quasdam que nos latent et imprimit in animas
nostras ad quod eciam dicit be. tho. contra gentiles quod corpora celestia
= non possunt imprimere super intellectum nec verum est dictum autem
quod ad apprehensionem substanciarum separatarum moventium orbes sequitur aliqui
effectus in istis inferioribus absque actione alicuius corporalis agentis
anima ut dicit alber. sicut sapiens per pulsum indicat disposicionem
vite. Sic eciam in forma moriente. in sompnis vel vigilia quero
vel visionibus que est forma corporis et ex hoc tangit corpus. Et
est in ea vis et lumen intelligencie agentis ex quo eciam illustrat
et afficit mentem intelligentis et diffundit lumen super fanos
simulacrorum. Unde puto quod sicut in specie sensibili obiecti visus sub
albedinis eciam vehatur occulta quantitas sive in sua similitudine quam
abstrahit intellectus. Ita in forma luminis vehitur et occultatur lumen
intelligencie et radii a formis id est speciebus creatarum quibus plene
sicut dicit be. tho. patent species creaturas in angelis et illa ab-
strahit intellectus agens suo lumine quibus abstractis dicitur illustrare
vel irradiare intellectum. Tercius gradus est qui in sompno vel
ex expressa apparent intelligencie sine simulacris et hic videtur som-
nium typicis decolentibus instrictum quod ad ethereas sedes recipiantur
intellectus enim est fulgur intellectus agentis et splendor qui sua
radiacione adesse ut dicit alber. totum trahit animam et aufert a
motu ymaginacionis et adiuvat ad inveniendum intelligencias. Unde
et galienus sic invenit optimas intelligencias et demonstra-
ciones quas in vigilia invenire non potuit et eciam in hoc
gradu forma moriens venit accipere sed intellectus suo ful-

corporis innatae animam et sua luce. Et adeo dixit aristoteles quod aliqui
in sompno sunt uere intelligentie. Et ultra hunc gradum ut
dicit albertus non procedit uisio sompniorum. Octauus gradus qui
uidetur 8o est quando forma celestis est adeo fortis quod mouet in uigilia
auersum a sensibus et trahentem spiritus intra se et hic omnes gradus
predictos in hoc excedit quod mouet in uigiliis quod fortius est
quam in sompnis quia minus ligati sunt sensus spiritus in uigilia et quando talia
uisa mouent corpora animalium tunc in motibus corporis significatur aliquid
futurorum et hoc student augures scire et pronosticare. Nonus
gradus est qui uidetur 9o quando uigilanti auiso a sensibus accidit y
maginacio futurorum ex forma celi mouente per similitudines
compressas et de facili adoptabiles et tales sunt uisiones melancoli
corum amenciam pacientium quando auertitur a sensibus sed tamen sine aliqua
intelligentie illustratione. Decimus gradus est simplex inspiratio
quando ymagines inuisione habent compressas et aliquid luminis
intellectus etiam inspirati imprimunt quod est proprium modis docentis et tales
sunt illi qui loquuntur quasi hominibus astantibus sibi quos dicunt se audire
uerba docentis preter corpus quod uidetur. Undecimus gradus simplex
est inspiratio 6m quando ex ymaginibus plures intellectum ueras et ex
compressas dicit intelligencias futurorum uel aliorum occultorum hoc est
descendit in animam communis splendore intelligentie agentis et aptam
complexione sui ymaginacionis. Duodecimus est qui sumitur inspiratio cum
et est primus gradus [illegible] naturalis et iste est quando uidetur compressa ymagi
prophetie nes futurorum in uigilia sicut eueniunt et homo auisus et introducitur a
sensibus tales enim cognoscunt occulta et futura. De hoc dicit hermes
quod tales spiritum diuinum habent et sapientes dicunt hanc scientiam occultorum a
de diuinam. Tredecimus et ultimus gradus est complementum [illegible] prophetie
naturalis quando homo occulta per celestium impressionem sic percipit quod uera

de hijs habet intelligentiam etiam absque auisione sensuum et ista grauia
dicit alber. de summo huiac arte. Et dicit alber. sicut in se conceptum de
hijs 3 gradibus quos etiam dicit antea de adinuentos per ypostates
Ut autem per symbolicam de sensibilibus ad spiritualia ascendamus restat autem ... sub nota, cap. 4 ... dei ... dictum quod est
comprimere symbolicam aspicere propheticam que supernaturalis est. Nam
licet prophetia mystice dicta que de futuris est tamen quod sunt in se sunt in suis
causis sit naturalis tamen prophetia proprie que est de futuris tamen quod sunt in se ipsis
est solum diuini intellectus cui futura sunt presentia hec potest de absoluta reue-
latione que etiam prophetie prius de per malos ut per cayphan et prophetas
baal et lucarum non. Et licet prophetica reuelatio fiat per angelos teste
be. dyo. dicente quod diuinas reuelationes gloriosi patres adepti sunt per medias
celestes uirtutes dicitur tamen reuelaciones diuine uel dei quod principale
agens est huiusmodi uisionis. Et dicit be. tho. quod propheta non uidet
essentiam dei. Unde dicitur propheta quasi procul uidens ideo euacuabitur
in patria ubi uisio est prope et non longe. Est enim prophetica uisio
in quibusdam similitudinibus tamen illustratis diuini luminis quod circa
dicit bea. dyo. quod sapiens theologus uisionem illam dicit de diuina
et huius similitudines diuino lumine lustratas magis sine ratione spe-
culi quam dei essentia. Unde in speculo resultant species sub aliis
rebus quod non potest dici de deo. Unde illustratio mentis prophete
potest dici speculum in quantum resultat ubi similitudo ueritatis diuine
presentie. Et propter hoc dicitur speculum eternitatis quia recipientis [illegible] dei pre-
sentiam quam in sua eternitate omnia presentia uidet. Sed si quis dubitare
posset utrum mystica reuelatione imprimant diuinitus noue
species rerum uel fiat tamen quod lumine intellectuale solum. Videtur
bea. tho. cum augustino supponendo quod cognitio prophetica magis pertinet
ad mentem circa cognitionem autem mentis duo considerantur scilicet
acceptio siue receptio rerum. Et 2o iudicium de rebus acceptis

Sed res representantur secundum species ordine quodam primo sensui secundo y-
maginationi tertio intellectui possibili qui immutatur a speciebus fantasmatum
secundum illustrationem intellectus agentis Et ymaginationis forme rerum trans-
mutantur diversimode vel propter aliquam transmutationem corporalem sicut
accidit dormientibus et furiosis Vel etiam secundum dispositionem diversimode
secundum imperium rationis fantasmata in ordine ad id quod est intelligendum dis-
ponuntur Sicut enim ex diversa ordinatione earundem litterarum accipiuntur
diversi intellectus ita etiam secundum diversam dispositionem fantasmatum
resultant in intellectum diverse species intelligibiles Sed iudicium hu-
mane mentis fit secundum vim intellectualis luminis Porro per donum
prophetie confertur aliquid humane menti supra illud quod pertinet ad naturalem
facultatem quantum ad utrumque et quantum ad representationem rerum que fit per
aliquas species potest assimilari doctrina humana revelationi prophetice homo enim
suo discipulo representat aliquas res per signa locutionis non autem intus
potest illuminare sicut facit deus et ideo iudicium est principalius in
prophetia quia iudicium est completivum cognitionis Et ideo si alicui fiat divinitus
representatio aliquarum rerum per similitudines ymaginarias ut sompnia
Pharaonis Nabuchodonosor aut etiam per similitudines corporales
sicut Balthasar descriptura in pariete adversum non est talis censendus
propheta nisi illuminetur eius mens ad iudicandum Et licet sola re-
presentatio rerum sine iudicio non denominet esse prophetiam tamen illuminatio
sine representatione rerum denominat prophetiam ut si solus intellectus illuminetur ad iu-
dicandum etiam ea que ab aliis visa sunt ymaginarie ut patet de
Ioseph qui exposuit sompnium Pharaonis Dicit autem Augustinus
quod maxime propheta est qui utroque precellit videlicet ut videat in
spiritu corporalium rerum significativas similitudines et eas vivacitate mentis in-
telligat Representantur autem divinitus menti prophete quandoque mediante sensu ex-
terius quedam forme sensibiles sicut Daniel vidit scripturam parietis ut
habetur in Daniele quandoque formas ymaginarias sine sensu divinitus

impressas sicut ceco nato colores vel etiam divinitus ordinatas
ex hiis que a sensibus sunt accepte sicut Ieremias vidit ollam succensam
a facie aquilonis. Sive imprimendo species intellectuales ipsi menti sicut
fit de hiis qui accipiunt sapienciam infusam ut Salomon et apostoli sed lumen
divinum intellectuale quod imprimitur divinitus menti ad iudicandum ea
que ab aliis visa sunt sicut dictum est de Ioseph et sicut in apostolis
quibus aperuit dominus sensum scripture ad quod etiam pertinet inter-
pretacio sermonum. Ex istis patet quod prophetica revelacio fit uno modo solum
secundum influxum intellectualis luminis, alio modo per infusionem intellectualium specierum, alio modo im-
pressionem vel ordinacionem ymaginabilium formarum et alio modo expressionem for-
marum sensibilium. Et in aliquibus talibus fit abstractio a sensibus, in aliis
non. Et sicut in visionibus seu prophetiis naturalibus distinguuntur gradus
ita proporcionaliter in prophetiis supernaturalibus per symbola ad naturalia possunt di-
stingui secundum maiorem aut minorem manifestacionem. Et sic una
prophetia vel visio erit dignior alia. Dignitas autem prophetie sumitur
in ordine ad finem, qui finis est manifestacio alicuius veritatis supra
hominis cognicionem. Unde quanto huiusmodi manifestacio est maior tanto prophetia
est dignior et sic dicit beatus Thomas. Sed planum est quod manifestacio
veritatis divine que fit per nudam contemplacionem veritatis potior est quam
illa que fit sub similitudine corporalium rerum, magis enim appropinquat
ad visionem patrie. Unde patet quod visio intellectualis tantum est dignior ex-
emplificatur beatus Thomas. Si doctrina humana quod auditor eius videtur
melioris intellectus qui veritatem intelligibilem a magistro simplice potest
capere quam ille qui indiget sensibilibus exemplis in manu ducentibus.
Patet ergo quod sicut in naturalibus apparenciis ille digniores sunt que manifesti-
ores sunt et ad quos limpidius lumen supernaturale concurrit ad maiorem
manifestacionem. Et sicut lumen celi per radii inducit varias [illegible]
prophetie naturalis, ita lumen supernaturale spiritus intelligibilis omne inducit va-
rios gradus prophetie supernaturalis. Ex istis patet quo differunt prophetia (?) apostoli

porta applicari ita potest ad sensum spiritualem quam philosophia ut perspicue patet
qui raptus quorum huiusmodi est dispositio dormientium hoc est contemplantium
vel omnes admittitur admittit evitantium numquam revocantur imprimuntur de
perspicue mentibus forme quas imaginarie quasi absolute unde quedam
huiusmodi apparitiones fiunt in contemplantibus ut perspicue actus qui acceptivus
per angelos bonos ut malos cum sophia remote omnes admiratora
ut meditentur ut contemplentur super eos quod spiritum actualem adeo
elevantur ipsi angeli tam boni quam mali transmittat in ipsa fantasia
cognitivas modo ad apparentias varias unde sic hec apponente in ipsa
demonibus ipsa reputat ita apponi videntur fantasia et angeli
boni ita eciam species intellectuales movent per irradiacionem sui luminis super
intellectum non quod inducat habitum novi luminis sed pro hunc excitat illum
ad diffusionem specierum apponendo et dividendo sicut apponere hic eiusdem convenientia
illis quod vult revelare dum irradiat hunc intellectum super illas ut modo
movet intellectum quod facta videntur in hunc dispositio quod in hunc perspicua et sic
tamen mali angeli apparentes habitudinem huiusmodi ut dispositionem aeris
vel influencia celeste cum talibus se immittat in potencia fantasmata
ut motu specierum variando id quod intendit unde in melancolico operatur
ad gradus admirationem in vilico ad desperationem presumptionem impugnantur ad
lubricas apparentias eiusdem dispositionem complexionum et humorum diminutionem
turpia conspicimus per corporibus imaginarie vel infirmitatibus alias apparens operatur
apparitionis intemperatus per seu acceptiones Ceterum quod dicitur autem sophia
post divisionem esse vera cum est ex dennissimis sophie hoc est in
intemperatus dico dico hoc est depuratio specierum depurata tandem ipse
intellectus qui intelligentia vocatur eiusdem modo quod deus est in nobili ex
Sophia cum laudatoria fiunt in sophia sapiencie mistice / deus sophia
loquitur in oratione xi et xiii Quoniam idem sophia in quanto in proprietatibus
tendentem velud in vili tamen mistica quesivit sapiencia / deus sophia

erit vissima na[tur]a cu[m] ip[s]a diuina sap[ient]ia dono co[n]iuncta in refulgibilis
boni[tatis] menti vn[de] affectu[m] exemplare[m] n[ost]ra experimentali sap[ient]iam
p[er]uene[ri]t de[n]u[n]ctiat Ad vocalos intelligenciam app[ar]et vo[lun]tas app[re]hensiuis
adip[isc]e q[uod] e[st] lux et claritas vn[de] facit q[uam] int[er] sap[ient]ias q[ui]escere
alienam mediant[e] extrinsecis quo sed cui est ut certifice[t] fides ch[ristia]no
q[uam] mens p[er] sensib[ili]ter sentit i[n] h[oc] i[n]fallib[i]li not[iti]a i[n] illa q[ua] sola e[st] desp[ic]i
gen[er]atu[m] et h[oc] sit ita vo[lun]tate z v[er]e ut d[icitu]r be[atus] tho[mas] q[uod] o[c]ul[u]s materialis
videat materiale obiectum / et roborat sp[eci]es q[ue] e[st] exp[re]ssiua sicut bo[nus] v[ir]tus
ip[s]a p[er] familiar[ita]te n[e]q[ue] dub[ita]t de eade[m] Fu[n]d[it] et i[n]flamat caritas
vo[lun]tat[em] i[n] app[re]hensiuis et om[n]es alie v[ir]tutes / tal[is] est not[iti]a o[mn]ib[us] p[er] h[oc]
si i[n]uestigaci[on]e v[er]is ac sp[e]culaci[on]e th[e]orice z i[n]stitui co[m]p[re]hend[er]e Cog
at[em] modo e[st] sicut p[ro]p[ri]o lucis m[od]o paululu[m] app[ar]et pulchritudo h[ec] i[n] o[mn]ib[us] q[ui] o[mn]ib[us] e[st]

q[uam] m[un]di ~~q[uam] m[od]o~~ [qu]am ge[n]it ~~vn[de]~~ [qu]am est fons o[mn]is sap[ient]ie o[mn]is manifestaci[on]is o[mn]is
c[er]titudis vn[de] sap[ient]ia hec e[st] manifestius ab[s]q[ue] i[n]ductiu[a] f[ide] ch[ri]st[ian]issima
q[uia] f[it] a sp[ec]ie intellectuali cu[m] cent[rum] ubiq[ue] e[st] et circu[m]f[er]en[ti]a nusq[uam]
cu[m] i[n]fluxu i[n] s[e] i[n]fallibil[i] cu[m] r[es]p[ec]tu[m] tanto sit clariores z certiores
q[uan]to devociores s[un]t p[ro]fundiores et q[uia] m[od]o t[em]p[or]e o[mn]es ad p[ro]p[ri]u[m]
~~declinat~~ festinat z cupi[di]tas ideo pauci ut illi p[ro]p[ri]at h[oc] sap[ient]ia
de quib[us] scribit Judicib[us] illis ~~pauci vero p[ro]p[ri]a nobis~~ ... Dames v[er]i p[ro]p[ri]a me[n]te
p[ro]p[ri]a meritat et Dames v[er]i in p[ro]p[ri]o vid[er]ebi[tu]r